basme clasice franceze

PENTRU COPIII DUMNEAVOASTRĂ, CEL MAI FRUMOS CADOU DE SĂRBĂTORILE PAŞTELUI ŞI VACANŢA MARE

Cele mai cunoscute basme din literatura clasică franceză, îndrăgite de copiii din întreaga lume, câteva pentru prima oară traduse acum în limba română:

Frumoasa din pădurea adormită; Scufiţa roşie; Barbă-albastră; Jupânul motan sau Motanul încălţat; Zânele; Cenuşăreasa sau Pantofiorul de sticlă; Riquet-cel-moţat; Degeţel; Piele-de-măgar (versiune romantică în proză); Răbdarea Grizeldiei; Piele-de-măgar (versiune în versuri); Dorinţe caraghioase (*Charles Perrault*);

Pisica albă; Frumoasa cu plete de aur; Căprioara aurie; Pasărea albastră; Piticul galben (*Catherine d'Aulnoy*);

Floare-de-Spin; Povestea prinţului Phoenix; Povestea Serenei (*Antoine Hamilton*);

Răzbunarea zânei (*Henriette Julie de Murat*);

Prinţesa cea isteaţă (*Marie-Jeanne Lhéritier de Villandon*);

Frumoasa şi fiara; Răsfăţatul (*Jeanne Marie le Prince de Beaumont*).

ISBN 973-21-0494-5

1459

LEI 8000

edtura minerva

basme clasice franceze

1459

fondată în 1895 bpt serie nouă

frumoasa cu plete de aur

basme clasice franceze

CLUBUL CĂRŢII DIGITALE
BIBLIOTECA ALEPH

Ilustrația copertei de TEODORA POPA-MAZILU

De aceiași autori în Biblioteca pentru toți (seria nouă):
Nr. 435. Charles Perrault, *Frumoasa din pădurea adormită*, povești și *Memorii*, traducere și tabel cronologic de Teodora Popa; prefață de Anca Georgescu-Fuerea, Editura pentru literatură, 1968; tiraj 130.000 exemplare; ed. a II-a, 1969..

Les contes de:
Charles Perrault, Catherine d'Aulnoy,
Antoine Hamilton, Henriette-Julie de Murat,
Marie-Jeanne Lhéritier de Villandon și
Jeanne-Marie Leprince de Beaumont
Collection des grands classiques français et étrangers,
Paris.

frumoasa cu plete de aur
basme clasice franceze

TRADUCERE, PREZENTĂRI
ȘI NOTE DE TEODORA POPA-MAZILU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1997
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

ISBN 973-21-0503-8

Pentru această versiune toate drepturile rezervate
Editurii Minerva (B. P. T.)

CHARLES PERRAULT (1628-1703)

Perrault a scris mult, dar ceea ce l-a făcut celebru au fost *Basmele* sale, pline de o încântătoare bonomie și de o naivă simplitate, basme pe care le-a publicat sub numele fiului său d'Armancourt. Charles Perrault s-a născut la Paris în 12 ianuarie 1628. Tatăl său – avocatul Pierre Perrault a avut patru fii: Pierre, avocat, Claude, doctor și arhitect, Nicolas, doctor în teologie și Charles care a ajuns membru al Academiei Franceze și ministru al construcțiilor regale.

Mama sa l-a învățat pe Charles să citească, după care la vârsta de opt ani l-a trimis la Colegiul din Beauvais unde atât el cât și frații săi și-au făcut studiile. S-a remarcat mai ales în filologie, căpătând obiceiul disputelor, la început cu colegii săi, apoi și cu profesorii. În urma unei astfel de discuții în contradictoriu cu unul dintre profesori, Perrault, simțindu-se profund jignit că nu i se dăduse dreptate, a părăsit Colegiul.

A urmat o perioadă de trei ani în care foarte tânărul învățăcel i-a studiat de unul singur pe Vergiliu, Horațiu, Tertulian, Tacit și alți clasici ai literaturii antice după care, împreună cu un coleg al său – Beaurin – a tradus într-un stil burlesc șase cărți din *Eneida*.

În iulie 1651 Charles Perrault își va lua totuși, printre primii, licența la Orléans iar peste câteva zile va primi diploma de avocat.

N-a stat însă prea mult în Palatul Justiției fiindcă fratele său mai mare, cumpărând funcția de intendent al finanțelor, l-a luat în slujba sa. Cum această funcție pe care a păstrat-o vreme de zece ani i-a lăsat foarte mult timp liber, Perrault s-a apucat să scrie versuri în stilul galant și prețios

al epocii.

Mai apoi s-a dedicat construcțiilor înălțând la Very un corp de clădiri și o grotă de piatră care, în 1663, l-au determinat pe Colbert să-i asigure un loc în supraintendența construcțiilor regale. „Perrault – spunea Sainte-Beuve – e bun la toate: azi îți construiește un drum, mâine scrie un vodevil."

Urmărind să alcătuiască un colectiv care să găsească cele mai înălțătoare și mai alese inscripții pentru clădirile consacrate lui Ludovic al XIV-lea, să facă desenele pentru tapiseriile comandate la Goberlins și pentru sculpturile menite să împodobească palatul Versailles, Colbert a înființat de fapt ceea ce mai târziu s-a numit Academia Inscripțiilor din care a făcut parte și Perrault.

După ce a pus bazele acestei instituții, Colbert s-a gândit să întemeieze și o Academie a Științelor punând ochii, pentru început, pe Claude, fratele lui Charles, care a fost nu numai medic la facultatea din Paris, dar și unul dintre cei mai de seamă arhitecți ai lui Ludovic al XIV-lea și totodată un reputat chimist, fizician și naturalist.

În ziua în care Colbert și-a sărbătorit numirea sa în înaltul post de supraintendent al construcțiilor regale, a organizat și un concurs pentru construirea fațadei Luvrului. Primul care și-a prezentat proiectul, susținut de fratele său Charles, a fost Claude Perrault, care a avut ideea acelei faimoase colonade pe care o putem admira și astăzi.

Cum între timp și-a prezentat proiectul și arhitectul Le Vau, care nu-i putea suferi pe nici unul dintre frații Perrault (și cum părerile în ceea ce privește cele două proiecte începuseră a fi împărțite), Colbert avu ideea de a-l chema din Italia pe marele arhitect și sculptor Bernini, cel care construise colonada circulară ce înconjoară Piața Sfântului Petru din Roma.

Bernini – un om cumplit de orgolios, de o vanitate fără margini – veni la Paris, porunci să se sape fundația colonadei, apoi, plictisit și sătul de gerul care pusese stăpânire pe capitala Franței, își făcu bagajele și plecă val-vârtej la Roma, lăsându-i pe Claude și pe Charles Perrault să execute ei colonada Luvrului după planurile lor.

„Ideea peristilului e a mea – spune Charles Perrault în *Memoriile* sale; i-am împărtășit-o fratelui meu, el a fost întrutotul de acord cu ea,

numai că în proiectul său a înfrumusețat-o în mod deosebit."

Ridicarea acelei colonade ca și cea a Observatorului din Paris nu sunt singurele servicii aduse artei de către frații Charles și Claude Perrault. Ei au mai executat împreună Bazinele lui Apollo și al lui Neptun, au decorat sala tronului, au realizat proiectele a numeroase statui fie din marmură, fie din bronz, care înfrumusețează și astăzi parcul Versailles.

La 23 septembrie 1671 Charles Perrault a fost primit în Academia franceză inaugurând – la sugestia sa – alegerea viitorilor academicieni prin vot secret și nu așa cum se procedase până atunci, după părerile și după simpatiile celorlalți membri.

Între timp, izbucnind războiul, Ludovic al XIV-lea i-a cerut lui Colbert să-i facă rost imediat de șaizeci de milioane de franci. Neizbutind să îndeplinească porunca stăpânului său, Colbert a fost îndepărtat din funcție. Nemaifiind susținut în proiectele sale de acest faimos ministru al finanțelor și invidiat fățiș de colegii săi, Perrault s-a retras și el de la Curte.

Liber de orice obligații, după douăzeci de ani de muncă asiduă, Perrault și-a zis că a venit în sfârșit vremea să se ocupe și de educația copiilor săi. Avea acum cincizeci de ani împliniți.

Între timp, isprăvind poemul intitulat *Secolul lui Ludovic al XIV-lea*, scris în cinstea însănătoșirii regelui, îl citi, în 27 ianuarie 1687, în plenul Academiei. În acest poem – care nu strălucea câtuși de puțin prin frumusețea versurilor – Perrault punea secolul al XVII-lea mai presus de toate cele dinainte, blamându-i pe Homer și Meneandru, doi dintre strălucitii reprezentanți al antichității. Poemul a dezlănțuit un scandal imens între el și Boileau, fiind începutul a ceea ce s-a numit mai apoi „lupta dintre antici și moderni."

La atacurile furioase ale lui Boileau, Perrault a răspuns prin lucrarea *Paralelă între antici și moderni*, lucrare elevată și spirituală ce contrastează cu injuriile adversarilor săi.

Polemica lui Perrault, care-și ironizează cu finețe și eleganță adversarii, i-a dat câștig de cauză în fața posterității. Până la urmă, între cei doi adversari la fel de virulenți și de caustici s-a făcut pace fără însă ca cei doi să se mai simpatizeze vreodată.

Și iată-ne în sfârșit ajunși la publicarea, în 1697, a lucrării *Povești*

sau basme de odinioară, pe care Perrault a tipărit-o sub numele fiului său cel mic – Perrault d'Armancourt. Aceste mici capodopere cum sunt: *Frumoasa din pădurea adormită*, *Scufița roșie*, *Motanul încălțat*, *Cenușăreasa*, *Degețel*, *Riquet-cel-moțat* etc., precum și cele trei basme în versuri: *Răbdarea Grizelidei*, *Piele-de-măgar* și *Dorințe caraghioase*, i-au adus celebritatea, fiind citite și astăzi, după aproape trei secole, cu aceeași plăcere de către cei mici ca și de către cei mari.

Apariția lor a prilejuit în saloanele aristocratice ale Parisului un adevărat val de basme culte istorisite oaspeților – pentru a-i distra – de câte unele gazde vesele, primitoare și pline de imaginație cum era mai ales contesa Catherine d'Aulnoy, care a scris cele mai multe și frumoase povești inspirate – se pare – de unele întâmplări de la Curte.

Ei i s-au alăturat domnișoara Lhéritier de Villandon și doamnele de Murat și Leprince de Beaumont. Nu putem uita de asemenea poveștile lui Antoine Hamilton sau ale domnișoarei de La Force pline de imaginație, de descrierea unor palate fastuoase și a unor întâmplări cu totul ieșite din comun.

După ce a lăsat în urma sa o serie de opere solide și de durată, remarcându-se prin spiritul său inventiv și novator și după ce a pus bazele unei adevărate școli a basmului francez cult, indiferent la onoruri și mulțumit de tot ceea ce realizase, Charles Perrault a murit împăcat, înconjurat de familia și de prietenii săi, în 16 mai 1703, în vârstă de șaptezeci și cinci de ani.

POVEȘTI SAU BASME DE ODINIOARĂ CU MORALĂ

DOMNIȘOAREI***

Domnișoară,

N-o să vi se pară ciudat că unui copil[1] i-a plăcut să compună poveștile din culegerea aceasta; o să vă mire doar faptul că a avut îndrăzneala să vi le închine.

Totuși, domnișoară, oricâtă nepotrivire ar exista între simplitatea acestor Povești *și strălucirea spiritului dumneavoastră, dacă ele vor fi bine cercetate, se va vedea că nu sunt chiar atât de vrednic de dojană cum păream la început. Ele conțin, toate, o foarte înțeleaptă morală, care se dă mai mult sau mai puțin în vileag, după puterea de pătrundere a celor care le citesc.*

De altfel, cum nimic nu arată atât de bine vasta întindere a unui spirit ca puterea de a se ridica până la cele mai înalte lucruri și în același timp de a se coborî până la cele mai mărunte, nu veți avea nici o surpriză că aceeași prințesă pe care nașterea și educația au obișnuit-o cu tot ce este mai ales nu disprețuiește faptul de a găsi plăcere în asemenea fleacuri.

E drept că aceste povești oferă o imagine a ceea ce se petrece în familiile umile, unde graba lăudabilă de a-i instrui pe copii face să se născocească istorii lipsite de judecată, potrivite

---

[1] Aluzie la fiul său, Pierre d'Armancourt, sub al cărui nume și-a publicat Ch. Perrault poveștile.

minții care încă nu judecă; dar cui i se cuvine mai mult să cunoască cum trăiesc popoarele decât persoanelor sortite chiar de cer să le conducă? Dorința acestei cunoașteri a împins eroi, și chiar eroi din neamul dumneavoastră, până în colibe și cocioabe, pentru a vedea de aproape și cu ochii lor ceea ce se petrece acolo, această cunoaștere părându-li-se necesară pentru perfecta lor instruire. Orice ar fi domnișoară,

Ce-aș fi ales mai bine să pară-adevărat
Din ce povestea are mai ciudat?
Ce zână de-altădată, oare,
A înzestrat o fragedă făptură
Cu-atât de multe daruri rare,
Pe care le aveți de la natură?

Sunt, cu un foarte adânc respect, domnișoară, al alteței voastre regale, cel mai umil și supus servitor,

P. d'Armancourt

FRUMOASA DIN PĂDUREA ADORMITĂ

Au fost odată un rege și o regină care erau atât de necăjiți că nu aveau copii, atât de necăjiți cât nu se poate spune. Încercaseră totul – legăminte, pelerinaje, rugăciuni – dar în zadar.

În cele din urmă regina născu totuși o fată. Îi făcură un botez frumos; micii prințese i se dădură ca nașe toate zânele câte se putuseră afla în acea țară – și s-au găsit șase – pentru ca, fiecare din ele, făcându-i câte un dar, după cum era obiceiul zânelor în acea vreme, prințesa să dobândească în acest fel însușirile cele mai alese.

După botez, toată lumea se întoarse la palatul regelui unde se pregătise pentru zâne un ospăț grozav. În fața fiecăruia fu așezat câte un taler minunat, cu un sipețel de aur masiv, unde se aflau o lingură, o furculiță și un cuțit din aurul cel mai curat împodobite cu diamante și rubine.

După ce toată lumea se așeză la masă, văzură intrând o zână bătrână, care nu fusese poftită pentru că trecuseră mai bine de cincizeci de ani de când nu mai ieșise din turnul ei și toți o credeau moartă sau legată de vreo vrajă.

Regele porunci să i se aducă și ei un tacâm; dar nu mai avură de unde-i da un sipețel de aur curat cum dăduseră celorlalte, pentru că nu se făcuseră decât șase sipețele pentru cele șase zâne. Bătrâna își închipui că o disprețuiau și bombăni prin-

tre dinți câteva amenințări. Una dintre zânele cele tinere care se afla alături de ea o auzi și, socotind că ar putea să-i căsune vreun rău micuței prințese, se duse – de îndată ce oaspeții se sculară de la masă – să se ascundă în dosul unei tapiserii ca să menească ea ultima și să poată drege, atât cât îi va sta în putință, răul pe care-l va fi făcut bătrâna.

În vremea asta, zânele începură s-o dăruiască pe prințesă. Mezina îi ură să fie cea mai frumoasă fată din lume; următoarea, să fie bună la suflet; a treia, să aibă o grație desăvârșită în tot ce va face; a patra, să danseze cum nu se poate mai bine; a cincea, să cânte ca o privighetoare, și a șasea, să cânte fără nici un cusur la toate instrumentele. Venindu-i și zânei bătrâne rândul, ea spuse, clătinând din cap, mai mult de ciudă decât de bătrânețe, că prințesa se va înțepa la mână cu un fus și va muri.

Această groaznică prorocire făcu să freamăte întreaga adunare și nu rămase om care să nu plângă. Atunci zâna cea tânără ieși de după tapiserie și rosti cu glas tare, aceste vorbe:

– Liniștiți-vă, rege și regină, fiica voastră n-o să moară! E drept că n-am destulă putere ca să desfac întru totul ceea ce i-a ursit bătrâna. Prințesa se va înțepa la mână cu un fus, dar în loc să moară, ea va cădea numai într-un somn adânc, care va dura o sută de ani, iar la capătul acestor ani fiul unui rege va veni s-o trezească.

Ca să înlăture nenorocirea prezisă de bătrână, regele dădu de îndată un edict prin care interzicea, sub pedeapsa cu moartea, tuturor supușilor săi să folosească fusul sau chiar să aibă vreun fus în casă.

Peste cincisprezece sau șaisprezece ani, regele și regina ducându-se într-o zi la una din reședințele lor de vară, se întâmplă ca tânăra prințesă, alergând prin castel și urcând din odaie în odaie, să ajungă până în vârful unui foișor unde, într-o cămăruță păcătoasă, o biată bătrână uitată de vreme torcea dintr-un caier.

– Ce faci acolo, mătușico? întrebă prințesa.

– Torc, drăguța mea, îi răspunse bătrâna care habar n-avea

cine-i fata.

– Ah, ce lucru plăcut! adăugă prințesa. Dar cum faci? Dă-mi și mie să văd dacă pot să fac la fel!

Dar n-apucă să ia bine fusul în mână că, fie din pricină că era de felul ei cam iute și cam zăpăcită, fie pentru că așa hotărâse zâna cea rea, prințesa se înțepă la mână și căzu leșinată.

Bătrânica, speriată cumplit, începu să strige după ajutor și ajutorul veni din toate părțile: slugile o stropiră pe prințesă cu apă pe față, îi desfăcură șireturile de la rochie, o bătură peste mâini, îi frecară tâmplele cu apă aromată, dar nimic n-o ajută să-și vină în fire. Atunci regele, care urcase în foișor atras de larmă, își aminti de prezicerea zânelor și, socotind că ceea ce se întâmplase trebuia să se întâmple, de vreme ce zânele proroci-seră astfel, porunci ca prințesa să fie așezată într-una din cele mai frumoase încăperi ale palatului, pe un pat cu broderii de aur și argint. Ai fi jurat că-i un înger, atât era de frumoasă; căci leși-nul nu-i șterse culorile vii ale chipului: obrajii îi erau rumeni și buzele roșii ca mărgeanul; numai ochii îi ținea închiși dar, auzind-o cum respira încetișor, îți dădeai imediat seama că nu era moartă.

Regele porunci să fie lăsată să doarmă în liniște până va sosi ceasul să se trezească.

Zâna cea bună, care-i salvase viața menindu-i să doarmă o sută de ani, se afla, atunci când se abătuse nenorocirea asupra prințesei, în regatul Mataquin, la douăsprezece mii de leghe de acolo; ea fu însă înștiințată într-o clipă de un pitic mititel cu ciubote de șapte poște (erau ciubotele cu care se fac șapte leghe dintr-un singur pas). Zâna porni repede la drum, și peste un ceas fu văzută sosind într-o caleașcă de foc trasă de balauri înaripați.

Regele se grăbi să-i întindă mâna, ajutând-o să coboare din caleașcă. Ea încuviință tot ce se făcuse; dar cum era foarte pre-văzătoare, se gândi că atunci când prințesa se va trezi se va simți tare stânjenită văzându-se singură în acest vechi castel și iată ce făcu. Atinse cu bagheta tot ce se afla în palat (în afară de rege și

regină): guvernante, domnișoare de onoare, cameriste, gentilomi, slujitori, majordomi, bucătari, rândași, copii de casă, ostași de gardă, portari, paji, valeți; atinse de asemenea cu bagheta caii din grajduri, cu îngrijitorii lor cu tot, dulăii cei mari din curtea de păsări, și pe mica Pouffe, cățelușa prințesei care se găsea pe pat lângă ea.

De îndată ce zâna îi atinse cu bagheta, adormiră cu toții, pentru a nu se trezi decât o dată cu stăpâna lor, ca să fie gata s-o slujească atunci când ea va avea nevoie. Adormiră până și frigările de pe foc, doldora de potârnichi și de fazani, și focul de asemeni. Toate acestea se întâmplară cât ai clipi din ochi, căci zânelor nu le trebuie multă vreme pentru îndeletnicirile lor.

Atunci regele și regina, după ce-și mai sărutară o dată draga lor copilă, fără ca ea să se trezească, ieșiră din palat și vestiră tuturor că nu mai aveau voie să se apropie de castel. Opreliștea fu însă de prisos, căci într-un pătrar de ceas crescuseră, de jur împrejurul parcului, atât de mulți copaci, mari și mici, de tufișuri și mărăcini, împletiți și înghesuiți, că nici om, nici fiară n-ar mai fi putut străbate printre ei, și atât de înalți, că nu se mai putură zări decât vârfurile turnurilor castelului, și ele numai de departe. Nimeni nu se îndoi că tot zâna săvârșise treaba asta, pentru ca prințesa, cât timp va dormi, să nu fie tulburată de curioși.

După o sută de ani, fiul unui rege care domnea pe atunci și care era de cu totul alt neam decât prințesa adormită, ducându-se la vânătoare chiar pe acele meleaguri, întrebă ce era cu turnurile care se zăreau pe deasupra unei păduri atât de dese. Fiecare îi răspunse după cum auzise vorbindu-se: unul îi spuse că era un vechi castel bântuit de stafii; altul, că vrăjitoarele din acel ținut își făceau acolo farmecele. Părerea celor mai mulți era însă că în palatul cu pricina sălășluia un căpcăun ce-și aducea aici copiii ademeniți, ca să-i mănânce în voie și fără să poată fi urmărit, având numai el singur puterea să-și croiască drum prin acea pădure.

Prințul nu mai știa ce să creadă, când, iată că un țăran bătrân se apropie și-i spuse:

– Măria-ta, sunt mai bine de cincizeci de ani de când l-am auzit pe tata spunând că în acest castel s-ar afla o prințesă fără pereche de frumoasă; că prințesei i-a fost menit să doarmă o sută de ani și că ea nu va fi trezită decât de fiul unui rege căruia-i este hărăzită.

La aceste vorbe, tânărul prinț se simți cuprins de înflăcărare; crezu, fără să mai stea în cumpănă, că el va pune capăt unei atât de ciudate întâmplări și, împins de dragoste și de sete de glorie, se hotărî să vadă la fața locului despre ce este vorba. De abia porni către pădure, că toți arborii aceia uriași, tufișurile și mărăcinii se dădură la o parte de la sine, lăsându-l să treacă.

Se îndreptă către castelul pe care-l zări la capătul unei lungi alei, unde pătrunse de îndată. Ceea ce-l uimi, însă, fu faptul că nici unul dintre oamenii săi nu-l putuse urma, pentru că de îndată ce trecu el, arborii se apropiară unii de alții. Nu-și părăsi totuși drumul: un prinț tânăr și îndrăgostit e întotdeauna viteaz. Pătrunse în prima curte a castelului, și ceea ce văzu ar fi putut din prima clipă să-l înghețe de spaimă. Într-o tăcere înfricoșătoare domnea pretutindeni imaginea morții: peste tot zăceau trupuri de oameni și de animale ce păreau lipsite de viață. Dar, după nasul roșu și fața rumenă a slugilor, își dădu seama că nu erau decât adormiți; de altfel, cănile în care se mai aflau câteva picături de vin arătau destul de limpede că adormiseră cu toții.

Prințul străbătu o curte mare, pardosită cu marmură; urcă o scară, apoi intră în sala străjilor care, așezate în șir cu carabina la umăr, sforăiau zdravăn. Trecu prin mai multe camere întesate cu gentilomi și doamne, toți dormind duși, unii în picioare, alții așezați. Intră într-o cameră aurită de sus până jos, unde văzu, pe un pat cu perdelele date în lături, cea mai frumoasă priveliște întâlnită de el vreodată: o prințesă care nu părea să aibă mai mult de cincisprezece ori șaisprezece ani și a cărei neasemuită

frumusețe avea în ea ceva strălucitor și dumnezeiesc. Prințul se apropie tremurând și, sorbind-o din ochi, se așeză în genunchi lângă ea.

Atunci, cum vraja fusese ruptă, prințesa se trezi și, privindu-l pe prinț cu ochi mai drăgăstoși decât s-ar fi cuvenit la o primă întâlnire, îl întrebă:

– Oare tu ești prințul meu? Mult te-ai mai lăsat așteptat!

Prințul, fermecat de aceste vorbe și mai ales de felul în care ele fuseseră rostite, nemaiștiind cum să-și arate bucuria și recunoștința, îi mărturisi că o iubea mai mult decât pe sine însuși. Vorbele sale fură spuse fără prea multă pompă, dar ele plăcură cu atât mai mult prințesei; mai puțină vorbărie, mai multă dragoste. Prințul era mai tulburat decât prințesa și faptul nu trebuie să ne mire, fiindcă ea avusese destul timp să viseze la ceea ce avea să-i spună; căci, se pare – deși povestea nu zice nimic despre asta – că zâna cea bună îi hărăzise, în timpul unui somn atât de îndelungat, bucuria unor vise plăcute. Trecuseră patru ceasuri de când își tot vorbeau și nu-și spuseseră nici jumătate din ceea ce aveau să-și spună.

Între timp, întregul palat se trezise o dată cu prințesa, și fiecare se gândea să-și îndeplinească sarcinile; și cum nu toți erau îndrăgostiți, mureau pur și simplu de foame. Doamna de onoare, grăbită ca și ceilalți, își pierdu răbdarea și-i spuse cu glas tare prințesei că masa e servită.

Prințul o ajută pe prințesă să se ridice din pat. Ea era gata îmbrăcată, în veșminte cum nu se poate mai strălucitoare; dar el se feri să-i spună că era îmbrăcată ca pe vremea bunicii și că avea guler înalt; cu toate astea, nu era mai puțin frumoasă.

Trecură într-un salon cu oglinzi, unde mâncară, serviți de slujitorii prințesei. Viorile și oboaiele cântară cântece vechi, dar încă frumoase, cu toate că trecuseră aproape o sută de ani de când nu mai fuseseră auzite.

După masă, fără a mai zăbovi, preotul Curții regale îi cunună în capela castelului și o doamnă de onoare le trase

perdelele patului; dormiră foarte puțin, căci prințesa se săturase de atâta somn și, o dată cu zorile, prințul o părăsi pentru a se întoarce în oraș unde tatăl său era tare îngrijorat din pricina lui.

Prințul îi spuse că s-a rătăcit prin pădure și că dormise în coliba unui cărbunar care-i dăduse să mănânce pâine și brânză. Taică-su, regele, care era un om tare de treabă, îl crezu; dar mamă-sa nu prea fu convinsă, și văzându-l cum o pornea în fiecare zi la vânătoare și cum avea întotdeauna un răspuns gata pregătit pentru a se scuza când dormea două-trei nopți în altă parte, nu se mai îndoi că are o ibovnică; și, ce-i drept, el trăi cu prințesa mai bine de doi ani încheiați și avu cu ea doi copii, dintre care, primul, o fată numită Aurora, și al doilea un băiat, numit Zori-de-Zi, pentru că părea și mai frumos decât sora lui.

Ca să-l silească să i se destăinuiască, regina îi spunea deseori fiului ei că trebuie să-ți trăiești viața cum îți place; numai că el nu cuteza să-i dezvăluie taina: se temea, deși o iubea, fiindcă maică-sa era dintr-un neam de căpcăuni și regele n-o luase în căsătorie decât pentru averea ei. La Curte se șoptea chiar că avea apucături de căpcăun și că atunci când vedea trecând copii pe lângă ea, cu mare greutate se putea înfrâna să nu se repeadă asupra lor; așa că prințul nu voia să-i spună nimic.

Dar regele muri, lucru ce se întâmplă după vreo doi ani, și când se văzu el stăpân, mărturisi în fața tuturor căsătoria și porni cu alai mare să-și aducă regina, soția sa, la castel. I se făcu o primire nemaipomenită în capitala țării unde ea păși alături de cei doi copii ai săi.

La câtva timp după asta, regele porni război împotriva împăratului Cantabutte, vecinul său. Lăsă treburile țării în seama reginei-mamă, căreia i-o încredință și pe nevastă-sa și pe cei doi copii. Fu nevoit să stea la război toată vara. Și iată că de îndată ce-l văzu plecat, regina-mamă își trimise nora și nepoții într-un codru, pentru a putea să-și potolească mai ușor cumplita ei dorință. Peste câteva zile se duse și ea acolo, și într-o seară îi spuse primului ei servitor:

– Mâine la prânz vreau s-o mănânc pe micuța Aurora!

– Ah, doamnă! strigă acesta.

– Asta mi-e dorința, spuse regina (și-o spuse cu glas de căpcăun care poftea la carne fragedă de copil), și vreau s-o mănânc cu sos Robert[1]!

Bietul om, văzând că nu-i de joacă cu zmeoaica, își luă cuțitul cel mare și urcă în odaia micuței Aurora. Fetița, care abia împlinise patru ani, veni sărind și râzând să i se arunce de gât și să-i ceară bomboane. Omul începu să plângă și cuțitul îi căzu din mână; se duse în ogradă, tăie grumazul unui miel și-i făcu un asemenea sos, încât stăpână-sa îl încredință că niciodată nu mâncase ceva mai gustos. Tot atunci omul o luă pe micuța Aurora și o dădu soției sale ca s-o ascundă în căsuța lor din fundul curții.

La opt zile după asta, regina cea rea îi spuse primului ei servitor:

– Vreau să-l mănânc la cină pe micul Zori-de Zi!

Omul nu spuse nimic, hotărât s-o înșele ca și data trecută. Se duse să-l caute pe micul Zori-de-Zi și-l găsi cu o săbiuță în mână, luptându-se cu un maimuțoi cât toate zilele; nu avea totuși decât trei anișori. Îl încredință și pe el soției sale, care-l ascunse împreună cu mica Aurora, iar reginei îi pregăti în locul micului Zori-de-Zi un ied pe care zmeoaica îl găsi cum nu se poate mai bun.

Toate merseseră grozav de bine până aici. Dar iată că într-o seară răutăcioasa regină spuse primului ei servitor:

– Știi ce? Vreau s-o mănânc și pe regină în același sos în care i-am mâncat și pe copii!

De data asta sărmanul om își pierdu nădejdea că ar putea s-o mai înșele. Regina cea tânără avea douăzeci de ani trecuți, fără să mai numărăm suta de ani cât dormise: pielea ei era un pic

---

[1] Celebru bucătar de pe vremea lui Ludovic al XIV-lea care a pregătit un sos deosebit de gustos ce-i poartă numele.

cam tare, cu toate că arăta albă și frumoasă. Unde să găsească el un animal cu o piele atât de tare? Luă deci hotărârea, pentru a-și salva propria lui viață, s-o ucidă pe regină, așa că urcă în camera ei cu gândul s-o răpună cât mai repede. Încercă să se mânie singur și intră cu pumnalul în mână în odaia tinerei regine; nu voia s-o lovească pe ascuns și-i aduse la cunoștință, cu multă cuviință, porunca pe care o primise de la regina-mamă.

– Fă-ți datoria, îi spuse ea, întinzându-și gâtul. Îndeplinește porunca ce ți s-a dat! Mă voi duce să-mi văd copilașii, sărmanii mei copilași pe care i-am iubit atât!

Căci ea, de când îi fuseseră luați fără să i se spună nimic, îi credea morți.

– Nu, nu, doamnă, răspunse sărmanul servitor adânc mișcat. N-o să muriți și o să vă revedeți scumpii dumneavoastră copilași la mine, unde i-am ascuns, și o voi înșela încă o dată pe regină, făcând-o să mănânce, în locul dumneavoastră, o căprioară!

O duse de îndată în cămăruța lui, unde o lăsă să-și îmbrățișeze copiii și să plângă împreună cu ei, iar el pregăti o căprioară pe care regina o mâncă la cină cu aceeași poftă cu care ar fi mâncat-o pe noră-sa. Era foarte mulțumită de cruzimea ei și se pregătea să-i spună regelui, la întoarcere, că niște lupi turbați îi sfâșiaseră soția și copiii.

Într-o seară, în timp ce se plimba ca de obicei prin curțile și prin ogrăzile castelului, adulmecând miros de carne proaspătă, îl auzi pe micul Zori-de-Zi plângând, jos, într-o cămăruță, fiindcă nu fusese cuminte și maică-sa tocmai voia să-i tragă o chelfăneală. Zmeoaica o mai auzi și pe micuța Aurora cerând iertare pentru frățiorul ei. Recunoscu glasul reginei și al copiilor și, furioasă că a fost păcălită, porunci cu glas care făcu să tremure toată lumea ca a doua zi de dimineață să fie adus un cazan uriaș în mijlocul curții; îl umplu cu broaște, vipere, năpârci și șerpi ca să-i arunce înăuntru pe regină și pe copii, pe primul slujitor, pe soția și pe servitoarea lui.

Bieții oameni fură aduși cu mâinile legate la spate și călăii tocmai se pregăteau să-i arunce în cazan, când regele, pe care nu-l așteptau atât de curând, intră călare în curte; era în trecere și, tare mirat, întrebă ce însemna acea priveliște cumplită. Nimeni nu îndrăzni să-i dea vreo lămurire, când zmeoaica, turbând de furie că totul fusese dat în vileag, se aruncă cu capul înainte în cazan și fu mistuită într-o clipă de jivinele cumplite pe care ea însăși poruncise să le aducă.

Regele se necăji puțin, fiindcă, oricum, zmeoaica îi era mamă, dar se mângâie curând cu frumoasa sa nevastă și cu copiii săi.

Morală

A aștepta o vreme ca să-ți găsești bărbat
Frumos, încântător, curtenitor, bogat,
Îmi pare un cuminte obicei;
Dar să-l aștepți un secol dormind necontenit
Greu mai găsești asemenea femei
Să aibă-un somn atât de liniștit.
Îmi pare că povestea mea vrea să ne-arate
Că ale căsniciei plăcute-ndatoriri
Chiar când sunt amânate aduc mari fericiri
Și că nu pierd nimic chiar dacă-s amânate.

Dar fiindcă văd în juru-mi cu câtă nerăbdare
Aspiră toată lumea la viața conjugală,
N-am inima atâta de neîndurătoare
Să propovăduiesc o astfel de morală.

SCUFIȚA-ROȘIE

Era odată, într-un sat, o fetiță, cea mai frumoasă fetiță din câte s-au văzut. Mama ei o iubea nespus de mult, iar bunica ei și mai mult. Bunicuța aceasta îi făcuse fetiței o scufiță roșie, care îi ședea atât de bine că toată lumea o numi Scufița-roșie.

Într-o zi, mama ei, după ce frământă și coapse niște plăcinte, îi spuse:

– Du-te să vezi cum îi mai merge bunicii, căci am auzit că este bolnavă. Du-i o plăcintă și ulcica asta cu unt!

Scufița-roșie plecă de îndată s-o vadă pe bunica ei care locuia în alt sat. Trecând prin pădure ea se întâlni cu cumătrul lup, care tare ar fi vrut s-o înfulece, dar nu îndrăzni din pricina unor tăietori de lemne aflați pe aproape. O întrebă atunci unde se duce. Biata fetiță, care habar n-avea cât e de primejdios să te oprești și să asculți un lup, îi răspunse:

– Mă duc s-o văd pe bunicuța și să-i duc o plăcintă și o ulcică cu unt trimise de măicuța!

– Stă departe bunica ta? întrebă Lupul.

– O, da, zise Scufița-roșie. Dincolo de moara pe care o vezi colo jos, în vale, în prima căsuță din capătul satului.

– Ei bine, spuse Lupul, vreau să mă duc și eu s-o văd; uite, eu am s-o apuc pe drumul ăsta, iar tu pe drumul de colo; și vom vedea care ajunge mai repede.

Lupul începu să alerge cât putea de iute pe drumul mai scurt, iar fetița o luă pe drumul mai lung, culegând în joacă alune, zburdând după fluturași și făcând buchete din floricelele pe care le întâlnea în cale. Lupului nu-i trebui prea mult timp ca să ajungă la căsuța bunicii. Bătu la ușă: toc! toc!

– Cine-i acolo?

– Nepotica dumitale, Scufița-roșie, răspunse Lupul prefăcându-și glasul. Îți aduc plăcintă și o ulcică cu unt trimise de măicuța.

Blânda bunicuță, care ședea în pat din pricină că era cam bolnavă, îi strigă:

– Apasă ivărul și intră!

Lupul apăsă ivărul și ușa se deschise. Se aruncă asupra bunicii și o înghiți cât ai clipi din ochi, căci trecuseră mai bine de trei zile de când nu mai pusese nimic în gură. Pe urmă închise ușa și se duse să se culce în patul bunicii, așteptând-o pe Scufița-roșie, care, nu după mult timp, ciocăni la ușă: toc! toc!

– Cine-i acolo?

Scufița-roșie, auzind glasul gros al Lupului, la început se sperie, dar crezând că bunica era răgușită, răspunse:

– Eu, nepotica matale, Scufița-roșie, care-ți aduce plăcintă și o ulcică cu unt trimise de măicuța!

Atunci Lupul îi strigă îndulcindu-și un pic vocea:

– Apasă ivărul și intră!

Scufița-roșie apăsă ivărul și ușa se deschise. Lupul, văzând-o intrând, îi spuse:

– Pune plăcinta și ulcica cu unt pe copaia de colo, iar tu vino să te culci lângă mine!

Scufița-roșie se dezbrăcă și se vârî în pat, unde se miră tare mult văzând cât de ciudat arăta bunica ei în cămașă de noapte.

Ea spuse:

– Ce brațe mari ai, bunicuțo!

– Ca să te pot îmbrățișa mai bine, fetița mea!

– Și ce picioare mari ai, bunicuțo!
– Ca să alerg mai iute, copila mea!
– Și ce urechi mari ai, bunicuțo!
– Ca să te aud mai bine, copila mea!
– Și ce ochi mari ai, bunicuțo!
– Ca să văd mai bine, copila mea!
– Și ce dinți lungi ai, bunicuțo!
– Ca să te mănânc!

Și spunând aceste vorbe, Lupul cel rău se năpusti asupra Scufiței-roșii și o mâncă.

Morală

Vedem aicea cum copiii, deseori,
Și mai cu seamă tinerele fete
Frumoase, grațioase și cochete,
Fac rău dacă ascultă de orice trecători,
Și n-are rost să fim măcar mirați
Atuncea când de Lup ei sunt mâncați.
Zic Lupul, fiindcă lupii de pe lume
Nu sunt cu toții de același fel:
Există câte unul mai blând decât un miel,
Nezgomotos și blând, cuminte-anume,
Ce binevoitor și plin de glume,
Voioasa domnișoarelor pleiadă
O însoțește-acasă sau pe stradă.
Dar vai, cine nu știe că acești lupi mieroși
Sunt din întreaga haită, cei mai primejdioși!

BARBĂ-ALBASTRĂ

A fost odată un om care avea acareturi frumoase în oraș și la țară, vase de aur și de argint, mobile cu broderii și caleștí cu totul și cu totul de aur. Dar, din nenorocire, acest om avea barba albastră: faptul acesta îl făcea să fie atât de slut și de înspăimântător, că nu era femeie sau fată care să nu fugă din calea lui.

Una dintre vecinele sale, o doamnă de familie bună, avea doi băieți dar și două fete la fel de frumoase. Omul îi ceru de soție pe una dintre ele, lăsând-o pe ea să aleagă pe care ar vrea să i-o dea. Dar fetele nu-l vrură cu nici un chip și-l trimiseră de la una la alta, neputându-se hotărî să ia de bărbat un om care avea barba albastră. Ceea ce le scârbea și mai mult, însă, era faptul că omul acesta mai avusese înainte câteva soții și că nimeni n-avea habar ce se întâmplase cu ele.

Ca să le cunoască mai bine pe cele două fete, Barbă-Albastră le pofti împreună cu mama lor, cu trei sau patru din cele mai bune prietene ale lor și cu câțiva tineri din împrejurimi, la una din casele de la țară unde rămaseră opt zile încheiate. Aceste zile au trecut numai în plimbări, în partide de vânătoare și de pescuit, în dansuri, ospățuri și gustări; nu dormeau mai deloc și-și petreceau noaptea făcându-și glume unii altora; în sfârșit, totul mersese atât de bine, încât fetei cele mici începu să

i se pară că stăpânul casei n-avea barba chiar atât de albastră și că era un om destul de de treabă. Așadar, de îndată ce se înapoiară în oraș, hotărâră nunta.

După o lună, Barbă-Albastră îi spuse soției sale că el trebuie neapărat să facă o călătorie în provincie, de cel puțin șase săptămâni, pentru o afacere foarte importantă; că o roagă să se distreze cât timp va lipsi el; că poate să-și poftească prietenele cele mai bune și, dacă vrea, să le ducă la țară și să nu se uite la cheltuială.

– Iată, spuse el, cheile de la cele două camere unde se păstrează mobila cea mai scumpă; iată-le și pe cele de la vesela de aur și de argint de care nu ne folosim în toate zilele; iată acum și cheile de la lăzile de fier unde îmi țin aurul și argintul, cheile casetelor unde țin pietrele scumpe, și iată și cheia odăii de la capătul marelui coridor al apartamentului de jos. Deschide tot, umblă peste tot; doar în această cămăruță îți interzic să intri, și ți-o interzic cu atâta strășnicie, că dacă o să intri o să mă mânii atât de tare încât te poți aștepta la orice!

Ea făgădui să respecte întocmai ceea ce i se poruncise, iar el, după ce o îmbrățișă, se urcă în caleașcă și porni în călătorie.

Vecinele și prietenele cele mai bune nici nu așteptară să fie poftite de proaspăta căsătorită, atât erau de nerăbdătoare să-i vadă toate bogățiile, deoarece, când se afla bărbatul ei acasă, n-ar fi cutezat să vină din pricina bărbii lui albastre de care le era frică.

Iată-le, deci, străbătând camerele, cabinetele, odăile unde se păstrau hainele, una mai frumoasă și mai bogată decât cealaltă. Urcară apoi în camerele unde se păstrau mobilele și nu se mai săturară admirând mulțimea și frumusețea tapiseriilor, a paturilor, a sofalelor, a canapelelor, a măsuțelor și a oglinzilor în care se vedeau din cap până în picioare și ale căror rame, unele

de cleștar, altele de argint și de argint aurit, erau cele mai frumoase și mai minunate din câte văzuseră vreodată. Nu încetară să laude peste măsură și să pizmuiască fericirea prietenei lor, care nu se bucura câtuși de puțin de vederea acestor bogății, deoarece ardea de nerăbdare să se ducă și să descuie cămăruța apartamentului de jos.

Și atât de mult o îmboldi curiozitatea încât, fără să țină seama de faptul că era necuviincios să-și părăsească oaspeții, coborî pe o scăriță dosnică în apartamentul de jos, cu atâta grabă că de vreo două-trei ori a fost gata-gata să-și rupă gâtul. O dată ajunsă la ușa cămăruței, se opri câteva clipe gândindu-se la oprelistea soțului, socotind în sinea sa că ar putea să i se întâmple o nenorocire dacă se arată neascultătoare; dar ispita era atât de puternică, încât nu-i putu rezista; luă așadar cheița și, tremurând toată, deschise ușa cămăruței.

La început nu văzu nimic din pricina ferestrelor închise. După câteva minute, însă, văzu că podeaua era năclăită de sânge închegat și că trupurile mai multor femei moarte erau legate de-a lungul pereților: erau femeile cu care Barbă-Albastră fusese însurat și pe care le ucisese una după alta. Crezu că moare de spaimă, și cheița cămăruței, pe care tocmai o scosese din broască, îi căzu din mână.

După ce-și mai veni în fire, ridică cheia, încuie ușa și urcă în odaia ei; dar nu putu să se liniștească, atât era de tulburată.

Băgând de seamă că cheia cămăruței se pătase de sânge, o șterse de două-trei ori; dar sângele nu se luă; în zadar o spălă și o frecă cu nisip și cu gresie, sângele rămânea la locul lui, căci cheia era vrăjită și nu exista nici un mijloc s-o cureți, orice-ai fi făcut; când îndepărtai sângele de pe o parte, se ivea pe alta.

Barbă-Albastră se înapoie din călătorie chiar în aceeași seară și-i spuse că primise pe drum scrisori care-l înștiințau că

treaba pentru care plecase se încheiase în folosul lui.

Nevastă-sa făcu tot ce putu ca să-i arate cât era de încântată de grabnica lui reîntoarcere.

A doua zi el ceru cheile; ea i le dădu, dar cu o mână tremurătoare, încât el ghici fără greutate tot ce se întâmplase.

– Cum se face, o întrebă el, că nu-i la loc cu celelalte și cheia cămăruței?

– Pesemne, spuse ea, am lăsat-o sus, pe masă.

– Nu uita, spuse Barbă-Albastră, să mi-o aduci degrabă.

După mai multe amânări, trebui totuși să-i aducă cheia. După ce-și aruncă privirea asupra ei, Barbă-Albastră spuse soției sale:

– Pentru ce-i pătată cheia asta de sânge?

– Nu știu nimic, răspunse sărmana femeie, mai galbenă decât moartea.

– Nu știi nimic, hai? strigă Barbă-Albastră. Lasă că știu eu: ai cutezat să intri în cămăruță. Ei bine, doamnă, o să intri acolo și o să-ți iei locul lângă cucoanele pe care le-ai văzut!

Ea se aruncă la picioarele bărbatului, plângând și cerându-i iertare, căindu-se din toată inima că nu fusese ascultătoare. Frumoasă și îndurerată cum era, ar fi mișcat și o stâncă, numai că Barbă-Albastră avea inima mai tare decât stânca.

– Trebuie să mori, doamnă, îi spuse el, și încă foarte curând!

– Dacă trebuie să mor, răspunse ea privindu-l cu ochii scăldați în lacrimi, dă-mi puțin răgaz să mă rog lui Dumnezeu!

– Îți dau șapte minute și jumătate, spuse Barbă-Albastră, dar nici o clipă mai mult!

Când femeia rămase singură o chemă pe sora ei și-i spuse:

– Ana, sora mea – căci astfel se numea fata – urcă-te, rogute, în vârful turnului, ca să vezi dacă nu vin frații noștri; mi-au

făgăduit că vor veni să ne vadă astăzi și, dacă-i vezi, fă-le semn să se grăbească.

Soră-sa Ana se urcă în vârful turnului, și sărmana femeie, îndurerată, întreba din când în când:

– Ana, sora mea, nu vezi pe nimeni venind?

Și soră-sa Ana răspundea:

– Nu văd nimic, decât soarele care înalță colbul și iarba care înverzește!

În vremea asta, Barbă-Albastră, în mână cu un cuțit cât toate zilele, îi striga nevesti-si cât îl ținea gura:

– Coboară îndată sau urc eu acolo!

– Încă o clipă, te rog, îi răspundea soția sa, și repede striga: Ana, sora mea Ana, nu vezi pe nimeni venind?

Și soră-sa Ana răspundea:

– Nu văd nimic, decât soarele care înalță colbul și iarba care înverzește!

– Coboară imediat, răcnea Barbă-Albastră, sau urc eu acolo!

– Cobor acum, răspundea femeia, apoi striga iar: Ana, sora mea Ana, nu vezi pe nimeni venind?

– Văd, răspunse soră-sa Ana, un nor gros de praf care vine din partea asta...

– Nu cumva sunt frații mei?

– Vai, surioară, nu: e o turmă de oi...

– Nu vrei să cobori? strigă Barbă-Albastră.

– Încă o clipă, răspunse nevastă-sa, și apoi strigă: Ana, sora mea Ana, tot nu vezi pe nimeni venind?

– Văd, spuse ea, doi cavaleri care vin din partea asta, dar sunt încă foarte departe!

– Domnul fie lăudat! strigă ea o clipă mai târziu. Aștia sunt frații noștri. Fă-le semn cât poți să se grăbească!

Barbă-Albastră se apucă să răcnească atât de tare că se

cutremura toată casa. Biata femeie coborî și se duse să se arunce, scăldată în lacrimi și despletită, la picioarele sale.

– Asta nu-ți folosește la nimic, spuse Barbă-Albastră. Trebuie să mori!

Apoi o apucă cu o mână de păr și cu cealaltă ridică în aer cuțitul. Sărmana femeie se întoarse spre el și, privindu-l în ochii în care se citea groaza morții, îl rugă s-o.mai păsuiască o clipită doar, ca să se reculeagă.

– Nu, nu, spuse el, încredințează-ți sufletul Domnului.

Și ridicându-și brațul...

În acel moment cineva bătu atât de tare în poartă, că Barbă-Albastră încremeni. Ușa se deschise și deodată fură văzuți intrând doi cavaleri, care, punând mâna pe sabie, se năpustiră spre Barbă-Albastră. Acesta, dându-și seama că erau frații soției sale, unul cavalerist, celălalt muschetar, o luă la goană ca să-și scape pielea; dar cei doi frați îl urmăriră de aproape, încât îl prinseră înainte ca el să apuce să iasă din casă. Îl străpunseră cu săbiile și-l lăsară mort. Biata femeie, aproape la fel de moartă ca și bărbatul ei, n-avu putere nici să se ridice ca să-și îmbrățișeze frații.

Se află apoi că Barbă-Albastră n-avea nici un fel de moștenitori, astfel că soția sa rămase stăpână pe toate bunurile lui. Ea folosi o parte din avere ca s-o mărite pe soră-sa Ana cu un tânăr gentilom pe care fata îl iubea de multă vreme; o altă parte pentru a cumpăra funcții de căpitani celor doi frați ai ei și restul ca să se mărite ea însăși cu un om foarte cinstit, care o făcu să uite curând vremurile grele pe care le petrecuse alături de Barbă-Albastră.

Morală

Deci curiozitatea ce-atâta farmec are,
Ades pricinuiește adâncă remușcare;
Vezi mii și mii de pilde de-acestea, zi de zi,
Ea-i, fără supărare, o ieftină plăcere;
Stârpită, încetează îndată de-a mai fi,
Și foarte scump e prețul ce pururea ni-l cere.

Altă morală

Oricât ai fi lipsit de judecată,
Străin de tainele din omenire,
Pricepi cum că această povestire
E doar un basm din vremi de altădată.
Azi nici un soț nu e așa cumplit,
Cerând un lucru neîmaipomenit,
Chiar dacă este mohorât, gelos,
Alături de soție îl vezi supus, zelos;
Și orișice culoare a bărbii i s-ar da,
Din doi, care-i stăpânul, e lesne a afla.

JUPÂNUL MOTAN
SAU
MOTANUL ÎNCĂLȚAT

Un morar n-a lăsat altă moștenire celor trei copii ai săi decât moara, măgarul și motanul. Împărțeala fu repede făcută: n-au fost chemați nici notarul, nici procurorul. Dacă-ar fi venit aceștia, le-ar fi furat și bruma de avere ce le mai rămăsese. Cel mare luă moara, cel mijlociu măgarul, iar cel mic nu luă decât motanul.

Acesta din urmă nu se putea împăca cu gândul că s-a ales cu atât de puțin lucru.

– Frații mei, spuse el, pot să-și agonisească pâinea cinstit, dacă s-ar pune să muncească împreună; mie, însă, după ce-mi voi fi mâncat motanul și-mi voi fi făcut un manșon din blana lui, nu-mi va mai rămâne decât să mor de foame!

Motanul, auzind aceste vorbe, dar prefăcându-se că nu le-a priceput, îi spuse cu un glas așezat și serios:

– Nu te necăji, stăpâne! N-ai decât să-mi dai un sac și să poruncești să mi se facă o pereche de ciubote, ca să pot intra cu ele în mărăcinișuri, și ai să vezi că n-ai fost chiar atât de năpăstuit la împărțeală cum ai crezut!

Stăpânul Motanului nu punea prea mult temei pe spusele sale, dar cum îl văzuse dând dovadă de multă sprinteneală la prinsul șoarecilor și a șobolanilor, cum îl văzuse cățărându-se sau ascunzându-se în făină și făcând pe mortul, nu pierdu nădej-

dea că motanul o să-l ajute în nenorocirea lui.

Când motanul avu ceea ce ceruse, se încălță cu semeție și, trecându-și tolba pe după gât, îi apucă băierile cu cele două labe de dinainte și se duse într-o pădure de stejar unde se afla o sumedenie de iepuri. Puse în tolbă tărâțe și susai și, întinzându-se ca și cum ar fi fost mort, așteptă ca vreun iepure mai tânăr, prea puțin cunoscător al vicleniilor acestei lumi, să se vâre în sac, ca să se înfrupte din ce pusese acolo.

De abia se culcase că și avu prilej de bucurie: un iepuraș zăpăcit intră în tolbă, și jupânul Motan, trăgând repede băierile, îl prinse și-l ucise fără milă.

Tare mândru de prada sa, se duse la rege și ceru să-i vorbească. Fu dus în apartamentul majestății-sale, unde, o dată intrat, îi făcu o plecăciune adâncă și-i spuse:

– Iată, sire, un iepure de crescătorie pe care domnul marchiz de Carabas (ăsta era numele care, plăcându-i foarte mult, îl dăduse stăpânului său) m-a însărcinat să vi-l aduc din partea sa!

– Spune stăpânului tău, răspunse regele, că-i mulțumesc și că darul îmi face plăcere.

Altă dată Motanul se duse să se ascundă în grâu, ținându-și acolo tolba deschisă, și când două potârnichi se furișară înăuntru, trase băierile și le prinse pe amândouă. Se duse să le dăruiască și pe acestea regelui, așa cum făcuse și cu iepurele. Regele primi și de astă dată cu plăcere cele două potârnichi și porunci să i se dea Motanului de băut.

Și astfel, vreme de două-trei luni, Motanul îi aduse din când în când regelui tot soiul de vânat, ca din partea stăpânului său.

Într-o zi, aflând că regele, împreună cu fiica sa, cea mai frumoasă prințesă din lume, aveau de gând să iasă la plimbare pe malul râului, îi spuse stăpânului său:

– Stăpâne, dacă vrei să-mi urmezi sfatul, norocul îți va ieși

în cale. N-ai altceva de făcut decât să te scalzi în râu, în locul pe care ți-l arăt eu, și pe urmă lasă totul în grija mea!

Marchizul de Carabas făcu ceea ce îl sfătui Motanul, fără să priceapă la ce avea să folosească o treabă ca asta. În timp ce se scălda, trecu pe acolo și regele, și Motanul începu să strige cât îl ținea gura:

– Ajutor! Ajutor! Se îneacă domnul marchiz de Carabas!

La acest strigăt, regele scoase capul pe ușa caleștii și, recunoscându-l pe Motanul care-i adusese de atâtea ori vânat, porunci ostașilor săi să alerge degrabă în ajutorul domnului marchiz de Carabas.

În timp ce bietul marchiz era scos din râu, Motanul se apropie de caleașcă și-i spuse regelui că, în vreme ce stăpânul său se scălda, niște hoți veniseră și-i luaseră hainele, cu toate că el strigase din toate puterile: Săriți, hoții! Năzdrăvanul le ascunsese însă sub o piatră mare.

Regele porunci pe loc slujitorilor care aveau în grijă veșmintele sale să se ducă și să aducă unul dintre cele mai frumoase pentru domnul marchiz de Carabas. Monarhul se străduia în fel și chip să-l mângâie și, cum frumoasele haine, pe care tocmai i le aduseseră, îl arătară și mai chipeș (căci era înalt și arătos nevoie mare), fiica regelui îl găsi pe placul ei; fu de ajuns ca marchizul de Carabas să-i arunce două sau trei priviri, respectuoase dar totodată drăgăstoase, pentru ca ea să se îndrăgostească până peste urechi de el.

Regele îl pofti în caleașca sa, ca să ia parte la plimbare. Motanul, încântat că planul lui începe să reușească, o luă înainte și, întâlnindu-se cu niște țărani care coseau la câmp, le zise:

– Oameni buni, dacă n-o să-i spuneți regelui că fâneața pe care trudiți e a domnului marchiz de Carabas, veți fi tăiați în mii și mii de bucățele!

Într-adevăr, regele nu pierdu prilejul să-i întrebe pe cosași al cui era câmpul pe care lucrau.

– E al domnului marchiz de Carabas, spuseră ei în cor, căci amenințarea motanului îi înfricoșase.

– Frumoasă moștenire ai! spuse regele marchizului de Carabas.

– Așa e, sire, răspunse marchizul, e un câmp care-mi aduce an de an un venit frumos!

Jupânul Motan mergând tot timpul înainte, întâlni apoi niște secerători și le spuse:

– Oameni buni, dacă nu veți spune că acest grâu e al domnului marchiz de Carabas, veți fi tăiați în mii și mii de bucățele, precum carnea de tocătură!

Regele, trecând o clipă mai târziu, voi să știe al cui era grâul pe care-l vedea.

– E al domnului marchiz de Carabas, răspunseră secerătorii, și regele se bucură încă o dată împreună cu marchizul!

Motanul, mergând înaintea caleștii, spunea mereu același lucru tuturor celor pe care-i întâlnea, și regele era din ce în ce mai uimit de marile avuții ale domnului marchiz de Carabas.

Jupânul motan ajunse, în sfârșit, la o mândrețe de castel, al cărui stăpân era un căpcăun, cel mai bogat din câți se văzuseră vreodată: căci toate pământurile pe unde trecuse regele fuseau de acest castel. Motanul, care cercetase cine era acest căpcăun și ce se pricepea el să facă, ceru să-i vorbească, spunând că nu voise să treacă aproape de castelul lui fără să aibă cinstea de a i se închina. Căpcăunul îl primi cu toată bunăvoința de care poate fi în stare un căpcăun și-l pofti să se așeze.

– Am aflat, spuse Motanul, că ai darul să te prefaci în orice soi de animal, că poți, de pildă, să te prefaci în leu, în elefant...

– E adevărat, răspunse căpcăunul, și ca să-ți dovedesc, mă voi preface într-un leu!

Motanul fu atât de înfricoșat văzând un leu în fața lui, că se cocoță repede pe burlan, nu însă fără oarecare greutate și fără primejdie din pricina ciubotelor care nu făceau nici doi bani

când era vorba s-o iei la fugă pe țigle. La câtva timp după aceea, când căpcăunul își reluă înfățișarea de mai înainte, Motanul coborî și îi mărturisi ce spaimă trăsese.

– Mi s-a mai spus, zise Motanul, dar asta nu pot s-o cred, că ai putea să iei înfățișarea celor mai mici animale, de pildă să te prefaci într-un șobolan, sau într-un șoarece. Îți mărturisesc că socot cu neputință una ca asta!

– Cu neputință? strigă căpcăunul. Ia privește!

Și în aceeași clipă se preschimbă într-un șoricel, care începu să alerge pe podea. Motanul nici nu-l văzu bine că se și aruncă asupra lui și-l mâncă.

În vremea asta regele zări în calea sa frumosul castel al căpcăunului și voi să intre înăuntru. Motanul, auzind zgomotul caleștii care trecea pe podul coborât, ieși înainte și-i spuse regelui:

– Majestatea-voastră să fie binevenită în castelul domnului marchiz de Carabas!

– Cum, domnule marchiz, strigă regele, și castelul e tot al dumitale? Nu cred că există nimic mai frumos decât această curte și clădirile care o înconjoară! Să vedem cum arată și pe dinăuntru, dacă nu vă e cu supărare!

Marchizul dădu mâna tinerei prințese și, urmându-l pe rege, care urcase primul, intrară într-o sală mare, unde găsiră un minunat ospăț pregătit de căpcăun pentru prietenii săi ce trebuiau să vină să-l vadă chiar în ziua aceea, dar nu îndrăzniseră să mai intre auzind că se afla acolo regele.

Încântat de însușirile alese ale domnului marchiz de Carabas, ca și fata lui, de altfel, care se îndrăgostise nebunește de el, văzând marile bogății pe care le avea, regele, după ce bău vreo cinci sau șase cupe cu vin, îi spuse:

– Nu ține decât de dumneata, domnule marchiz, ca să-mi fii ginere!

Marchizul, făcând o plecăciune până la pământ, primi cin-

stea pe care i-o făcea regele și chiar în aceeași zi se însură cu prințesa. Motanul ajunse mare senior și n-a mai alergat după șoareci decât ca să se înveselească.

Morală

Oricât ar fi de rară fericirea
De-a dobândi o mare moștenire
Ce-o capeți, ca odraslă, de la tată,
La tinerii-ndrăzneți, de obicei,
Silința, dibăcia au mult mai mult temei
Decât averea cea din cer picată.

Altă morală

Dacă atât de iute feciorul de morar
O cuceri pe fata cu sânge princiar,
Lăsându-se privit cu dragoste-nfocată,
E semn că tinerețe, și strai de preț, și har
Spre-a-nvăpăia al dragostei pojar,
Nu-s mijloace să iște disprețul niciodată!

ZÂNELE

A fost odată o văduvă care avea două fete; cea mare îi semăna atât de mult la fire și la chip, că oricine o vedea parcă o vedea pe maică-sa. Și mama și fata erau atât de nesuferite și de îngâmfate, că nu se putea trăi laolaltă cu ele. Cea mică era leită taică-său și cum nu se putea mai blândă și mai cinstită și, pe lângă toate astea, era una dintre cele mai frumoase fete din câte se văzuseră vreodată.

Cum e firesc să-l iubești pe cel ce-ți seamănă, mama o iubea ca pe ochii din cap pe fiica sa mai mare și, totodată, o ura din toată ființa ei pe cea mai mică. O silea să mănânce și să trudească fără încetare.

Biata copilă trebuia, printre altele, să se ducă de două ori pe zi să scoată apă de la mai bine de o jumătate de poștă depărtare de casă și să aducă plin ditamai ulciorul. Într-o zi, pe când se afla la fântână, se apropie de ea o femeie sărmană, care o rugă să-i dea și ei apă.

– Îndată, mătușico, spuse fata cea frumoasă.

După ce clăti ulciorul, ea scoase apă din partea cea mai limpede a fântânii și-i aduse, sprijinind totodată și ulciorul, pentru ca bătrâna să bea cu mai multă ușurință. Buna femeie, bând apă, zise:

– Ești atât de frumoasă, atât de bună și de cinstită, că nu mă pot opri să-ți fac un dar (căci bătrâna era, pasămite, o zână care luase înfățișarea unei biete femei de la țară pentru a vedea până unde merge bunătatea acestei tinere fete). Îți hărăzesc, urmă zâna, darul ca la fiecare vorbă pe care o vei rosti să-ți iasă din gură sau o floare sau o piatră prețioasă!

Când fata cea frumoasă ajunse acasă, mama ei o ocărî că se întorsese atât de târziu de la fântână.

– Te rog să mă ierți, mamă, spuse biata fată, că am întârziat atât de mult!

Și spunând aceste vorbe, îi ieșiră din gură doi trandafiri, două perle și două diamante mari.

– Ce-mi văd ochii? strigă maică-sa uimită. Îi ies din gură perle și diamante. Ce-nseamnă asta, fata mea?

Era prima dată când îi zicea fata mea.

Sărmana fată îi povesti cu nevinovăție tot ceea ce i se întâmplase, nu fără a risipi între timp o sumedenie de diamante.

– Ce mai! spuse mama. Trebuie s-o trimit și pe fata mea acolo! Privește, Fanchon, vezi ce-i pică soră-ti din gură când vorbește? N-ai fi bucuroasă să ai și tu un asemenea har? N-ai decât să te duci să scoți apă din fântână, și când o femeie sărmană va veni să-ți ceară de băut, dă-i să bea cu voie bună.

– Altă treabă n-am, răspunse necioplita fată, decât să mă duc la fântână!

– Îți poruncesc să te duci, stărui maică-sa, și încă de îndat'!

Fata porni spre fântână, dar bombănind întruna. Luă cu ea cel mai frumos vas de argint pe care-l găsi în casă. Nici n-ajunse bine la fântână că și văzu ieșind din pădure o doamnă minunat învești mântată, care veni să-i ceară apă de băut. Era aceeași zână care i se arătase și soră-si, dar care acum își luase înfățișarea și veșmintele unei prințese, ca să vadă până unde merge răutatea acestei fete.

– Da' ce, crezi c-am venit aici, spuse grosolan trufașa fată, ca să-ți dau dumitale să bei apă? Sau crezi că am adus anume un vas de argint ca să-ți dau apă, tu, femeie! Știi ce? Ia bea din fântână dacă ți-e sete!

– Nu ești deloc cumsecade, răspunse zâna, fără să se supere. Ei bine! Pentru că ești atât de puțin îndatoritoare, îți hărăzesc ca la fiecare cuvânt pe care-l vei rosti să-ți sară din gură un șarpe sau o broască!

De îndată ce o zări, maică-sa îi strigă:

– Ei, fata mea, cum e?

– Cum să fie, mamă? răspunse necioplita, lepădând din gură două vipere și două broaște.

– Doamne, Dumnezeule, strigă maică-sa, ce-mi văzură ochii? Soră-ta e vinovată de toate astea. O să plătească cu vârf și îndesat!

Și alergă s-o bată.

Sărmana copilă o luă la goană și se duse să se ascundă în pădurea apropiată. Fiul regelui, care se întorcea de la vânătoare, văzând-o atât de frumoasă, o întrebă ce face singură în pădure și ce avea de plângea.

– Vai, domnule, din pricina maică-mi, care m-a izgonit de acasă!

Fiul regelui, văzând că-i ies din gură cinci, șase mărgăritare și tot atâtea diamante, o rugă să-i spună de unde avea un asemenea dar. Ea îi povesti toată tărășenia. Fiul regelui se îndrăgosti de ea și, socotind că un astfel de dar prețuia mai mult decât ar fi putut să-i aducă alta drept zestre, o duse la palatul tatălui său, regele, și se însură cu ea.

În ceea ce o privește pe soră-sa, ea se făcu atât de urâcioasă, că până și maică-sa o alungă de acasă; și, nenorocita, după ce pribegi mult și bine, fără să afle pe cineva care să o primească, se duse să moară într-un adânc de pădure.

Morală

Cu galbeni și cu pietre prețioase
Poți lesne-ndupleca pe orișicare;
Cu toate-acestea, vorbele frumoase
Fac mult mai mult și au un preț mai mare.

Altă morală

Cu multă trudă se păstrează cinstea,
Și vrea să fie cât de cât iubită;
Dar pân'la urmă tot e răsplătită
În clipa când la asta nici nu te duce mintea.

CENUȘĂREASA
ȘAU
PANTOFIORUL DE STICLĂ

A fost odată un gentilom care s-a însurat a doua oară cu o femeie, cea mai trufașă și mai mândră din câte s-au văzut vreodată. Femeia avea două fete cu aceeași fire ca a ei și care-i semănau în toate privințele. Bărbatul avea și el la rândul lui o fată, dar de o blândețe și de o bunătate fără seamăn; ea moștenise însușirile astea de la maică-sa, care fusese cea mai bună ființă de pe pământ.

Nici nu se isprăvi bine nunta, că mama vitregă își și arătă firea cea rea; ea nu putea să sufere însușirile alese ale acestei copile care făcea ca fiicele ei să pară și mai urâcioase. Îi dădu în grijă muncile cele mai grele ale casei: trebuia să spele vasele și scările, să frece podelele din camera doamnei și din camerele domnișoarelor; fata se culca în partea cea mai de sus a casei, într-un pod, pe o grămadă prăpădită de paie, în timp ce surorile sale se lăfăiau în camere cu parchet pe jos, unde aveau paturile cele mai la modă și oglinzi în care se vedeau din cap până în picioare. Biata fată îndura cu toată răbdarea și nu îndrăznea să se plângă tatălui ei, care ar fi mustrat-o, fiindcă nevastă-sa făcea din el ce voia.

După ce-și isprăvea treaba, fata se ducea într-un colț al vetrei și se așeza în cenușă, ceea ce a și făcut ca toți ai casei s-o poreclească Coșărița. Sora mezină, care nu era atât de haină ca

sora cea mare, îi spunea Cenușăreasa. Cu toate acestea, Cenușăreasa, în hainele ei zdrențăroase, era de o sută de ori mai frumoasă decât surorile sale, în ciuda veșmintelor lor minunate.

Se întâmplă ca fiul regelui să dea un bal și să poftească pe toată lumea bună. Cele două domnișoare ale noastre fură poftite, căci ele se numărau printre persoanele cele mai de vază din țară. Iată-le, deci, foarte bucuroase și foarte ocupate să-și aleagă hainele și pieptănăturile cele mai potrivite. O nouă grijă pentru Cenușăreasa, căci ea călcă rufăria surorilor ei și le scrobi manșetele. Nu se mai vorbea decât despre felul cum se vor îmbrăca.

– Eu, spunea cea mare, îmi pun rochia de catifea roșie și podoabele din Anglia!

– Eu, spunea cea mică, mă îmbrac cu fusta mea obișnuită; în schimb îmi pun pe deasupra mantia cu flori și colanul cu diamante, care nu-i chiar de lepădat.

Trimiseră apoi după cea mai iscusită coafeză ca să le ridice buclele pe două rânduri și porunciră să li se cumpere alunițe de la meștera cea iscusită. Pe urmă o chemară pe Cenușăreasă, ca să-i ceară părerea, pentru că fata avea mult gust. Cenușăreasa le sfătui cum putu mai bine și se oferi să le pieptene, ceea ce primiră bucuroase.

În timp ce fata le pieptăna, ele îi spuneau:

– Cenușăreaso, ție nu ți-ar plăcea să mergi la bal?

– Vai, domnișoarelor, vă bateți joc de mine! Numai asta mi-ar mai lipsi.

– Ai dreptate, s-ar prăpădi cu toții de râs văzând-o pe Coșarița la bal!

Alta decât Cenușăreasa le-ar fi pieptănat ca vai de lume: dar ea, bună la suflet, le-a pieptănat cum nu se poate mai frumos. Cele două fete erau atât de copleșite de bucurie, că vreme de două zile nu mâncară nimic. Rupseră mai bine de douăsprezece șireturi, tot străduindu-se să se strângă, ca să-și

subțieze talia, și-și petrecură mai tot timpul în fața oglinzii.

În sfârșit, sosi și ziua cea fericită! Fetele plecară, și Cenușăreasa le petrecu cu privirea până departe. Când nu le mai zări deloc, începu să plângă. Nașa ei, văzând-o scăldată în lacrimi, o întrebă ce are:

– Aș vrea și eu... aș vrea și eu...

Plângea însă atât de tare, încât nu putu să isprăvească ce avea de spus. Nașa ei, care era zână, îi zise:

– Ai vrea să te duci și tu la bal, nu-i așa?

– O, da! răspunse Cenușăreasa suspinând.

– Ei bine, dacă n-o să mai plângi, spuse nașa ei, am să fac în așa fel încât să mergi și tu acolo!

O duse în camera ei și-i spuse:

– Du-te în grădină și adu-mi un dovleac.

Cenușăreasa alergă să culeagă cel mai frumos dovleac pe care putu să-l găsească și-l aduse nașei, fără să înțeleagă în ce fel ar putea dovleacul s-o ducă la bal. Nașa îi curăță miezul, nelăsându-i decât coaja, îl atinse cu bagheta, și dovleacul se prefăcu deodată într-o caleașcă aurită. Apoi se duse la cursa de prins șoareci, unde găsi șase șoricei vii. Îi spuse Cenușăresei să ridice puțin ușița cursei, și fiecare șoricel care o zbughea afară, atins cu bagheta, se preschimba într-un frumos armăsar: așa făcu ea șase cai rotați, de un cenușiu-argintiu. Cum era îngrijorată că nu știa din ce va face zâna un vizitiu, Cenușăreasa zise:

– Mă duc să văd dacă s-a prins vreun guzgan în cursă, ca să-l facem vizitiu!

– Ai dreptate, spuse nașă-sa, du-te și vezi!

Cenușăreasa aduse cursa în care se aflau trei guzgani rotofei. Zâna alese dintre ei unul cu blana mai stufoasă și, atingându-l cu bagheta, îl preschimbă într-un vizitiu bondoc, cu cele mai frumoase mustăți din câte se văzuseră vreodată. Apoi zise:

– Du-te în grădină; ai să găsești șase șopârle în dosul stro-

pitorii. Adu-mi-le încoace!

Nici nu le aduse bine, că zâna le și prefăcu în șase lachei, care se urcară repede în spatele caleștii și rămaseră cocoțați acolo, cu hainele lor înzorzonate, ca și cum toată viața n-ar fi făcut decât asta. Atunci zâna îi zise Cenușăresei:

– Ei bine, iată că ai cu ce te duce la bal. Nu-ți pare bine?

– Ba da, dar cum să mă duc cu hainele astea ponosite?

Nașa nu făcu decât s-o atingă cu bagheta și, într-o clipă, hainele i se schimbară în straie de aur și argint, împodobite cu pietre prețioase; ea îi mai dărui și o pereche de pantofi de sticlă[1], cei mai frumoși pantofi din lume. După ce fu astfel împodobită, fata se urcă în caleașcă; zâna o sfătui însă ca, orice s-ar întâmpla, să nu întârzie după miezul nopții, înștiințând-o că dacă va rămâne la bal o clipă mai mult, caleașca se va preschimba în dovleac, caii în șoareci, lacheii în șopârle, iar frumoasele sale veșminte își vor relua înfățișarea de la început.

Fata făgădui nașei sale că n-o să zăbovească la bal nici un minut peste miezul nopții. Și, în culmea bucuriei, plecă.

Fiul regelui, înștiințat că venise o prințesă de stirpe aleasă, pe care n-o cunoștea nimeni, alergă s-o întâmpine. Îi oferi mâna ca să coboare din caleașcă și o însoți în sala de bal plină de lume. Atunci se lăsă o liniște desăvârșită: dansul încetă, viorile amuțiră, într-atât erau toți de preocupați să contemple neasemuita frumusețe a necunoscutei. Nu se auzea șoptindu-se decât:

– Ah, cât e de frumoasă!

Regele însuși, așa bătrân cum era, nu se mai sătura privind-o și-i spuse în șoaptă reginei că trecuse multă vreme de când nu mai văzuse o ființă atât de drăgălașă și atât de frumoasă. Toate doamnele erau preocupate să-i privească pieptănătura și hainele,

---

[1] În unele ediții mai vechi: *pantoufles de vair* - papuci căptușiți cu blană sângipie: cum însă în majoritatea edițiilor întâlnim: *pantoufles de verre* - pantofi de sticlă, am păstrat și noi această formă.

cu gândul ca a doua zi să-și facă și ele la fel, cu condiția să găsească stofe tot atât de frumoase și meșteri tot atât de pricepuți.

Fiul regelui o așează la locul cel mai de cinste și apoi o pofti la dans. Ea dansa cu atâta grație, că din nou fu admirată de toată lumea. Se aduse o gustare aleasă, de care tânărul prinț nici nu se atinse, atât era de înrobit de fată. Cenușăreasa se așeză lângă surorile ei, cu care se purtă cu multă curtenie: ba le dădu chiar o parte din portocalele și rodiile dăruite ei de prinț, ceea ce le miră nespus de mult pe cele două fete, care n-o recunoscuseră.

Pe când ele vorbeau tocmai despre asta, Cenușăreasa auzi bătând ora unsprezece și trei sferturi; făcu îndată o plecăciune adâncă întregii adunări și plecă în mare grabă. Cum ajunse acasă, o căută pe nașa ei și, după ce-i mulțumi din toată inima, îi spuse că ar vrea să meargă și a doua zi la bal, pentru că o poftise fiul regelui. În timp ce-i povestea nașei tot ce se petrecuse la bal, cele două surori ciocăniră la ușă. Cenușăreasa se duse să le deschidă.

– Ce mult ați mai stat! le spuse ea, căscând, frecându-se la ochi și întinzându-se, ca și cum abia atunci s-ar fi sculat din somn; dar numai poftă de somn nu avusese de când se despărțiseră.

– Dacă ai fi fost și tu la bal, îi spuse una dintre surori, știu că nu te-ai fi plictisit. A fost acolo o prințesă frumoasă, cea mai frumoasă din câte s-au văzut vreodată. Și ne-a copleșit cu tot felul de atenții, ne-a dat portocale și rodii.

Cenușăreasa nu mai putea de bucurie; le întrebă care era numele acelei prințese, dar ele îi răspunseră că n-o cunoștea nimeni, că fiul regelui era tare necăjit din pricina asta și că ar fi dat orice pe lume ca să știe cine era.

Cenușăreasa surâse și le zise:

– Era chiar așa de frumoasă? O, doamne, ce fericite sunteți! Oare n-aș putea s-o văd și eu? Vai, domnișoară Javotte, împru-

mută-mi rochia dumitale galbenă, cea de toate zilele...

– Că bine zici, sări domnișoara Javotte, mă și grăbesc să ți-o dau! Să-mi împrumut rochia unei prăpădite de Cenușărese ca tine! Ar trebui să fiu cel puțin nebună!

Cenușăreasa se aștepta la un asemenea răspuns și chiar fu bucuroasă, căci dacă soră-sa s-ar fi învoit să-i împrumute rochia, s-ar fi aflat într-o mare încurcătură.

A doua zi, cele două surori se duseră iar la bal, și Cenușăreasa de asemenea, dar și mai frumos împodobită ca prima dată. Fiul regelui stătu tot timpul pe lângă ea și-i spuse tot soiul de vorbe plăcute. Tânăra domnișoară nu se plictisi defel și uită cu totul ce-o povățuise nașa ei. Deodată auzi bătând prima lovitură din cele douăsprezece care vesteau miezul nopții, tocmai când credea că este abia unsprezece. Se ridică și o luă la goană, mai sprintenă decât o căprioară. Prințul o urmări, dar n-o putu prinde. Scăpă însă în fugă unul dintre pantofii de sticlă pe care prințul îl ridică cu cea mai mare grijă.

Cenușăreasa ajunse acasă cu sufletul la gură, fără caleașcă, fără lachei și în hainele cele ponosite: din toată măreția ei nu-i mai rămăsese decât unul dintre pantofiori, perechea celui pe care-l lăsase să cadă. Fură întrebate străjile de la poarta palatului dacă n-o văzuseră pe prințesă ieșind; acestea răspunseră că n-au văzut pe nimeni ieșind, în afară de o fată prost îmbrăcată, care avea mai curând aerul unei țărănci decât al unei domnișoare.

Când cele două surori se întoarseră de la bal, Cenușăreasa le întrebă dacă petrecuseră la fel de bine și dacă doamna cea frumoasă fusese acolo; ele îi răspunseră că da, dar de îndată ce sunase miezul nopții, ea o luase la fugă atât de repede încât îi căzuse unul dintre micuții pantofi de sticlă, cel mai frumos de pe lume; fiul regelui îl găsise și tot restul balului nu făcuse decât să-l privească, ceea ce dovedea că era grozav de îndrăgostit de frumoasa ființă căreia îi aparținea pantofiorul.

Ele spuneau adevărul; căci, la puține zile după asta, fiul regelui porunci să se vestească, în sunet de trompete, că nu se va însura decât cu cea pe al cărui picior se va potrivi pantoful.

Începură să-l încerce mai întâi prințesele, apoi ducesele și întreaga Curte, dar degeaba. Îl aduseră și celor două surori, care făcură tot ce fu cu putință ca să le intre piciorul în pantof, dar nu izbutiră în nici un fel. Cenușăreasa, care le privea și care-și recunoscu pantoful, le spuse râzând:

– Ia să văd dacă nu cumva mi-e bun!

Surorile se puseră pe râs și începură să-și bată joc de ea. Gentilomul care încerca pantoful, privind-o mai cu atenție și găsind-o deosebit de frumoasă, spuse că cererea fetei era cât se poate de îndreptățită și că primise poruncă să încerce pantoful pe piciorul tuturor fetelor. O rugă deci pe Cenușăreasa să se așeze și apropiind pantoful de micul ei picior, văzu că intră fără greutate și că-i vine ca turnat. Nespus de mare fu mirarea celor două surori, dar și mai mare când Cenușăreasa scoase din buzunar perechea pantofului, pe care o puse în picior. Chiar în clipa aceea sosi și nașa ei, care, atingând cu bagheta hainele Cenușăresei, le făcu mult mai strălucitoare decât toate cele dinainte.

Atunci cele două surori recunoscură în ea pe frumoasa domnișoară pe care o văzuseră la bal. Se aruncară la picioarele ei, cerându-i iertare pentru toate răutățile pe care o făcuseră să le îndure. Cenușăreasa le ridică și, îmbrățișându-le, le spuse că le iartă din toată inima și le roagă s-o iubească și ele. Fu dusă la tânărul prinț, așa împodobită cum era. El o găsi mai frumoasă ca oricând și, la puține zile după asta, se însură cu ea. Cenușăreasa, care era pe cât de frumoasă pe atât de bună, le luă pe cele două surori ale sale la palat și le mărită în aceeași zi cu doi mari nobili de la Curte.

Morală

E frumusețea marea femeilor comoară.
Nu ostenește nimeni vreodată s-o admire;
Dar ceea ce se cheamă o chibzuită fire
E mult mai prețioasă, bunăoară.

Cu ea Cenușăreasa de nașă fu-nzestrată,
Atunci când a crescut-o în chip desăvârșit
Și până ce-a făcut-o regină-adevărată
(Aceasta este tâlcul poveștii ce-ați citit).

A fi frumoasă face mai mult decât găteala;
O inimă cu totul de vrei s-o cucerești,
Un dar trimis de zâne îmi pare chibzuiala;
Dacă n-o ai, ești slabă, cu ea faci ce poftești.

Altă morală

Acesta e, desigur, un mare avantaj,
Să ai bun simț, să fii dintr-un neam mare
Și alte daruri asemănătoare,
Pe care cerul ți le dă în gaj;
Dar poți să capeți daruri din astea cu duiumul,
De gândul avansării te lasă păgubaș,
Dacă nu ai, să-ți netezească drumul
Ori o nănașă, ori un bun nănaș.

RIQUET-CEL-MOȚAT

A fost odată o regină care a adus pe lume un băiat atât de pocit și de șui, încât multă vreme s-a crezut că nu are chip omenesc. O zână, care se afla de față la nașterea lui, îi încredință pe părinți că va fi o ființă cât se poate de plăcută, pentru că va avea minte multă; adăugă chiar că va putea, mulțumită darului pe care i-l făcuse, să dea, la rândul lui, istețime ființei pe care o va iubi cel mai mult.

Toate acestea o mângâiară puțin pe sărmana regină, care era tare necăjită că a adus pe lume un plod atât de urât. E drept că acest copil nici nu începu bine să lege vorbele că și spuse o mulțime de lucruri plăcute, și în tot ce făcea avea un nu știu ce atât de plin de duh, încât fermeca pe oricine. Uitasem să vă spun că venise pe lume cu un mic moț de păr în creștetul capului, ceea ce făcu să fie numit Riquet-cel-moțat, căci Riquet era numele său de familie.

După șapte sau opt ani, regina unei țări vecine născu două fete. Cea care veni prima pe lume era frumoasă ca ziua; și atât de mult se bucură regina, că tuturor le era teamă să nu i se facă, Doamne ferește, rău. Aceeași zână care fusese la nașterea lui Riquet-cel-moțat veni și aici și, ca să mai împuțineze bucuria reginei, îi spuse că mica prințesă nu va avea nici un pic de istețime și că va fi tot atât de proastă pe cât era de frumoasă.

Asta o mâhni grozav pe regină; dar peste câteva clipe ea avu un și mai mare necaz, căci cea de a doua fiică pe care o născu era nemaipomenit de urâtă.

– Nu fi atât de necăjită, doamnă, îi spuse zâna, fiica dumitale va fi răsplătită în alt chip; va avea atâta isteţime, încât aproape că nu se va băga de seamă că e lipsită de frumuseţe!

– Dar nu se găseşte nici un mijloc să i se dea un pic de minte şi celei mari care e atât de frumoasă?

– Dacă-i vorba de minte, nu pot face nimic pentru ea, doamnă; dacă însă e vorba de frumuseţe, aici totul e cu putinţă. Şi cum sunt gata să fac orice ca să te văd mulţumită, am să-i dau darul de a face să devină frumos sau frumoasă fiinţa pe care o va iubi!

Pe măsură ce prinţesele creşteau, creşteau şi însuşirile lor, aşa că pretutindeni nu se vorbea decât de frumuseţea celei mari şi de mintea isteaţă a celei mici. E adevărat, însă, că o dată cu vârsta sporeau şi cusururile lor. Cea mai mică se urâţea văzând cu ochii, iar cea mare devenea din zi în zi mai proastă. Sau nu răspundea la nimic din ce o întrebai, sau îţi trântea câte o prostie. Pe deasupra era atât de neîndemânatică, încât nu putea să aşeze patru vase de porţelan pe marginea unui cămin fără să spargă unul; nici măcar un pahar cu apă nu putea să bea fără să-şi verse jumătate pe haine.

Cu toate că frumuseţea e un mare dar la o fiinţă tânără, sora cea mică avea aproape întotdeauna mai mult succes decât cea mare, când se aflau în lume.

La început toţi se duceau lângă cea frumoasă, ca s-o vadă şi s-o admire; dar foarte curând treceau la mezină, care era nemaipomenit de isteaţă, ca să audă de la ea o sumedenie de lucruri plăcute; rămâneai de-a dreptul uimit văzând că în mai puţin de un sfert de oră cea mare nu mai avea pe nimeni lângă ea şi că toată lumea era strânsă în jurul celei mici. Cea mare, oricât de proastă ar fi fost, băgase de seamă acest lucru; şi ar fi

dat fără nici o părere de rău toată frumusețea ei pentru jumătate din istețimea soră-si. Deși înțeleaptă, regina nu se putea împiedica să n-o mustre de cele mai multe ori pe fiică-sa pentru prostia ei, ceea ce o întrista foarte pe biata fată.

Într-o zi, pe când se ascunsese într-o pădure ca să-și plângă nenorocirea, văzu venind spre ea un omuleț slut și pocit, dar îmbrăcat în niște straie minunate. Acesta nu era altul decât tânărul prinț Riquet-cel-moțat, care se îndrăgostise de ea privind portretele ce făceau înconjurul lumii; tânărul părăsise țara tatălui său pentru a avea plăcerea s-o vadă și să-i vorbească. Încântat că a găsit-o singură, el i-a vorbit cu toată politețea și cu tot respectul. Băgând de seamă că, cu toate complimentele sale curtenitoare, ea rămâne tot tristă, prințul îi spuse:

– Nu pot pricepe, domnișoară, cum o ființă atât de frumoasă poate să fie atât de tristă cum pari dumneata! Căci, deși pot să mă laud că am văzut o mulțime de femei frumoase, mi-e peste putință să spun că am văzut vreodată o frumusețe care să se apropie de a dumitale.

– Îți place să spui asta, domnule... îi răspunse prințesa, după care tăcu mâlc.

– Frumusețea, reluă Riquet-cel-moțat, e un dar atât de mare, că poate ține loc de toate celelalte și, când o ai, nu văd să mai existe ceva care să te necăjească.

– Mi-ar părea bine, spuse prințesa, să fiu tot atât de urâtă ca dumneata și de isteață la minte, decât să am această frumusețe și să fiu atât de proastă cum sunt.

– Nimic, domnișoară, nu-mi dovedește mai mult că ai minte isteață, decât faptul că nu crezi s-o ai și, de altfel, așa e în firea lucrurilor: cu cât ai mai multă minte, cu atât crezi că ai mai puțină.

– Nu înțeleg ce spui, zise prințesa, dar ce știu sigur e că sunt tare proastă și de-aici mi se trage necazul care mă ucide!

– Dacă numai asta te supără, domnișoară, eu pot să pun

ușor capăt necazului dumitale!

– În ce fel? întrebă prințesa.

– Am darul, domnișoară, răspunse Riquet-cel-moțat, să dau istețime atâta câtă trebuie ființei pe care voi iubi-o cel mai mult, și cum dumneata ești ființa aceea, nu ține decât de dumneata să capeți oricâtă istețime ai dori, cu condiția, însă, să te căsătorești cu mine!

Prințesa rămase năucă și nu fu în stare să spună nimic.

– Văd, reluă Riquet-cel-moțat, că propunerea mea te mâhnește și nu mă miră. Îți las un an încheiat ca să te hotărăști!

Prințesa avea atât de puțină minte și în același timp o atât de mare dorință să aibă, încât își închipui că sfârșitul acelui an n-o să mai vină niciodată, așa că primi propunerea care-i fusese făcută. Nici nu apucă să-i făgăduiască lui Riquet-cel-moțat că peste un an îl va lua de bărbat, că se și simți cu totul alta decât mai înainte; spunea cu o ușurință de necrezut tot ce-i plăcea, și într-un chip ales, ușor și firesc.

Când fata se întoarse la palat, toată Curtea nu mai știu ce să creadă despre schimbarea ei atât de neașteptată și de neobișnuită; căci dacă până atunci n-o auziseră spunând decât neghiobii, acum o auzeau rostind lucruri cu judecată și pline de duh. Întreaga Curte se bucură cât nu se poate închipui; numai soră-sa cea mică nu fu mulțumită de schimbare, pentru că, nemaiavând acum asupra ei avantajul istețimii, nu mai părea pe lângă ea decât un soi de maimuță pocită.

Regele asculta numai părerile celei mari și uneori se ducea să țină Sfatul țării în odăile ei.

Zburând vestea despre această schimbare, toții tinerii prinți ai țărilor vecine se străduiră să se facă iubiți de ea, și cei mai mulți o cerură de nevastă. Dar ea nu găsi pe nici unul destul de deștept și-i asculta pe toți fără să făgăduiască nici unuia nimic. Totuși, sosi într-o zi unul atât de puternic, de bogat, de deștept și de arătos, încât fata nu se putu abține să nu-i arate bunăvoință.

Tatăl ei, băgând de seamă acest lucru, îi spuse c-o lasă să hotărască ea singură pe cine vrea să ia de bărbat și că n-are decât să spună cine-i va fi alesul.

Dar, pentru că o femeie cu cât are mai multă minte cu atât îi e mai greu să ia o hotărâre în această privință, după ce-i mulțumi tatălui ei, ceru timp de gândire.

Ca să se gândească mai în tihnă la ceea ce avea de făcut, se duse să se plimbe, la întâmplare, chiar în pădurea unde-l întâlnise pe Riquet-cel-moțat. În timp ce se plimba adâncită în gânduri, deslușì sub pământ un zgomot surd, ca și cum o sumedenie de ființe ar fi alergat încoace și încolo. Ciulindu-și urechile, auzi pe unul spunând:

– Adu-mi oala aia!

Pe altul:

– Dă-mi cazanul de colo!

Altul:

– Pune lemne pe foc!

În același timp pământul se deschise și văzu la picioarele ei o bucătărie cât toate zilele, plină de bucătari, ajutori de bucătari și toate soiurile de slugi necesare la pregătirea unui mare ospăț. Din bucătărie ieși o ceată de vreo douăzeci sau treizeci de cârnățari care o luară pe o cărare a pădurii, rânduindu-se în jurul unei mese lungi; toți cu câte o frigăruie în mână și cu boneta cu coadă de vulpe pe-o ureche se apucară să lucreze, legănându-se în sunetele unui cântec armonios.

Prințesa, mirată de această priveliște, întrebă pentru cine trebăluiau.

– Păi doamnă, răspunse unul mai arătos din ceată, pentru prințul nostru, Riquet-cel-moțat, care se însoară mâine!

Prințesa, încă și mai surprinsă decât fusese, amintindu-și dintr-o dată că se împlinise anul de când îi făgăduise lui Riquet să se mărite cu el, parcă pică din nori. Nu-și mai aducea aminte de acest lucru, pentru că atunci când făcuse făgăduiala era

proastă și pentru că, primind isteţimea dăruită de prinţ, ea uitase toate neghiobiile.

Urmându-și plimbarea, nu mai făcu nici treizeci de pași că numai ce-i ieși în cale și Riquet-cel-moțat, brav, măreț, întocmai ca un prinţ care se pregătește să se însoare.

– Vezi, domnișoară, spuse el, mi-am ținut întocmai cuvântul și nu mă îndoiesc că ai venit aici pentru a ți-l ține și dumneata, ca să mă faci, dăruindu-mi mâna, cel mai fericit dintre oameni!

– Mărturisesc cinstit, îi spuse prinţesa, că încă nu m-am hotărât asupra acestui lucru și nu cred să pot lua vreodată hotărârea pe care o dorești!

– Mă uimești, domnișoară, îi răspunse Riquet-cel-moțat.

– Cred, reluă prinţesa, și te asigur că dacă aș fi avut de-a face cu un necioplit, cu un om fără judecată, m-aș fi găsit într-o mare încurcătură. O prinţesă nu are decât un cuvânt, îmi vei spune, și trebuie să te căsătorești cu mine fiindcă așa mi-ai făgăduit; dar cum cel căruia îi vorbesc este un om de lume, dăruit cu multă înțelepciune, sunt sigură că-mi vei da dreptate. Știi bine că și pe vremea când nu eram decât o nătângă tot nu mă puteam hotărî să mă mărit cu dumneata. Cum ai vrea ca, având mintea pe care mi-ai dat-o, care mă face încă și mai pretenţioasă în privinţa bărbaţilor, să iau astăzi o hotărâre pe care n-am putut s-o iau atunci? Dacă ai voi cu tot dinadinsul să mă iei de soţie, rău ai făcut că m-ai scos din starea de prostie, ajungând să văd mai limpede decât vedeam!

– Dacă un prostănac, răspunse Riquet-cel-moțat, ar fi firesc, cum ai spus adineauri, să-ţi ceară socoteală pentru lipsa dumitale de cuvânt, pentru ce vrei, domnișoară, ca eu să fac la fel într-o chestiune de care atârnă fericirea vieţii mele? E oare firesc ca fiinţele inteligente să aibe parte de o soartă mai aspră decât cele lipsite de această însușire? Poţi să pretinzi asta, dumneata, care ești atât de inteligentă și care ai dorit atât de mult să

fii astfel? Dar, dacă-mi îngădui, să revenim la treburile noastre... În afară de urâțenia mea, mai am oare și alte metehne care-ți displac? Ești nemulțumită de rangul meu, de firea mea și de felul de a mă purta?

– Nicidecum, răspunse prințesa, prețuiesc toate aceste însușiri ale dumitale!

– Dacă așa stau lucrurile, reluă Riquet-cel-moțat, află că dumneata poți să mă faci cel mai fericit dintre oameni.

– Cum aș putea face acest lucru? întrebă prințesa.

– Dacă m-ai iubi îndeajuns ca să dorești acest lucru, răspunse Riquet-cel-moțat! Și, domnișoară, ca să nu te îndoiești de ceea ce spun, află că aceeași zână care, în ziua nașterii mele, mi-a dăruit puterea de a înzestra cu înțelepciune ființa care-mi va fi dragă, ți-a dat și dumitale harul de a dărui frumusețe celui pe care-l vei iubi și căruia vrei să-i faci această favoare.

– Dacă așa stau lucrurile, spuse prințesa, doresc din toată inima să devii cel mai frumos și mai încântător prinț din lume; și-ți fac acest dar în măsura în care îmi stă în putere!

Nici nu rosti bine prințesa aceste cuvinte că Riquet-cel-moțat păru în ochii ei cel mai frumos, cel mai chipeș și cel mai atrăgător bărbat din câți văzuse vreodată.

Unii pretind că nu farmecele zânei săvârșiseră una ca asta, ci numai dragostea, singură, făcuse minunea. Ei spun că prințesa gândindu-se la perseverența iubitului ei, la discreția și la frumoasele însușiri ale minții sale, nu-i mai văzu urâciunea trupului, nici slutenia obrazului; cocoașa lui i se păru a fi spinarea voinică a unui bărbat bine alcătuit și nu mai găsi, în felul groaznic în care șchiopătase până atunci, decât o ușoară înclinare a trupului, care o încânta. Ei mai spun că ochii lui șașii îi părură mai frumoși ca briliantele; că beteșugul ăsta trecu în fața ei drept dovada unei iubiri înflăcărate și, în sfârșit, că nasul lui gros și roșu avea pentru ea ceva marțial și eroic.

Oricum va fi fost, îi făgădui să se mărite cu el de îndată ce

va căpăta consimțământul tatălui ei. Regele, aflând că fiica sa avea multă prețuire pentru Riquet-cel-moțat, pe care-l cunoștea, de altfel, ca pe un prinț isteț și înțelept, primi cu plăcere să-i fie ginere. Nunta avu loc chiar a doua zi, așa cum prevăzuse Riquet-cel-moțat când poruncise să înceapă pregătirile cu mult timp înainte.

Morală

Ce ați citit în scrierea de față,
Nu-i o poveste goală, ci adevăr curat.
Ce îndrăgim, ne pare în toate minunat;
Ființa ce ni-i dragă părându-ne isteață.

Altă morală

În câte o făptură, a firii dărnicie
A strâns atâta vrajă de-o crezi pictură vie,
Având culori cum arta nu poate dobândi;
Aceste daruri nu fac un suflet simțitor,
Cum face-un singur farmec ce nu-l zărești ușor,
Pe care doar iubirea se-ndeamnă a-l găsi.

DEGEȚEL

Au fost odată un pădurar și o pădurăreasă care aveau șapte copii, toți băieți; cel mare n-avea decât zece ani, iar cel mic, abia șapte.

Erau nespus de săraci, și copiii le dădeau nenumărate griji, pentru că nici unul nu putea să-și câștige singur pâinea. În afară de asta îi necăjea și faptul că băiatul cel mic se arăta din cale afară de plăpând și nu cârtea niciodată; ei socotiră drept prostie ceea ce se dovedea a fi numai bunătatea lui. Băiatul era foarte mic și, pentru că atunci când venise pe lume nu întrecea mărimea degetului gros, fu numit Degețel.

Acest biet copil era țapul ispășitor al casei și toți îl năpăstuiau. Cu toate astea el îi întrecea în cumințenie și în deșteptăciune pe toți frații săi, și dacă vorbea puțin, în schimb asculta mult.

Veni un an secetos și o foamete atât de cumplită, încât bieții oameni hotărâră să se descotorosească de copii.

Într-o seară, pe când copiii erau culcați și pădurarul stătea lângă foc, împreună cu nevastă-sa, el spuse cu inima sfâșiată de durere:

– Vezi bine că nu mai suntem în stare să ne hrănim copiii; nu pot îndura să-i văd murind de foame sub ochii mei, așa că m-am hotărât să-i duc mâine și să-i pierd prin pădure, ceea ce

n-o să fie greu, fiindcă în timp ce ei au să se veselească strângând vreascuri, noi o s-o ștergem fără să bage de seamă!

– Ah, strigă nevasta, poți să-ți dai pieirii copilașii, cu mâna ta?

În zadar îi înfățișă bărbatul încă o dată cumplita lor sărăcie, ea nu se învoia cu nici un chip: era săracă, dar era mama lor.

Totuși, socotind ce durere ar fi pe ea să-i vadă murind de foame, până la urmă se învoi și se duse, plângând, să se culce.

Degețel auzi tot ce vorbiseră părinții săi. Sculându-se încet, se lăsase să alunece sub scăunelul lui taică-su, ca să asculte fără să fie văzut. Se duse apoi și el să se culce, dar nu mai dormi toată noaptea, gândindu-se la ceea ce avea de făcut.

Dis-de-dimineață, se sculă și alergă pe malul râului, unde-și umplu buzunarele cu pietricele albe; pe urmă se întoarse acasă. Plecară, dar Degețel nu spuse nimic fraților săi din tot ce aflase.

Ajunseră într-o pădure atât de deasă că nu se mai zăreau nici la zece pași unul de altul. Pădurarul începu să taie lemne, și copiii se apucară să facă vreascuri. Tatăl și mama, văzându-i puși pe treabă, se îndepărtară de ei pe nesimțite și, curând, o luară la goană pe o potecuță lăturalnică.

Când copiii se treziră singuri, începură să plângă și să strige din toate puterile. Degețel îi lăsă în pace, deoarece știa bine pe unde avea să se înapoieze acasă, căci, venind spre pădure, el lăsase să-i cadă de-a lungul drumului pietricelele albe din buzunar.

Așa că le spuse:

– Nu vă temeți, fraților! Tata și mama ne-au lăsat aici, dar eu am să vă duc cu bine acasă. Numai să vă țineți după mine!

Îl urmară, și Degețel îi duse de-a dreptul la căsuța lor, pe același drum pe care veniseră în pădure. Nu îndrăzniră să intre de la început în casă, ci se oprirră la ușă, ca să asculte ce vorbeau tatăl și mama lor.

Când pădurarul și nevastă-sa ajunseră acasă, stăpânul satu-

lui le trimise zece galbeni datorați de multă vreme, pe care ei nu mai trăgeau nădejdea să-i primească. Asta îi întoarse la viață, căci bieții oameni mureau de foame. Pădurarul o trimise degrabă pe nevastă-sa la măcelărie. Cum trecuse vreme lungă de când nu mai mâncase, ea cumpără de trei ori mai multă carne decât le-ar fi trebuit pentru amândoi.

După ce se săturară, nevasta pădurarului zise:

– Vai, pe unde or mai fi acum sărmanii noștri copii! Ar mânca și ei ce-a rămas aici! Numai tu, Guillaume, ai vrut să scapi de ei! Și doar ți-am spus că o să ne căim! Ce-or fi făcând ei acum în pădure? Tare hain trebuie să fii ca să-ți prăpădești astfel copiii!

În cele din urmă pădurarul își pierdu răbdarea, căci femeia îi repetă de mai bine de douăzeci de ori că au să se căiască și că ea avusese dreptate. El o amenință că dacă nu tace o ia la bătaie. Și asta nu pentru că pădurarul n-ar fi fost, poate, și mai supărat decât nevastă-sa, ci pentru că prea îl cicălea, și apoi el făcea parte dintre bărbații cărora le plac femeile cu vorba măsurată, nu cele care țin să arate că au totdeauna dreptate.

Nevasta pădurarului era toată scăldată în lacrimi.

– Vai, unde sunt copilașii mei, bieții mei copilași!?

O dată o spuse atât de tare, încât copiii, care stăteau în dosul ușii, auzind-o, se apucară să strige toți într-un glas:

– Iată-ne! Iată-ne!

Ea alergă repede să le deschidă ușa și, îmbrățișându-i, le spuse:

– Cât sunt de bucuroasă să vă revăd, dragii mei copii! Sunteți osteniți și vă e foame! Și tu, Pierrot, uite ce plin ești de noroi, vino să te curăț!

Pierrot era fiul cel mare, pe care ea îl iubea mai mult decât pe toți ceilalți, pentru că era un pic roșcovan, cum era și ea un pic roșcovană.

Copiii se așezară la masă și mâncară cu mare poftă făcându-le o nespusă plăcere tatălui și mamei, cărora, vorbind toți

deodată, le povestiră cum se speriaseră ei în pădure. Acești oameni de treabă erau încântați să-și vadă copiii din nou laolaltă cu ei, numai că bucuria lor ținu atât cât ținură cei zece galbeni. Dar când banii se isprăviră ei se întristară din nou și hotărâră să-i piardă iar pe copii; și, ca să nu mai dea greș, s-au sfătuit să-i ducă mult mai departe decât prima dată.

Nu putură să vorbească în prea mare taină, fiindcă iar auzi Degețel, care-și făcu socoteala să iasă din încurcătură cum mai ieșise o dată; dar, cu toate că se sculă cu noaptea în cap, ca să alerge și să adune pietricele, nu putu face nimic, căci găsi ușa casei încuiată de două ori. Dar, când maică-sa dădu fiecăruia câte o bucată de pâine s-o mănânce, el se gândi că ar putea să se slujească de pâine în locul pietricelelor, aruncând firimituri de-a lungul drumului pe unde avea să treacă, așa c-o puse bine în buzunar.

Tatăl și mama îi duseră în locul cel mai încâlcit și mai întunecat al pădurii și, de cum ajunseră, se furișară pe un drum ascuns și-i lăsară acolo. Degețel nu se mâhni din cale-afară, închipuindu-și că va găsi cu ușurință calea cu ajutorul firimiturilor de pâine pe care le semănase peste tot pe unde trecuse. Dar nu mică îi fu mirarea când nu mai găsi nici măcar o firimitură: păsările înghițiseră totul.

Iată-i deci cu adevărat necăjiți, căci cu cât mergeau mai mult cu atât se rătăceau și se înfundau mai adânc în pădure. Veni noaptea și se porni un vânt care-i înfricoșă cumplit. Li se părea că din toate părțile n-aud decât urletele lupilor care vin să-i mănânce. Aproape nu mai îndrăzneau să-și vorbească, nici să se uite înapoi. Apoi se porni o ploaie deasă, care-i pătrunse până la piele; alunecau la fiecare pas și cădeau în glod de unde se ridicau mânjiți și nu mai știau ce să facă cu mâinile.

Degețel se cățără în vârful unui copac, ca să vadă dacă nu descoperă ceva; uitându-se în toate părțile zări o luminiță cât flacăra unei candele, dar foarte departe, dincolo de pădure. Se dădu jos din copac și când ajunse pe pământ nu mai zări nimic:

mare-i fu supărarea.

Mergând totuși o vreme cu frățiorii lui înspre locul unde zărise lumina, o revăzu de îndată ce ieși din pădure. Sosiră, în sfârșit, la căsuța unde se zărise luminița, dar nu fără greutăți, căci o pierduseră adesea din ochi, și când ziceau c-au ajuns se afundau și mai tare în pădure. Bătură la poartă, și o femeie de treabă veni să le deschidă. Îi întrebă ce vroiau. Degețel îi spuse că sunt niște bieți copii care se pierduseră prin pădure și că o rugau să se milostivească și să-i găzduiască în noaptea aceea.

Văzându-i atât de frumușei, femeia începu să plângă și le spuse:

– Vai, sărmanii mei copilași, unde ați nimerit! Știți că asta este casa unui căpcăun care mănâncă copii?

– Vai, doamnă, strigă Degețel tremurând din toate oscioarele, de altfel ca și frățiorii lui, ce să facem? Dacă nu te înduri să ne primești aici, mai mult ca sigur că lupii din pădure ne vor mânca în noaptea asta, și dacă-i vorba pe-așa, mai bine să ne mănânce domnul căpcăun; poate că o să i se facă milă de noi, dacă o să-l rogi și domnia-ta!

Nevasta căpcăunului, crezând că va putea să-i ascundă de bărbatul ei până a doua zi dimineața, îi lăsă să intre și-i duse să se încălzească lângă un foc zdravăn, căci pusese la frigare un berbec întreg pentru cina căpcăunului.

. Abia începuseră copiii să se încălzească puțin, că și auziră trei sau patru ciocănituri zdravene în ușă: era căpcăunul care se întorcea acasă.

Femeia îi ascunse repede sub pat și alergă să deschidă ușa. Căpcăunul o întrebă mai întâi dacă cina era gata și dacă trăsese vin în poloboc, apoi se așeză la masă. Berbecul era încă crud. dar lui i se păru cu atât mai bun. Adulmecând în stânga și-n dreapta spuse că simte miros de carne fragedă.

– Trebuie, spuse femeia, să fie vițelul pe care tocmai l-am jupuit!

– Simt miros de carne fragedă, ți-o mai spun o dată, mârâi

căpcăunul privindu-și femeia chiorâș, și mi se pare că aici nu e lucru curat!

Spunând aceste vorbe se ridică de la masă și se duse drept la pat.

– Aha, strigă el, prin urmare ai vrut să mă înșeli, femeie blestemată! Nu știu ce mă oprește să te mănânc și pe tine! Dar ai noroc că ești vită bătrână. Iată vânatul picat la țanc, ca să-i cinstesc pe cei trei căpcăuni, prietenii mei, care trebuie să vină zilele astea să mă vadă!

Trase copiii de sub pat, unul după altul. Bieții micuți căzură în genunchi, cerându-i îndurare; dar nimeriseră la cel mai crud dintre căpcăuni, căruia nu numai că nu-i era milă, ci îi mânca de pe acum din ochi și îi spunea nevesti-si că vor ieși niște bucate grozave din ei când le-o face un sos pe cinste. Luă deci un cuțit uriaș și, apropiindu-se de bieții copii, începu să-l ascută de o piatră lunguiață pe care o ținea în mâna stângă.

Îl și înșfăcase pe unul dintre băieți, când nevastă-sa îi zise:

– Ce vrei să faci la ora asta? Nu ai destul timp mâine?

– Tacă-ți gura, o repezi căpcăunul, mâine au să arate și mai prăpădiți.

– Dar ai atâta carne aici, zise femeia. Iată: un vițel, doi berbeci și o jumătate de porc!

– Ai dreptate, încuviință căpcăunul. Dă-le să mănânce, ca să nu slăbească, și du-i la culcare!

Femeia fu nespus de bucuroasă și le aduse îndată de mâncare; dar copiii erau atât de înspăimântați că nu putură mânca nimic. Cât privește căpcăunul, el se puse pe băut, bucuros că avea cu ce să-și ospăteze împărătește prietenii. Bău cu o duzină de pahare mai mult decât îi era obiceiul, ceea ce îl cam ameți și-l sili să se ducă la culcare.

Căpcăunul avea șapte fete, care nu erau decât niște copilițe. Fetele mâncau și ele carne fragedă ca tatăl lor; ochii însă îi aveau mici, cenușii și rotunzi ca de cucuvea, nasul ascuțit, gura mare-mare cu dinții lungi și foarte depărtați unul de altul. Ele nu

ajunseseră încă atât de haine ca tatăl lor, dar făgăduiau să ajungă. Fuseseră culcate mai devreme și dormeau toate șapte într-un pat mare; în el îi culcă femeia căpcăunului și pe cei șapte băieți, după care se duse și ea să se culce lângă bărbatul ei.

Degețel, care băgase de seamă că fiicele căpcăunului purtau pe cap coronițe de aur, și cum se temea să nu-l apuce pe căpcăun remușcările că nu le venise de hac chiar în seara aceea, se ridică spre miezul nopții și, luând bonetele de pe capetele fraților lui și de pe al său, se duse tiptil și le puse pe capetele celor șapte fiice ale căpcăunului, după ce mai întâi le scosese coronițele de aur și le puse pe capetele fraților lui și pe al său, pentru ca să-i ia pe ei căpcăunul drept fiicele lui, iar pe fete, drept băieții pe care vroia să-i omoare. Lucrul se întâmplă întocmai cum gândise Degețel: după miezul nopții, căpcăunul se căi într-adevăr că lăsase pentru a doua zi ceea ce putea face pe loc. Sări deodată din pat și, luându-și cuțitul, zise:

– Ia să vedem cum o duc derbedeii ăia, că n-are rost să ne pierdem vremea și mâine!

Urcă pe dibuite în odaia fetelor sale și se apropie de partea unde băieții dormeau duși, în afară de Degețel care se înfricoșă simțind mâna căpcăunului pipăindu-i creștetul, cum le pipăise, de altfel, și pe cele ale fraților săi. Căpcăunul, simțind coronițele de aur, zise:

– Poftim, frumoasă treabă era să fac! Se vede c-am băut cam mult aseară!

Se duse apoi în cealaltă parte a patului, unde dormeau fiicele sale și, simțind bonetele băieților, zise:

– Ah, iată-i pe voinicii noștri! Să ne apucăm repede de treabă.

Și spunând aceste vorbe le veni de hac propriilor sale fiice fără să șovăie câtuși de puțin. Foarte mulțumit de ispravă, se duse apoi să se culce lângă soția sa.

De îndată ce Degețel îl auzi pe căpcăun sforăind, își trezi frații, le spuse să se îmbrace repede și să-l urmeze. Coborâră

încetișor în grădină, apoi săriră peste zid. Alergară aproape toată noaptea, tremurând întruna și fără să știe încotro mergeau.

Dimineața, deșteptându-se, căpcăunul îi spuse nevesti-si:

– Du-te sus și gătește-i pe strengarii ăia de aseară!

Nevasta căpcăunului, foarte mirată de bunătatea bărbatului ei, nu bănui în ce fel spusese să-i gătească, și fu încredințată că-i poruncise să se ducă să-i îmbrace.

Urcând sus, ea rămase încremenită când văzu ce ispravă făcuse bărbatul ei. Femeia începu prin a leșina, căci acesta este primul lucru la care recurg aproape toate femeile în asemenea situații.

Căpcăunul, temându-se ca nu cumva nevastă-sa să-și piardă multă vreme cu ceea ce-i poruncise el să facă, urcă în odaia de sus s-o ajute, dar nici el nu fu mai puțin uluit când văzu înfricoșătoarea priveliște.

– Ah, ce-am făcut? strigă el. Au să mi-o plătească nenorociții ăia și chiar acum!

Azvârli o cană cu apă în obrazul nevesti-si și, văzând că-și vine în simțiri, îi spuse:

– Dă-mi repede cizmele de șapte poște ca să alerg după ei și să-i prind!

Căpcăunul o luă la fugă și, după ce goni o vreme în toate părțile, nimeri, în sfârșit, drumul apucat de bieții copii, care nu se mai aflau decât la o sută de pași de căsuța părintelui lor. Ei îl zăriră pe căpcăun pășind din multe în munte și sărind peste râuri cu tot atâta ușurință ca și cum ar fi sărit peste un pârâiaș.

Degețel, zărind o văgăună dintr-o stâncă, chiar aproape de locul unde se aflau ei, își ascunse frățiorii și se ascunse și el, fără să-l scape din ochi pe căpcăun. Acesta, simțindu-se grozav de ostenit după drumul lung pe care-l bătuse de pomană – căci cizmele de șapte poște îi obosesc grozav pe cei ce le poartă – vru să se odihnească și, din întâmplare, se așeză chiar pe stânca sub care se pitiseră băieții. Cum nu mai putea de oboseală, după ce se odihni o vreme, adormi și începu să sforăie atât de

înfricoșător, că pe bieții copii îi cuprinse aceeași spaimă ca și atunci când ținuse în mână cuțitul uriaș cu care voise să-i ucidă. Degețel, însă, se temu mai puțin și-și îndemnă frații s-o zbughească acasă cât dormea căpcăunul, iar lui să nu-i ducă nici o grijă. Ei îi ascultară sfatul și ajunseră repede acasă.

Apropiindu-se de căpcăun, Degețel îi trase binișor cizmele și și le puse în picioare; cum erau fermecate, aveau darul să se lărgească și să se micșoreze după piciorul celui care le încălța, așa că-i veniră ca turnate, de parc-ar fi fost croite pe măsura lui. Se duse întins acasă la căpcăun, unde o găsi pe nevastă-sa bocindu-și fetele ucise.

– Bărbatul dumitale, îi spuse Degețel, se află în mare primejdie. A fost prins de o ceată de hoți, care s-au jurat să-l omoare dacă nu le dă tot aurul și argintul lui. În clipa când îi apropiau pumnalul de gât, m-a zărit și m-a rugat să vin să te înștiințez de primejdia în care se află, să-ți cer să-mi dai tot ce are de preț, fără să oprești nimic, fiindcă altfel îl vor ucide fără milă. Pentru că treaba e foarte grabnică și să nu crezi c-aș fi vreun mincinos, mi-a dat cizmele lui de șapte poște.

Biata femeie, cumplit de înspăimântată, îi dădu repede tot ce avea: căci deși mânca copii, căpcăunul era foarte strângător de felul lui. Încărcat, deci, cu toate bogățiile căpcăunului, Degețel se întoarse la părinții săi, unde fu primit cu nespusă bucurie.

Sunt și oameni care se îndoiesc că întâmplarea asta de pe urmă ar fi adevărată și pretind că Degețel n-a furat niciodată averea căpcăunului, și nu i-a luat cizmele de șapte poște decât pentru că acesta se slujea de ele ca să fugărească copiii. Acești oameni ne încredințează că eu spun adevărul, că doar au mâncat și au băut în casa pădurarului.

Și mai spun că atunci când Degețel a încălțat cizmele căpcăunului s-ar fi dus la Curte, unde știa că toată lumea era necăjită din pricina unei armate care se afla la opt sute de poște depărtare și care dăduse o bătălie, dar nimeni nu cunoștea rezul-

tatul ei. S-ar fi dus, zic unii, să-l caute pe rege și să-i spună că, dacă vrea, el poate să aducă vești de la acea armată înainte de sfârșitul zilei. Regele îi făgădui o mare sumă de bani dacă avea să izbutească. Degețel aduse știri chiar în acea seară, și această primă ispravă făcându-l cunoscut tuturor, căpătă îndată tot ce voia: căci regele îl răsplătea cu bani grei ca să-i ducă poruncile la acea armată; și o mulțime de doamne îi dădură bani mulți ca să primească vești de la iubiții lor, ceea ce îi aduse un câștig frumos de tot.

S-au găsit și câteva femei care să-i încredințeze scrisori pentru bărbații lor, dar ele îi plăteau atât de puțin, că nu se alegea cu nimic din banii aceia, așa că nu-i mai punea la socoteală.

După ce făcu o vreme slujba de curier și agonisi o mare avere, se reîntoarse la tatăl său, și nu vă puteți închipui cât se bucurară cu toții că-l revăd. Încet, încet își procopsi întreaga familie. Cumpără slujbe mari pentru tatăl și frații săi, și-i căpătui pe toți, dar nici pe sine nu se uită.

Morală

Nu a mâhnit pe nimeni copiii numeroși
Când sunt cu toții zdraveni, binefăcuți, frumoși,
Și au înfățișare strălucită;
Dar dacă e vreunul mai slab, tac toți chitic,
Batjocura de dânsul stă lipită;
Și, totuși, câteodată, strengarul ăsta mic
Familia întreagă o face fericită.

PIELE-DE-MĂGAR

Versiune romantică în proză*

A fost odată un rege atât de mare, atât de iubit de supușii săi, atât de respectat de vecini și de aliați, încât se poate spune că era cel mai fericit dintre toți monarhii.

Fericirea îi era întărită și de alegerea pe care o făcuse luând de soție o prințesă pe cât de frumoasă, pe atât de virtuoasă; și acești soți fericiți trăiau într-o înțelegere desăvârșită. Din căsătoria lor curată se născu o fată înzestrată cu atâtea farmece și daruri, încât nu regretară niciodată faptul de a nu mai fi avut și alți copii.

În palatul lor domneau măreția, bunul gust și belșugul; miniștrii erau înțelepți și pricepuți; curtenii, cinstiți și supuși, servitorii credincioși și muncitori; grajdurile mari pline cu cei mai frumoși cai din lume, acoperiți cu valtrapuri scumpe.

Dar ceea ce mira pe străinii veniți să admire frumoasele grajduri era faptul că în locul cel mai la vedere își întindea urechile lungi un jupân măgar. Și nu din fantezie îi dăduse regele

---

* Această poveste, plăcându-i foarte mult lui Perrault, a realizat-o în două versiuni (în versuri și în proză), purtând același titlu: *Piele-de-măgar*. Toate edițiile franceze ale basmelor sale conțin ambele variante, ceea ce am făcut și noi în ediția de față.

un loc deosebit și de mare cinste, ci cu socoteală. Însușirile acestui rar animal meritau toată cinstea, pentru că natura îl înzestrase atât de nemaipomenit, încât culcușul lui, în loc să arate murdar, era în fiecare dimineață acoperit, și încă din belșug, cu scuzi minunați strălucind în soare și cu ludovici de aur de toate soiurile, care erau adunați de îndată ce se trezea măgarul.

Dar cum vicisitudinile vieții se întind la fel și asupra regilor și asupra supușilor, și cum întotdeauna lucrurile bune sunt amestecate și cu unele rele, cerul vru ca regina să fie doborâtă dintr-o dată de o boală crâncenă, pentru care, cu toată știința și priceperea doctorilor, nu se putu afla nici un leac. Durerea îi cuprinse pe toți. Regele, simțitor și îndrăgostit, în ciuda faimosului proverb care spune: „căsnicia e mormântul dragostei", îndurerat peste măsură, înălță rugi arzătoare în toate lăcașurile de rugăciune ale țării și-și oferi până și viața în schimbul celei a soției sale dragi; dar și Dumnezeu și zeii și zânele au fost rugați în van.

Simțind că i se apropie ceasul de pe urmă, regina spuse bărbatului ei, care, auzind-o, izbucni în lacrimi:

– Înainte de a muri, socot nimerit să-ți cer și eu ceva: dacă vei simți dorința să te însori din nou...

La aceste vorbe, regele scoase niște strigăte vrednice de milă, luă mâinile soției sale și le scăldă în lacrimi, încredințând-o că era de prisos să-i vorbească despre o a doua căsnicie.

– Nu, nu, izbuti el să spună în sfârșit, draga mea regină, mai curând spune că am să te urmez și eu...

– Statul, reluă regina cu hotărâre, sporind și mai mult regretele regelui, statul, care trebuie să pretindă urmași – iar tu n-ai decât o fată – o să vrea să ai băieți asemenea ție. Dar te rog stăruitor, în numele dragostei pe care ai avut-o pentru mine, să nu te supui zelului supușilor tăi decât atunci când vei găsi o prințesă mai frumoasă și mai bine făcută decât mine. Jură-mi că vei face așa, și voi muri liniștită!

Se presupune că regina, care nu era câtuși de puțin lipsită de orgoliu, îl pusese să facă acest jurământ socotind că, nemaiaflându-se pe lume nimeni deopotrivă cu ea, în felul acesta regele n-o să se mai însoare niciodată. În sfârșit, regina muri.

Niciodată un soț n-a făcut atâta tărăboi: să plângă, să suspine zi și noapte, preamăruntele drepturi ale văduviei devenind singura lui preocupare.

Numai că marile dureri nu țin niciodată prea mult. Pe de altă parte, mai-marii țării se adunaseră și se duseseră cu toții să-i ceară să se însoare. Această primă propunere i se păru aspră și vărsă alt rând de lacrimi. Aminti jurământul pe care-l făcuse reginei și le spuse sfetnicilor că nu crede să-i găsească o prințesă mai frumoasă și mai bine făcută decât soția sa, gândind că acest lucru era cu neputință. Dar sfatul țării socoti drept moft o asemenea făgăduială, și-i declară că frumusețea unei regine interesa prea puțin, cu condiția ca ea să fie virtuoasă și să nu fie stearpă; că pentru liniștea și odihna sa, țara îi cerea urmași; că într-adevăr fata lui, prințesa, avea toate calitățile pentru a deveni o mare regină, dar că o să i se aleagă drept soț un străin, și atunci sau acest străin o va duce în țara lui sau, dacă domnea cu ea aici, copiii săi nu vor mai fi de același sânge, și că, nemaifiind nici un prinț cu numele lui, popoarele vecine ar putea să iște războaie care să ducă țara de râpă. Izbit de aceste argumente, regele făgădui că se va gândi cum să-i mulțumească pe supușii săi.

Într-adevăr, el începu să caute printre prințesele de măritat pe cea care să-i convină. În fiecare zi se aduceau cele mai minunate portrete, dar nici una dintre prințese nu avea nurii răposatei regine, așa că nu se putea hotărî. Din nenorocire băgă de seamă că prințesa, fiica sa, nu era numai frumoasă și încântător de bine făcută, dar c-o întrecea cu mult până și pe maică-sa, regina, în înțelepciune și în drăgălășenie; tinerețea, plăcuta prospețime a minunatului ei chip aprinseră în inima regelui o vâlvătaie atât de năpraznică, încât nu putu să i-o ascundă

prințesei, și-i spuse că s-a hotărât s-o ia de nevastă de vreme ce numai ea singură putea să-l dezlege de jurământ.

Tânăra prințesă, plină de virtute și de sfială, fu gata să leșine când auzi îngrozitoarea propunere. Se aruncă la picioarele regelui, tatăl ei, și-l conjură cu toată puterea pe care o mai află în inimă să n-o silească să săvârșească o astfel de crimă.

Regele, care-și vârâse în cap acest gând ciudat, se duse, pentru a-i reda prințesei liniștea, să ceară sfat unui druid bătrân. Druidul, mai mult ambițios decât credincios, sacrifică cinstei de a fi confidentul unui mare rege apărarea nevinovăției și a virtuții și se vârî cu atâta dibăcie în sufletul regelui, îi îndulci în așa fel nelegiuirea pe care se pregătea s-o săvârșească, încât îl convinse chiar că faptul de a se însura cu fata lui era cât se poate de pios.

Prințul, măgulit de vorbele acestui ticălos, îl îmbrățișă și se întoarse de la el și mai îndărătnic și mai stăruitor în hotărârea luată; porunci, deci, prințesei să fie gata a-i da ascultare.

Tinerei prințese, copleșită de o vie durere, nu-i trecu altceva prin minte decât să se ducă la nașa ei, zâna florilor de liliac. În acest scop ea plecă chiar în acea noapte, într-o trăsurică trasă de un berbec voinic, cunoscător al tuturor drumurilor. Când ajunse acolo, zâna, care o iubea pe prințesă, îi spune că știe tot, dar să n-aibă nici o grijă, că nimic nu poate s-o vatăme dacă îndeplinește întocmai ceea ce o va povățui ea.

– Căci, draga mea copilă, îi spuse zâna, ar fi un păcat de neiertat să te măriți cu tatăl tău; dar fără să-l contrazici, poți să te ferești de el. Spune-i să-ți îndeplinească un capriciu și anume: să-ți dăruiască o rochie de culoarea timpului. Cu toată dragostea și puterea pe care o are, nu va fi niciodată în stare să-ți dăruiască o astfel de rochie.

Prințesa mulțumi din suflet nașei sale și chiar a doua zi de dimineață îi spuse regelui, tatăl ei, ceea ce o învățase zâna și-l încredință că nu-i va putea smulge consimțământul dacă n-o să aibă rochia de culoarea timpului.

Încântat de nădejdea pe care i-o dădea, regele adună cei mai de seamă croitori și le comandă acea rochie, punându-le în vedere că dacă n-au să izbutească va porunci să-i spânzure pe toți. Dar n-a fost să nevoie să ajungă la asemenea faptă: chiar a doua zi ei aduseră rochia atât de mult dorită.

Nici când o încing nori de aur, bolta cerului nu e de un albastru mai frumos ca rochia minunată pe care meșterii o întinseră în fața lor. Prințesa se mâhni nespus de tare și nu știu cum să iasă din încurcătură. Și cum regele o tot zorea să răspundă, trebui să recurgă din nou la nașă, care, uimită că sfatul ei nu izbutise, o învață să-i ceară o rochie de culoarea lunii.

Neputând să-i refuze nimic, regele ceru să-i fie aduși cei mai iscusiți meșteri și le porunci atât de răspicat o rochie de culoarea lunii, că între clipa în care fu comandată și cea în care fu adusă nu trecură nici douăzeci și patru de ceasuri. Prințesa, mai încântată de rochie decât de atențiile tatălui ei, se necăji peste măsură când rămase cu doica și cu femeile sale. Zâna liliacului, care știa tot, veni în ajutorul necăjitei prințese și îi spuse:

– Sau mă înșel grozav, sau cred că dacă ai să-i ceri o rochie de culoarea soarelui izbutim în cele din urmă să-l potolim pe tatăl tău, căci niciodată nu va putea să-i facă cineva o astfel de rochie sau, în orice caz, vom mai câștiga timp!

Prințesa primi, ceru rochia, și regele îndrăgostit dădu fără părere de rău toate diamantele și rubinele coroanei ca să fie adăugate la minunata lucrătură, cu poruncă de a nu cruța și economisi nimic din ceea ce ar face rochia să fie întrutotul asemănătoare soarelui. Așa că atunci când fu adusă, toți cei care o văzură întinsă fură nevoiți să închidă ochii, într-atât îi orbi strălucirea ei: din vremea aceea dăinuie lunetele verzi și sticlele negre.

Ce făcu prințesa văzând rochia? Niciodată nu se pomenise ceva mai frumos și atât de măiestru lucrat. Era încurcată și, sub cuvânt că o dor ochii, se retrase în camera ei, unde o aștepta

zâna, mai rușinată decât se poate spune. La vederea rochiei de culoarea soarelui, zâna se făcu roșie de mânie.

– Ah, ca să-l învățăm minte, copila mea, spuse zâna prințesei, o să supunem nedemna dragoste a tatălui tău unei probe grozave. Îl văd foarte îndârjit în privința acestei căsătorii pe care o crede atât de aproape; dar socot că va rămâne năucit auzind cererea pe care te sfătuiesc să i-o faci: e vorba de pielea măgarului pe care-l iubește cu atâta patimă și care-i pune, plin de dărnicie, la dispoziție banii pentru cheltuielile sale. Du-te, și nu te sfii să-i spui că dorești acea piele!

Prințesa, încântată că s-a mai găsit un mijloc de a zădărnici o căsătorie care o scârbea și socotind totodată că tatăl ei nu va putea să se hotărască să-și sacrifice măgarul, se duse la el și-i împărtăși dorința în legătură cu pielea acelui biet animal. Chiar dacă regele fu mirat de toana ei, nu stătu în cumpănă să i-o îndeplinească. Sărmanul animal fu sacrificat, și pielea adusă cu grație prințesei, care, nemaiavând nici un mijloc de a înlătura nenorocirea, își pierdu orice speranță; când, iată, sosi nașa ei.

– Ce faci, copila mea? înrebă ea, văzând-o pe prințesă smulgându-și părul și învinețindu-și frumoșii ei obraji. Asta e cea mai fericită clipă din viața ta! Înfășoară-te în pielea măgarului, ieși din palat și du-te cât o putea pământul să te poarte. Când sacrifici totul virtuții, Dumnezeu știe să te răsplătească. Du-te, voi avea grijă ca veșmintele tale să te urmeze peste tot; oriunde ai să poposești, lădița cu giuvaeruri și cu rochii te va urma pe sub pământ. Și, iată, îți dăruiesc bagheta mea; ori de câte ori vei avea nevoie de lădiță, să lovești pământul cu bagheta și ea se va ivi în fața ochilor tăi. Acum nu întârzia și grăbește-te să pleci!

Prințesa își îmbrățișă de mii de ori nașa, o rugă să n-o părăsească, se găti cu pielea grosolană de măgar, după ce mai înainte se mânjise cu funingine, și ieși din palatul cel bogat fără să fi fost recunoscută de cineva. Lipsa prințesei pricinui multă zarvă. Regele, care tocmai poruncise să se pregătească o măreață serbare, nemângâiat, era în culmea disperării. Trimise

mai bine de o sută de ostași și mai bine de o sută de mușchetari în căutarea fiicei sale, dar zâna care-o ocrotea o făcuse nevăzută chiar și celor mai dibace căutări, așa că n-avu încotro și trebui să se lase păgubaș.

În acest timp prințesa își vedea de drum. Se duse departe, mai departe și mai departe, căutând peste tot un locșor; dar cu toate că, de milă, i se dădea câte ceva de mâncare, tuturor li se părea atât de murdară că nimeni nu voia s-o primească în serviciu. Ajunse apoi într-un oraș frumos, la poala căruia se afla o fermă mare, a cărei stăpână avea nevoie de o slugă ca să-i spele cârpele de bucătărie, să curețe cotețul curcanilor și să-i ducă oile la păscut. Văzând-o pe drumeață atât de murdară, femeia îi ceru să intre la ea în slujbă, ceea ce prințesa primi din toată inima, atât era de ostenită de drumul lung pe care-l străbătuse. Femeia o așeză într-un ungher mai întunecat al bucătăriei, unde în primele zile se văzu ținta glumelor grosolane ale servitorimii, într-atât o făcea pielea de măgar să pară de murdară și de dezgustătoare. În sfârșit, începură să se obișnuiască cu ea; de altminteri era atât de grijulie în a-și îndeplini îndatoririle, încât femeia o luă sub ocrotirea ei. Prințesa ducea oile la păscut, apoi le închidea în țarc; când le venea vremea, mâna curcanii la iarbă cu atâta îndemânare, încât părea că niciodată nu făcuse altceva; și astfel totul înflorea în mâinile ei frumoase.

Într-o zi, pe când stătea așezată lângă un izvor limpede, unde își plângea adesea trista ei soartă, încercă să se privească în oglinda apei, și înfricoșătoarea piele de măgar, care-i ținea loc de haină și de pieptănătură acoperind-o din cap până-n picioare, o înspăimântă. Rușinată de gâteala ei, își spălă obrazul și mâinile care se făcură mai albe ca sideful, și frumosul ei chip își recăpătă firească prospețime. Bucuria de a se vedea atât de frumoasă o îndemnă să dorească să se scalde, ceea ce și făcu. Dar ca să se întoarcă la fermă trebui să-și pună din nou nevrednica piele de măgar. Din fericire, a doua zi era sărbătoare; așa că fata avu răgazul să-și scoată lădița, să-și aranjeze lucrurile, să-și

pudreze neasemuitele ei cosițe și să-și pună rochia de culoarea timpului. Odăița era însă atât de strâmtă că nu avea unde să întindă trena minunatei rochii. Frumoasa prințesă se privi în oglindă, admirându-se de una singură; ca să-și alunge plictiseala hotărî să-și pună, rând pe rând, în zilele de duminică și de sărbătoare, frumoasele ei rochii, ceea ce și făcu de fiecare dată. Își prindea flori și diamante în neasemuitu-i păr, cu o deosebită îndemânare; și suspina adesea că frumusețea ei n-avea alți martori decât oile și curcanii, care o iubeau, cu toată îngrozitoarea ei piele de măgar, după care i se dăduse, de altfel, și numele la această fermă.

Într-o zi de sărbătoare, când Piele-de-măgar îmbrăcase rochia de culoarea soarelui, fiul regelui, stăpânul acelei ferme, întorcându-se de la vânătoare, descălecă acolo ca să se odihnească. Acest prinț tânăr, frumos și minunat de binefăcut, era iubit cu patimă de tatăl lui, de mama sa, regina, și de întregul popor. Tânărului prinț i se oferi o gustare câmpenească, pe care o primi cu bucurie; apoi începu să colinde curțile de păsări și celelalte unghere. Umblând așa din loc în loc, intră pe aleea întunecoasă și, la capătul ei, dădu peste o ușă închisă. Curiozitatea îl îndemnă să privească prin gaura cheii. Ce și-o fi spus el zărind-o pe prințesa noastră atât de frumoasă și de bogat înveșmântată și a cărei înfățișare nobilă și modestă îl făcu s-o ia drept zână? Sentimentul aprig care puse stăpânire pe el în acea clipă l-ar fi îndemnat să împingă ușa, dacă n-ar fi fost respectul ce i-l insufla încântătoarea făptură.

Se despărți cu greu de mica alee întunecată și tăcută, ca să cerceteze îndată, cu de-amănuntul, cine locuia în acea cămăruță. I se răspunse că acolo stătea o slugă numită Piele-de-măgar, din pricina pielii cu care se acoperea, că era atât de murdară și de soioasă încât nimeni nu se uita la ea, nici nu-i vorbea, și că nu fusese primită decât din milă, ca să păzească oile și curcanii.

Prințul, nemulțumit de lămuririle primite, își dădu seama că acei oameni necioplți nu știau mai mult decât îi spuseseră și

că era zadarnic să-și mai bată gura cu ei. Se întoarse apoi la palatul regelui, tatăl său, mai îndrăgostit decât se poate închipui, având mereu în fața ochilor frumosul chip al zânei pe care o văzuse prin gaura cheii. Se căi că nu bătuse la ușă și-și făgădui să nu mai scape prilejul altă dată. Dar tulburarea pricinuită de dragostea sa înflăcărată îi dădu chiar în acea noapte o mare fierbințeală, punându-i viața în primejdie. Regina-mamă, care nu mai avea alt copil, fu cuprinsă de disperare când văzu că toate leacurile sunt zadarnice. Degeaba făgădui cele mai mari răsplăți medicilor; aceștia se folosiră de tot meșteșugul lor, dar nimic nu-l lecuia pe prinț. În sfârșit, bănuind că o durere cumplită pricinuise această pustiire, o înștiințară pe regină, care, plină de dragoste pentru fiul ei, îl rugă să-i mărturisească pricina răului. Îi spuse că dacă ar dori să i se cedeze coroana, regele, tatăl său, ar coborî fără părere de rău de pe tron ca să-l lase pe el să urce; că dacă dorea vreo anumită prințesă, chiar de s-ar fi aflat în război cu regele, tatăl ei, și oricât de drepte ar fi pricinile de care se plângea, va sacrifica totul pentru a obține ce dorea el; dar îl conjura să nu se lase să moară cu zile, pentru că de viața lui depindea și viața lor.

– Doamnă, îi spuse la urmă prințul, cu voce slabă, nu sunt atât de neomenos încât să doresc coroana tatălui meu. Deie cerul să trăiască ani mulți, și eu să-i fiu cel mai credincios și mai respectuos dintre supuși. Cât despre prințesele pe care mi le dăruiești, nu m-am gândit încă să mă însor. Și știi bine că, supus cum sunt vrerii părintești, vă voi asculta întotdeauna, oricât are să mă coste!

– Ah, fiule, spuse regina, nimic nu ne va costa prea mult când e vorba de a-ți salva viața. Dar, scumpul meu băiat, salveaz-o pe a mea și pe a regelui, tatăl tău, mărturisindu-ne ce dorești, și fii sigur că-ți va fi dat!

– Ei bine, doamnă, spuse el, dacă trebuie să-ți mărturisesc gândurile, te ascult. Aș săvârși o fărădelege punând în primejdie două vieți atât de scumpe mie. Da, mamă, doresc ca Piele-de-

măgar să-mi facă o plăcintă și, de îndată ce va fi gata, să mi-o aducă!

Regina, mirată de acest nume ciudat, cercetă cine era Piele-de-măgar.

– Este, doamnă, spuse unul dintre slujitorii care o văzuseră din întâmplare pe fată, este, spuse el, cea mai urâtă dihanie, după lup: o piele neagră, o îngălată, care locuiește la ferma dumneavoastră și vă păzește curcanii.

– N-are a face, zise regina. Poate că fiul meu, întorcându-se de la vânătoare, a mâncat din plăcintele ei; e o toană de om bolnav. Într-un cuvânt, vrea ca Piele-de-măgar, de vreme ce Piele-de-măgar există, să-i facă degrabă prințului o plăcintă!

Dădură fuga la fermă și o aduseră pe Piele-de-măgar ca să i se poruncească să facă – așa cum va ști mai bine – o plăcintă pentru prinț.

Unii autori ne asigură că atunci când prințul a privit prin gaura cheii, Piele-de-măgar l-ar fi văzut; și că, după aceea, uitându-se pe ferestruică l-a văzut pe prințul acesta atât de tânăr, de frumos și de chipeș, încât i-a rămas gândul la el, și că deseori amintirea lui o costase chiar câteva suspine. Oricum ar sta lucrurile, Piele-de-măgar văzându-l sau auzind spunându-se numai vorbe de laudă despre el, bucuroasă că s-a putut afla un mijloc de a se face cunoscută, se închise în cămăruța ei, aruncă pielea de măgar, își spălă fața și mâinile, își pieptănă cosițele bălaie, își puse un pieptar strălucitor de argint, o fustă aidoma și se apucă să facă mult dorita plăcintă; luă făină din cea mai albă, ouă și unt proaspăt. În timp ce frământa, fie dinadins, fie fără să vrea, scăpă în aluat un inel pe care-l purta pe deget, și care rămase acolo. Când plăcinta se rumeni, fata, gătită cu pielea cea cumplită, i-o dădu slujitorului, cerându-i totodată vești despre prinț, dar acesta, necatadicsind să-i răspundă, alergă la prinț să-i ducă plăcinta.

Prințul o luă cu lăcomie din mâinile acelui om și o mâncă cu asemenea grabă, că medicii, aflați de față, nu se putură abține

să spună că această furie nu era semn bun: într-adevăr prințul era cât pe-aci să se înece cu inelul pe care-l găsi într-una din bucățile de plăcintă; îl scoase cu îndemânare din gură, și nerăbdarea lui de a înghiți plăcinta se domoli brusc când cercetă gingașul smarald montat pe un cerculeț de aur atât de mic, încât chibzui că n-ar putea să slujească decât celui mai delicat și mai drăguț deget din lume.

Sărută de mii de ori inelul, apoi îl puse sub pernă, de unde-l scotea în toate clipele când credea că nu-l vede nimeni. Tulburarea prin care trecu încercând să născocească un mijloc ca s-o vadă pe cea căreia i se potrivea acest inel, îndoiala că dacă va cere să-i fie adusă Piele-de-măgar, care-i făcuse plăcinta, dorința nu-i va fi satisfăcută, faptul că nu îndrăznea să spună ce văzuse prin gaura cheii, de teamă să nu-și bată lumea joc de el și să nu-l ia drept nebun, toate aceste gânduri, tulburându-l, făcură ca fierbințeala să-i crească dintr-o dată; și medicii, neștiind ce să mai facă, mărturisiră reginei că prințul era bolnav de dragoste. Regina alergă la fiul ei, împreună cu regele, care era tare mâhnit.

– Băiatul meu, scumpul meu băiat, strigă monarhul îndurerat, numește-ne-o pe cea pe care o vrei și jurăm că ți-o vom da, fie ea chiar roaba cea mai de jos.

Regina, îmbrățișându-l, întări jurământul regelui. Prințul, înduioșat de lacrimile și de mângâierile celor care-i dăduseră zile, zise:

– Tată și mamă, n-am de gând să închei o căsătorie care să nu vă fie pe plac, și pentru a vă dovedi acest lucru, adăugă el trăgând smaraldul de sub pernă, mă voi însura cu cea căreia i se va potrivi acest inel, oricare ar fi ea; nu-mi prea vine să cred că fata care are un atât de frumos degețel să fie o necioplită !

Regele și regina luară inelul, îl cercetară curioși și judecară la fel ca prințul, și anume că acest inel nu putea să i se potrivească decât unei fete de neam ales. Atunci regele, îmbrățișându-și băiatul și îndemnându-l să se însănătoșească,

ieși, porunci să se bată tobele, să se sune din fluiere în tot orașul și să se vestească prin crainici că poftea pe orice fată să vină la palat să încerce un inel și că aceea căreia îi va veni ca turnat se va mărita cu moștenitorul tronului.

Mai întâi sosiră prințesele, apoi ducesele, marchizele și baroanele, dar în zadar își subțiară degetele, nici uneia nu i se potrivi inelul. Veniră apoi lucrătoarele care, deși frumoase, aveau totuși degetele prea groase. Prințul, care se simțea mai bine, încerca el însuși inelul. În sfârșit, fură chemate cameristele; dar nici lor nu li se potrivi. Nu mai rămăsese nici o persoană care să nu fi încercat – fără suces – acel inel, când prințul le chemă pe bucătărese, pe rândășoaicele de la bucătărie, pe păzitoarele de oi; veniră toate; dar cu degetele lor groase, roșii și scurte, de-abia putură să-și treacă unghia prin inel.

– Ați chemat-o și pe acea Piele-de-măgar care mi-a făcut zilele trecute o plăcintă? întrebă prințul.

Toți prinseră să râdă și-i spuseră că nu, atât era de murdară și soioasă.

– Să fie adusă de îndată, zise regele, să nu se spună că am lăsat deoparte pe careva !

Râzând și bătându-și joc, slugile alergară s-o caute și pe îngrijitoarea curcanilor. Prințesa, care auzise tobele și strigătul crainicilor, bănuise că inelul ei făcuse asemenea zarvă; ea îl iubea pe prinț și, cum dragostea adevărată e plină de sfială și lipsă de îngâmfare, tremura tot timpul de teamă ca nu cumva vreuna din doamne să aibă degetul tot atât de subțire ca al ei. Simți deci o mare bucurie când veniră s-o caute și când auzi ciocănindu-se la ușa ei. Din clipa în care a aflat că se caută o fată căreia să i se potrivească inelul pe deget, nu știu ce nădejde o făcuse să se pieptene cu cea mai mare grijă, să-și pună frumosul ei pieptar de argint și fusta cu pliseuri și cu dantele de argint, presărată cu smaralde. Când auzi, așadar, ciocănin- du-se la ușă și strigându-i-se să se ducă la prinț, își puse repede pielea de măgar și deschise ușa; oamenii îi spuseră în bătaie de joc că o

chema regele ca s-o mărite cu fiul său; apoi, cu lungi hohote de râs, i-o duseră prințului, care, el însuși foarte mirat de strania îmbrăcăminte a acestei fete, nu îndrăzni să creadă că ea ar putea să fie aceea pe care o văzuse atât de măreață și de frumoasă. Trist și încurcat de a se fi înșelat în chip atât de grosolan, spuse:

– Dumneata locuiești în fundul aleii întunecate din cea de a treia curte de păsări de la fermă?

– Da, stăpâne, răspunse fata.

– Arată-ți mâna, spuse el, tremurând și scoțând un suspin din adâncul pieptului.

Vai ! Cine fu mai surprins? Regele și regina, toți șambelanii și mai-marii Curții, când de sub pielea neagră și murdară ieși o mânuță delicată, albă și roză ca trandafirul, și inelul se potrivi fără nici o greutate pe cel mai frumos deget din lume. Printr-o mișcare a prințesei, pielea de pe spinarea ei căzu la pământ; și prințesa apăru în toată frumusețea ei încântătoare, încât prințul așa slăbit, cum încă mai era, se așeză dinainte-i în genunchi și-i strânse cu atâta înflăcărare mâinile, încât o făcu să roșească. Dar acest lucru aproape că nu se băgă de seamă; pentru că regele și regina se duseră s-o îmbrățișeze din toată inima și s-o întrebe dacă vroia să se mărite cu fiul lor. Prințesa, încurcată de atâtea mângâieri și de dragostea pe care i-o arăta frumosul prinț, voia tocmai să le mulțumească tuturor, când tavanul salonului se deschise și zâna liliacului, coborând dintr-o trăsură făcută din ramurile și din florile arbustului al cărui nume îl purta, istorisi cu multă, multă gingășie povestea prințesei. Regele și regina, încântați de a vedea că Piele-de-măgar era o mare prințesă, se întrecură cu mângâierile; prințul însă fu mai impresionat de virtutea prințesei; și aflând acest lucru, dragostea îi spori și mai mult.

Nerăbdarea lui de a se însura cu prințesa fu atât de mare, că de-abia le dădu răgaz părinților săi pentru a face pregătirile cuvenite pentru o astfel de nuntă. Regele și regina, care erau

înnebuniți după nora lor, nu știau ce drăgălășenii să-i mai facă și o țineau numai în brațe; ea le spuse însă că nu se putea mărita cu prințul fără consimțământul regelui, tatăl ei. Așadar, el fu cel dintâi poftit la nuntă, fără să i se spună cine era mireasa; zâna liliacului, care veghea totul, cum era drept, ceruse asta gândindu-se la ceea ce se putea întâmpla dacă regele ar fi aflat cine-i mireasa.

La nuntă veniră regi din toate țările lumii, unii în lectici, alții în trăsurele; cei mai de departe, călare pe elefanți, pe tigri, pe vulturi. Dar cel mai măreț dintre toți era tatăl prințesei, care, din fericire, uitase de dragostea lui nefirească și se căsătorise cu o regină văduvă, foarte frumoasă, cu care n-avusese nici un copil. Prințesa alergă înaintea lui; el o recunoscu de îndată și o îmbrățișă cu multă dragoste, înainte ca ea să aibă vreme să i se arunce la picioare. Regele și regina i-l arătară apoi pe fiul lor, pe care el îl îmbrățișă cu drag.

Nunta se făcu cu o pompă de neînchipuit. Tinerii soți, prea puțin atenți la toată măreția, nu se vedeau și nu se priveau decât pe ei. Regele, tatăl prințului, îl încoronă chiar în acea zi pe fiul său și sărutându-l îl așeză pe tron, în ciuda împotrivirii acelui fiu cu suflet ales, care trebui totuși să se supună.

Serbările frumoasei nunți ținută aproape trei luni; dragostea celor doi soți ar mai dura și acum, atât de mult se iubeau, dacă n-ar fi murit după o sută de ani de la nuntă.

POVEȘTILE ÎN VERSURI

PREFAȚĂ LA CEA DE A IV-A EDIȚIE (1695)

Felul în care publicul a întâmpinat bucățile din această culegere – pe măsură ce i-au fost oferite, una câte una – e un fel de asigurare că nu-i vor displace dacă apar toate împreună. E adevărat că unele persoane, care se prefac a fi grave, dar care au destulă minte ca să vadă că e vorba de povești pe de-a-ntregul născocite și că un subiect e lucrul cel mai important, le-au privit cu dispreț; am avut, însă, satisfacția să văd că oamenii de bun gust nu le-au judecat astfel.

Ei au fost bucuroși să remarce că aceste nimicuri nu sunt pure nimicuri, că ele conțin o morală folositoare, și că povestea hazlie în care sunt învăluite n-a fost aleasă decât ca să pătrundă mai ușor în minte, într-un fel care să instruiască și să distreze totodată. Asta ar trebui să-mi ajungă pentru a nu mă teme de învinuirea că m-am amuzat scriind lucruri frivole. Dar cum am de-a face tot cu oameni, care nu se mulțumesc doar cu raționamente și nu se lasă impresionați decât de autoritatea și de exemplul anticilor, vreau să le dau satisfacție și în privința asta.

Fabulele milesiene, atât de celebre printre greci și care au constituit desfătarea Atenei și a Romei, erau din același aluat ca și poveștile acestei culegeri. Fabula lui Psiche scrisă de Lucian și de Apuleius este o pură născocire, ca și Piele-de-

măgar. *Vedem de altfel că Apuleius face ca ea să fie istorisită de o femeie bătrână unei tinere fete pe care o răpiseră hoții, așa cum povestea* Piele-de-măgar *e istorisită zilnic copiilor de către guvernantele și bunicile lor. Fabula plugarului care capătă de la Jupiter puterea de a da după plac ploaie și vreme bună și care s-a folosit de această putere în așa fel că n-a mai cules decât paie, fără nici un bob, pentru că nu ceruse niciodată nici vânt, nici frig, nici zăpadă și nici un fel de vreme asemănătoare, toate folositoare pentru a face să rodească plantele, această fabulă, zic, este aidoma poveștii* Dorințe caraghioase, *cu deosebirea că prima e serioasă, iar cealaltă hazlie; amândouă însă încearcă să arate că oamnenii n-au habar de ceea ce le trebuie și că unii sunt mai bucuroși să fie călăuziți de providență, decât ca lucrurile să se succeadă după dorința lor.*

Nu cred ca, având înaintea mea atât de frumoase modele din cea mai înțeleaptă și mai doctă antichitate, să-și ia cineva dreptul de a-mi face vreun reproș. Pretind chiar ca mai curând poveștile mele să fie istorisite, decât majoritatea celor vechi, și îndeosebi Matroana din Efes și Psiche, *mai ales dacă le privești din punct de vedere al moralei, lucru important în toate fabulele și pentru care ele au și fost scrise. Morala ce se poate trage din* Matroana din Efes *e că deseori femeile care par cinstite sunt cel mai puțin cinstite și că nu există aproape nici una cu adevărat virtuoasă. Dar cine nu crede că această morală e primejdioasă, că nu va corupe femeile printr-un exemplu prost și le va face să-și închipuie că, renunțând la îndatoririle lor, urmează de fapt o cale obișnuită? Nu tot așa stau lucrurile cu morala* Grizelidei, *care tinde să îndemne femeile să îndure orice de la bărbații lor și să arate că nu există om, oricât de grosolan și de ciudat, căruia răbdarea unei femei cinstite să nu-i poată veni de hac.*

În ce privește morala ascunsă în fabula Psiche, *fabulă de altfel foarte plăcută și foarte ingenioasă, o voi compara cu cea din povestea* Piele-de-măgar *când o voi cunoaște, căci până*

acum n-am putut-o ghici. Știu că Psiche înseamnă Suflet, dar nu pricep ce trebuie să înțeleg prin Amor care este îndrăgostit de Psiche, și cu atât mai puțin nu înțeleg ce vine pe urmă, anume că Psiche va fi fericită atâta timp cât nu-l va cunoaște pe cel de care era iubită și care-i va aduce fericire, adică Amor; dar că va fi grozav de nenorocită din clipa în care îl va cunoaște; iată pentru mine o enigmă de nedezlegat.

Singurul lucru care se poate spune este că această fabulă – ca, de altfel, majoritatea celor rămase de la antici – a fost făcută doar ca să placă, fără să aibă în vedere bunele moravuri pe care cei vechi le neglijau cam mult.

Nu tot așa stau lucrurile cu istorioarele scornite de strămoșii noștri pentru copiii lor. Ei nu le-au povestit, e drept, cu toată eleganța și hazul cu care romanii și grecii își împodobeau poveștile; au avut însă întotdeauna grijă ca fabulele lor să cuprindă o morală lăudabilă și instructivă. Pretutindeni virtutea este răsplătită și viciul pedepsit. Toate poveștile tind să arate foloasele pe care le ai dacă ești cinstit, răbdător, muncitor, ascultător, cât și nenorocirile care-i pasc pe toți cei ce nu sunt astfel. Uneori dau unei copile, care le-a răspuns cuviincios, darul ca la fiecare vorbă pe care o va rosti să-i iasă din gură un diamant sau o perlă; iar altei fete, care le-a răspuns obraznic, ca la fiecare vorbă să-i iasă din gură o broască și un broscoi. Alteori, copiii care au ascultat de tatăl și de mama lor ajung adesea mari seniori, iar cei răi și neascultători cad în nenorociri cumplite. Oricât de copilărești și de ciudate par toate aceste povești în privința faptelor, un lucru e sigur și anume că ele stârnesc dorința copiilor de a se asemui cu cei buni și totodată teama de nenorocirile în care cad cei răi, datorită răutăților lor. Nu e oare lăudabil pentru tați și pentru mame să-i facă pe copiii lor, care nu sunt încă în stare să guste adevărurile solide și lipsite de haz ale vieții, să iubească și, dacă se poate spune astfel, să înghită aceste adevăruri

învăluindu-le în povestiri plăcute și potrivite vârstei lor fragede?

E de necrezut cu câtă aviditate primesc aceste suflete nevinovate, în care nimic n-a corupt încă sinceritatea lor firească, învățămintele învăluite; le vezi cuprinse de tristețe și de descurajare când eroul sau eroina povestirii sunt necăjiți și strigând de bucurie când sosește clipa izbânzii; la fel cum, după ce au îndurat cu greu prosperitatea celui rău sau a celei rele, sunt încântați să-i vadă, în sfârșit, pedepsiți așa cum merită. Sunt semințe aruncate, semințe care la început nu produc decât îmbolduri de bucurie și de tristețe, dar din care înmuguresc înclinările frumoase.

Aș fi putut să scriu povești mai plăcute, strecurând în ele unele lucruri mai libere decât se obișnuiește, să le mai înveselesc; dar dorința de a plăcea nu m-a ispitit niciodată până într-atât, încât să calc o lege pe care mi-am impus-o, și anume să nu scriu nimic în stare să rănească pudoarea sau bunacuviință.

Iată un madrigal pe care o tânără domnișoară, plină de spirit, l-a compus în legătură cu acest subiect, scriindu-l deasupra poveștii Piele-de-măgar *pe care i-am trimis-o:*

Povestea Piele-de-măgar, *din filele alăturate,*
E-atât de plină de naivitate,
Încât m-a desfătat la fel de mult
Ca și-atunci când lângă foc stăteam cu doica mea s-ascult
Pățanii ce-mi păreau nespus de minunate.
Ici-colo vezi țâșnind săgeți din arcul aprigei satire,
Dar fără de venin în vârf și fără pic de răutate,
Stârnind, egală tuturor, plăcere la citire;
Și ce de-asemenea socot la fel de-mbietor
E că alungă orișice mâhnire
Fără ca mame, soț sau confesor
Să afle vreun prilej de clevetire.

RĂBDAREA GRIZELIDEI

Domnișoarei***[1]

Când frumuseții voastre cuminți, i-am închinat
Acest exemplu de răbdare,
Mult în iluzii nu m-am legănat
Că el va fi aidoma urmat –
Mi s-ar părea pretenția prea mare.

Ba chiar Pârisul unde bărbatu-i șlefuit,
Și unde sexul gingaș – prilej de-nflăcărare –
Își află fericirea în chip desăvârșit,
În toate colțurile e-mpânzit
De-atâtea mari dovezi de desfrânare,
Că-n orice anotimp e greu, socot,
Spre a găsi mijloc de apărare,
Să poți descoperi un antidot.

Soții așa supuse, resemnate,
Ca eroina despre care-am scris,

---

[1] E vorba de Elisabeth-Charlotte d'Orléans, fiica lui Philippe de France, duce de Orléans și a Charlottei-Elisabeth, prințesă palatină, care, pe vremea când autorul i-a închinat această poveste, avea aproape 20 de ani.

Sunt, peste tot în lume,-o raritate,
Dar sunt ca o minune la Paris.

Femeile-au aici puteri depline;
E lege totdeauna vrerea lor;
Orașul e-un tărâm îmbietor
Și locuit e numai de regine.

De pe acum prevăd că-n larga lume
Greu fi-va Grizelida prețuită,
Și că va oferi prilej de glume
Prin pilda ei atât de învechită.

Dar asta nu înseamnă că răbdarea
Și la pariziene s-o întâlnești nu poți:
Doar ele căpătară de mult îndemânarea
S-o facă să se simtă la propriii lor soți.

La poala munților slăviți, pe unde
Din trestiile sale scapă Padul,
Și-n sânul câmpului vecin pătrunde,
Șăpând cu firavele-i ape vadul,
Gusta un tânăr prinț neînfricat,
Tihnitul trai din micul său regat.

Când ceru-l făurise, asupra lui – întregi –
Își revărsase harurile-i rare,
De prieteni îndeobște să-l separe,
Și care-s hărăzite doar pentru marii regi.

Era înzestrat cu daruri la trup ca și la minte,
Născut să-mbrățișeze profesia lui Marte;

Și prin instinctul tainic al unei flăcări sfinte,
Iubea cu-nflăcărare mult gingașele arte.

Iubea și bătălia, și-a fi biruitor,
Proiectele-ndrăznețe, isprăvile-nsemnate,
Tot ce te face-n cronici să fii nemuritor.
Dar inima lui plină de generozitate
O glorie neștearsă dorea stăruitor:
Supușii lui să aibă doar zile-nseninate.

Această fire vitejească
Picase unei toane rele pradă,
Și c-o tristețe nefirească
Îl impingea – în sinea lui – să vadă
Că nu găsești credință în tagma femeiască.
În orișice femeie, cu cinstea înnăscută,
El nu vedea decât o prefăcută,
Făptură de orgoliu îmbătată,
Un crud dușman pândind cu îndârjire
Să pună o deplină stăpânire
Pe bietul om ce-n mreje îi va cădea odată.

A lumii învechită-apucătură,
Unde-ntâlnești doar soți robiți ori înșelați –
Și țara-i plină de geloși bărbați –
I-au atâțat nemărginita ură.
De-aceea s-a jurat cu străinicie
Că dacă însuși cerul – atât de-ndurător –
Ar fi unei Lucreții[1] din nou plăsmuitor,
El n-o să rabde jugul numit căsătorie.

---

[1]Lucreția - soția lui Tarquinius Collatinus, care, batjocorită de Sextus, fiul lui Tarquinius Superbus, s-a sinucis. A devenit simbolul femeii curajoase, hotărâte și statornice în credința conjugală.

Și dacă dimineața ocupat
Cu treburile micului regat
Menite să aducă mulțumire,
Punând o înțeleaptă rânduire
În darea datorată către stat
De-orfani și de văduve oropsite,
Curmând un bir, pe care războaie nedorite
Odinioară l-au înscăunat –
A doua jumătate a zilei, multrâvnită,
Era doar vânătoarei hărăzită,
Unde mistreții, ursii ce-ntâlnea,
Deși se apărau cu-nverșunare,
Lui îi stârneau mai mică-ngrijorare
Ca sexul slab, de care se ferea.

Poporu,-n vremea asta, doritor
Să aibă un urmaș cât mai curând,
Care să-l cârmuiască, mărinimos și blând,
Voia să-l vadă cu-n moștenitor.

Deci la palat, o dată, sosesc cu mic cu mare,
Să facă cea din urmă încercare.
Un orator impunător și demn,
Cel mai vestit pe care țara-l are,
Rosti ce se cuvine într-un prilej solemn.

El dat-a glas dorinței tuturor:
Un neam ales să-și aibă în prințul lor un tată,
Regatul în vecie să-l facă-nfloritor.
Și-a încheiat, apoi. prorocitor,
Că el vedea un proaspăt meteor
Născut dintr-o nuntire fără pată
Umbrind până și luna cu nimb strălucitor.

Mai pe-nțeles, mai simplu, pe-un ton mai răspicat,
Supușilor săi, prințul acest răspuns le-a dat:

– „Mă măgulește grija ce-mi arătați azi, mie,
Mânându-mă spre-al căsniciei lat,
Căci ea, cum văd, mi-aduce plăcuta mărturie
A dragostei pe care mi-o purtați !
Dorința voastră m-a mișcat, firește;
Sunt gata chiar și-acum, să v-o-mplinesc, degrabă.
Căsătoria, însă, e pare-mi-se-o treabă
De care înțeleptul cu grijă se păzește.
Uitați-vă la fete: ce cuminți
Par toate-n casa dragilor părinți;
Nu sunt decât virtute, bunătate,
Sfială câtă vrei, sinceritate;
Dar la un ceas după căsătorie,
De mască știu, abil, să se despartă
Și sigure acuma pe-a lor soartă
Le pare-nțelepciunea – nerozie;
Și-aruncă masca cea trandafirie
Și, după o răbdare-ndelungată,
În noul lor cămin, cu dărnicie,
Și-arată fața cea adevărată.

Tăcuta, vezi de-ndată cum se schimbă
În megera cu mâncărimi de limbă
Ce fulgeră și tună deseori.
Sfioasele se schimbă în cochete,
Pălăvrăgesc mereu de toalete
Și plâng că n-au destui adoratori.
Iar cele ce înclină spre artele frumoase,
Cu o pricepere de nesmintit,

Zdrobind și pe-autorul oricât de iscusit,
Devin adesea foarte prețioase.
Iar când se cred la jocuri norocoase,
Pierd tot – argint, odoare și mobilă, inele,
Ba chiar și haina de pe ele.

Deși merg pe poteci deosebite,
Același lucru pare să le lege;
Dorința lor să fie pururi lege !
Or, sunt convins că într-o căsnicie
Cu fericirea greu la cap o scoți,
Când vor să poruncească ambii soți.
Dar dacă-nsurătoarea mi-o hărăziți azi, mie,
Căutați-mi o copilă arătoasă,
Modestă și deloc orgolioasă,
Să mă asculte fără să crâcnească,
Să aibă o răbdare îngerească
Și nici măcar o umbră de voință;
Găsiți-o și mă-nsor cu-acea ființă !"

Sfârșindu-și cuvântarea lui moralizatoare,
Pe calu-i prințul a sărit călare
Și-a pornit în goană, vijelie,
Să-și întâlnească ceata, în câmpie.
Lăsând în urmă țarini și ogoare
Își află vânătorii întinși pe iarba moale;
Abia apucă, sprinteni, să se scoale
Și cornul înspăimântă ale pădurii fiare.
În haite lătrătoare, zăvozi nerăbdători
Apar dintre colibe cu pașii lor ușori;
Copoii-aceștia ageri, cu ochii ca de foc,
Din vizuini de fiare la postul lor revin
Târându-i după dânșii către-al odihnei loc
Pe slujitorii vajnici care de zgardă-i țin.

Înștiințat e prințul de unul dintr-ai săi
Că-i totul gata, urma e aflată;
Dă ordin vânătoarea să-nceapă de îndată
Și cerbu-i hăituit de câinii răi.
Și cornurile, care-ntruna sună,
Și caii ce nechează dimpreună,
Și câinii care latră-ntărâtați,
De larmă umplu zarea pădurii răscolite;
În vreme ce ecoul le dă puteri sporite,
S-afundă toată ceata în codrii-ntunecați.

Din întâmplare, poate, ori fiindcă-i fu sortit,
Prințul porni pe-un drum mai ocolit,
Neînsoțit de nici un vânător.
Gonind mereu, mai singur e, firește,
Și pân' la urmă așa se rătăcește
Că nici copoi n-aude, nici corn răsunător.

Meleagul unde-l duse pățania ciudată,
Cu râuri cristaline și iarbă-ntunecată,
Îți strecura în suflet o tainică uimire.
Natura simplă și neîntinată
I se păru atâta de curată,
Că binecuvântă această rătăcire.

Visând cu larg deschisele-i pleoape
Vrăjit de codrii falnici, de pajiști și de ape,
Și inima și ochii-i deodată s-au trezit
În fața lor cu-o chipeșă ființă,
Cea mai încântătoare și dulce cu putință
Din câte-au fost vreodată sub cerul nesfârșit:
Era o păstoriță, o copilă,

Care, pe malul apei curgătoare
În vreme ce mâna o turmă de mioare
Cu mâna-harnică, abilă,
Ea fusu-l învârtea cu-ndemânare.

Putea să-nfrângă inimi nemiloase;
Obrajii ei făceau și crinii să pălească,
Iar prospețimea lor firească
Le-o ocroteau zăvoaiele umbroase;
Pe buze-avea candoarea copilăriei caste,
Iar ochii-ascunși sub pleoapele-adumbrite,
Albaștri ca azurul bolții vaste
Purtau în ei lumini rar întâlnite.

Uimitul prinț, în drumu-i prin tainica pădure,
Privește frumusețea ce sufletu-i desfată;
La zgomotul ce-l face, călcând cu pas ușure,
Spre el și-ntoarce ochii încântătoarea fată.
Când se văzu privită de-o față-ncoronată
Tot chipul i se-aprinse de-o vie-mbujorare:
Făptura ei acuma și mai frumoasă pare,
Căci pe obrajii rumeni, ca floarea-nvăpăiată,
Sfiala într-o clipă-i atottriumfătoare.
Sub văl nevinovat de gingașă pudoare,
Prințul descoperi o simplitate
Și o blândețe, o sinceritate
De care sexul slab credea că nu-i în stare,
Dar le vedea la dânsa firesc îngemănate.

Cuprins de-o-nfiorare ce nu și-o cunoștea
Apropiindu-se apoi sfios de ea,
Mărturisi cu glasul tremurat

Că și-a pierdut hăitașii și ceata de copoi;
De vânătorii sprinteni o întrebă apoi
De n-a văzut vreunul prin codrul înfundat.

– „Pustietatea asta pe nimeni n-a momit,
Și tu ești primul care pe-aici ai răzbătut;
Dar să nu fii, stăpâne, defel neliniștit
Căci te voi scoate îndată la un drumeag bătut."

– „Pentru norocul meu neasemuit,
Dau zeilor răsplată înmiit!
Străbat aceste locuri pustii a mia oară,
Dar până astăzi nici n-am bănuit
Că ele-ascund asemenea comoară !"

Ea vede-n vremea asta cum prințul se apleacă
La marginea pârâului sprințar,
Să-și stingă-n unda verde de cleștar
Cumplita sete care-l seacă.

– „Stăpâne, stai o clipă !" strigă fata,
Și alergând mai iute ca săgeata
Aduce din coliba ei o cană,
Pe care, cu sfiala-i de codană,
O-ntinde-aceluia în care iubitul ea aflat-a.

Potire prețioase de-agată și cristal,
În care aurul sclipește triumfal,
C-o artă migăloasă cioplite dinadins,
Cu pompa lor deșartă nicicând nu i-au părut
Atât de minunate, ca vasul mic de lut
Pe care păstorița – l-a întins.

Apoi, cătând un lesnicios făgaș
Care pe prinț să-l ducă la oraș,
Străbat păduri și stânci prăpăstioase
Tăiate de puhoaie zgomotoase.

Dar prințul pe cărare cu grijă pașii-și poartă,
Întipărindu-și bine poteca-ntortocheată;
Și astfel dragostea-i șireată,
Gândind să se întoarcă și-altădată,
I-a desenat o credincioasă hartă,
Într-un desiș cu umbre alungite
Îl duce păstorița, în sfârșit,
Și pe sub ramurile încâlcite
El vede într-o zare de șes nemărginit
Palatul său cu turle aurite.

O dată despărțit de vergura nurlie,
Aruncă o privire adânc îndurerată;
Se depărtează prințul încet, fără să știe,
Cu inima străpunsă de-o săgeată.
Gândind la întâlnirea cu mândra fetișcană,
Pășește către casă ca-ntr-un vis;
Dar chiar de-a doua zi îl doare noua-i rană
Și copleșit se simte de jale și plictis.

Când poate o pornește din nou la vânătoare
Și acolo, cu o rară îndemânare,
Se descotorosește de ceata zgomotoasă.
Copacii-nalți și culmile trufașe
De dânsul cercetate cu gânduri pătimașe,
Și-ndemnul ce i-l da iubirea credincioasă,
Îl ajutară ca, dintre alte-o sută

Să dibuie cărarea cunoscută
Ducându-l pân-la păstorița cea frumoasă.

Află că laolaltă cu tatăl ei trăiește,
Că Grizelida se numește,
Că amândoi, drept hrană, au laptele de oaie,
Și că din lâna toarsă de mâna ei cu sârg
Fără-a fi dat vreodată pe la târg,
Își întocmesc modestele lor straie.

Cu-atât se-nflăcărează cu cât mai des o vede,
Și-i prețuiește firea, și-n sufletu-i se-ncrede;
Și simte, admirându-i făptura înzestrată,
Că dacă păstorița-i ca o zeie,
E pentru că o sprintenă scânteie
Din flacăra ce-l arde și-n ochii ei s-arată.

Nespus, nespus de mult s-a bucurat
Că prima lui iubire așa s-a nimerit,
Și fără de zăbavă adună la palat
Întregul sfat al țării și astfel i-a grăit:

– „Acum sunt gata să-mi aleg mireasă,
Dorința voastră ascultând-o,-n fine;
Nu vreau s-o iau din țările străine,
Ci dintre voi, cuminte și frumoasă,
Cum și strămunii noștri făcură deseori.
Dar am s-aștept această zi aleasă,
Ca să vă spun cu cine mă însor !"

Și noutatea, cum a fost aflată,
În lung și-n lat s-a răspândit îndată.

Și nu pot spune cât s-au bucurat
Supușii-acelui plai îndepărtat,
Și ce avânt cuprinse-ntreaga țară;
În culmea fericirii, sărmanul orator
Care vorbise-atât odinioară,
Se socotea al nunții autor.
Un om și jumătate se socotea pe sine!
– „Cu marea-mi elocință înduplec pe oricine",
Spunea adeseori, încrezător.

S-a râs apoi văzând cu câtă grabă
Frumoasele se puseră pe treabă,
Ca să-l subjuge, ca să fie-alese
De prințul lor, pe care doar sfânta modestie,
Din darurile toate, putea să-l mai îmbie –
Așa cum el de zeci de ori spusese.

Cu toate-acum își schimbă veșminte și ținută,
Se-arată mai sfioase până și când strănută;
Își îndulcesc și vocea; degrabă, fără preget,
Pân' la un lat de palmă înaltul conci descrește;
Și-acopăr toate gâtul, iar mâneca sporește,
C-abia li se mai vede o margine de deget.

În tot orașu-ncepe o muncă încordată
Pentru măreața nuntă-apropiată;
Puzderie de meșteri întâlnești.
Ici se lucrează mândrele caleși,
C-o nouă linie ce te seduce;
Frumoase sunt și bine întocmite.
Și aurul ce peste tot străluce,
Nu e chiar cea mai mare din ispite.

Ca să privești în voie și fără vreun obstacol
Întregul fast al marelui spectacol,
Tribune lungi ți se așternîn cale;
Și meșterite arcuri triumfale
Îl proslăvesc pe prințul cel viteaz
Și-a dragostei izbândă care-l învinse azi.

Aici, meșteșugite de-o iscusită mână;
Acele focuri care, un tunet mic stârnind,
Pământul speriind,
Noi stele-aprind pe bolta azurie.
Acolo, trupa de balet stăpână,
În dans zburdalnic talia-și mlădie;
Și-acolo zeii-n opere învie,
La Roma, hăt departe, plăsmuite
În repetate ritmuri de arii îndrăgite.

Și iată că sosește ziua-n care
Se hotărâse marea sărbătoare.
Pe-al cerului strălucitor contur,
Frumoasa Aurora abia de isprăvise
Să risipească aur și azur,
Că sexul cel frumos se și trezise.

Mulțimea curioasă pe uliți se așază;
Din loc în loc străjerii stau de pază,
Să-mpingă-n lături lumea mult prea nerăbdătoare,
Să facă loc caleștii princiare.
De trâmbițe palatu-ntreg răsună,
De flaute și-oboaie, cimpoaie câmpenești,
Și pretutindeni unde mulțimea se adună
Doar goarne și trompete deslușești.

Frumosul prinț s-arată urmat de-al curții stol;
Se-nalță pretutindeni lungi urale
Dar sunt surprinși cu toți când, după un ocol,
Spre-nvecinatul codru din nou își taie cale
Plătindu-și zilnicul obol.
– „Priviți, spun toți, triumfă tot vechea înclinare;
Cu toate că îl arde al dragostei pârjol,
Tot vânătoarea este iubirea lui ceà mare!"

Străbate într-o goană îndrăcită
Și țarini, și ogoare, și muntele din zare,
Și-n codru dă năvală, lăsându-și uluită
Suita-nsoțitoare.
Și după ce străbate poteci întortocheate,
Pe care-ndrăgostitul ușor le dibuiește,
El dă-n sfârșit de urma colibei căutate
În care draga lui sălășluiește.

De nuntă, Grizelida, îndată ce-a aflat,
Căci vestea ca săgeata a zburat,
Veșmânt de sărbătoare a îmbrăcat în pripă;
Regescu-alai să-l întâlnească
Ea din coliba-i țărănească,
Ieși chiar în aceeași clipă.

– „Unde te-avânți cu vântul în cosiță?
O-ntreabă prințul calea-i aținând,
Cu dragoste la dânsa căutând.
Zadarnică ți-e graba, frumoasă păstoriță,
Căci nunta-n care însumi fi-voi mire,
Oricât o să te mire,
Fără de tine nu cred să se ție !
Da, te iubesc și vreau să-mi fii soție !

Aleasă-ai fost dintre-altele o mie
Ca să-mi petrec cu tine viața toată,
Dacă voința-mi fi-va respectată !"

– „Ah, zise ea, stăpâne, nu cred c-am fost sortită
S-ajung din păstoriță, prințesă preaslăvită !
Eu cred că-ți râzi de mine !"
– „Nu, nu, răspunde prințul, ai auzit prea bine !
Cu tatăl tău m-am și-nvoit
(Căci prințu-avusese grijă din vreme să-l previe).
Așa că, păstorițo, te rog să-mi fii soție !
Atâta mai rămâne, căci totu-i pregătit !

Dar pentru ca o pace temeinic închegată
Să dăinuie-ntre noi aș vrea
Să-mi juri, iubita mea, că niciodată
N-ai să încerci să ieși din vorba mea !

– „Ți-o jur ! îi zice fata, cu inima-mpăcată.
Chiar dacă-l luam din sat pe cel mai ne-nsemnat,
M-aș fi supus, și jugu-i cu drag l-aș fi purtat;
Cum să nu-ți fiu acuma supusă, devotată,
Când în ființa ta eu am aflat
Și soțul și stăpânul dintr-o dată?"

Astfel și-arată prințul dorința-i neclintită.
Mireasa e pe placul curții-ntregi.
El duce păstorița să fie-mpodobită
Cu straie hărăzite soțiilor de regi.
Iar doamnele menite cu-această-nsărcinare,
Colibei îi trec pragul; acolo, fără grabă,
Și-arată meșteșugul și marea-ndemânare,
Dând grație și farmec la orișice podoabă.

În casa-n care buzna dară,
Curtencele-admirară
Cu câtă artă-ascunde biata fată,
Sub curățenia strălucitoare,
Nevoile și sărăcia-i mare;
Căci nevoiașa casă de țăran,
Umbrită de un falnic și răcoros platan,
Le pare o colibă fermecată.

Dar iată că fecioara-ncântătoare
Din biata ei colibă ieși surâzătoare,
Aplauze întâmpină fierbinte
Frumosu-i chip, alesele-i veșminte;
Dar toată-această pompă cam ciudată
Căinți aduce prințului tăcut,
Căci simplitatea cea nevinovată
Din portul ciobăniței s-a pierdut.

Într-un rădvan de aur și ivoriu
S-așează păstorița cu multă măreție;
Alături urcă prințul, și-i rumen de mândrie,
Căci i se pare astăzi la fel de meritoriu
Să stea lângă iubita lui soție,
Ca și izbânzile pe-al țării teritoriu.
În urma lor se-nșiră-n lung convoi
Curtenii prințului, cei mai de soi,
Păstrându-și rangul după stirpe,ori
După-nsușiri de mari diregători.

Aproape tot orașul pe țarini revărsat,
Câmpia-i dimprejuru-i a preschimbat-o-n stradă;
De-alegerea făcută de prinț au și aflat,

Și toți, cu nerăbdare, așteaptă să-l revadă,
El e ! Îl împresoară și, despicând duiumul
Poporului, rădvanul cu greu își taie drumul:
De strigăte și chiot mereu întâmpinați,
Sărmanii armăsari de-a binelea speriați
Ba tropăie, se-avântă, ba sar ca o sfârlează,
Dând îndărăt mai mult decât înaintează.

Ajunși la catedrală în sfârșit;
Cei doi, pe veci destinul și-au unit.
Apoi către palat ei se îndreaptă
Unde atâtea bucurii i-așteaptă:
Joc, dans și alergări, cavalerești turnire,
Ce-s pretutindenea prilej de veselire.
Spre seară, Hymeneul cu pletele-aurite,
Cu castele-i plăceri frumoasa zi-ncununã;
A doua zi sosesc din depărtări
Și-n sala tronului s-adună
Mulți magistrați dibaci în cuvântări,
Pe prinț și pe prințesă, voioși, să-i felicite.

De doamnele de Curte-nconjurată,
Frumoasa Grizelida, părând netulburată,
Ca o prințesă îi primește,
Ca o prințesă le vorbește,
Și faptele-i atâta de chibzuite fură,
De parcă cerul însuși comoara-i minunată
Și-a revărsat-o, fără de măsură,
În sufletul și-n trupul ei deodată.
Purtările alese din lumea mare-nvață;
Ea chiar din prima ziuă și în răgazuri scurte,
Talentul, harul doamnelor de Curte
Atât de bine și le-a însușit,

Că bunu-i simț, străin de tulburare,
Mai lesne pașii i-a călăuzit,
Decât, pe vremuri, turma de mioare.

După un an, Cel Sfânt a și milostivit
Iubirea lor fierbinte cu rodul multdorit.
Nu prințul așteptat le-a poposit în casă:
Era așa plăpândă copilă de crăiasă,
Că-n viață cum s-o țină s-au și gândit pe dată.
Cum tatălui copila îi plăcea,
Venea mereu s-o vadă, de câte ori putea,
Iar Grizelida se uita la fată
De-a dreptul fermecată.

A vrut s-o alăpteze crezând că-i cu putință.
– „O, cum să fiu scutită de-această datorie
Pe care copilița, plângând, mi-o cere mie,
Să-mi dea apoi dovadă de nerecunoștință?
Pot eu, copilei mele, cu-atâta ușurință,
Să-i fiu o mamă crudă și fără săbuință?"

Când prințu-o auzi vorbind astfel,
Ceva ciudat se petrecu în el:
Sau dragostea-i nu mai ardea precum
Îl mistuise-ntruna la început,
Sau că posomorârea-i din trecut
Reînviată din mocnitul scrum,
Pe cuget își lăsase perdeaua ei de fum,
Și inima din drum i-a abătut –
În faptele prințesei i se pare
Că nu prea vede el sinceritate;
Virtutea soației sale crunt îl doare
Capcană ce-i pândește încrederea-o soroate,

Și mintea-i frământată de griji nenumărate,
Se lasă ispitită de orice bănuială,
Și pune cu plăcere la-ndoială
Prisosul fericirilor gustate.

Ca să-și aline chinul ce sufletu-i sfâșie,
O urmărește, dornic s-o vadă hărțuită,
Printr-o supraveghere grijulie
Și printr-a fricii silnicie,
Prin tot ce pune-o graniță vădită
Între-adevăr și prefăcătorie.

„Nu vreau, își spune prințul, să fiu îmbrobodit!
Dacă există-aievea-aceste haruri,
Prin cele mai cumplite și silnice amaruri
Ele se vor căli necontenit!"

O ține în palatu-i zăvorâtă,
Departe de a Curții desfătare,
Ea singură-n iatacul în care, mohorâtă,
Abia pătrunde o rază sfielnică de soare.
Încredințat cum că podoabele cochete
Și orișice găteală strălucită
Pentru un sex creat de Domnul să desfete,
Îl poate duce lesne în ispită –
Îi cere apoi cu îndârjire
Inel, rubine, perle, orice bijuterie
Ce-au fost dovezi gingașe de iubire,
Când din îndrăgostit ajunse soț să-i fie.
Știindu-se pe cuget fără pată,
Ea, care întruna-i înclinată
Să-și facă datoria de soție,
I le înapoiază pe loc, făr' de mânie;

Văzându-l cât dorește să-i ia tot ce i-a dat
La fel de încântată ea i s-a arătat
Ca și atunci când le-a primit cu bucurie.

„Vrea să mă-ncerce soțul, de-aceea-s hărțuită,
Își zise ea; n-o face spre a mă chinui;
Doar ca să-mi redeștepte virtutea amorțită,
Căci un prea lung repaos o poate nimici.
De nu dorește asta, eu sunt încredințată
Că doar așa se poartă stăpânul meu cu mine,
Ca prin necazuri multe, prin lunga lor durată,
Credința să mi-o-ncerce și mai bine.
În vreme ce atâtea femei nenorocoase
Își lasă-n voie pașii ca patima să-i poarte
Pe sute de cărări primejdioase,
După plăceri zadarnice, deșarte;

În vreme ce Preasfântul, cu-nceata lui dreptate
Se lasă peste margini de hăuri aplecate
Și nu-i pasă de răul ce poate să le-aștepte.
De marea-i bunătate Preasfântul îmboldit
M-a preferat pe mine, ca pe-un copil iubit,
Și-ncearcă din cusururi să-mi îndrepte.
E fericit acela ce rabdă vitejește
Să-i îndrăgesc deci mila și grija părintească
Și mâna ce-o slujește!“

Pe prinț nu-l mulțumește supunerea ei mută
La tot ce poruncise nemilos:
„Văd ce temei își are virtutea-i prefăcută,
Vrea să-mi arate,-și spune, că hula-i de prisos,
Căci inima din care iubirea-i dispărută
Greu poate să mai fie atinsă de ponos.

Soția mea își strânse iubirea ei întreagă
În copilița-i dragă;
De vreau să mă conving cât e de blândă
Numai aicea sorți am de izbândă,
Numai aicea taina se dezleagă !"

Neștiutoare Grizelida, biata,
Se pregătea să-și alăpteze fata,
Care la sânul ei culcată,
Râdea și se juca nevinovată.

– „Ți-e dragă,-i spuse prințul, cea pe care
Am să ți-o iau la vârsta asta crudă,
S-o cresc și s-o păzesc fără-ncetare,
De multele-ți cusururi să n-audă.
Căci află, fato, soarta-n cale-mi scoase
O doamnă învățată și cu virtuți alese,
S-o-nvețe pe copilă purtările frumoase,
Așa cum se cuvine de fapt unei prințese !
Fii gata deci să te desparți de ea;
Căci voi trimite-ndată să ți-o ia !"

Vorbindu-i astfel iese, căci nu are tărie,
Nici ochi atât de cruzi,
Să vadă cum din brațe îi smulg cu dibăcie
A dragostei unică și vie mărturie;
Obrajii Grizelidei de lacrimi grele-s uzi;
Simțind cum o întunecă mâhnirea,
Nenorocirii sale i-așteaptă împlinirea.

Când cel menit să-i ieie copila, fără milă,
În fața ei s-a-nfățișat,

I-a spus: – „Poruncii, mă supun umilă !“
Strângând la piept plăpându-i copilaș,
L-a sărutat prelung și pătimaș,
Dar brațele gingașe de ea s-au încleștat,
Atunci când, hohotind, trimisului l-a dat.
Durerea ei, ah !, cât a fost de mare !
Un prunc să smulgi sau inima ce bate
În sânul unei mame iubitoare,
Sunt chinuri tot atât de ne-ndurate.

*

Aproape de cetate era o mânăstire
Faimoasă, prin vechimea-i, glorioasă
Fecioare-n ea duceau o aspră viețuire,
Vegheate de-o măicuță cuvioasă:
Tocmai aici, în taina cea mai mare,
Fără să se arate ce fel de rude are,
Cu multele-i odoare copila fu lăsată,
Făgăduindu-se răsplată mare
Atenției cu care va fi înconjurată.

În vremea asta prințul, cercând prin vânătoare
Să-și izgonească-amara remușcare
Ce l-a cuprins pentru cruzimea-i mare,
Soția să-și revadă s-a ferit
Ca de-o tigroaică după ce i-a fost răpit
De timpuriu odrasla nou-născută.
Ea totuși l-a primit neabătută
Și-n cale bucuroasă i-a ieșit,
L-a dezmierdat cu-aceleași dulci cuvinte
Ca-n zilele de dragoste fierbinte.
Devotamentul mare ce-l are pentru sine

Îl umple de căință și de rușine;
De-amărăciune, însă, el tot nu se desparte.
Deci, după două zile de lacrimi mincinoase,
Spre a-i săpa în suflet răni și mai dureroase,
Îi spune că de-o tristă moarte
Copila lor iubită avu parte.

Cumplita lovitură aproape c-o răpune;
Și totuși, năpădită de-o grea amărăciune,
Văzând că prințu-și schimbă a chipului culoare,
Păru să-și uite-ndată nenorocirea mare,
Păstrându-și neîntinată iubirea preacurată,
Durerii sale false s-aducă consolare.

Această ne-ntrecută și mare bunătate
Câtă putea soția să-i arate,
Înduplecând cumplita-i ne-ndurare,
Îl umple de atâta-nduioșare,
Încât chiar inima îi dă povață
Să-i spună că preascumpul lor odor
Trăiește și se bucură de viață.
Dar firea-i porunci necruțător
Că e mai bine să rămână mut,
Secretul să nu fie cunoscut.

Din ziua asta, iarăși între soți
Iubirea se vădește-mpărtășită;
Mai multă-nflăcărare să regăsești nu poți
Între iubit și ființa îndrăgită.

De cinsprezece ori, mereu în alte case,
Ivind noi anotimpuri, soarele se mutase,
Fără-a vedea-ntre ei vreo dezbinare;

Iar dacă uneori, din întâmplare,
Cu fleacuri pe cei doi îi supăra,
Nu o făcea decât spre-a-împiedica
Să vadă, poate, dragostea cum moare,
Ca și fierarul care, de munca lui zorit,
Un strop de apă-azvârle peste jar,
Cuptorul somnoros să-l redeștepte iar,
Silindu-l să dogoare înzecit.

În acest timp la schimnice, în casă,
Prințesa creștea mare și frumoasă:
La gingășia-i plină de nevinovăție,
Ce-o moștenise de la mamă,
Adause de la părintele-i de seamă
O nobilă mândrie.
Plăcutele lor daruri în fiică s-au unit
Tinzând o frumusețe fără cusur să fie.

Ca luna strălucește printre stele;
Și-ntâmplător un nobil curtean, cu brat de fier,
Înalt și tânăr, mândru ca soarele din cer,
Zărind-o într-o zi printre zăbrele,
Se-ndrăgosti de rarul giuvaer.
Prin darul ce femeia-l primi prin voia firii,
Și care nu lipsește nicicând unei frumoase,
De-a bănui o rană ascunsă-n veci privirii
Ce ochii ei în inimi pot s-o lase,
Domnița înțelege-ntr-o clipită
Cât de adânc, năvalnic, e iubită.
Și după ce o vreme s-a tot împotrivit,
Așa cum se cuvine când vrei a spune „da",
C-o dragoste la fel de gingașă și ea
La rându-i l-a iubit.

Ce-ar fi putut la tânăr să-ți displacă?
Era viteaz, și chipeș, și nobil prin părinți;
Dorind din tânăr ginere să-și facă,
De mult pusese ochi pe el slăvitul prinț.
Primi, deci, bucuros plăcuta știre
Despre înflăcărata lor iubire,
Pe care tinerii nu vor s-o mai ascundă.
Dar, neclintit, urmându-și ciudata lui pornire,
Simțind cum îndoiala începe să-l pătrundă,
El chibzui să pună la-ncercare
Iubirea lor cea mare.

„Eu le doresc, își spuse, o viață fericită,
Dar vreau ca printr-o crudă nepăsare,
Sau printr-o aspră neînduplecare,
Iubirea să le fie mai călită;
Cu-acest prilej să fie încercată
Răbdarea soației mele înc-o dată,
Nu cum făcui odinioară;
Acum nu mă mai scurmă a geloziei gheară,
Căci sunt convins de dragostea-i curată,
Ci pentru ca să vadă cu ochii fiecare
Blândețea, bunătatea, înțelepciunea-i mare;
Astfel, cu-aceste daruri cum rar e cu putință
Pe muritori să-i vezi împodobiți,
Ei de-un adânc respect să fie copleșiți,
Și să slăvească Cerul plini de recunoștință."

Zvonește, dar, că soața nedându-i un fecior,
Care să fie țării cândva moștenitor,
Și că fetița ce i-o dăruise
Încă din leagăn i se prăpădise,

Își caută altunde norocul mai cu spor;
Că dintr-un neam ilustru e noua lui soție,
Că pân-atuncea într-o mânăstire
A fost crescută-n nevinovăție,
Că nunta-ncununa-va adânca lui iubire.
Când vestea-aceasta crudă-au auzit
De spaimă cei doi tineri au pălit !
Apoi, fără s-arate necaz, sau remușcare,
Vesti soției sale credincioase
Că trebuie s-o lase;
Ca să întâmpine un rău mai mare;
Căci mâniat, poporul, de spița ei prea joasă,
Îi cere să-și aleagă o nobilă mireasă.

– „Întoarce-te, îi spune, de unde ai venit,
La vechea ta colibă cu-acoperiș de șiță,
Și-mbracă vechiul strai de păstoriță
Pe care ți l-am pregătit !"

În liniște, prințesa, cu împăcare blândă
Ascultă tot cuvântul de osândă;
Dar dincolo de chipul ei senin
Ce sfâșiere groaznică, ce chin !
Cu ochii ei albaștri în lacrimi înotând,
Prințesa, mai frumoasă ca oricând,
Se-asemuie cu primăvara-n care
Cad picuri mari de ploaie din cerul plin de soare.

– „Tu îmi ești soț, dar și stăpân și rege,
Ea suspinând îi spuse și-i gata să leșine,
Cu toate că-i cumplit ce aflu de la tine,
Mă strădui să te fac a înțelege
Că drag mi-e să te-ascult cum se cuvine !"

Stingheră în iatac ea intră-ndată,
Își scoate straiele strălucitoare
Și-mbracă iar tăcută, resemnată,
Cu inima abia-ndrăznind să bată,
Pe cele de pe când păzea mioare.

În straiele preasimple și modeste,
Ea prințului îi spune cuvintele aceste:
– „De tine nu mă pot îndepărta
Până nu-mi ierți greșala că, vai, te-am supărat !
Povara sărăciei e lesne de-ndurat,
Dar eu nu pot, stăpâne, să-ndur mânia ta !
Te rog părerii mele de rău să-i dai crezare,
Și în coliba tristă rămân cu mulțumire,
Iar timpul n-o să-mi pună la-ncercare
Umila prețuire, statornica iubire !"

Supunerea-i adâncă și-a inimii noblețe,
Sub ponosita-i haină păstorească,
Ce în aceeași clipă făcu să se trezească
În prinț, înflăcărarea aprinsă-n tinerețe,
Ar fi curmat porunca menită s-o gonească;
Mișcat de-aceste farmece neșterse
Și gata-gata lacrimi să reverse,
El vru să-nainteze,
Ca s-o îmbrățișeze,
Când dintr-o dată strașnica voință
De-a fi ne-nduplecat în simțăminte
Câștigă iar asupra iubirii-o biruință.
Și astfel îi răspunse în crâncene cuvinte:
– „Ce-a fost, nu-mi amintesc, nu-mi dau silință;
Sunt mulțumit de cruda-ți remușcare,

Dar du-te, căci e vremea de plecare !"
Ea pleacă de îndată privind făr' de putere
Cum tatăl ei, în straiul sărman de altădată,
Cu inima străpunsă de-o aprigă durere,
Plângea schimbarea sorții atât de neașteptată.

– „Să mergem, spuse dânsa, iar în pădurea deasă,
Printre sălbăticiuni, în biata noastră casă,
Lăsând acest palat cu falnicu-i alai.
Coliba noastră n-are atâta măreție
Dar vom găsi acolo, în nevinovăție,
O tihnă fără margini și-un mult mai dulce trai !"

Sosind cu mare trudă în codrul părăsit,
Uitata furcă iarăși în mâna ei încape;
Ea o să toarcă iarăși pe malul blândei ape,
Unde cândva cu prințul s-a-ntâlnit.
Cu liniște în suflet și fără-amărăciune,
Ea către cer înalță smerită rugăciune,
Ca prințului să-i deie și faimă și averi,
Să-i împlinească orice dorință cu temei;
Iubirea răsplătită cu mii de mângâieri,
Nu e mai arzătoare decât iubirea ei.
Dar soțul drag pe care îl plânge, pasămite,
Dorind s-o mai încerce înc-o dat',
În sihăstria-i veste îi trimite
Să vină de îndată la palat.

– „O, Grizelida,-i spuse, când o văzu sosită,
Se cade ca prințesa cu care mâine,-n zori,
Cu pompă princiară, la dom, eu mă însor,
De tine și de mine să fie mulțumită !
Priceperea întreagă ți-arată, căci doresc

Să mă ajuți să plac femeii ce-o iubesc;
Știi în ce fel se cade de toți să fiu slujit:
Nu fă economie, ca să nu par zgârcit;
Să simtă că-i iubită de un obraz regesc !
Vădește-ntreaga-ți dibăcie,
Odăile le vreau cât mai mărețe,
De pretutindenea să te îmbie
Numai belșug și numai bogăție,
Și curățenie, și politețe;
În minte pururea să-ți fie
A principesei tinerețe.
Căci o iubesc din suflet, să se știe !
Ca să te fac să afli și mai bine
Ce treburi te așteaptă, ce corvezi,
Va fi de-ajuns numai s-o vezi !"
Întocmai cum în prag de răsărit
Se-arată Aurora luminoasă,
La fel și principesa s-a ivit
Ba încă mai frumoasă.

La rându-i Grizelida-nduioșată,
Simți-n adâncul inimii deodată
Iubirea ei de mamă oropsită:
Icoana-acelor zile trecute și senine
Învie-n amintirea ei trezită.
Își spune: „Dacă fiica nu mi-ar fi fost răpită,
Ah, de-ar fi vrut Preasfântul s-asculte și de mine,
Ea ar fi fost acuma la fel de înflorită !"

Pentru prințesa tânără, într-o clipită,
O vie dragoste i se-nfiripă,
Și când o vede că s-a-ndepărtat
Dă astfel către prințul ei cuvânt,

Mânată de un tainic simțământ „
– „Stăpâne,-ngăduie să-ți dau un sfat:
Prințesa ce atât m-a fermecat
Și care îți va fi curând soție,
În purpură crescută și-n bogăție rară,
Nu va putea răbda, fără să moară,
Purtarea nemiloasă ce mi-ai menit-o mie !
Pe mine sărăcia și neamul meu obscur
M-au învățat cu trude grele,
Călită sunt să trag oricâte rele
Și, fără murmur, totul să îndur;
Ea n-a simțit durerea niciodată
Și va muri la prima ocară aruncată.
La cel dintâi cuvânt mai aspru, jignitor;
De-aceea, o, stăpâne, te implor
Fii milostiv cu biata fată !"
– „Ai grijă, spune regele sever,
Să mă slujești cât poți de bine;
Nu se cuvine-o fată de oier
Să-mi deie lecții când nu-i cer,
Nu-i datoria mea s-o aflu de la tine !"
La vorbele acestea nu spuse un cuvânt,
Și pleacă Grizelida cu ochii în pământ.

*

Seniori poftiți la nuntă, plini de ceremonie,
Din cele patru zări nu contenesc să vie.
Într-o strălucitoare sală
În care prințul falnic pe toți i-a adunat,
Nainte să aprindă făclia nupțială,
Precum urmează el le-a cuvântat:

– „Afară de nădejde, ce arde-n fiecare,
Doar aparența este la fel de-nșelătoare,
Puteți vedea aicea o pildă grăitoare.

Au cine se-ndoiește că tânăra aleasă
Să fie principesă când îmi va fi mireasă,
În sinea ei nu-ncearcă o fericire mare?
Dar totul are o altă-nfățișare.

Și cine să nu creadă chiar azi, cu prisosință,
Că luptătoru-acesta, setos de biruință,
La nunta mea nu-i vesel, el, care în turnire
Potrivnicii-și doboară cu-atâta ușurință?
Și totuși nu-i decât o amăgire.

Și să nu crezi că-n jalea-i atât de-ndreptățită
Va plânge Grizelida, iar, deznădăjduită?
Și totuși dânsa pare icoana resemnării,
Nimic n-a-mpins-o până la marginea răbdării !

Și cine se-ndoiește că soarta mea mai are
Cu alta,-asemănare,
Văzând ce-ncântătoare ființă m-a vrăjit?
Dar dacă eu cu ea m-aș fi unit
Căințele puteau să mă sugrume
Și singur din toți prinții de pe lume
Aș fi cel mai nefericit.

Vă pare taina mea de nepătruns;
Ca s-o dezleg, doar două cuvinte sunt de-ajuns;
Vor risipi aceste cuvinte negreșit
Necazurile toate de care-ați auzit !
Aflați, urmează prințul, că vergura nurlie

De care socotiseți că-mi leg ființa azi,
E fiica mea și-o dărui de soție
Curteanului acesta preaviteaz,
Care-o iubește aprig și fierbinte,
Iar ea-i răspunde cu aceleași simțăminte.

Aflați că ființa mea-i adânc mișcată
De trainica răbdare, temeiul râvnei drepte,
Al credincioasei mele soții preaînțelepte,
De mine-atât de silnic alungată.
O chem iar la palat ca să îndrept,
Prin cea mai drăgăstoasă gingășie,
Purtarea de om aspru și nedrept
Iscată de neghioaba-mi gelozie.

Am să încerc, pe cât mi-e cu putință,
Să-i împlinesc dorința din priviri,
Cu cât, pe vremuri, din nesăbuință,
Am copleșit-o cu nenorociri.
Și dacă-i dat să dăinuie-n memorie
Necazurile ce n-au frânt-o niciodată,
Eu vreau să se vorbească mereu de-această glorie
Cu care-i fu virtutea de mine-ncoronată !"

Așa cum norii-nvolburați s-adună
Întunecând înalta zi deodată,
Și bolta, în zăbranic îmbrăcată,
Vestește-o crâncenă furtună,
Cum vălul de-ntuneric e-nlăturat de vânt
Și-o rază de lumină coboară pe pământ
Punând peste întreaga priveliște comună,
Cum totu-n jur surâde-n minunea de veșmânt –
La fel și-n ochii-n care citeai cândva tristețe
Deodată izbucnește voioasa tinerețe.

Împinsă de această neașteptată rază
Copila Grizelidei, încântată
Să afle-acum că prințul îi e tată,
Genunchii i-i cuprinde și îi îmbrățișează;
Înduioșatul prinț la el o cheamă,
O saltă, o sărută și-o duce spre-a ei mamă,
Care, străfulgerată de bucuria-i mare,
Era să-și piardă,-o clipă, întreaga ei suflare,
Căci dacă-n dese rânduri ființa ei fu pradă
Atâtor chinuri lungi și nemiloase,
Și lesne suferința o-ndurase,
De-atâta bucurie, fu cât pe-aci să cadă.
Abia dacă putu la pieptul ei să strângă
Odorul scump, pe care nu mai credea să-l vadă,
Neizbutind sărmana decât atât: să plângă !

– „Destul ! În alte zile (ei prințul i-a vorbit),
Ai să găsești prilejul s-o strângi în brațe-adese;
Îmbracă iar veșminte alese
Cu toții să fim gata de nuntit !"
Cei doi îndrăgostiți păsesc spre-altare sfinte
Unde făgăduiala dată
De-a se iubi statornic viața toată,
A fost pecetluită prin scumpe jurăminte.

Urmară-apoi turnire strălucite
Și jocuri, dansuri, muzici iscusite,
Și splendide ospețe
Unde spre Grizelida priveau atâtea fețe,
Unde răbdarea ei atât de-ncercată
A fost în slava cerului urcată
Prin laudele cele mai mărețe.

Poporu-arată-ngăduință
Față de prințul plin de toane,
Încât ridică-n slavă cruda-i nesăbuință,
Ce e atât de rară în unele cotloane,
Dând pilda cea mai bună cu putință.

DOMNULUI***
trimițându-i Grizelida

Dacă m-aș fi potrivit tuturor sfaturilor atât de diferite care mi s-au dat cu privire la lucrarea pe care v-o trimit, n-ar mai fi rămas din ea decât povestea seacă și monotonă; în acest caz n-aș mai fi avut altceva de făcut decât să nu mă mai ating de ea și s-o las în mapa albastră în care zace de mulți ani.

Am citit-o întâi la doi dintre prietenii mei.

– Pentru ce, spuse unul, stărui atât de mult asupra caracterului eroului dumitale? Pe cine interesează ce face el dimineața, în sfatul țării, și cu atât mai puțin cu ce se distrează după-amiaza? Partea asta ar trebui scoasă...

– Mie să-mi scoți, te rog, spuse celălalt, răspunsul hazliu pe care prințul îl dă deputaților poporului ce stăruie ca el să se însoare. Nu se prea potrivește unui prinț așa de grav și de serios. Ai să fii bun, continuă el, ca, urmându-mi sfatul, să suprimi și lunga descriere a vânătorii? Ce importanță are toată poliloghia asta pentru povestea dumitale? Ascultă-mă pe mine, sunt înfloriturі deșarte și vanitoase, care-ți sărăcesc poemul în loc să-l îmbogățească. Și tot așa, adăugă el, și pregătirile ce se fac pentru nunta prințului: sunt plicticoase și de prisos. Cât

despre doamnele dumitale care-și micșorează coafurile, care-și acoperă gâtul și-și lungesc mânecile, gluma e destul de nesărată, ca de altfel și aceea a oratorului care-și aplaudă singur elocința !

– Îți mai cer, reluă cel care vorbise primul, să tai și reflecțiile creștinești ale Grizelidei, care susține că Dumnezeu e cel care vrea s-o încerce. E o predică ce nu-și are locul aici. Eu n-aș fi în stare să îndur nedreptățile prințului dumitale: ele mă înfurie și mai că le-aș suprima și pe astea. E adevărat că țin de poveste, dar zău dacă interesează ! Aș scoate, de asemeni, și episodul cu tânărul nobil care, de altfel, nu se află acolo decât pentru a se căsători cu prințesa cea mică. Asta-ți lungește prea mult povestea...

– Dar, îi spusei eu, povestea se va sfârși prost fără asta.

– Nu știu ce să-ți răspund; zise el, dar eu nu renunț la scoaterea acestui episod !

La câteva zile după această discuție, făcui aceeași lectură altor doi prieteni ai mei, care nu scoaseră nici o vorbă asupra celor pomenite până acum, dar care, în schimb, găsiră alte cusururi.

– Departe de a fi nemulțumit de severitatea criticii voastre, le-am spus eu, mă plâng tocmai de faptul că ea nu e atât de aspră pe cât ar trebui să fie. Mi-ați trecut cu vederea o mulțime de lucruri, despre care alții spun că trebuie tăiate....

– Cum, ce lucruri? ziseră ei.

– Unii au găsit de cuviință, am spus eu, că am insistat prea mult asupra firii prințului, că nu privește pe nimeni ce făcea el dimineața și cu atât mai puțin după-amiaza...

– Și-au bătut joc de dumneata, spuseră cei doi într-un glas, când ți-au făcut o asemenea critică !

– Au criticat, urmai eu, răspunsul pe care prințul îl dă celor ce-l silesc să se însoare, ca prea hazliu și deci nedemn de un prinț atât de grav și de serios...

– Bun ! spuse unul dintre ei. Și unde-i neajunsul ca un tânăr prinț din Italia, țară unde oamenii cei mai gravi și cu cele mai înalte demnități obișnuiesc să glumească făcându-și chiar o profesie din a vorbi de rău femeile și căsătoria, subiecte de glumă obișnuite la ei – unde-i neajunsul, zic, ca tânărul prinț să fi glumit cu astfel de lucruri? Orice-ar fi, te rog să nu cumva să renunți la această parte și nici la cea cu discursul oratorului care credea că el îl convinsese pe prinț, și nici la povestea cu pieptănăturile mai scoborâte, căci cei cărora nu le-a plăcut răspunsul hazliu al prințului au protestat, pesemne, și cu privire la aceste două lucruri.

– Ai ghicit, i-am spus eu, dar, pe de altă parte, cei care nu iubesc decât lucrurile vesele nu pot să suporte gândurile creștinești ale prințesei, care afirmă că Dumnezeu vrea s-o încerce; ei pretind că e un lucru plicticos și cu totul în afara povestirii.

– În afara povestirii? reluă celălalt. Nu numai că reflecțiile astea se potrivesc de minune acestui personaj, dar ele sunt absolut necesare acolo unde sunt. Dumneata trebuie să faci să pară verosimilă răbdarea eroinei dumitale. Și ce alt mijloc ai avea decât acela de a o face să socoată purtarea neomenească a soțului ei ca pe o încercare a Domnului? Fără asta, ea ar fi socotită cea mai proastă dintre femei, ceea ce, cu siguranță, n-ar face o impresie prea bună...

– Nu le place, le mai spusei, nici episodul nobilului care se căsătorește cu tânăra prințesă...

– N-au dreptate, reluă el. Cum lucrarea dumitale e un adevărat poem, cu toate că i-ai dat titlul de nuvelă, ca cititor trebuie să nu-ți mai dorești nimic atunci când se termină. Or, dacă tânăra prințesă s-ar fi întors la mânăstire, fără să se mărite, după ce toată lumea se aștepta la asta, n-ar fi numai ea nemulțumită, ci și cei care ar citi nuvela.

Ca urmare a acestor discuții am luat hotărârea să las

lucrarea aproape așa cum a fost citită la Academie. Într-un cuvânt am avut grijă să îndrept doar lucrurile care mi-au fost arătate ca fiind slabe prin ele însele; cele care mi s-au părut a nu avea alt cusur decât a nu fi pe gustul câtorva persoane, poate un pic prea delicate, am socotit că nu e cazul să mă ating de ele.

Să fie oare înțelept
Să-nlături din bucate-un fel
Fiindcă-ntâlnești câte-un deștept
Ce n-a gustat nicicând din el?
Nu socotiți că e mai drept
Să fie cât mai variate,
Cum sunt și gusturile toate?

Orice-ar fi, am socotit că e mult mai bine să mă încredințez publicului, care judecă întotdeauna drept. Voi învăța de la el ceea ce am de făcut și voi urma întocmai sfaturile sale, dacă voi ajunge vreodată să scot o nouă ediție a acestei povestiri.

PIELE-DE-MĂGAR

*Doamnei marchize de L***[1]*

Sunt oameni cu o fire înăcrită,
Cu fruntea niciodată descreţită,
Ce nu înghit, n-aprobă, n-arată nici o stimă
Când opera nu este pompoasă şi sublimă;
Eu îndrăznesc să fac mărturisirea
Că uneori fiinţe ce-atinge desăvârşirea
Pot, neroşind, să vadă cum joacă o păpuşe;
Şi că există ceasuri şi locuri prilncioase
Când lucrurile grave, serioase,
N-au preţul unor fleacuri jucăuşe;
De ce ne mai uimim atât, privind
Cum chiar şi mintea cea mai luminată,
În veghe necurmată obosind,
Cu multă iscusinţă, legănată
De-un pâlc de zmei şi zâne din lumi ce-au fost odată,
Ades îşi trece vremea moţăind?

---

[1] E vorba de marchiza de Lambert (Anne-Thérèse de Maguenat de Courcelles) (1647-1733), autoarea unei lucrări despre educaţie, al cărei salon era frecventat de aproape toţi literaţii vremii.

Și fără a mă teme că am să fiu mustrat
Că timpul mi l-aș pierde în zadar,
Dorința tuturora s-o-mpac sunt gata-ndat'
Spunându-vă povestea cu Piele-de-măgar.

Se spune că a fost odată un rege
Puternic cum nu-i altul pe pământ,
Blajin în timp de pace, dar în războaie crunt,
Fără pereche-n lume, se-nțelege.
Nu-l tulburau vecinii, avea supuși zeloși,
Și-n țara lui, necunoscând ponoase,
Înmugureau sub palmieri umbroși
Virtuțile și artele frumoase. Soția lui, supusă, credincioasă,
Era atât de mândră, de frumoasă,
Că alta mai cuminte n-aveai de unde-alege;
Așa că el putea să se socoată
Mai fericit ca soț decât ca rege.
Din căsnicia asta, cum nu s-a mai văzut
Atâta armonie și credință,
O minunată fată s-a născut,
Încât s-au mângâiat cu ușurință
Că alți urmași la tron n-au mai avut.

În neasemuitul său castel
Domnea o bogăție fără preț,
Și pretutindenea, cuprinși de zel,
Foiau o droaie de curteni și de valeți.
În grajd ținea o-ntreagă herghelie:
Cai mari, cai mici, cai murgi ori cai rotați,
În scumpele valtrapuri îmbrăcați,
Comori de aur și de broderie.

Dar ceea ce uimea de la intrare
Era că tocma-n locul de onoare
Un măgăruș ciulea urechi făloase.
Această nedreptate stârnește, zău, mirare;
Când veți afla de daru-i ce-aduce mari foloase,
Atunci această cinste n-o să vă pară mare.
Natura-l hărăzise un urecheat de soi:
El niciodată nu făcea gunoi,
Ci lepăda doar taleri sclipitori,
Tot ludovici, și mari, și mărunței,
Să-ntinzi doar mâna-n paie și să-i iei
Cum făceau slugile, în zori.

Dar cerul care pune adesea un zăgaz
În calea fericirii omenești
Și-n binele ce-aduce strecoară și-un necaz,
Cum soarele și ploaia alături le-ntâlnești,
Îngădui ca o cumplită boală
Reginei să-i scurteze dulcea viață.
Se caută oriunde un leac sau o povață;
Nici chiar cei ce-nvață greaca-n școală,
Nici șarlatanii meșteri în cuvinte,
Nu pot să stăvilească cumplita fierbințeală
A bolii care tot mai mult se-ntinde.

Simțind că-i bate cel din urmă ceas
Ea soțului regesc așa îi spuse:
– „Luându-ne un ultim bun-rămas
Îți cer să-mi faci doar o promisiune:
De-ți vei dori o altă soață,
Când moartea mă va prinde în brață..."
– „Ah, regele-i răspunde, spui vorbe de prisos,
Ca tine nu mai aflu alta-n viață

Îți voi rămâne ție de-a pururi credincios !"
– „Te cred, regina-i spune când glasul ei revine,
Iubirea ta nu are pereche pe pământ,
Dar ca să fiu mai sigură de tine,
Îți cer să-mi faci îndată-un jurământ,
Pe care-l îndulcesc cu cumpătare:
Doar de găsești o fată mai frumoasă,
Și mult mai înțeleaptă ca mine dacă-ți pare,
Numai atunci avea-vei dezlegare
Să-ți iei nevastă tânără în casă !"

Crezând în frumusețea ei rară, minunată,
Ea socotea această portiță de scăpare
Un jurământ smuls lui cu-ndemânare
Să nu se mai însoare niciodată.
Și regele jură cu ochii-nlăcrimați,
Urmându-i ultima povață,
Apoi regina se sfârși la el în brață.
Nicicând n-au fost pe lume soți mai îndurerați !
Văzându-l cum suspină cu fața-ncercănată,
Toți au știut că veșnic nu-i va mocni pojarul:
Prea o bocea pe scumpa-i răposată
Ca omul prea zorit să-și uite-amarul.

Așa și fu... Trei-patru luni zburară
Și el dori să-și ia nevastă iară.
Dar treaba nu era prea lesnicioasă;
Ținându-și jurământul cu strictețe,
Se cuvenea ca noua lui mireasă
Să-ntreacă-n farmece și frumusețe
Pe răposata soață din prima tinerețe.
Nici curtea lui regească în frumusețI bogată,
Nici târgurile și nici țara toată,

Și nici regatele învecinate,
Ce-au fost cu grijă cercetate,
Nu i-au putut afla soție-aleasă.
Doar fata lui era cea mai frumoasă,
Încât părea să-ntreacă în nuri și-n gingășie
Pe neasemuita lui soție.

Privind-o, deci, mai cu luare-aminte,
Însuflețit de-o dragoste fierbinte,
Un gând netrebnic l-a înflăcărat:
Cu fata lui să fie însurat !
El a aflat chiar și un cazuist
Care-a găsit că faptul n-ar fi de condamnat;
Dar tânăra prințesă cu chipul palid, trist,
Când auzi de groaznica-i iubire
Jeli și zi și noapte în neștire.
Împinsă deci de soarta ei vrăjmașă
Se duse să se plângă la nănașă,
Ce locuia-ntr-o peșteră sihastră,
Cu ziduri de coral și de agată;
Era o zână minunată
Cum n-a mai fost o alta mai măiastră.

Nu cred că trebuie să vi se spună
Ce însemna o zână în vremile de-atunci;
Nu mă-ndoiesc că doica voastră bună
V-a spus de când erați cu toții prunci.
–"Eu știu, îi spuse dânsa, văzând-o pe domniță,
Ce vânt mi te aduce, copila mea, încoace;
Știu ce-ți stârni în suflet atâta răzmeriță,
Dar dacă ești cu mine, tu, grijă nu-ți mai face !
Necazurile vor fugi din calea ta
De vei urma povața pe care ți-o voi da !

Părintele-ți, știu bine, te cere de nevastă.
Dorința lui smintită e greu de ascultat,
Fără să cazi, copilă, în cel mai greu păcat !
Tu, necontrazicându-l, scapi sigur de năpastă
Dac-ai să-i ceri să-ți dea în dar
Satisfăcându-ți toana trecătoare,
Nainte de a merge cu dânsul la altar,
Un strai care să aibă a timpului culoare.
Cu toate că-i puternic și are bani cu sacul,
Iar cerul totdeauna prielnic i s-arată,
Nu cred că toanei tale el o să-i afle leacul !"

În graba cea mai mare preatânăra domniță
Se duse să-l vestească pe-ndrăgostitu-i tată,
Iar el într-o clipită a și trimis să-i cheme
Pe meșterii cei mai de viță,
Spunând că de n-or face în cea mai scurtă vreme
O rochie să aibă a timpului culoare.
Îi va trimite-ndată drept la spânzurătoare,

A doua zi nici zorii pe cer n-au apărut,
Că i-a și fost adusă rochița cea măiastră;
Azurul din a raiului fereastră,
Tivit cu nori de aur, nici el n-ar fi avut
Culoare mai frumoasă ca rochia albastră.
Și veselă, și tristă, pe rând, domnița noastră
Nu știe ce anume ar mai avea de zis,
Să scape vai, sărmana, de ceea ce-a promis.
– „Domnița mea, ia spune-i că vrei un alt veșmânt,
Nănașa ei în taină îi șopti,
Cum nu mai are nimeni pe pământ:
Ca luna când pe ceruri s-a răsfrânt;
O rochie ca asta el nu va dobândi !"

Când a aflat dorința iubitei lui copile,
A și chemat monarhul un meșter încercat.
– „Nici luna să nu aibă un sclipet mai curat
Ca rochia pe care o vreau în patru zile !"
Bogatul strai fu gata chiar în a patra zi,
Așa cum craiul însuși porunci.
În ceruri, unde noaptea așterne văluri grele,
Nici luna nu-i asemeni, în trena-i argintată,
La jumătatea bolții agale colindată,
Când face să pălească puzderia de stele.

Domnița, încântată de minunatul strai,
Fu gata să primească să-i fie soață-ndată,
Dar, iarăși, de nănașă învățată,
Îi spuse-a treia oară puternicului crai:
– „Eu n-am să fiu, stăpâne, mulțumită
De n-am să am un strai care imită
Chiar soarele ce-n slavă strălucește !"

Și regele, care-o iubea orbește,
Chemă giuvaergiul cel mai bogat din țară
Și îi ceru să-i facă o-mbrăcăminte rară
Țesută doar din aur, cu multe nestemate,
Spunându-i că măiastră cumva de n-o să-i pară
În chinuri o să piară-nfricoșate.

De-această osteneală monarhul fu scutit,
Fiindcă dibaciul meșter atât s-a străduit,
Că săptămâna bine nici nu s-a isprăvit
Și el aduse mândru veșmântul prețios,
Atât de fără seamăn era și de frumos
Că până și-al Climenei bălai și drag iubit

Când sus pe cer aleargă în caru-i aurit,
N-a apărut vreodată așa de luminos.

Domnița încercând uimirea să-și ascundă,
Părintelui nu știe acum ce să-i răspundă.
De mânecă nănașa o trage de îndată.
– „Nu-i bine, îi șoptește măiastra la ureche,
Cu-atâta ușurință să fii înduplecată,
Chiar dacă-ți par, copilă, minuni fără pereche
Veșmintele bogate ce ți le-a dăruit,
Atâta timp cât are măgarul cel vestit,
Ce-i umple veșnic punga cu galbeni, după vrere,
Chiar pielea lui tu roagă-l pe rege să ți-o dea.
Cum urecheatul este întreaga lui avere
Nici n-o să vrea s-audă, de nu mă-nșel cumva !"

*

Era o zână bună și strașnic de citită,
Și, totuși, nu știa, precum vedeți,
Că dragostea ce speră să fie-mpărtășită
Pe aur și argint nu pune preț.
Și astfel, chiar în ziua când fu cerută-n dar
Domnița avu pielea sărmanului măgar.
Când o văzu întinsă pe pământ,
Domnița nu mai scoase un cuvânt;
Își plânse soarta crudă, amară și calică.
Dar se ivi nănașa iar, spunând,
Că cel ce face-un bine nu tremură de frică.
Deci trebuie să-l lase pe rege încredințat
Că-n jugul căsniciei, supusă, se-ncovoaie
Și-i gata ca să-l ieie îndată de bărbat,
În timp ce, singurică și-n ponosite straie,

Ea să pornească iute spre-o țară-ndepărtată,
Scăpând de o năpastă atât de-apropiată.

– „Primește, îi mai spune, o ladă cu lăcate:
Să-ți pui în ea, copilă, veșmintele frumoase,
Oglinda și podoabele bogate,
Rubine, diamante și pietre prețioase.
Îți dau, spre a străbate meleaguri neumblate,
Bagheta mea vrăjită; când ai s-o ții în mână,
Pe sub pământ, ascunsă, lădița mea de zână
Te va urma în taină oriunde poposești;
De vei avea, domniță, de dânsa trebuință,
Va fi de-ajuns pământul o dată să-l lovești,
Și ea se va ivi, pe loc după dorință.
Ca nimenea să nu te recunoască,
Doar pielea de măgar e cea mai bună mască.
Pune-o-n spinare, deci la fel ca pe-o bundiță.
E prea respingătoare ca să se bănuiască
Că tocmai ea ascunde o gingașă domniță !"

Prințesa,-învești mântată în haina-i urâcioasă,
De la-nțeleapta zână abia ieși din casă,
Că fericitul rege, în strai de sărbătoare,
Gătit cu noaptea-n cap de-nsurătoare –
Atâta de zorit era să-și ia nevastă –
Află într-o clipită de crâncena-i năpastă.
Și n-a rămas colibă, cărare neumblată,
Să nu fi fost în grabă răscolite;
Dar zilele-n zadar sunt irosite,
Nu știe nimeni ce-i cu mândra fată.

Tristețea se așterne pe miile de fețe:
Acum, adio nuntă și strașnice ospețe,

Și torturi și bomboane și daruri minunate.
Iar doamnele de Curte, adânc descurajate,
O vreme nu mâncară nimic pe câte știu;
Iar preotul, sărmanul, fu și mai cătrănit;
Căci dintre cei de față mâncă cel mai târziu,
Fiindcă-și pierduse darul ce-i fu făgăduit.

Domnița-n vremea asta, pe drumuri lungi trudește,
Cu fața-acoperită de glod și de negreală;
Pe cel ce-i iese-n cale îl roagă cu sfială
Ca s-o tocmească slugă pe orișicât dorește.
Dar nici cei răi la suflet, nici cei miloși din fire,
Privindu-i fața hâdă și haina-i cea ciudată,
Nu-nțelegeau să deie nici casă și nici bani,
Unei făpturi atâta de slută și-ngălată.

Și merse, biata fată, și merse, până când
La un conac, departe, s-a pomenit bătând,
Unde stăpâna casei din locurile-acele
Căta o rândășoaică la treburile grele;
Să-i spele-un teanc de zdrențe soioase și murdare
Și cocina s-o frece, la porci, cu-ndemânare.
Dormind în fundul cuhniei cu afumați pereți,
Valeții țanțoși și semeți
Au început, cu vorbe din topor,
S-o-mproaște și s-o ia peste picior.
Nu mai știau ce festă să-i joace, cum s-o mintă,
O hărțuiau mereu, din răsputeri,
Încât curând ajunse nevinovata țintă
A vorbelor și-a glumei în doi peri.

Duminica avea și ea răgaz vreun ceas;
Și isprăvindu-și treaba, domnița s-alinta:

Intra-n odaia mică și, cu zăvorul tras,
Își azvârlea cojocul și lada-și descuia.
Apoi obrazul gingaș cu grijă și-l spăla,
Punea și o podoabă din câte i-au rămas.
În limpedea oglindă voioasă se privea,
Își îmbrăca veșmântul ca luna lucitoare,
Ori rochia de aur ca-nflăcăratul soare,
Ori rochia albastră,
Pe care nici azurul din cer nu i-o-ntrecea.
O necăjea doar faptul că trena lor măiastră
Nu se putea întinde pe strâmta dușumea,
Și, mândră să se vadă mai albă ca o floare,
Și-atât de inimoasă ca nici o altă fată,
Curajul îi creștea deodată,
Făcând-o să aștepte duminici viitoare.

*

Furat de povestire, să vă mai spun uitai
Că s-a-ntâmplat ca acel conac să fie
Al unui foarte mare și preaputernic crai,
Slujindu-i de menajerie.
Vedeai cocoși aceia aduși de prin pustie,
Cârstei, și cormorani, și bibilici,
Măiestre zburătoare și dropii mari și grele
Și mii de alte păsări mai mari, mai mititele,
Cum nu se văd pe-aici,
Că zece curți întinse umpleai numai cu ele.

Și fiul-acelui rege, în pașnicul lăcaș,
Venea adeseori la vânătoare
Să-și curme oboseala și setea arzătoare
Alăturea de dregători fruntași.

Cefal cel chipeș n-a fost mai destoinic !
Avea un chip de rege și fire de războinic,
În stare să-nspăimânte puternice armate.
Doar ce-l văzu domnița și prinse să-l iubească,
Recunoscând prin fapta-i de-a dreptul nebunească
Că-n pieptu-i tot mai bate, sub zdrențele-ngălate,
O inimă regească.
„Ce-nfățișare mândră, deși necăutată !
Ce-ncântător ! își zise cu tristețe.
Ce fericită-i tânăra frumsețe
De care inima i-a fost furată !
C-o rochie de rând din mâna lui primită
Eu m-aș simți mult mai frumos gătită
Decât cu tot ce am în lada fermecată !"

Și iacătă că prințul plimbându-se o dată
Prin curțile cu păsări, mânat de-un gând hoinar,
Se pomeni în față cu-aleea-ntunecată
Unde-și avea coliba domnița botezată
Cu numele năstrușnic de Piele-de-măgar.
Prin borta cheii prințul cu ochiu-ndată trase,
Și cum se nimerise o zi de sărbătoare,
Domnița își pusese podoabele frumoase
Și hainele bogate
Țesute-n fir de aur, cu mii de nestemate,
La fel de sclipitoare ca dauritul soare.
Se uită prințu-n voie la minunata fată,
I-admiră îndelung înfățișarea,
Și, copleșit de-o dragoste-nfocată,
Abia-și mai poate trage răsuflarea.

Nu straiele alese, ci chipu-i minunat,
Obrazul, orbitoarea lui albeață,

Și prospețimea ce-i citeai pe față,
Pe uluitul prinț l-au fermecat.
Făptura ei gingașă, grațioasă,
Pudoarea ei cuminte vădindu-se-n roșeață,
Semn nendoios că ea-i o fire-aleasă,
Îl înrobiră pentru-ntreaga viață.

Vru de trei ori să deie buzna-n casă,
S-o vadă mai de-aproape pe frumoasă,
Însă crezând că fata e o zână,
Opri la timp cutezătoarea-i mână.

Pe gânduri, se întoarce la palat;
Suspină zi și noapte ne-ncetat;
Nu vrea să se mai ducă nici la bal,
Cu toate că erau în carnaval;
Urăște vânătoarea, comedia,
Mâncarea nu-l îmbie și inima îl doare,
Și boala își arată viclenia
Prin toropeala-i gata să-l doboare.

Întreabă cine este fermecătoarea fată
Ce locuiește în ograda-n care
S-ascunde o alee atât de-ntunecată
De nu zărești nimica ziua-n amiaza mare.
– „E Piele-de-măgar, de bună seamă !
E Piele-de-măgar, așa o cheamă,
Că-n piele de asin și-mbracă slutu-i trup.
Cine-o zărește-și pierde și pofta să mai râdă.
Într-un cuvânt, făptura cea mai hâdă
Ce poate fi văzută după lup !"

Degeaba, el nu crede năstrușnica istorie,
Căci chipul ce-i stârni iubirea-nflăcărată
Atât de-ntipărit e în memorie,
Că nu i se va șterge niciodată.

În tot acest răstimp, regina-mamă
La singuru-i copil privea cu teamă.
Zadarnic îl întreabă ce chin ascuns îndură:
El geme, și suspină, și bocește,
Și-i spune doar atât: că el dorește
Ca Piele-de-măgar să-i facă-o prăjitură.
Dar mama nu pricepe de cine îi vorbește.
– „O, cer ! Slăvită doamnă ! cu toții sar să-i spuie,
Păi Piele-de-măgar e-o cârtiță-ngălată
Cum nici o rândășoaică mai ponosită nu e !"
– „Ei, și? le-a spus regina. Dorința lui e lege,
Aceasta-i grija noastră cea mai mare !"
Așa-și iubea odrasla soția cea de rege,
Că i-ar fi dat și aur de mâncare.

Și Piele-de-măgar pe loc s-a apucat
Să cearnă-ntâi făină prin sita cea mai nouă
Din care să frământe cel mai plăcut aluat.
De-asemenea ia sare, ia unt și niște ouă,
Și pentru ca să-i iasă plăcinta fără hibă,
Cu ele se închide în colibă.
Obrazu-ntâi și-l spală cu apă de izvor,
Apoi își pune straiul argintat,
Iar când a isprăvit de îmbrăcat,
De pregătit plăcinta s-a apucat de zor.

Se zice că în graba cu care-a frământat,
I-a lunecat din deget, în aluat,

Inelul cel mai scump, mai minunat;
Dar cei ce zic că știu cum voi sfârși povestea
Spun c-ar fi fost anume în cocă-amestecat;
Și eu, de bună seamă, cred vorbele acestea,
Fiindcă atunci când prințul la ușă s-a ivit
Și, prin a cheii bortă, în casă a privit,
Nu se putea domnița să nu știe.
Femeia are multă dibăcie.
Nu-i poți privi o clipă a chipului contur
Să nu-ți ghicească ochiul ascuns de-o draperie.
N-am nici o îndoială, ba încă pot s-o jur:
Ea bănuia că prințul va lua fără-nconjur
Inelul ei, și chiar cu bucurie.
Rar s-a văzut plăcintă mai bine pregătită
Și prințul o găsi atât de bună,
Că n-a lipsit prea mult ca-n pofta lui nebună
Chiar și inelul fetei în grabă să-l înghită,
Dar când zări-n plăcintă minunea de smarald
Și cercul mic de aur, atât de delicat,
Încât pe-un deget gingaș cu greu ar fi intrat,
Simți deodată-n suflet ceva duios și cald.
Sub perna lui inelul pe dată l-a pitit;
Și-n vremea asta răul sporind necontenit,
A medicilor doctă adunare
Văzându-l cum slăbește,
A decretat cu-nțelepciune mare
Că prințul lor de dragoste bolește.

Și, cum căsătoria, oricât e de bârfită,
În boala asta-i foarte potrivită,
Au hotărât cu toții să fie însurat.
Un timp flăcăul însă s-a tot rugat,
Apoi a spus: – „Mă-nduplec, mamă, tată,

Dacă mă-nsor doar cu-acea fată
Ce va putea să-și pună-acest micuț inel !"
Ciudata lui dorință de cum au auzit,
Și craiul, și crăiasa s-au crucit,
Dar prea era slăbit să te mai certi cu el !

Și iat-o, dar, în grabă căutată
Pe fata care, fie că e sau nu de viță,
Inelul o înalță la rangul de domniță.
Și n-a rămas, se zice, nici o fată,
Nici chiar din cel mai depărtat ungher,
Să nu încerce rarul giuvaer.
Aflându-se că prințul curând o să se-nsoare
Cu cea pe-al cărui deget s-o potrivi inelul,
Toți șarlatanii țării vestiră-n gura mare
Că știu să subție un deget în tot felul.

Și iacătă că una, dintr-un ciudat capriciu,
Și-a răzuit un deget ca pe un nap, cu briciul;
A doua l-a tăiat felii ca pe o ceapă:
A treia l-a făcut cum e șoriciul:
A patra l-a stropit c-o anumită apă,
Care-ntr-o clipă-n piele răni crâncene îi sapă;
Și nici un leac, oricât de complicat,
De doamne n-a rămas necercetat,
Ca inelarul în inel să-ncapă.

Și proba începu cu mândrele prințese;
Veniră-apoi la rând marchize și ducese.
Inelul era însă astfel meșteșugit
Încât nici unei doamne nu i s-a potrivit.
Urmează multe alte preanobile persoane,
Contese și baroane,

Ce își arată mâna fără preget,
Dar în zadar: inelul nu le intra pe deget.
Veni pe urmă vesel, un stol de midinete,
Cu degetul gingaș și subțirel,
Ba unele mai chipeșe, cochete,
Păreau să aibă deget făcut pentru inel.
Numai că giuvaerul parcă croit anume
Sfida tot cuconetul și toată „buna lume"

Tot încercând inelul, ajunseră curând
La cameriste și bucătărese,
La slujnice și la găinărese,
Cu labe înroșite, ori negre, noduroase,
Care nădăjduiau și ele-n gând,
Întocmai ca și doamnele frumoase,
Pe tronul țării să se vadă stând.
S-au perindat atunci pe la palat
Un cârd de fete mari de măritat,
Cu degete butucănoase, grele;
Inelul scump se potrivea pe ele
Întocmai ca odgonul în acul delicat.

Părea că se-ncheiase cu lunga căutare;
Mai rămăsese numai să facă o-ncercare
Doar Piele-de-măgar din cuhnea afumată.
Mulțimea când aude rostește înciudată:
– „O slugă-atât de slută și-atât de îngălată,
Să-ncerce giuvaerul de aur? Niciodată !"
Dar prințul porunci: – „Ne-ntârziat
Poftiți-o și pe dânsa !" Cu toții-ncep să râdă
Strigând: – „Cum vine asta? O nespălată hâdă
Să fie invitată acum și la palat?"
Când de sub pielea neagră – veșmântu-i provizoriu –

Ea scoase-o mână mică, sculptată în ivoriu
Și-n purpură muiată,
Și când podoaba scumpă, lucrată cu migală,
Pe deget i-a intrat într-o clipeală,
Venindu-i ca turnată,
Curtenii au rămas atât de uluiți
Cum nici nu cred că vă închipuiți.

Au vrut s-o ducă-ndată la rege, cu alai,
Dar fata i-a rugat ca, până să apară
În fața celui care domnește peste țară,
Să-i dea răgaz să-și pună un alt strai, mai curat,
Căci de cel vechi, vorbind adevărat,
Toți cei din jur râdeau neîncetat.
Când a ajuns la curțile regești
Și-a străbătut întinse coridoare,
Purtând alese straie-mpărătești,
Odoare care n-au asemănare,
Când lungile-i cosițe frumoase și bălaie,
Sfidând cununa lor de nestemate,
Zvârliră-n jur puternică văpaie,
Când ochii minunați, cu-albastră vâlvătaie,
Și plini de o firească majestate,
Priviră-n juru-i, inimi săgetând,
Când talia ei gingașă și fină,
Doar într-o mână lesne încăpând,
Își arătase vraja și grația-i divină -
Curtencele, deși în strai pompos,
Rămaseră cu toate mai prejos.

În sânul adunării, cu zumzet de stupină,
Bătrânul rege mut rămase-aproape-o oră,
Văzând-o pe încântătoarea-i noră;

Înmărmuri și falnica regină.
Iar prințul, hărăzit să-i fie mire,
Cu inima de desfătare plină,
Simți că se sufocă de-atâta fericire.

De nuntă se gătesc cu mic cu mare,
Pe regii dimprejur îi cheamă craiul;
Punându-și toți podoabe sclipitoare,
Să poată fi de față pornesc cu tot alaiul.
Sosesc din calde țări de răsărit,
Urcați pe elefanții uriași;
Din arăpesc meleag au poposit
Cu chip atât de negru, de smolit,
Că i-au speriat pe bieții copilași;
Se adunară deci din lumea toată,
Și Curtea e de oaspeți înțesată.

Dar nici un crai și nici un împărat
N-avu un strai atâta de bogat
Ca tatăl tinerei mirese,
Cel care o-ndrăgise-odinioară;
Dar timpul potolise vechea pară
Ce inima pe vremuri îi arsese.
Și-a izgonit dorința nefirească,
Și din străvechea flacără mârșavă,
Atât cât rămăsese în suflet, ca o lavă,
Făcea mai pătimașă iubirea părintească.

Smerit a zis: – „Slăvită fii, o, pronie cerească,
Ce-mi scoți în cale și-mi redai azi, mie,
Copila scumpă !" Și plângând de bucurie
Aleargă să o strângă la pieptul său degrabă.
– „Ce-l bucură atâta?" cu toții se întreabă.

Și viitorul soț aude cu-ncântare
Că-i ginerele unui rege mare.
În clipa asta nașa se ivește:
Ea spune tot ce-a pătimit anume,
Și Piele-de-măgar un bun renume
Din spusele-i de-ndată dobândește.

Reiese din această feerie
Pentru cei mici făcută, să audă
Că mult mai lesne-nduri necaz și trudă
Decât să nu asculți de datorie;

Și virtutea chiar de-i prigonită,
Cu lauri fruntea ei va fi împodobită.
Că-n lupta c-o iubire smintită, temerară,
Al judecății dig e biruit ușor,
Și că nu știu să fie pe lume vreo comoară
Cu care-ndrăgostitul nu e risipitor;

Că pâinea cât de neagră și apa din pâraie,
Sunt prea destule-n tihnă să hrănească
Oricând și-orice suflare omenească,
Doar dacă dânsa are nemaivăzute straie;
Că nici o fetișcană nu vei găsi sub soare
Să nu se socotească frumoasă ca o floare
Și să nu creadă-n sinea-i negreșit,
Că dintre cele trei făpturi nemuritoare[1],
Dac-ar fi fost vârâtă în cearta lor cea mare,
Râvnitul măr de aur doar ea l-ar fi primit.

---

[1] Aluzie la cele trei zeițe: Venus, Atena și Hera, care s-au certat pentru mărul de aur al lui Paris, dăruit celei mai frumoase dintre ele.

Da, *Piele-de-măgar* cu greu aievea-ți pare;
Dar cât vor fi pe lume copii și mari și mici,
Și mame și tot felul de bunici
Va fi mereu cruțată de uitare.[1]

Morală

Povestea *Pielii-de-măgar* a fi crezută-i greu;
Însă cât timp vor fi pe lume pici,
Măicuțe iubitoare și bunici,
Va dăinui în suflete mereu.

[1] Ultima strofă e adăugată din volumul *Contes en vers et en prose*, Ed. Flammarion.

DORINȚE CARAGHIOASE

Domnișoarei de la C...

De n-ai fi fost atât de înțelegătoare,
M-aș fi păzit să-ți spun, într-adevăr,
Năstrușnica poveste, nu prea curtenitoare,
Pe care vreau s-o zic din fir-a-păr.
De-un caltaboș de-un cot e vorba, mi se pare;
De-un caltaboș de-un cot, așa e oare?
Vai, ce rușine, câtă înjosire!
Exclamă-o domnișoară prețioasă,
Nespus de delicată și foarte serioasă,
Ce nu vrea să audă decât despre iubire.
Tu, care n-ai pe nimeni deopotrivă
Când, povestind, pe toți îi captivezi,
Și care ai o fire prea naivă,
Că tot ce-auzi îți pare că și vezi,
Tu, care știi că felul acesta iscusit
Prin care unui basm îi afli o croială,
Mai mult chiar decât tot ce-ai plăsmuit,
Redându-i cuvenita poleială,
Îți va plăcea și snoava-mi cu-ascunsa ei morală.
De asta nici o clipă eu nu m-am îndoit.

Un tăietor de lemne-a fost odată,
Și-atât i s-a urât de viața grea,
Că-n sinea lui din inimă-și dorea
Pe mal de Acheron odihnă necurmată.
În jalea-i mare socotea anume

Că lui, de când s-a pomenit pe lume,
Măcar o dată cerul n-avu bunăvoință
Să-i împlinească barem o dorință.

Când într-o zi, în codru, s-a pus pe văicărit,
Cu fulgerul în mână chiar Jupiter i-apare;
Mi-ar fi nespus de greu de povestit
Sărmanul muritor cât s-a speriat de tare.
– „Nu vreau nimic, i-a zis, îngenunchind pe glie;
Nici fulgerul, nici ruga nu mă-mbie;
Rămânem deopotrivă fiecare !"
– „Alungă-ți din privire orice teamă !
Eu, Jupiter îi spuse, de păsul tău țin seamă,
Și, ca să vezi tu însuți nedreapta-ți ponegrire,
Îți dau acum de știre
Că eu, cârmuitorul lumii-ntregi,
Dorințe trei ți-aduc la-ndeplinire,
Orice-ai să vrei cu soața ta s-alegi;
Vezi ce îți poate-aduce mulțumirea,
Vezi ce te poate-aievea-mpăca;
Și cum de trei dorințe ți-atârnă fericirea,
Gândește-te-nainte de-a-mi spune vrerea ta !"

Cu-aceste vorbe zeul la cer s-a ridicat.
Înșfacă pădurarul mănunchiul de surcele;
Acasă vrând s-ajungă, pe umăr l-a săltat.
Nicicând n-a dus poveri mai ușurele !
„Să mă feresc, își spuse pornind la drum degrabă,
Să dau dovadă de ușurătate !
Într-o atât de mare și însemnată treabă,
Nevestele se cade să fie întrebate !"

– „Hei, spuse el intrând în casa lui sărmană,
Fanchon, aprinde focul, fă ciorbă și tocană !
Bogați suntem, de azi încolo, cât trăim,

Doar trebui' să dorim !"
Pe larg îi povestește cum i-a surâs norocul,
Nevasta, încântată, nemaigăsindu-și locul,
Urzește-n minte planuri, un puhoi;
Dar pricepând ce-nsemnătate are
Să dea dovadă de îndemânare:
– „Blaise, dragul meu, îi spune bărbatului apoi,
Să nu stricăm ceva dând semn de grabă,
Să cercetăm temeinic amândoi
Ce-i de făcut într-o asemeni treabă.
Zic să lăsăm pe mâine dorința cea dintâi,
Căci deseori și noaptea e bun sfătuitor !"
– „Și eu gândesc ca tine, grăi Blaise cel blajin.
Din vinul cela strașnic ia adu-mi un ulcior !"
Bău tot ce-i aduse și, foarte mulțumit,
De soba-ncinsă jilțul alene și-a proptit,
Și-a zis în sinea lui blajin:
„Cât timp un jar ca ăsta e-n cămin,
Un caltaboș de-un cot ar fi binevenit !"

Cuvintele acestea abia ce le-a rostit,
Că soața,-ncremenită ca stanele de piatră,
Văzu un caltaboș de-un cot pornind
Dintr-un ungher întunecat de vatră
Venind încet, spre dânsa, șerpuind,
Femeia-a scos un strigăt, tresărind,
Convinsă că acea năzdrăvănie
Era pricinuită de-o dorință
Pe care o rostise din prostie,
Bărbatul ei lipsit de chibzuință.
Și n-a rămas ocară sau vorbă de mânie
Pe care cu dispreț și înțepat
Să n-o azvârle bietului bărbat.
– „Când poți avea moșii împărătești,

Și aur, perle, pietre prețioase,
Și diamante, straie preafrumoase,
Un caltaboș se cade să-ți dorești?"
– „Sunt vinovat, el spune, alegerea-mi fu proastă,
Greșeala, văd, e fără de pereche;
Voi ști, a doua oară, să nu dau de năpastă !"
– „De-acuma, zice dânsa, te culcă pe-o ureche,
Ai pofte de-alde astea doar când ești bou sadea !"
Bărbatul nu o dată, în crâncena-i mânie,
Vru cât pe-aci să ceară să scape-acum de ea;
Alegere mai bună n-ar fi făcut, se știe !
„Toți oamenii, își spuse, o duc în lume rău !
În veci de veci blestemul pe caltaboș să cadă !
Dea Dumnezeu, nemernică neroadă,
S-atârne de acum de nasul tău !"

Și cerul ruga asta i-o ascultă pe loc !
În clipa când bărbatul cuvântul și-a rostit
De nasul soației, mânioasă foc,
Vârtosul caltaboș s-a și lipit.
Minunea asta nouă o supără cumplit.
Fanchon era frumoasă, avea chip drăgălaș,
Iar dacă adevărul îl spunem sută-n sută,
Podoaba ceea într-un loc gingaș,
Pe lângă că era cam neplăcută,
Dar cum stătea pe fața ei, fălos,
O mai împiedica și la vorbit.
Bărbatul fu atât de bucuros,
Că socoti – în ceasul acela fericit –
Orice dorință nouă, de prisos !

„Eu aș putea, în sine-a socotit,
După pățaniile-mi nenorocoase,
Cu singura dorință ce-mi rămase,

S-ajung deodat-un rege preaslăvit !
Puterea unui rege, ce-i drept, e ne-ntrecută,
Dar trebuie întâi să te gândești
Regina ta să nu fie o slută;
Ce crâncenă durere poți să-i pricinuiești,
De s-ar urca pe tron, știind că are
Pe fața ei un nas atât de mare.
Părerea să i-o cer și ei oricum,
Așa e drept, să poată-n tihnă-alege !
Ori soața unui falnic rege
Cu nasul ăsta mare ca volum,
Ori soața unui simplu pădurar,
Dar cu un nas ca oamenii, măcar,
Cum l-avusese până la pozna de acum !"

Fiind necazul bine cercetat,
Deși știa că sceptrul îți dă puteri depline,
Și că atunci când ești încoronat
Orișice nas îți stă la fel de bine,
Cum râvna de-a plăcea e-n veci nebiruită,
Marama îi păru că i-ar ședea mai bine,
Decât cu schipru-n mână și pocită.
Și astfel pădurarul rămase nevoiaș.
N-ajunse niciodată bogătaș,
Și galbeni nu și-a strâns în buzunare;
Dorința de pe urmă și-o folosi cuminte:
Plăpândă fericire și slabă consolare,
Nevasta lui s-arate ca-nainte.
E drept că muritorii trăind în strâmtorare,
Nesocotiți și orbi, cuprinși de disperare,
Nu trebuie să aibă dorinți nechibzuite
Și că din ei puțini se-arată-n stare
De daruri nesperate să profite.

CATHERINE d'AULNOY (1650? – 1705)

Marie-Catherine le Jumel, contesă d'Aulnoy, s-a născut prin 1650 în castelul Barneville din Normandia. Mama sa, o femeie plină de temperament, i-a transmis fiicei înclinarea către distracții, iar tatăl său – scutier înrudit cu mai toată nobilimea normandă – i-a transmis gustul pentru călătorii.

Fire pătimașă și nestăpânită, Catherine d'Aulnoy s-a măritat la vârsta de cincisprezece ani cu François de la Motte care, cumpărând baronia d'Aulnoy, a devenit nobil. Deși titlul de conte pe care și l-a atribuit mai târziu i-a fost contestat, acest lucru n-a împiedicat-o câtuși de puțin pe soția sa să-și spună „contesă".

De la Motte era un bărbat frumos, însă risipitor și dezmățat, care mirosea tot timpul a tutun și, deși când se însurase număra patruzeci și șase de ani, avea în permanență de făcut față câte unui duel.

Fiind deci cu treizeci și unu de ani mai mare decât soția sa, aceasta s-a plictisit repede de el și a început să ducă o viață foarte ușuratică. Hotărâtă să scape de acest soț incomod, Catherine, împreună cu mama sa, pun la cale o intrigă în urma căreia nefericitul baron, învinuit de trădare față de rege, este închis la Bastilia. Numai că la Motte, izbutind să facă dovada nevinovăției sale, este eliberat din temniță iar cele două femei care-l vârâseră acolo sunt la rândul loc urmărite pentru a fi închise în locul lui. Nemaiașteptând să fie prinse, mama și fiica fug în Anglia iar de acolo în Spania.

Deși foarte bine primite de nobilimea din Madrid, Catherinei i se face

dor de țară și, cu toate încercările mamei sale de a o reține în Spania, tânăra pleacă la Paris unde află că între timp soțul ei murise.

Acum, într-adevăr liberă, își reia viața tumultuoasă din primii ani ai tinereții. Are un salon unde primește tot felul de lume: prinți și prințese, oameni cultivați, oameni fără nici un titlu. Astfel în salonul acestei femei care continuă să ducă o viață aventuroasă pot fi întâlnite – alături de prințesa de Conti, contesa de Murat, domnișoara Lhéritier de Villandon, doamna de Saint-Thomas și multe alte celebrități ale vremii care vin să-i asculte cu interes și plăcere povestirile.

Deși faima ei crește, Catherine d'Aulnoy nu se poate abține să nu se amestece în tot soiul de intrigi. La un moment dat, împrietenindu-se cu soția consilierului Ticquet – o femeie frumoasă, galantă și îndrăzneață, care-și omorâse soțul bătrân și generos – doamna d'Aulnoy fu cât pe-aci să împărtășească soarta prietenei sale, decapitată în Piața Grève. Noroc că ucigașa a fost găsită la ea acasă și nu ascunsă la buna ei amică.

Catherine d'Aulnoy a murit în 14 iunie 1705, în vârstă de cincizeci și patru de ani, înconjurată de copii și de prietenii săi, după ce zăcuse vreme îndelungată de o boală care nu-i mai îngăduise să părăsească patul.

Fetele sale au fost la fel de ușuratice și de înclinate către aventuri ca și contesa.

După moarte, reputația literară a acestei libertine a sporit repede atât în Franța cât și în Spania și Italia. Ba chiar această ultimă țară a onorat-o cu titlul de membră a Academiei Ricovrati din Padova.

Operele doamnei d'Aulnoy, dintre care amintim: *Memorii despre Curtea Spaniei* (1690), *Memorii despre Curtea Franței* (1692), *Memorii despre Curtea Angliei* (1695), *Memorii secrete ale prinților* (1696) și *Povești cu zâne* (ultima lucrare care a făcut-o celebră așa cum tot *Povești cu zâne* l-au făcut celebru și pe Charles Pérrault) poartă amprenta unei imaginații vii și a unui talent real.

PISICA ALBĂ

Spune povestea că ar fi fost odată un rege care avea trei băieți, toți trei frumoși și curajoși. De teamă ca nu cumva vreunul dintre ei să pună mâna pe cârma țării înainte de moartea lui, se gândi că cel mai bun mijloc de a trăi liniștit ar fi să făgăduiască tronul celui mai bun dintre ei, punându-le însă niște condiții. Zis și făcut. Chemându-i într-o zi la el pe cei trei fii ai săi, le glăsui astfel:

– Dragii mei băieți! Pentru că vârsta nu-mi mai îngăduie să mă ocup de treburile împărăției cu aceeași grijă cu care mă ocupam mai înainte și pentru că nu vreau ca supușii mei să sufere din pricina acestui lucru, m-am gândit să las în locul meu pe cel mai vrednic dintre voi. Dar ca să pot să-mi dau seama care dintre voi este cel mai curajos, mai isteț și mai răzbunător, am să vă rog ca într-un an de zile, începând de astăzi, să colindați lumea și să-mi aduceți fiecare câte un câine, cel mai frumos și mai credincios din câți există, care să-mi țină de urât când mă voi retrage de la domnie. Cine-mi va aduce cel mai grozav câine, a aceluia va fi împărăția.

Prinții se mirară de această dorință a tatălui lor, mai ales că și în țara lor se găseau destui câini frumoși și credincioși; dar fiind tineri și surâzându-le o călătorie mai îndelungată prin țări străine, se supuseră bucuroși. Își luară deci rămas bun de la tatăl

lor care le dădu bani din belșug și toate cele necesare pentru drum, amintindu-le însă încă o dată că peste un an urmau să se întâlnească cu toții, în aceeași zi și la aceeași oră, în același loc.

După ce merseră o bucată de drum împreună, frații se despărțiră. Cei doi mai mari trecură printr-o mulțime de peripeții, dar nici una mai deosebită. Cum cel mai mic însă – de altfel cel mai chipeș, mai bun la suflet și mai cutezător dintre ei – trăi întâmplări cu totul deosebite, ne vom ocupa numai de el. Peste tot pe unde trecea și vedea câte un câine frumos, îl și cumpăra, slobozându-l pe cel pe care-l cumpărase în ajun. Căci îi era cu neputință să se hotărască. Cumpără astfel vreo sută de câini, dar cum nici unul nu i se păru destul de frumos le dădu drumul la toți.

Într-o seară, în timp ce trecea printr-o pădure, cerul se întunecă brusc, începu să fulgere și să tune și în câteva minute o ploaie cu găleata îl udă până la piele. Cu hainele șiroind de apă, o apucă pe prima potecă pe care o văzu în fața lui și iată că, nu prea departe, zări o lumină. Grăbi pasul gândindu-se că va nimeri poate peste căsuța vreunui pădurar pe care-l va ruga să-l găzduiască până a doua zi. Apropiindu-se, văzu că era vorba de un castel în a cărui poartă de aur erau înfipte niște rubine atât de mari și de un roșu atât de aprins încât păreau niște făclii ce luminau până departe. Zidurile din cristal colorat străluceau în toate culorile curcubeului.

Apropiindu-se de poartă, prințul văzu un clopoțel legat cu un lanț de diamante, de care trase cu putere. În aceeași clipă auzi un clinchet argintiu ca și cum clopoțelul ar fi fost de sticlă. După câteva clipe poarta se deschise de la sine fără să vadă altceva decât niște mâini care pluteau în aer și care țineau niște felinare. Rămase atât de uimit încât se opri în prag, neștiind dacă să mai intre sau nu, când iată că mâinile îi făcură vânt înăuntru. Văzu în față o ușă înaltă, de coral roșu, care se deschise de la sine și prințul se pomeni într-un salon uriaș ai cărui pereți erau tapetați

cu perle și cu sidef; din salon fu împins ușurel într-o altă încăpere și tot așa mereu, fiind obligat să străbată rând pe rând vreo treizeci de încăperi, fiecare altfel mobilată. Fu uimit de risipa de pietre scumpe, de picturi și de tapiserii de mare preț, de mulțimea oglinzilor de cristal care acopereau pereții și mai ales de numărul mare de candelabre, girandole, sfeșnice și lămpi de aur și de argint, toate aprinse și luminând odăile cu o lumină tot atât de strălucitoare ca și cea a soarelui. După ce a străbătut astfel vreo treizeci de camere, mâinile care-l împingeau se opriră. Un fotoliu mare se apropie singur de șemineul în care ardea un foc vesel, mâinile – care erau foarte frumoase, prelungi, albe, delicate – îi scoaseră cu mare grijă hainele ude leoarcă, îl șterseră bine cu niște prosoape mari și calde ca să nu răcească, apoi îi aduseră o cămașă albă, plină de dantele scumpe, pantaloni pe măsură, ciorapi, pantofi și o haină călduroasă de casă, plină de broderii de aur și presărată cu smaralde verzi ca frunzele. Apoi mâinile fără trup îl conduseră într-o sufragerie cu mobilă de mare preț, unde, pe o masă, se aflau așezate doar două tacâmuri de aur împodobite cu pietre scumpe; pe bufetul bogat ornamentat se aflau înșirate tot felul de pahare de cristal care străluceau de-ți luau ochii. Abia apucă prințul să se așeze pe unul dintre cele două jilțuri mari că ușa din fundul camerei se deschise larg și o pisică albă, mare cam cât un copil de cinci, șase ani, intră în sufragerie escortată de alte șase, toate mergând doar pe labele din spate, copleșind-o pe prima cu atențiile și respectul lor. Pisica Albă – căreia așa îi vom spune de acum încolo – părea foarte tânără și era deosebit de frumoasă. Așezându-se la masă în cel de-al doilea jilț, îi spuse cu glas omenesc oaspetelui ei:

– Fii binevenit în palatul meu, fiule de rege! Vizita ta îmi face plăcere.

– Îți mulțumesc, Pisică Albă, că m-ai primit cu atâta bunătate. Nu cred însă că ești o pisică adevărată pentru că văd că ai

darul vorbirii, mergi doar pe două picioare și în loc de lăbuțele din față ai două mâini mici și albe de toată frumusețea. Și apoi minunăția asta de palat nu poate să aparțină decât unei prințese de rang mare.

– Eu zic să lăsăm complimentele și să mâncăm, spuse Pisica Albă.

Într-o clipă masa se umplu cu cele mai alese mâncăruri și cu cele mai rare băuturi. După ce se sătură, prințul se apropie de stăpâna casei și mulțumi încă o dată pentru găzduire. Atunci observă că la una din mâini pisica avea o brățară mică de diamante de care atârna un medalion pe care era pictat chipul unui tânăr de o mare frumusețe dar care semăna într-un mod atât de izbitor cu el încât rămase uimit. Tare ar mai fi vrut s-o întrebe pe gazdă cine era tânărul din portret, dar de teamă să nu pară necuviincios, se abținu. După ce mai schimbă câteva fraze politicoase cu Pisica Albă mâinile îl conduseră într-o altă cameră și mai frumoasă decât cea în care i se schimbaseră hainele, unde se afla un pat cu baldachin regal cu perdele de purpură și aur. Prințul fu dezbrăcat cu multă grijă și după ce i se puse o cămașă albă de noapte, plină de dantele și de broderii, se vârî în pat fiindcă se simțea obosit și fiindcă mâinile din preajma lui nu puteau vorbi. A doua zi când se sculă, văzu lângă el, pe pat, un costum princiar de o rară frumusețe și bogăție. Mâinile îl ajutară să se spele, apoi să se îmbrace; pe urmă îl conduseră la masă unde se întâlni din nou cu Pisica Albă, cu care de astă dată stătu de vorbă pe îndelete. Cu fiecare zi care trecea prințului îi era tot mai dragă acea pisică frumoasă, cu blana albă ca zăpada, cu ochii mari și verzi ca smaraldele, dar aproape tot timpul tristă și dusă pe gânduri. Oricât se căzni prințul să afle pricina mâhnirii sale, nu izbuti. Și azi așa, mâine așa, zilele trecură și iată că fără să bage de seamă se apropia anul de când plecase de acasă și de când făgăduise că în cutare zi și la cutare ceas îi va aduce tatălui său un cățel care să-l mai dis-

treze. Și cum se părea că în acel castel minunat uitase de tot și de toate, într-o zi Pisica Albă îi spuse:

– Știi, prințe, că peste trei zile se împlinește anul de când ai plecat de acasă făgăduind că-i vei aduce tatălui tău un cățel? Știi că frații tăi s-au și întors aducând fiecare câte un câine frumos?

Auzind aceste vorbe, mai întâi prințul se miră cât de repede trecuse vremea; apoi mărturisi că îi venea foarte greu să plece din palatul din pădure și să părăsească acea minunată pisică pe care o iubea atâta; pe urmă adăugă că nu găsise nici un câine care să-i placă.

– Nu fi mâhnit, dragă prințe, spuse pisica. Mai poți rămâne în acest palat încă o zi. Deși până la tine acasă sunt cinci sute de leghe, îți voi da un cal care în mai puțin de zece ceasuri te va lăsa la ușa casei tale.

– Îți mulțumesc, dragă Pisică Albă, dar ce rost are să mă întorc acasă din moment ce încă n-am găsit câinele pe care să-l duc tatălui meu?

– Ține ghinda asta, zise pisica. În ea se află cățelul de care ai nevoie.

– Oh, făcu prințul, glumești sau râzi de mine?

– Nici una, nici alta. Du ghinda la ureche și vei auzi lătratul cățelului.

Prințul duse ghinda la ureche și auzi clar lătratul cățelului: ham, ham. În culmea bucuriei că-i putea duce tatălui său un câine atât de mic – căci ce câine putea să încapă într-o ghindă? – prințul se pregăti de drum. Îi mulțumi de zeci de ori Pisicii Albe, o încredință de toată dragostea lui, apoi o rugă să dea poruncă să-i aducă acel cal minunat ce-l putea duce atât de repede acasă. Dar care nu-i fi mirarea când mâinile nevăzute îi aduseră un cal de lemn în mărime naturală. Foarte stingherit, la început nici nu vru să-l încalece, spunând că toată lumea va râde de el. Dar mâinile îl înșfăcară și-l așezară în șaua de aur împodobită cu pietre scumpe care străluceau ca stelele, îi puseră

în mână hățurile și, la un semn, calul o porni în galop, alergând de zece ori mai repede decât cel mai ager bidiviu.

A doua zi se înfățișă, împreună cu ceilalți doi frați mai mari, în fața tatălui lor. Împăratul își îmbrățișă cu multă dragoste feciorii și lăudă câinii – care erau într-adevăr frumoși – aduși de cei doi frați mai mari. Când veni rândul celui de-al treilea fiu, acesta scoase ghinda, o sparse cu grijă și toți cei de față văzură ieșind din ea un cățel nu mai mare decât un degetar care, ridicându-se pe picioarele din spate, începu să facă piruete, sărituri și tot soiul de giumbușlucuri care de care mai caraghioase încât toată curtea se prăpădi de râs.

Împăratul era mai mult decât încântat; dar cum nu avea chef să renunțe la tron și să-și lasă împărăția fiului său mai mic, le spuse băieților să mai colinde un an prin lume și să-i aducă o bucată de pânză atât de subțire încât să poată trece prin urechea unui ac de saltea.

Neavând încotro, cei trei prinți trebuiră să se supună. Cei doi frați mai mari, invidioși pe cel mic fiindcă adusese tatălui lor un cățel cum nu se mai văzuse, îl salutară destul de rece pe mezin și o luară unul la dreapta și celălalt la stânga, fără să se mai uite înapoi. După plecarea fraților săi, mezinul, întristat, se îndreptă spre tufișul unde își ascunsese calul de lemn care în mai puțin de zece ceasuri îl aduse îndărăt la palatul Pisicii Albe. Găsi porțile larg deschise iar întregul palat luminat ca de sărbătoare. Mâinile cele gingașe care pluteau prin aer îl dădură jos de pe cal și-l duseră pe sus în camera Pisicii Albe ce părea și mai tristă. Când îl văzu, păru să se bucure grozav.

– Oricât încercam eu să mă mângâi cu gândul că poate te vei mai întoarce, adevărul este că nu mai trăgeam nădejde să vii. Ce-ți pot eu oferi în afară de o imensă plictiseală?

Dar prințul, luând pisica în brațe și mângâind-o, îi spuse că dimpotrivă, abia așteptase să se întoarcă și să stea de vorbă cu ea. Apoi îi istorisi cum se desfășurase întâlnirea cu frații și cu

tatăl său și ce anume le ceruse acesta să-i mai aducă.

Pe urmă iar trecură zilele și când fu aproape să se împlinească anul, cu două zile mai înainte, pisica porunci să fie urcat pe calul de lemn dându-i prințului o cutioară mică de aur, încrustată cu un rubin mare. În cutie se afla o nucă, iar în nucă, pânza dorită de tatăl său.

Când se văzură în fața împăratului, cei doi frați mai mari scoaseră cele două bucăți de pânză pe care le aduseseră și care erau într-adevăr de o subțirime nemaivăzută. Dar oricât se căzniră curtenii să le treacă prin urechile acului de saltea, nu izbutiră. Când veni și rândul prințului, acesta deschise cutioara pe care o dărui tatălui său iar el sparse nuca. În nucă însă, în loc de pânză găsi o alună. Curtenii începură să râdă, dar prințul își văzu mai departe de treabă. Spărgând aluna, găsi în ea o bucată de pânză lungă de vreo zece coți, atât de subțire și de frumos colorată încât toată lumea rămase cu gura căscată de uimire. Primul sfetnic o trecu prin urechea acului cel mare, apoi luă alt ac, de cusut cojoace, cu urechile ceva mai mici și pânza trecu ușor și prin urechile acelui ac. Ca să mai glumească, împăratul ceru să i se aducă un ac mic, de cusut, dar minune! Pânza trecu și prin urechile celui de-al treilea ac. Acum, sigur că împăratul, după făgăduiala pe care o făcuse, ar fi trebuit să-l așeze pe tron pe fiul său cel mic. Dar cum încă nu se îndura să renunțe la putere, le spuse pentru a treia oară celor trei fii ai săi:

– Dragii mei copii, înainte de părăsi cârma țării, aș vrea să vă văd însurați. Așa că mai colindați încă un an prin lume și, de data asta, iată, mă leg în fața întregii Curți, să-l las în locul meu la domnie pe cel care-mi va aduce cea mai frumoasă noră. Și asta fără supărare din partea nici unuia dintre voi!

– Bine, tată, dacă așa ți-e voia, așa vom face, ziseră cam nemulțumiți cei doi feciori mai mari. Rămâne să ne vedem peste un an, după care te anunțăm de pe acum că nu vom mai pleca nicăieri fiindcă ne-am săturat de atâta pribegeală!

Cel mic nu zise nimic, fiindcă abia aștepta să se întoarcă în minunatul castel al Pisicii Albe.

De îndată ce-l văzu, aceasta îl întrebă:

– Ei bine, prințe, ai venit tot fără coroană? Tatăl tău tot nu s-a îndurat să te înscăuneze în locul lui?

– Nu s-a îndurat și bine a făcut, răspunse prințul, fiindcă mai pot sta încă un an cu draga mea pisicuță, în acest loc încântător.

– Eu te cred, prințe, dar atunci când dreptatea este de partea ta, trebuie să-ți aperi interesele. Știu ce ți-a cerut tatăl tău și te voi ajuta și de data aceasta cu atât mai mult cu cât acest lucru îmi stă în putință. Până atunci ne vom bucura împreună de anul pe care îl avem de petrecut împreună.

Nimic nu trece mai repede ca timpul atunci când îl petreci în chip plăcut, când ești liniștit și n-ai griji care să te frământe. Așa păți și prințul din povestea noastră. Anul se scurse tot atât de repede ca și ceilalți doi de mai înainte și iată-l iar doar cu câteva zile înainte de a da ochii cu tatăl său.

– Dragă prințe, îi spuse Pisica Albă, acum nu ține decât de tine dacă vrei să-i duci tatălui cea mai frumoasă noră din câte s-au văzut vreodată. Dacă ții într-adevăr la acest lucru, va trebui să-ți calci pe inimă și să mă omori.

– Doamne, cum poți spune așa ceva? strigă îngrozit prințul. Mă crezi chiar atât de fără inimă? De nerecunoscător?

– Nu, dragul meu, nu e vorba nici de una, nici de alta. Te cunosc mult prea bine ca să știu ce fel de suflet ai. Dar dacă vrei să fii fericit, va trebui totuși să mă ucizi. Acum nu-ți pot spune mai mult, dar te încredințez că nu te vei căi niciodată. După ce mă vei ucide, să-mi iei coada și s-o arunci în foc. Ține bine minte acest lucru fiindcă este foarte important! Și acum, hai! dacă vrei să-i duci tatălui tău cea mai frumoasă noră, renunță la mine și fă ce ți-am spus.

O zi întreagă se rugă Pisica Albă de prinț s-o omoare și

să-i ardă coada. Până la urmă, plângând cu hohote, acesta scoase sabia și o ucise, apoi, tăindu-i coada, o aruncă în foc. În aceeași clipă, trupul pisicii moarte începu să crească și cât ai număra până la douăzeci se schimbă într-o fată de o frumusețe uluitoare care se ridică sprintenă de jos. Ochii săi încântători, de un verde ca frunza copacilor, îl priveau cu dragoste pe prințul care încremenise de uimire. Era înaltă și subțire ca o trestie, cu plete lungi de aur, învesmântată într-o rochie lungă, albă, brodată toată cu smaralde verzi. N-apucă să-și revină din uimire și iată că în odaie intrară o sumedenie de sfetnici și de curteni, seniori și doamne de onoare. Toți se înclinară în fața stăpânei lor, manifestându-și bucuria de a o vedea din nou sub adevărata ei înfățișare.

– Așază-te, prințe și am să-și spun povestea mea. Acum, după ce vraja a fost ruptă, am voie să vorbesc. Tatăl meu a fost un rege puternic care domnea peste șase țări. O iubea grozav de mult pe mama, lăsând-o să facă tot ce voia. Marea ei slăbiciune erau plimbările. Într-o zi cineva îi spuse că dincolo de palat se găsea un codru bătrân și că în acel codru s-ar fi aflat un castel al zânelor cu o grădină plină cu tot felul de fructe, toate mari, proaspete și gustoase cum nu era nici unul dintre fructele care creșteau în grădinile noastre. Atunci o apucă o poftă nebună să guste din acele fructe. Pornind la drum cu o droaie de soldați care s-o apere de primejdii și cu câteva dintre doamnele ei de onoare, ajunse într-adevăr la acea grădină a zânelor. Urcându-se pe o scară, se uită peste zidul înalt al grădinii și într-adevăr niște fructe cum nu mai văzuse încă se lăfăiau în plin soare; creșteau acolo de-a valma fructele din toate anotimpurile: căpșuni și cireșe alături de struguri și pepeni, fragi și caise alături de mere și gutui, pere și prune alături de banane și rodii, portocale și smochine alături de piersici și curmale. Dar încercările ei de a ajunge la acele fructe se dovediră zadarnice: scările se rupeau și oamenii nu puteau ajunge pe creasta zidului iar poarta nu se

deschidea cu nici un preț; bătură și strigară până răgușiră, dar nu se ivi nici o zână. Mama aproape că se îmbolnăvise de necaz; nu mai mânca, nu mai bea și toată ziua nu se gândea decât la minunatele fructe din grădina zânelor. Într-o noapte, când se trezi din somn, văzu lângă ea o bătrână zdrențuroasă și urâtă care-i spuse:

– Și mie și surorilor mele, zânelor, mi se pare cam nelalocul ei încăpățânarea ta de a pătrunde cu orice preț în grădina noastră. Dar, mă rog, din moment ce ții atât de mult să mănânci din fructele noastre îți vom da să mănânci pe săturate, ba chiar să iei și pentru acasă.

– Vai, măicuță, strigă regina, aș fi gata să-ți dau un sfert din regatul meu dacă mi-ai îndeplini această dorință!

– O, nu-ți cere nimeni atât de mult! Noi nu vrem decât să ne dai copila pe care o porți la sân. De îndată ce o vei naște, vom trimite pe cineva să ți-o ia. O vom crește noi și o vom dărui cu cele mai alese haruri. Într-un cuvânt, va fi fata noastră. Dar bagă bine de seamă, regină! N-o vei mai vedea decât după ce se va mărita! Dacă-ți convine, peste un ceas te vei simți pe deplin sănătoasă și vei putea intra în grădina noastră să mănânci câte fructe vrei.

– Oricât de greu îmi va fi să fac ceea ce-mi cereți, sunt obligată să primesc pentru că altfel voi muri și eu și prunc ul. Așa că vindecă-mă, zână, și lasă-mă să intru în grădina voastră.

De îndată ce zâna o atinse cu bagheta ei de aur, mamei i se păru că plutește, într-atât se simțea de bine și de ușoară. Se dădu repede jos din pat, se îmbrăcă și urmând-o pe zâna cea bătrână pătrunse într-un palat ca în basme. Dealtfel îți poți da singur seama de spendoarea acelui palat pentru că este chiar cel în care te afli acum. Din palat, mama se duse în grădină unde începu să mănânce – cu multă poftă – râvnitele fructe. După ce se sătură, zânele îi umplură câteva coșuri și pentru acasă spunându-i că acele fructe nu se stricau niciodată. Și îi amintiră încă o dată

să-și țină făgăduința.

Când regele auzi ce făcuse regina, fu cât pe-aci să se prăpădească de mâhnire.

– Cum, strigă el, după ce că ne dorim de atâta vreme un copil, te-ai apucat să-l făgăduiești zânelor pentru câteva fructe? Eu cred că ți-ai pierdut mințile, femeie!

Și, copleșind-o cu reproșuri, o închise într-un turn punând străji de jur-împrejur ca să nu poată vorbi cu nimeni. După ce mă născu, mama se îmbolnăvi de durere, văzându-se tratată de soțul ei cu atâta asprime. Și cum zânele mă cereau, amenințând poporul cu cele mai cumplite nenorociri – foamete, lipsuri, boli, războaie – tata se sperie și, împăcându-se cu mama, mă dădu zânelor. Am crescut fericită în acest palat până la vârsta de cincisprezece ani când, într-o zi, privind pe fereastră, am văzut un tânăr cavaler de o frumusețe atât de desăvârșită – nu-ți fac nici un compliment, dar semăna leit cu tine – încât mi-a fost drag din prima clipă în care l-am zărit. Stând de vorbă de câteva ori cu el, pe ascuns ca să nu mă vadă zânele, am aflat că era un mare rege care mă iubea și care ar fi dat orice să se poată însura cu mine. Zânele însă hotărâseră să mă dea de nevastă unuia din neamul lor ca să le duc stirpea mai departe. Din păcate, mirele ales de ele era urât, bătrân, veșnic posomorât și avea niște dinți mari, galbeni și ascuțiți care aduceau cu colții unei fiare. Când mi-au spus să mă pregătesc de nuntă, le-am răspuns că nu mă voi mărita pentru nimic în lume cu mirele ales de ele.

– Așa? a strigat cea mai bătrână dintre zâne. Astfel răsplătești străduințile noastre de a te crește?

– Eu nu v-am rugat să mă creșteți, le-am răspuns. Trebuia să mă fi lăsat părinților mei firești; nu trebuia să mă fi luat cu de-a sila de la ei!

– Dacă nu ne asculți, te vom pedepsi, au strigat furioase zânele. Ești mai rea ca o pisică! Ai început să-ți arăți ghearele?

– Ei și? Mai bine pisică decât măritată cu mirele ales de

voi! Atunci cea mai bătrână dintre ele, care era și cea mai rea, le spuse celorlalte că mă văzuse stând de vorbă cu cavalerul cel frumos. Una dintre ele, prefăcându-se într-un vultur înfricoșător, cu clonț de fier și cu gheare de oțel, porni în căutarea lui. Îl găsi la piciorul turnului unde obișnuiam să ne întâlnim adesea și, sub ochii mei îngroziți, îl ucise fără milă. Pe mine m-au preschimbat în pisică și m-au închis în acest palat împreună cu toată curtea părinților mei. Noroc că între timp tata și mama muriseră, așa că n-au mai apucat să vadă nenorocirea care mă lovise.

– Ai să rămâi pisică, au spus zânele, până când un cavaler care o să semene leit cu cel răpus de noi se va îndura să te ucidă, arzându-ți coada. Dar cum nu e cu putință să mai existe încă un tânăr cu aceeași înfățișare, vei rămâne, fetițo, mult și bine, pisică. Asta te va învăța minte să mai fii nerecunoscătoare și să zgârii ca o mâță.

Și iată că bunul Dumnezeu a vrut să mai fie un prinț care să semene cu cel pe care l-am iubit atâta. Te iubesc mai mult decât viața mea, prințe! M-ai eliberat de chinul în care mă zbăteam de câțiva ani, fără nici o nădejde de scăpare.

– Și eu te iubesc, stăpâna vieții mele, zise prințul aruncându-se la picioarele preafrumoasei prințese. Te rog din suflet să primești să-mi fii soție!

– Cu dragă inimă, iubitul meu mire! Și acum hai să ne pregătim să ne ducem la palatul tatălui tău!

Și, bătând de trei ori din palme, se ivi o caleașcă de aur, trasă de șase cai albi înaripați care, luându-și zborul, îi duseră ca vântul la palatul prințului. Sigur că și celelalte două prințese aduse de frații săi erau deosebit de frumoase, dar nici una nu se putea compara cu prințesa crescută de zâne pe care acestea, în nădejdea că le va duce stirpea mai departe, o înzestraseră cu haruri sortite numai zânelor.

Toți de la Curte, în frunte cu împăratul, fură nevoiți să

spună că nu mai văzuseră niciodată în viața lor o frumusețe care să se poată asemăna cu a ei.

– Într-adevăr, fiule, rosti în sfârșit împăratul adresându-se mezinului, tu ești cel care meriți tronul meu!

– Măria ta, zise prințesa cea frumoasă, noi n-am venit să-ți luăm tronul, ci să ne dai binecuvântarea ca să ne putem căsători. Eu sunt stăpână peste șase regate, așa că te rog să-mi îngădui să dau câte unul fiecărui cumnat al meu iar măria ta să domnești sănătos peste țara aceasta, căci văd că, slavă Domnului, ești încă în putere.

După asta, cred că vă închipuiți și voi, dragi copii, că au urmat trei nunți la care s-a petrecut trei luni încheiate. După care fiecare s-a dus la el acasă și și-a văzut de treburi. Am venit și eu și iată, v-am istorisit și vouă această poveste pe care am auzit-o în toiul acelei mari petreceri.

FRUMOASA CU PLETE DE AUR

A fost odată o prințesă atât de frumoasă încât nu se mai afla o a doua ca ea pe lume. Fiindcă avea pletele strălucitoare ca aurul i se spunea Frumoasa cu plete de aur. Regele țării vecine era pe cât de chipeș pe atât de bogat. Când află despre Frumoasa cu plete de aur, se îndrăgosti de ea cu atâta patimă încât se jură s-o ia de soție. Îi porunci deci sfetnicului său să se urce în cea mai arătoasă dintre caleștile de la Curte, îi dădu o sută de cai și o sută de slugi și-l trimise în țara vecină ca să i-o aducă pe prințesă. Sfetnicul plecă, sosi la Frumoasa cu plete de aur și-i spuse ce anume dorea stăpânul său. Prințesa îi mulțumi, dar îi răspunse că nu ținea încă să se mărite. Sfetnicul se întoarse la Curtea regelui său, foarte necăjit că nu-i putuse îndeplini dorința, aducând înapoi toate darurile pe care acesta le trimisese prințesei.

La Curtea regelui se afla printre alții și un tânăr frumos ca soarele de pe cer și isteț nevoie mare căruia i se spunea Încântătorul. Când auzi că sfetnicul nu făcuse nici o ispravă, tânărul spuse cu glas tare că dacă regele l-ar fi trimis pe el, nu s-ar fi întors fără prințesă. Câțiva curteni dădură fuga la rege și-i spuseră:

– Auzi, măria-ta, ce zice Încântătorul! Că dacă l-ai fi trimis pe el la Frumoasa cu plete de aur, el ți-ar fi adus-o, fiindcă fata

l-ar fi plăcut atât de mult încât n-ar fi refuzat să vină cu el.

– Cum, zise regele mânios, caraghiosul ăsta se crede mai grozav decât regele său? Să fie aruncat în turnul cel mare și să fie lăsat acolo să crape de foame!

Străjile regelui îndeplinire cât ai clipi din ochi porunca stăpânului lor. Bietului tânăr nu i se lăsă altceva decât o mână de paie pe care să doarmă și poate că ar fi murit foarte repede dacă în turnul în care fusese închis nu s-ar fi aflat și o fântână cu apă proaspătă. Într-o zi, când nu mai putu îndura temnița, spuse cu glas tare:

– Doamne, ce-i voi fi făcut eu regelui de m-a pedepsit astfel? Findcă nici unul dintre supușii săi nu-i este mai credincios decât mine! Cu ce-l voi fi supărat?

Regele, care din întâmplare se afla la câțiva pași de fereastra temniței, îl auzi. Înduioșat, se opri în loc și-l strigă. Încântătorul, tras la față și mâhnit, îl întrebă:

– Cu ce ți-am greșit, stăpâne, de m-ai pedepsit atât de aspru?

– Ți-ai bătut joc de mine și de sfetnicul meu, zise regele. Ai spus că dacă te-aș fi trimis pe tine la Frumoasa cu plete de aur, tu ai fi adus-o!

– Da, stăpâne. I-aș fi vorbit în așa fel despre frumoasele tale însușiri, încât sunt sigur că aș fi convins-o să mă urmeze.

Regele, dându-și seama că-l pedepsise pe nedrept, porunci străjilor să-i dea drumul, apoi îl luă cu sine la palat. După ce-l ospătă cu bucate alese, îi zise:

– Încântătorule, cum eu o iubesc și acum pe Frumoasa cu plete de aur, am să te trimit pe tine să mi-o aduci.

Tânărul răspunse că era gata să-i îndeplinească dorința și că va pleca chiar a doua zi.

Și așa și făcu. După ce-și luă rămas bun de la stăpânul său, o porni la drum. Într-o zi, ajungând pe malul unui râu, se așeză o vreme pe iarbă ca să se odihnească, gândindu-se în același timp cam cum s-o înduplece pe prințesă să vină cu el. În aceeași

clipă zări un crap mare, auriu, care tot căsca gura, gata să moară. Sărind prea sus din apă, după gâze, crapul căzuse în iarbă. Încântătorul îl luă și-l aruncă repede în apă. După ce se scufundă de câteva ori, ieșind la suprafață crapul zise:

– Dacă nu m-ai fi ajutat, aș fi murit. Îți rămân îndatorat!

În altă zi, continuându-și călătoria, tânărul văzu un biet corb amenințat de un vultur uriaș. Milos din fire, puse repede o săgeată în arc și doborî vulturul. Bucuros, corbul bătu din aripi și, după ce se așeză pe o cracă, spuse:

– Ești un tânăr cu inimă bună! Am să te răsplătesc!

În sfârșit, într-o altă zi, intrând într-o pădure, auzi o bufniță țipând: „Vai, spuse el, cred că biata bufniță s-a prins în vreo plasă întinsă anume pentru păsări!" Tot uitându-se în jur, văzu într-adevăr o plasă mare, pusă de păsărari în pădure. Scoțându-și cuțitul, tăie sforile cu care fusese întinsă plasa. Bufnița își luă zborul și, așezându-se pe o creangă, zise cu glas omenesc:

– Dacă nu erai tu, aș fi murit. Îți rămân îndatorată și te voi ajuta și eu la nevoie!

Nu după mult timp Încântătorul ajunse la palatul Frumoasei cu plete de aur. Tânărul era atât de chipeș, de respectuos și de îndatoritor, încât toată lumea care îl vedea îl îndrăgea pe loc. Străjile dădură fuga la prințesă să-i spună că regele, vecinul ei, îi trimisese alt curtean s-o pețească, dar că acesta era cu totul altfel decât primul.

– Pun rămășag, zise prințesa, că solul regelui este un tânăr deosebit de frumos care place la toată lumea.

– Chiar așa și e, stăpână, spuseră fetele aflate în slujba ei.

– Ei, dacă-i așa, răspunse prințesa, dați-mi rochia de mătase brodată, albastră ca cerul, aranjați-mi cât mai frumos pletele de aur și împletiți-mi o cunună de flori proaspete fiindcă vreau ca solul regelui să-i spună stăpânului său că sunt vrednică de numele pe care-i port.

După ce fu dichisită cât mai frumos, prințesa se urcă pe tron și porunci fetelor să-și ia lăutele și să cânte un cântec fru-

mos. Porunci apoi străjerilor să-l poftească pe solul vecinului ei. Când o văzu, Încântătorul rămase mut de admirație. Venindu-și în fire, îi vorbi atât de frumos și de plin de simțire încât ar fi înduioșat și pietrele.

– Tinere, îi răspunse prințesa, eu te-aș însoți cu dragă inimă la stăpânul tău; dar din păcate, acum o lună, în vreme ce mă plimbam pe malul râului, când mi-am scos mănușa mi-am scăpat în apă inelul la care țineam ca la ochii din cap. Ei bine, află că m-am jurat să nu mă mărit decât cu cel care-mi va aduce îndărăt inelul!

Încântătorul rămase uluit auzind acel răspuns. Întorcându-se acasă, se culcă fără să mai mănânce. Cățelul lui, Sprintenul, care știa să glăsuiască și să sară în fel și chip – despre care am uitat să vă vorbesc până acum – îi zise:

– Stăpâne, îmbracă-te și hai să ieșim afară!

Încântătorul își mângâie câinele, se îmbrăcă și ieșind afară din casă se tot plimbă până ajunse pe malul râului. Pe neașteptate auzi un glas care-l strigă. Părându-i-se că visează, întrebă:

– Cine mă strigă?

– Eu, crapul pe care l-ai salvat acum câteva zile! Am făgăduit să-ți fiu recunoscător. Iată inelul Frumoasei cu plete de aur!

Și Încântătorul, aplecându-se, luă din botul peștelui inelul. Fericit, se duse la palatul prințesei și, întinzându-i inelul, îi spuse:

– Porunca domniei voastre a fost îndeplinită. Acum veți veni cu mine la stăpânul meu?

– Din moment ce dai dovadă de atâta bunăvoință, răspunse prințesa punându-și inelul în deget, ei bine, află că nu departe de hotarul țării mele locuiește un prit pe nume Galifron, de fapt un uriaș care înfulecă un bou așa cum ar mânca maimuța o banană. În buzunare are tunuri de care se folosește ca de niște pistoale. Când vorbește îi asurzește pe toți cei din jurul lui. M-a cerut de soție și, fiindcă l-am refuzat, mi-a spus că-mi va nimici regatul. Du-te, luptă-te cu el, adu-mi capul lui și după aceea mai stăm de

vorbă!

– Preamărită prințesă, răspunse Încântătorul, mă voi duce să mă lupt cu uriașul. Cred că mă va ucide, dar cel puțin voi pieri ca un om curajos.

Spunând acestea, Încântătorul se duse la el acasă, își luă spada, își puse câinele într-un coș, se urcă pe cal și porni la drum.

– Stăpâne, îi spuse Sprintenul, în timp ce dumneata te vei lupta cu el, eu am să-l mușc de picioare. Când se va apleca să mă prindă, ucide-l!

Când Încântătorul ajunse aproape de castelul lui Galifron, văzu că drumul era plin de oasele animalelor mâncate de el. Cei cu care se întâlni în cale îi spuseră să fie cu băgare de seamă, fiindcă Galifron era un om foarte puternic, foarte viclean și foarte crud. Când Încântătorul se află față în față cu el, văzu că în afară de faptul că era mult mai mare decât oamenii obișnuiți era și foarte urât. Cum îl văzu pe tânăr se și repezi cu pumnii ridicați asupra lui, gata să-l zdrobească. Dar un corb care zbura prin preajmă îi sări în față și-l lovi cu ciocul în ochi, orbindu-l. Încâtătorul îl ucise cu sabia. În timp ce se pregătea să se întoarcă la palatul prințesei, corbul spuse:

– N-am uitat că m-ai ajutat să scap de vulturul care mă urmărea. Ți-am făgăduit că-ți voi rămâne îndatorat și iată că azi mi-am plătit datoria!

Când ajunse la palatul prințesei, tânărul îi puse la picioare capul uriașului cel rău, spunându-i:

– Stăpână, dușmanul domniei tale nu mai există. Acum cred că vei vrea să mergi cu mine la stăpânul meu!

– Ba deloc, răspunse prințesa. Nu voi merge decât după ce-mi vei aduce o sticluță cu apă din Grota Întunecoasă. Nu departe de aici, continuă ea, se află o grotă adâncă a cărei intrare e păzită de doi balauri care aruncă flăcări și fum din gurile lor hâde. Dacă apuci să intri în grotă, vei da peste o gaură mare, plină cu apă în care mișună o droaie de șerpi și de alte lighioane.

Pe unul din pereții găurii aceleia se află un mic izvor din care curge Apa Sănătății și a Frumuseții. Ei bine, vreau să-mi umpli sticluța asta cu acea apă fermecată!

Încântătorul nu mai zise nimic. Întristat, își luă câinele și plecă spre Grota Întunecată. Când ajunse aproape de ea văzu vălătucii mari de fum și limbile de flăcări care ieșeau din gurile celor doi balauri. Scoțându-și spada și pregătindu-și sticluța pe care i-o dăduse prințesa, Încântătorul tocmai se pregătea să se îndrepte spre grotă, când se auzi strigat pe nume. Întorcându-se, dădu cu ochii de bufnița pe care o scăpase din plasa păsărarilor.

– Mi-ai salvat viața și ți-am făgăduit că te voi răsplăti. Dă-mi mie sticluța pe care o ții în mână și așteaptă-mă aici!

Bufnița zbură spre grotă și cât ai număra până la zece se întoarse ținând în cioc sticluța plină cu Apa Sănătății și a Frumuseții. Încântătorul îi mulțumi și se întoarse repede la palatul prințesei. Frumoasa cu plete de aur, nemaiavând ce zice, dădu porunci slugilor să pregătească totul pentru plecarea ei. Ieșind pe poarta castelului, fata se întoarse către tânărul atât de frumos și de viteaz care o însoțea și-i spuse:

– De ce nu vrei să rămâi aici cu mine? Te iau de bărbat și te fac regele acestei țări.

– Nu pot face acest lucru atâta vreme cât i-am făgăduit stăpânului meu că i te voi aduce. Ar însemna să fiu lipsit de cuvânt și să pierd stima și prietenia celor care mă prețuiesc.

Prințesa, mâhnită, nu mai zise nimic. Când se aflau la doi pași de cetatea regelui, acesta – anunțat din vreme de sosirea miresei – îi ieși înainte cu tot alaiul curtenilor. Chiar a doua zi se duse cu ea la biserică și se cunună, luând-o de soție. Numai că Frumoasa cu plete de aur, văzând ce deosebire era între bărbatul ei – țanțoș, îngâmfat, lăudăros, egoist și nerecunoscător – și tânărul care o adusese în acea cetate, începu a tânji după el. Curtenii, care băgară de seamă acest lucru, începură a-i șopti regelui tot felul de vorbe veninoase.

– Măria ta, nu ești gelos, dar află că ar trebui să fii! Se pare

că regina este atât de îndrăgostită de Încântătorul încât și-a pierdut până și pofta de mâncare. Toată ziua nu vorbește decât despre el!

– Așa? strigă furios regele. Să mi-l vârâți pe caraghiosul ăsta în turn și să-l legați cu lanțuri de mâini și de picioare!

Și iată că drept răsplată pentru că își pusese viața în primejdie ca să i-o aducă regelui pe cea pe care o iubea, acesta îl vârî în temniță. Deh, ce să-i faci! Doar se știe că recunoștința are picioare scurte! Degeaba s-a rugat prințesa de bărbatul ei ca să-l ierte pe bietul tânăr nevinovat! Ba chiar cu cât îl ruga mai tare, cu atât regele devenea mai bănuitor și mai gelos. La un moment dat, privindu-se în oglindă și dându-și seama că nu mai era nici atât de tânăr și nici atât de frumos ca Încântătorul, regele se gândi că n-ar fi rău să se spele pe față cu Apa Sănătății și a Frumuseții pe care o avea prințesa în odaia ei. Dar, din păcate, una dintre slujnicele reginei, făcând curat în odaia acesteia, spărsese din greșeală sticluța și prețioasa apă se risipise pe jos. Cum văzuse că regele avea în odaia lui o sticluță la fel, o luă repede și o puse în locul celei sparte. Numai că în acea sticluță se afla o otravă foarte puternică de care regele se slujea când voia să scape de curteniî care nu-i erau credincioși. Îi stropea ușor pe față, oamenii adormeau și nu se mai trezeau niciodată. Așa că, într-o seară, regele luă sticluța din odaia soției sale, se stropi cu apa din ea pe față, adormi și nu se mai trezi.

Aflând ce se întâmplase, regina porunci să fie eliberat imediat Încântătorul, căruia, punându-i coroana de rege pe cap și mantia de hermină pe umeri, îi spuse:

– Ție ți se cuvine să fii regele acestei țări și bărbatul meu!

Apoi se cunună cu el și trăiră fericiți amândoi până la adânci bătrânețe.

Când ești bun la suflet, curajos, cinstit,
Totdeauna-n viață vei fi răsplătit!

CĂPRIOARA AURIE

A fost odată o regină care se înțelegea tare bine cu soțul ei. Singurul său necaz era că nu avea moștenitori. Într-o zi, plimbând-se cu doamnele sale de onoare prin grădina palatului, se așeză ostenită pe marginea unei fântâni și oftând adânc spuse ca pentru sine: „Doamne, cât sunt de nefericită că nu am copii! Oare îmi va fi dat să îmbătrânesc și să mor fără această bucurie?"

Cum isprăvi de rostit aceste vorbe, apa din fântână se tulbură și apăru un rac mare care spuse:

– Regină, vei avea ceea ce dorești. Nu departe de aici se află un palat al zânelor. Tu însă nu-l poți găsi fiindcă e ascuns într-un val de ceață. Așa că te voi conduce până acolo.

Regina, uluită să audă un rac vorbind, îi mulțumi totuși cu lacrimi în ochi, mărturisindu-i însă că ea nu putea merge de-a-ndaratelea ca racul. Acesta însă, sărind din fântână, se prefăcu într-o bătrânică foarte simpatică. Fără să-i lase timp reginei să se mire prea tare, și o porni pe o potecă îngustă pe care regina n-o mai văzuse niciodată, deși cunoștea bine grădina. Nu peste mult timp, văzu un palat de o frumusețe și de o bogăție nemaiîntâlnite. În poartă o așteptau șase zâne, una mai frumoasă decât alta. Fiecare îi întinse câte o floare – un trandafir, o lalea, o margaretă, o garoafă, un crin și un bujor – rugând-o să facă din ele un buchet.

– Regină, îi spuseră zânele, să știi că vei avea o fetiță căreia te rugăm să-i pui numele de Dorita. De îndată ce o vei aduce pe lume, dă-ne de veste ca să venim și să-i hărăzim ce i se cuvine. Pentru asta, ia în mână acest buchet pe care ți l-am dat și care nu se va ofili până atunci și gândește-te la fiecare dintre noi, rostind pe rând numele fiecărei flori. Noi vom fi într-o clipă lângă leagănul fetiței.

Regina le mulțumi cu lacrimi în ochi, apoi, călăuzită de zâna din fântână, se înapoie în grădină, printre doamnele sale de onoare care nici nu băgaseră de seamă că lipsise o vreme.

Într-adevăr, peste nouă luni, regina avu o fetiță pe care o numi Dorita. Apoi luând în mână buchetul, care se păstrase la fel de proaspăt ca în ziua în care-i fusese dăruit, regina – rostind numele fiecărei flori în parte – chemă zânele. Acestea se iviră într-o clipă încărcate cu daruri: scutece din cea mai fină pânză, jucării, bonețele împodobite cu dantele rare și cu pietre scumpe și multe alte lucruri de trebuință pruncilor. Apoi, luând-o pe fetiță pe rând în brațe, zânele îi sortiră să fie deșteaptă, înțeleaptă, frumoasă, bună, virtuoasă, sănătoasă și bogată. În vreme ce regina le mulțumea din adâncul inimii pentru darurile făcute fetiței, iată că apare și zâna fântânii, mânioasă foc.

– Cum, regină nerecunoscătoare, tocmai pe mine m-ai uitat? Pe mine care te-am dus la surorile mele? strigă ea.

Speriată, regina își ceru de nenumărate ori iertare, spunându-i că era sigură că va veni și ea o dată cu suratele sale, fiindcă în buchet nu se aflau decât șase flori.

– Soră, îi ziseră zânele, nu te mânia degeaba. Regina are dreptate. Te rugăm să nu fii rea cu fetița. Mai domolindu-și pornirea, zâna fântânii zise:

– Fiindcă mă rugați voi, n-am să-i fac fetiței nici un rău. Vreau doar să vă spun că dacă va vedea lumina zilei înainte de a împlini cincisprezece ani, s-ar putea s-o coste viața !

Rostind aceste vorbe se întoarse și dispăru. Speriate, cele

șase zâne se adunară și se sfătuiră între ele; apoi hotărâră că trebuia construit un palat fără uși și ferestre, cu o intrare subterană pe unde să pătrundă slugile și în care s-o închidă pe mica prințesă până ce va împlini vârsta de cincisprezece ani. Din trei lovituri de baghetă începură și sfârșiră de construit palatul care pe dinafară era din marmoră albă și verde iar pe dinăuntru era îmbrăcat în catifele brodate, de diferite culori. Și prințesa începu a crește în acel palat, fără să fi văzut vreodată soarele strălucind pe cer, culorile neasemuite ale florilor, verdele ca de smarald al ierbii și al frunzelor, panglicile albastre ale apelor. Zânele veneau din când în când s-o vadă și-i aduceau daruri dintre cele mai rare. Dintre toate, se pare însă că Zâna Lalelelor o iubea cel mai mult. Fiindcă nu trecea săptămână fără să-i spună reginei să aibă grijă de fetiță. Și așa încet, încet, anii se duseră și Dorita crescu mare.

Văzând că se apropia ziua când trebuia să iasă la lumină, regina chemă câțiva pictori și le porunci să-i facă portretul, ca să-l trimită la Curțile regilor care aveau băieți de însurat. Toți prinții rămaseră muți de admirație, dar mai ales unul dintre ei fu atât de mișcat de frumusețea și de gingășia fetei, încât nu se mai putu despărți de portretul ei. Regele aflând de la curteni că fiul său se îndrăgostise în așa hal încât aproape că nu mai mânca și nu mai bea nimic, trimise pe careva să-l cheme și-l întrebă ce are.

– Tată dragă, răspunse el, domnia-ta ai hotărât că, spre binele țării, trebuie să mă însor cu Prințesa Neagră. Dar eu, tată, n-o vreau decât pe Dorita, care e cea mai frumoasă fată pe care am văzut-o vreodată.

– Dar unde ai văzut-o, fiule?

– În portretul pe care l-am primit, răspunse Viteazul (căci am uitat să vă spun că prințul se numea Viteazul, fiindcă, deși foarte tânăr, ieșise biruitor în trei mari bătălii). Ei bine, tată, m-am îndrăgostit atât de tare de această prințesă, încât dacă nu mă însor cu ea, simt că voi muri.

– Ia arată-mi și mie portretul, zise regele.

Viteazul i-l arătă și regele trebui să-i dea dreptate. Chemă imediat pe doi dintre miniștrii săi și-l timise pe unul la Prințesa Neagră să-i spună că Viteazul se răzgândise și nu mai voia să se însoare cu ea iar pe celălalt la părinții Doritei s-o ceară de nevastă pentru prinț. Ce de-al doilea sol era un om foarte bun de gură, care-l iubea mult pe prinț și era singurul în stare să-i convingă pe părinții Doritei să i-o dea stăpânului său de nevastă pe fiica lor și nu altcuiva. Am uitat să vă spun că ministrul se numea Bécafigue[1]. Când acest ministru își luă rămas bun de la prinț, acesta îi zise:

– Adu-ți aminte, dragul meu Bécafigue, că viața mea depinde de reușita ta.

Ministrul plecă, ajunse la regele vecin, fu primit cu brațele deschise, dar tocmai când regina se pregătea să-l ducă în palatul subteran și să i-o arate pe prințesă, apăru Zâna Lalelelor care spuse:

– Vai, regină, nu i-o arăta încă ministrului pe Dorita. Și să nu cumva s-o trimiți prințului pe fată înainte ca aceasta să fi împlinit cincisprezece ani ! Fiindcă presimt că i se va întâmpla ceva rău.

Regina o liniști pe zână, făgăduindu-i să-i urmeze întocmai sfatul. Ministrul, neputând-o vedea pe prințesă, îi trimise în dar, din partea prințului, portretul acestuia, care – lucru nemaivăzut – de îndată ce te apropiai de el rostea aceste cuvinte: „Scumpa mea prințesă, nici nu știi cu câtă înflăcărare te aștept. Vino cât mai repede la Curtea noastră s-o împodobești cu gingășia și cu prospețimea ta".

Când prințesa văzu portretul și mai ales când auzi acele măgulitoare cuvinte, mai întâi se înroși, apoi păli; pe urmă

[1]O pasăre care nu mănâncă decât smochine (fr.).

declară că tânărul îi era pe plac și că ar fi din cale-afară de bucuroasă să se mărite cu el. Regele și regina îi spuseră ministrului că fata lor era gata să-l ia de bărbat pe prințul său, dar că din păcate acest lucru nu se va putea realiza decât peste trei luni, după ce fata lor va împlini cincisprezece ani. Ministrul se întoarse îndărăt la Viteazul și-i spuse ce făcuse. Acesta, mâhnit din cale-afară, se îmbolnăvi de supărare și, cum boala înainta repede, tatăl băiatului îl trimise îndărăt pe Bécafigue să facă ce-o ști și să vină cu mireasa, întrucât prințul, nemaiavând răbdare să aștepte trei luni, s-ar fi putut să se prăpădească de dorul ei.

Pe de altă parte, nici prințesa nu mai avea răbdare să aștepte încă trei luni. Toată ziua privea portretul și vorbea cu cele două domnișoare de onoare ale ei – una urâtă și invidioasă numită Spin-Lung, cealaltă, bună și frumoasă, numită Ramură-de-Scorțișoară – lăudându-l pe prinț și ascultându-i cuvintele. Dar tot privind împreună cu prințesa portretul vorbitor, Spin-Lung se îndrăgosti cu patimă de acel tânăr și se jură că va face tot ce-i va sta în putință pentru a se mărita cu el.

Bécafigue îi rugă pe părinții Doritei să facă ce-or ști și s-o trimită pe fiica lor la curtea împăratului vecin, deoarece acesta se temea să nu-i moară feciorul de jale. Pe de altă parte și prințesa dorea din tot sufletul să-l vadă pe prinț. Îndoioșați de soarta Viteazului, părinții prințesei, sfătuindu-se cu Bécafigue, hotărâră că puteau satisface dorința tânărului prinț construind o trăsură fără ferestre, doar cu o singură ușă, în care să nu pătrundă nici o rază de lumină. Prințesa avea să stea închisă înăuntru toată ziua împreună cu domnișoarele ei de onoare iar noaptea, după ce sfetnicul care avea cheia deschidea ușa trăsurii, cele două fete trebuiau să-i dea de mâncare stăpânei lor. Imediat cei mai pricepuți meșteri din împărăție începură a face trăsura care în câteva zile fu gata. Pe dinafară era verde, împodobită cu mari paftale de aur iar pe dinăuntru era toată căptușită cu brocart trandafiriu, brodat cu fir de argint. Trăsura era

foarte mare, nu avea ferestre, era închisă ca o cutie și unul dintre cei mai mari sfetnici ai regatului primi în grijă cheia de la ușa ei. Spin-Lung și Ramură-de-Scorțișoară plecară împreună cu prințesa. Ba Spin-Lung o luă cu sine și pe mama sa care era doamnă de onoare la Curte și pe care Regina o rugă cu lacrimi în ochi să aibă o grijă deosebită de prințesă până în ziua în care aceasta va împlini cincisprezece ani. Luându-și rămas bun de la dragii ei părținți – însoțită de câțiva curteni – porni la drum.

Când Spin-Lung află că se apropiau de cetatea prințului, hotărî să-și pună în aplicare planul ticălos pe care-l urzise împreună cu mama sa. Exact la ora amiezii, când căldura era în toi și soarele strălucea de-ți lua ochii, scoase o toporișcă ascuțită și din câteva lovituri făcu o gaură mare în ușa trăsurii. Soarele se năpusti înăuntru și prințesa văzu pentru prima oară lumina zilei. Dar n-apucă s-o privească bine că, scoțând un țipăt, se prefăcu într-o căprioară aurie care sări prin deschizătura făcută și din câteva salturi se afundă în codrul aflat la câțiva pași de drumul pe unde trecea trăsura. În aceeași clipă bolta se întunecă, fulgere înspăimântătoare brăzdară cerul, bubuitul tunetelor zgudui codrul și o ploaie cu găleata se dezlănțui cât ai clipi din ochi. Speriați, curtenii se împrăștiară care încotro. Ramură-de-Scorțișoară, plângând în hohote, se năpusti în codru după iubita ei stăpână.

Rămasă în trăsură doar cu mama ei, Spin-Lung se îmbrăcă repede în straiele de preț ale stăpânei sale, se împodobi cu giuvaerurile ei, își puse mantia și coroana regală ale prințesei și se așeză țanțoșă pe pernele din fundul trăsurii. Cum vizitiul fugise, după ce ploaia se mai potoli mama ei înșfăcă hățurile și iată-le pe amândouă intrând în cetatea prințului.

Nebun de bucurie – deși slăbit de boală – Viteazul coborî treptele palatului ca s-o primească pe aleasa inimii sale. Regele, regina și întreaga Curte se pregăteau să o salute pe viitoarea lor stăpână. Dar mare le fu mirarea când văzură coborând din tră-

sură o fată lungă și deșirată, căreia veșmintele prințesei îi ajungeau abia până la genunchi. Nasul coroiat precum ciocul unui papagal era roșu și lucitor; gura mare, cu buze subțiri, dinții stricați de prea multe dulciuri câte mâncase în copilărie, părul aspru și rar, ochii mici și apropiați.

– Cum, strigă prințul, asta-i prințesa din portretul care mi-a fost trimis? Am fost înșelat ! Ei bine, dragii mei părinți, aflați că nu mă voi însura niciodată cu ea !

– Am să mă plâng tatălui meu, strigă falsa prințesă, care vă va cere socoteală pentru felul cum am fost primită !

– Și noi ne vom plânge, spuse amărât regele. Ne-a promis că ne trimite o prințesă frumoasă. Cel puțin așa arăta în portretul pe care l-am primit; și când colo ne-am trezit cu cea mai urâtă fată pe care am văzut-o până acum ! Până se vor lămuri lucrurile, poruncesc ca noile sosite să fie închise în Turnul-celor-trei-colțuri.

La fel de supărat ca și tatăl său, prințul dori să se retragă o vreme într-un loc singuratic, pentru a-și vindeca atât trupul cât mai ales sufletul. Îl luă deci cu sine pe bunul său prieten Bécafigue și se retrase în codrul din apropierea cetății.

Și acum, dragii mei, eu zic să ne întoarcem și să vedem ce s-a întâmplat cu prințesa preschimbată într-o căprioară aurie care s-a adăpostit, speriată, în adâncul aceluiași codru. O vreme din ochii ei frumoși au curs șiroaie de lacrimi. Apoi, răzbind-o foamea, a mâncat câțiva fragi și a băut apă dintr-un izvor. Pe urmă a început a privi cu mirare în jurul ei, admirând albăstrimea cerului, verdele întunecat al copacilor, frumusețea florilor. Și iată că în timp ce stătea pe marginea unui pârâu, o zări pe draga ei Ramură-de-Scorțișoară care o căuta plângând prin codrul cel adânc. De îndată ce căprioara o zări, veni repede către ea, își vârî botul în palmele ei și o sărută de câteva ori pe obraz. Privind-o cu atenție, Ramură-de-Scorțișoară își recunoscu imediat stăpâna. Vorbindu-i, își dădu seama că fru-

moasa căprioară înțelegea tot ce-i spunea, dar nu putea vorbi. Ramură-de-Scorțișoară îi făgădui să n-o părăsească și să caute împreună vreo colibă unde să se adăpostească peste noapte pentru a nu fi atacate de fiarele sălbatice. Dar cine-și putea face o colibă într-un loc atât de întunecos și de pustiu? Necăjită, Ramură-de-Scorțișoară începu să plângă. Dar iată că în timp ce plângea cu disperare că nu-și putea ajuta stăpâna, apăru pe neașteptate Zâna-lalelelor. Ramură-de-Scorțișoară căzu în genunchi în fața ei și o rugă să-i redea prințesei înfățișarea dinainte.

– Nu stă în puterea mea să fac acest lucru, zise zâna. Tot ce pot face pentru ea este să-i redau înfățișarea dinainte numai în timpul nopții. De îndată însă ce se vor ivi primele licăriri ale dimineții, prințesa va redeveni căprioară. Acum, mai spuse ea, luați-o pe poteca asta; la capătul ei veți găsi o căsuță frumoasă și curată; în pragul ei veți găsi o bătrânică împletind coșuri de nuiele. Rugați-o să vă adăpostească sub acoperișul său.

Spunând aceasta, zâna dispăru. Ramură-de-Scorțișoară, cu căprioara aurie după ea, o porni pe poteca arătată de zână, găsi căsuța și pe bătrânica aceea care împletea coșuri de nuiele și o rugă să-i dea și ei o odaie în care să doarmă noaptea. Bătrâna zâmbi și o pofti într-o cameră foarte simplă, dar foarte curată.

– Uite, fata mea, puteți dormi în odaia asta, tu și căprioara ta.

De îndată ce se întunecă, prințesa își reluă vechea ei înfățișare. Bătrâna le aduse ceva de mâncare și cele două fete, nespus de fericite, sporăvăiră până-n zori.

Și acum, dragi cititori, să ne întoarcem și să vedem ce-au mai făcut prințul și cu ministrul său Bécafigue. După ce au colindat multă vreme prin pădure, noaptea târziu, doborâți de oboseală, au nimerit și ei tot la bătrâna care împletea coșuri de nuiele. Femeia i-a primit bucuroasă, i-a ospătat cu ce-a avut și le-a dat și lor o odaie să se odihnească. De îndată ce primele

raze ale soarelui i-au bătut în fereastră, prințul s-a sculat, s-a spălat, s-a îmbrăcat și, spunându-i ministrului său să-l aștepte, a pornit-o singur prin codru. După vreo două ceasuri de mers, văzând într-un luminiș o căprioară, a pus o săgeată în arc cu gând s-o doboare. Căprioara, speriată de moarte, a fugit, izbutind să se ascundă. De îndată ce s-a înnoptat, reluându-și înfățișarea omenească, a ajuns pe cărări ocolite la căsuța din pădure și i-a povestit pe nerăsuflate prietenei sale ce i se întâmplase.

– Vai, draga mea prințesă, spuse Ramură-de-Scorțișoară, nu te mai las să ieși din odaia asta! Mai ai foarte puțin până vei împlini cincisprezece ani și atunci vei scăpa de blestemul Zânei fântânilor.

– Nu pot rămâne închisă în casă atâta vreme. Și apoi voi ști să mă feresc de orice primejdie.

Așa că îndată ce se lumină de ziuă, căprioara sări din pat și fugi în codru. Prințul, care era un mare vânător, sări și el din pat și, luându-și arcul și săgețile se avântă în codru. După ce colindă până aproape de amiază, doborât de oboseală se culcă sub un copac și adormi. Căprioara, trecând din întâmplare pe acolo, îl zări. Și, foarte speriată, văzându-l că doarme adânc, se apropie tiptil de el ca să-l vadă mai bine. Și, Doamne, care nu-i fu mirarea recunoscând în tânărul ce dormea sub copac pe prințul din minunatul portret vorbitor, pe prințul pe care-l îndrăgise atât de mult și cu care urma să se mărite. Se culcă lângă el și atât îl împinse cu botul și scânci, până ce tânărul se trezi. Nu-și crezu ochilor când văzu lângă el pe frumoasa căprioară după care alergase în ajun. Faptul că era atât de blândă îl uimi din cale-afară. O luă în brațe, îi puse capul pe pieptul său și o mângâie plin de dragoste pe blănița moale și aurie. Dar cum afară începu a se întuneca, prințesa speriată sări din brațele prințului și nu se opri decât în odăița ei. De îndată ce-și reluă înfățișarea omenească, îi istorisi dragei sale prietene Ramură-

de-Scorțișoară ce i se întâmplase și cum îl recunoscuse în vânătorul care o urmărise pe mirele ei din portretul vorbitor.

– Măria ta, zise ministrul, am văzut mai adineauri în pragul casei noastre o tânără foarte drăguță care, după ce a așteptat nu prea mult, a intrat în casă însoțită de o căprioară deosebit de frumoasă, cu blănița aurie, la fel ca aceea despre care ai vorbit Măria ta. Ceea ce m-a uimit din cale-afară e faptul că atunci când m-ai trimis la Curtea preafrumoasei Dorita, ca s-o cer de nevastă pentru domnia-ta, eu am văzut-o pe această fată, acolo. Oare ce legătură să fie între ea și căprioară?

– Chiar, ce legătură? întrebă și prințul.

– Curios cum sunt, m-am dus și am întrebat-o pe bătrână în ce cameră stă fata cu căprioara. Și am aflat că odaia ei este perete în perete cu a noastră. Eu zic, măria-ta, ca mâine, când fata va ieși din odaie și căprioara va alerga prin pădure, să facem o gaură în peretele dintre cele două camere, ca să vedem ce taină se ascunde în toată povestea asta.

Și cum au zis așa au și făcut. A doua zi seara, uitându-se prin gaura din perete, care nu le-a fost mirarea s-o vadă pe frumoasa prințesă Dorita, îmbrăcată într-o rochie de brocart argintiu, presărată cu smaralde și rubine, rochie pe care i-o dăruise Zâna Lalelelor. Părul ei buclat și strălucitor ca aurul îi cădea în valuri pe spinare, ochii ei frumoși și mari de căprioară străluceau aidoma stelelor iar fața îi era mai albă și mai catifelată decât petalele de crin. Fără să mai piardă vremea, prințul bătu la ușa camerei unde locuia Ramură-de-Scorțișoară, intră înăuntru și, îngenunchind la picioarele prințesei, își mărturisi nețărmurita lui dragoste. Apoi cei doi tineri își povestiră unul altuia ce li se întâmplase. Prințesa fu foarte mâhnită auzind că tot necazul i se trăgea din partea fostei sale domnișoare de onoare Spin-Lung și a mamei acesteia.

Tot vorbind, iată că se lumină de ziuă; dar spre mirarea tuturor, prințesa nu se mai prefăcu în căprioară, căci – chiar în

noaptea aceea – prințesa împlinind cincisprezece ani, Zâna fântânilor nu mai avea nici o putere asupra ei.

Nu peste mult, prințul, prințesa, ministrul Bécafigue și Ramură-de-Scorțișoară auziră sunet de trâmbițe și pasul cadențat al unei oștiri. Ieșind afară, prințul recunoscu oastea tatălui său; iar într-un rădvan îl zări chiar pe bătrânul său tată. Într-o trăsură se aflau Spin-Lung și mama sa păzite de soldați.

Ce bucurie fără seamăn când regele își văzu fiul teafăr și sănătos! De la tatăl său, prințul află că acesta, jignit de nora pe care i-o trimisese vecinul său, se ducea cu oaste să-l pedepsească pentru afrontul pe care i-l adusese. Fiul îi povesti tatălui său toată tărășenia, îi vorbi despre răutatea și intrigile lui Spin-Lung și a mamai acesteia și-i arătă că viitorii lui socri nu aveau nici o vină. Apoi i-o prezentă tatălui său pe frumoasa prințesă Dorita. Bătrânul rege rămase încântat de strălucirea, gingășia și manierele alese ale fetei. Se întoarseră cu toții la palatul său și, după ce-i invitară și pe părinții prințesei, se pregătiră de nuntă. Spin-Lung și mama sa fură izgonite din țară și lăsate de izbeliște să-și rumege în voie răutatea și ticăloșenia de care dăduseră dovadă.

Ministrul Bécafigue îl rugă pe prinț să i-o dea de soție pe Ramură-de-Scorțișoară. Zâna Lalelelor, care o iubea foarte mult pe prințesă, îi fu nașă la cununie și împreună cu celelalte cinci zâne – surorile sale – îi dăruiră o mulțime de lucruri de mare preț precum și castelul în care locuiau ele și care, așa cum am mai spus, era de o neasemuită frumusețe. Nunta, dragii mei, a ținut o lună încheiată. M-au poftit și pe mine să iau parte la acele serbări care s-au ținut lanț și așa am aflat povestea prințesei Dorita și a prințului Viteazul, pe care, neavând inima s-o păstrez numai pentru mine, v-am spus-o și vouă.

PASĂREA ALBASTRĂ

A fost odată un rege foarte bogat. S-ar fi putut socoti un om fericit dacă nu i-ar fi murit soția pe care o iubise foarte mult. Durerea lui, a fost atât de crâncenă încât vreme de opt zile, închis în odaia lui a plâns întruna. Curtea și sfetnicii intrau cu rândul la el și încercau în fel și chip să-i mai ușureze durerea. Dar nimic nu-i putea abate gândul de la nenorocirea ce-l lovise. În sfârșit, după mai bine de o lună de zile, veni și o văduvă în văluri lungi, negre care de îndată ce-l văzu începu a plânge atât de tare încât regele o privi oarecum mirat. După ce femeia se mai potoli din plâns, regele începu a discuta cu ea, întrebând-o pe cine jelea cu atâta disperare. Ea îi răspunse, cu lacrimi în glas, că plângea după bărbatul ei care se prăpădise și care fusese cel mai bun soț din lume. Tot vorbind, începu a-și ridica încet vălul de pe față și regele văzu cu plăcere că văduva era tânără, că avea niște ochi mari, albaștri, foarte frumoși, adumbriți de gene lungi și negre; mai văzu că tenul îi era alb și curat, că avea buze rumene și dinți strălucitori. Și iată că tot văzându-se în fiecare zi, începură a vorbi din ce în ce mai puțin despre cei morți și tot mai mult despre ei doi. Așa că după vreo două luni nimeni nu se mira când regele se însură cu văduva.

Am uitat să vă spun că din prima lui căsătorie regele avea o fată de o frumusețe neasemuită care era socotită drept a opta

minune a lumii. Fata se numea Florina și, când tatăl ei se însură a doua oară, ea tocmai împlinise cincisprezece ani. Noua regină avea și ea o fată care fusese botezată de Zâna Furtunii, dar fata reginei nu era nici pe departe tot atât de frumoasă ca fata regelui. I se spunea Pestrița, fiindcă pe lângă faptul că era foarte rea și invidioasă era toată plină de pistrui mai rău decât un păstrăv. Regina însă își iubea foarte mult fata. Ca să nu fie tot timpul comparată cu Florina, făcea tot ce-i stătea în putință pentru a o scoate mereu în față pe fiica ei interzicându-i Florinei să se arate prea des pe la Curte.

După o vreme, regele îi spuse soției sale că cele două fete ar trebui măritate. Regina îi răspunse că era de acord, cu condiția s-o mărite mai întâi pe fiica ei. Regele, răspunzându-i că nu are nimic împotrivă, regina îl pofti la curte pe prințul care le era vecin și care se numea Încântătorul. Prințul primi bucuros invitația, mai ales că aflase că regele avea două fete de măritat. În ziua sosirii sale, Regina își îmbrăcă fiica într-o rochie de dantelă roz, brodată cu fir de argint și o împodobi cu giuvaeruri dintre cele mai scumpe. Pe Florina o obligă să se îmbrace cu o rochie modestă de pânză și nu-i îngădui să-și pună nici măcar cerceii pe care-i avea de la mama sa.

După ce regina îl primi pe prinț cu multă ceremonie, i-o prezentă imediat pe Pestrița. Prințul o privi pe fata înzorzonată ca o sorcovă apoi spuse:

– Am văzut-o pe prima prințesă, acum vreau s-o văd și pe cea de-a doua !

– Vai, zise regina, nu e demnă de înălțimea voastră! Dar dacă țineți cu tot dinadinsul s-o vedeți, poftim, e fetișcana de colo, îmbrăcată ca vai de lume !

Când prințul se uită la ea, Florina se înroși, apoi surâse, un surâs care o lumină toată și o făcu să pară și mai frumoasă decât era. Prințul rămase uluit și multă vreme nu-și mai putu lua ochii de la ea. Apoi, după ce-i făcu câteva complimente, lăudându-i

frumusețea, nu mai vru să stea de vorbă cu nimeni decât cu ea.

Furioasă, regina se plânse regelui, rugându-l ca atâta vreme cât prințul va rămâne la Curte, să-i îngăduie s-o închidă pe Florina în turn, altfel fata ei avea să rămână nemăritată. Regele învoindu-se de îndată ce Florina se întoarse în odaia ei, patru soldați din gardă o luară și o închiseră în cămăruța din vârful turnului.

Prințul, care nu știa ce se întâmplase, o aștepta în zadar pe Florina a doua zi. Câțiva curteni, puși de regină, începură a-i spune acestuia că Florina pe cât era de frumoasă pe atât era de mofturoasă; că avea o fire schimbătoare, că-și chinuia slugile dându-le porunci care se băteau cap în cap, că era orgolioasă, încrezută, rea de gură și zgârcită din cale-afară. Auzind toate aceste lucruri, prințul căzu pe gânduri. „E oare cu putință, își spuse el, ca o fată atât de frumoasă să aibă atâtea cusururi? Parcă nu-mi vine a crede !"

În vreme ce prințul își punea o asemenea întrebare, sărmana Florina se afla culcată pe jos, în cămăruța acelui turn îngrozitor. „Vai, își spuse ea, m-au închis aici ca să nu mai pot vorbi cu acel prinț fermecător. Și acest lucru numai mama mea vitregă trebuie să-l fi pus la cale!"

Între timp regina îi trimise prințului o mulțime de daruri de o bogăție nemaivăzută precum și cea mai înaltă decorație: „Ordinul cavalerilor dragostei".

– Darurile sunt din partea prințesei Florina? întrebă el.

– Nu, din partea prințesei Pestrița, măria-ta, care te vrea de bărbat, răspunseră slugile.

– Atunci vă rog să i le duceți înapoi și să-i spuneți că eu nu mă voi însura decât cu prințesa Florina ! Apoi ceru să fie primit de rege și de regină pe care-i întrebă unde se află prințesa.

– Mărite prinț, îi răspunse cu trufie regina, regele a poruncit ca fiica lui să nu iasă din odaie decât numai după ce fiica mea se va fi măritat.

– Foarte bine, n-are decât să se mărite. Dar ăsta nu e un motiv ca să ţineţi cealaltă fată încuiată în cameră!

Apoi, privind-o cu dispreţ pe Pestriţa, îi întoarse spatele şi se îndreptă spre odaia lui. Prinţul venise însoţit de un sfetnic credincios al său la care ţinea foarte mult şi pe care-l rugă să-i găsească pe cineva care să-l ajute să stea de vorbă cu Florina. După o bucată de vreme se întoarse şi-i spuse că încă în seara aceea Florina va fi dusă într-o odaie de la parterul turnului, a cărei fereastră dădea spre grădină. Numai că sluga cu care vorbise sfetnicul dădu fuga şi-i istorisi totul reginei, care hotărî s-o trimită pe fiica ei în locul Florinei. Noaptea era atât de neagră încât era cu neputinţă ca prinţul să-şi dea seama de înşelăciune. Cuprins de o bucurie fără margini, prinţul îi spuse Pestriţei tot ce dorise să-i spună Florinei şi, pentru a o asigura de dragostea lui, îşi scoase inelul din deget şi i-l dărui Pestriţei, rugând-o să se mărite cu el. N-o părăsi decât după ce aceasta îi făgădui că se va întâlni cu el şi în noaptea următoare.

Între timp, Pestriţa se duse la naşa ei, Zâna Furtunii, şi-i povesti în amănunt tot ce se întâmplase, cum îl păcălise pe prinţ, cum acesta îi dăruise inelul şi cum ţinea cu orice preţ să se mărite cu el.

– Va fi foarte greu, draga mea, îi răspunse zâna, fiindcă Prinţul o iubeşte pe Florina. Întâlnindu-se cu tine, el a crezut că se întâlneşte cu ea. Dar mă rog, să încercăm şi să vedem ce putem face ! Hai să-l găsim pe prinţ şi să stăm de vorbă cu el.

Şi atingând-o pe Pestriţa cu bagheta, se treziră amândouă în palatul acesteia din urmă. În sala de onoare se întâlniră cu prinţul care se plimba singur şi gânditor.

– Ei, prinţule Încântător, zise Zâna Furtunii zâmbind, iată-ţi mireasa. Ţi-ai dat cuvântul că te vei însura cu ea. E fina mea, aşa că te sfătuiesc să ţi-l ţii, altfel va fi rău pentru tine!

– Ei, asta-i bună ! zise supărat prinţul. Eu mi-am dat cuvântul prinţesei Florina, nu fetei ăsteia pistruiate şi răutăcioase.

– Dar inelul ăsta cui i l-ai dat, prințe? întrebă Pestrița, arătându-i bijuteria.

– Vai, zise el, am fost înșelat ! În locul Florinei ai venit dumneata !

– Acum, zise zâna, din moment ce i-ai dat inelul și i-ai făgăduit să te însori cu ea, va trebui s-o iei de nevastă !

– Pentru nimic în lume nu voi face una ca asta ! strigă prințul. Ori mi-o dați pe Florina, ori nu mă voi mai însura niciodată ! Îmi fac bagajele și plec la mine acasă!

– Așa? spuse mânioasă zâna. Ei bine, n-ai să te mai însori trei ani de-acum încolo pentru că te vei preface într-o pasăre și, în loc să te duci acasă, vei zbura din creangă în creangă, singur și nefericit !

Și atingându-l cu bagheta ei fermecată îl preschimbă într-o frumoasă pasăre albastră ca și costumul cu care fusese îmbrăcat. Desfăcându-și larg aripile, prințul se așeză pe creanga unui chiparos, iar de acolo, zburând din creangă în creangă, ajunse în copacul aflat drept în fața turnului unde fusese închisă Florina. În graba ei de a se răzbuna pe prințul neascultător, Zâna Furtunii uitase să-i ia și glasul, așa că prințul, deși preschimbat în pasăre, putea vorbi cu voce omenească. Văzând-o pe frumoasa lui prințesă, închisă în cămăruța din vârful turnului, zbură până la fereastra ei.

– O, preafrumoasă stăpână a inimii mele, zise prințul, în sfârșit, te-am găsit !

– Cine vorbește? întrebă speriată prințesa.

– Eu, prințul Încântător care nu te iubește și nu te va iubi decât pe tine ! Fiindcă n-am vrut să mă însor cu Pestrița, nașa ei, o zână rea, m-a preschimbat în pasăre.

Ei, și ca să nu mai lungesc povestea, prințul începu a vorbi zilnic la fereastra Florinei, aducându-i în cioc, din palatul său de acasă, ba o pereche de cercei de o frumusețe nemaivăzută, ba un șirag lung de diamante mari cât o alună, ba un inel cu un sma-

rald uriaș, ba două brățări de aur, tot cu smaralde.

Ziua se ascundea în scorbura unui copac, de teamă să nu fie omorât de vânătorii regelui. Noaptea venea la fereastra iubitei sale și stăteau de vorbă până în zori.

– Vai, îi spunea adesea prințesa, când nu ești lângă mine, ceasurile mi se par fără sfârșit, iar când stai cu mine, orele trec ca clipele !

Se scurseră astfel mai bine de doi ani. Regina, ocupată să-și mărite fata pe care n-o mai voia nimeni, aproape că uitase de Florina. Într-o zi, când, în sfârșit, izbutise să convingă un rege să vină la Curtea ei, îi propuse să i-o dea de soție pe Pestrița, care între timp se făcuse și mai acră și mai urâtă.

– Ei, zise regele, dar știu, regină, că mai ai o fată, pe prințesa Florina ! Dacă mi-o dai de nevastă mă însor bucuros cu ea !

„Cum, își spuse înciudată regina, deși am închis-o în turn de atâta amar de vreme, lumea tot n-a uitat-o? Continuă să stea în calea fericirii copilei mele? Cred că a venit în sfârșit vremea să fac ceva și să scap de ea !"

Luându-și fata de mână, urcă până în cămăruța din vârful turnului și, deschizând furioasă ușa, rămase uluită când o văzu pe Florina. Căci fata era îmbrăcată cu o rochie de mare preț, ușoară ca o spumă și împodobită cu niște giuvaeruri cum nu-i fusese dat să mai vadă. Speriată, Florina abia avu timp să împingă ferestruica pentru ca mama ei vitregă și Pestrița să nu vadă Pasărea Albastră.

– Așa, va să zică ! strigă regina. Uneltești împotriva mea !

– Cu cine, regină? Nu ești dumneata temnicerul meu de atâta amar de vreme?

– Atunci de unde ai bijuteriile astea?

– Le-am găsit aici, în turn și m-am împodobit cu ele !

– Fata mea, zise regina, ia-i bijuteriile și împodobește-te tu cu ele. Iar în ce te privește pe dumneata, îi spuse ea Florinei,

lasă că aflu eu ce și cu cine unelteşti împotriva mea !

Și furioasă, trăgând-o pe fiica sa după ea, ieși trântind ușa. Începând chiar de a doua zi, în odaia Florinei își făcu apariția o slujnică cu o mutră foarte nevinovată care-i spuse că primise poruncă să stea o vreme cu ea. Întunecându-se afară, fata zise că se simte obosită și se culcă. Florina, văzând că doarme, întredeschise fereastra și Pasărea Albastră se așeză pe pervaz. Apoi începură să stea de vorbă ca de obicei, uitând de slujnicuță, care urmărea atentă tot ce se petrecea. Cum se lumină de ziuă, un străjer veni s-o ia pe slujnicuță, spunându-i că o cheamă stăpâna ei. Florinei nu-i trecu prin minte s-o întrebe cine era stăpână-sa. De îndată ce se văzu în fața reginei, slujnica îi spuse acesteia tot ce văzuse și auzise.

– A, deci prințul, în loc să plece pe alte meleaguri, stă toată ziua la taclale cu Florina ! Ei, lasă că-i vin eu de hac !

Și, supărată foc, regina dădu poruncă archebuzierilor săi să se așeze la pândă în jurul copacului și, de-îndată ce vor vedea Pasărea Albastră, să tragă în ea și s-o doboare. Și chiar așa se și întâmplă; rănită la picior, Pasărea Albastră reuși cu mare greutate să se vâre într-o scorbură. Când se făcu noapte, prințul zbură către palatul său, unde se ascunse. Cum însă piciorul îl durea din ce în ce mai tare, își aduse aminte de străbunicul său, mare meșter în tot soiul de leacuri, despre care se spunea că ar fi împlinit două sute de ani. Acest bătrân, deși avea pletele și barba albe ca zăpada, era încă în putere și-l iubea foarte mult pe strănepotul său. Văzând ce i se întâmplase, îi puse repede niște buruieni peste rană și tânărul se vindecă pe loc. Prințul îl rugă apoi să-i redea înfățișarea pe care o avusese înainte; dar bătrânul îi răspunse că acest lucru nu stătea în puterea lui. Cum o cunoștea însă bine pe Zâna Furtunii care-l prefăcuse în pasăre, îi făgădui să se ducă și s-o roage să rupă acea vrajă.

Între timp, tatăl Florinei, care era un om destul de bătrân, muri. Cum nimeni nu putea s-o sufere pe regină – care era o

femeie rea, hrăpăreață, avară, intrigantă și egoistă – și nici pe fiica ei ce avea o fire întrutotul asemănătoare cu a mamei sale, norodul se răsculă și le izgoni de la Curte, cerând să vină la cârma țării prințesa Florina. Aceasta, din ziua în care auzise că archebuzierii trăseseră în Pasărea Albastră, nu mai putea mânca nimic, nu mai putuse dormi, slăbise și se trăsese la față. Când sfetnicii și curtenii veniră s-o scoată din turnul în care fusese închisă atâta vreme, Florina abia se mai ținea pe picioare. După ce se mai înzdrăveni, începu a face ordine în treburile împărăției, dând dreptate norodului năpăstuit de regina cea rea, micșorând simțitor birurile și punând în slujbe de miniștri și de mari dregători numai oameni cinstiți și cu dragoste de țară. Apoi, cum nu-l putea uita pe prinț, lăsă în loc câțiva sfetnici de încredere care să aibă grijă de treburile țării, iar ea – îmbrăcată în straie de țărancă, legată la cap cu o basma mare și urâtă care-i acoperea jumătate din obraz – plecă spre Curtea iubitului ei. „Doamne, încotro o fi zburat – se întrebă prințesa. Te pomenești că eu îl caut în partea asta și el o fi zburat în partea cealaltă !" Și, obosită, se așeză pe marginea de piatră a unei fântâni. O bătrână, trecând pe acolo, o întrebă:

– Da' ce faci, fata mea, singură, aici?

– Nu sunt singură, măicuță, răspunse prințesa, ci sunt împreună cu necazurile, cu mâhnirea și cu grijile mele.

Rostind aceste cuvinte, Florina începu să plângă în hohote.

– Vai de păcatele mele, o fată atât de tânără să plângă astfel? se miră bătrâna. Hai, fata mea, nu mai fi necăjită și povestește-mi ce ți s-a întâmplat !

Ștergându-și lacrimile, Florina îi povesti totul de-a fir a păr, spunându-i cât era de îndurerată că nu putea da de urma Păsării Albastre. Cât se șterse la ochi, bătrâna se prefăcu într-o zână frumoasă care-i spuse zâmbind:

– Draga mea Florina, prințul nu mai e pasăre. După ce-a fost alungată din palat, mama ta vitregă a fugit dincolo de

hotarele țării; fata ei Pestrița n-a vrut s-o urmeze și s-a dus la nașa ei, Zâna Furtunii. Nu peste mult, a venit străbunicul prințului ca s-o înduplece să-i redea strănepotului său iubit vechea înfățișare. Zâna Furtunii nu s-a învoit decât cu condiția ca prințul s-o ia de nevastă, peste un an, pe Pestrița. Prințul n-are ochi s-o vadă și toată ziua nu se gândește decât la tine. Ar pleca să te caute, dar Pestrița se ține după el ca o umbră. Și cum îi e teamă ca nu cumva Zâna Furtunii să-l prefacă din nou în pasăre, se gândește cu groază că peste o lună se împlinește anul și va trebui să-și respecte făgăduiala. Dacă apuci să-l vezi și să-l săruți înainte de împlinirea anului, Zâna Furtunii nu mai are nici o putere asupra lui. Iată, ține aceste patru ouă. Să nu le spargi decât atunci când vei fi la ananghie. Și încă ceva: ia-o pe poteca asta și mergi drept înainte. Ea te va duce la palatul prințului.

Spunând aceste cuvinte, zâna dispăru. Florina puse ouăle în traistă și porni la drum pe cărarea arătată. După trei zile și trei nopți ajunse la poalele unui munte de fildeș, de o mărime și de o înălțime ametitoare, unde cărarea se înfunda. Cum nu mai exista nici un alt drum, Florina se așeză istovită la poalele acelui munte, neted ca o bucată de sticlă, tot gândindu-se cum să facă să-l poată trece. Și iată că-și aduse aminte de cele patru ouă. Scoase unul, îl sparse și găsi în el niște mici gheare de aur, pe care și le puse la mâini și la picioare și cu care urcă muntele cât ai clipi din ochi.

Când ajunse în vârf, alt necaz: de cealaltă parte a muntelui se întindea un mare lac înghețat a cărui gheață era limpede ca o oglindă. Pe marginea lui stăteau mii de fete și de femei care se priveau în acea uriașă oglindă de gheață ce arăta fiecăreia nu chipul ei adevărat, ci așa cum ar fi dorit ea să fie. De îndată ce-o zăriră pe Florina, femeile începură să strige:

– Cine mai e și nepoftita asta? Când o să coboare de pe munte o să ne sfărâme gheața !

Speriată, prințesa mai sparse un ou din care ieșiră patru porumbei albi.

– Dragii mei, le zise Florina, dacă mă puteți duce la Curtea prințului Încântătorul vă voi rămâne recunoscătoare toată viața mea !

Porumbeii o apucară toți patru cu ciocurile de rochie și nu se oprirră decât în curtea castelului. Florina le mulțumi, sărutându-i pe fiecare în parte. Vai, cum îi mai bătea inima, când văzu castelul iubitului ei ! După ce-și mai veni în fire, prințesa întrebă pe unul dintre străjeri cum l-ar putea vedea pe prinț.

– Ai să-l vezi mâine, când s-o duce la biserică să se cunune! i se răspunse.

Dumnezeule, ce veste ! Deci Pestrița era pe cale de a se mărita cu iubitul ei ! Florina simți cum i se frânge inima de durere. Își căută un adăpost pentru noapte și se culcă.

A doua zi se sculă cu noaptea în cap și intră în biserică înaintea nuntașilor. Prințul veni primul: era palid la față și foarte mâhnit. Nu după mult, apăru și Pestrița, înzorzonată ca o sorcovă. Florina o privi și i se păru și mai urâtă ca înainte. Învingându-și sila, se apropie de ea.

– Cine ești de cutezi să te apropii de măreața mea persoană? întrebă ea pe un ton răstit.

– Nu-s de pe aici... Vin de foarte departe ca să vă vând niște lucruri deosebite.

Și-i întinse cele două brățări de aur și de smaralde, cu o lucrătură atât de deosebită, pe care i le adusese prințul când se afla închisă în cămăruța din turn.

– Mda... sticlărie goală, dar frumoasă. Îți dau zece bănuți pe ele.

– Doamnă, mai întâi arătați-le unor cunoscători și pe urmă vorbim despre preț.

Pestrița îi întoarse spatele și se duse să-i arate prințului brățările. Acesta se făcu alb ca hârtia, oftă adânc și foarte multă

vreme nu scoase nici un cuvânt. Apoi întrebă:

– De unde le ai?

– Mi le-a adus femeia aceea jerpelită de colo. Crezi că valorează ceva?

– Brățările astea două prețuiesc cât jumătate din regatul meu ! Credeam că nu există decât o singură pereche pe lume, dar văd că m-am înșelat !

Întorcându-se la Florina, Pestrița o întrebă cât voia pe ele. Aceasta îi răspunse că nu dorea bani, ci doar îngăduința de a dormi la noapte în camera Ecourilor.

– Foarte bine, zise Pestrița, încântată de un asemenea târg. Dormi unde poftești.

Pe vremea când prințul fusese pasăre îi istorisise Florinei că sub apartamentul său se afla o odaie care fusese construită în așa fel încât cea mai neînsemnată șoaptă se auzea clar în dormitorul regelui. În noaptea aceea Florina îi vorbi prințului despre ea, plânse, se rugă, suspină. Dar, din păcate, prințul dormea dus și nu auzi nimic.

Tulburat de amintirea iubitei sale Florina și disperat că era obligat să se însoare cu o femeie pe care nu putea s-o sufere, o vreme nu mai putu dormi noaptea. Atunci doctorul îi recomandase ca la culcare să bea un pahar cu lapte în care îi punea câte un praf de dormit.

O femeie care nu o putea suferi pe Pestrița, precum și câțiva dintre valeții credincioși prințului îi povestiră stăpânului lor tot ce auziseră. A doua zi Florina, nemaiavând ce-i duce Pestriței, sparse un ou și scoase din el un colier de o bogăție și de o frumusețe nemaivăzute: era din aur masiv, alcătuit dintr-un șirag de smaralde mari și mici cât aluna, dintr-un alt șirag de rubine care ardeau ca focul, toate mari cât cireașa și dintr-un al treilea șirag de diamante mari cât nucile care sclipeau în toate culorile curcubeului. Când îl văzu, Pestrița se înroși de bucurie. Colierul îi plăcu atât de mult încât i-l smulse Florinei din mână.

– Același preț ca și pe cele două brățări.

– Foarte bine, zise ea râzând. Din partea mea poți să te culci și pe acoperișul palatului !

Numai că în seara aceea, sfătuit de credincioșii săi, prințul nu-și mai bău paharul cu lapte, așa că auzi limpede tot ce șoptea Florina. Năucit de bucurie, se sculă din pat, coborî treptele și intră în Odaia Ecourilor. O găsi pe frumoasa lui iubită, îmbrăcată într-o rochie albă de tafta pe care o avea pe sub straiele groase. Nebun de fericire, se aruncă la picioarele ei. Florina îl ridică, îl cuprinse pe după gât și-l sărută pe buze. În clipa aceea, un trăsnet zgudui palatul. Nașa Pestriței murise de ciudă că fina ei preaiubită nu izbutise, cu toate străduințile ei, să ajungă regină. Pestrița, căutându-l pe prinț și dând peste cei doi iubiți în Odaia Ecourilor, se înnegri de mânie. Vru să se repeadă la Florina, dar aceasta, mai iute decât ea, scoase ultimul ou din traistă și-l aruncă în urâta și nerecunoscătoarea fata care voise cu orice preț să-i ia locul.

Și ce credeți că s-a întâmplat, dragi copii? Nici n-o să vă vină să credeți ! Pestrița s-a preschimbat cât ai clipi într-o purcică urâtă și bălțată, care guițând de-ți spărgea urechile se strecură printre picioarele celor de față și fugi ascunzându-se în pădurea care înconjura palatul.

Prințul Încântător și frumoasa prințesă Florina se căsătoriră a doua zi și făcură o nuntă cum nu s-a mai văzut. Când iubești cu adevărat, nu există piedici de netrecut, spune o zicală din bătrâni. Și iată că povestea asta vine să întărească aceste vorbe înțelepte.

PITICUL GALBEN

A fost odată o regină căreia din mulții copii pe care-i avusese nu-i mai rămăsese decât o fată la care ținea ca la ochii din cap. De teamă ca nu cumva s-o piardă, nu-i făcea nici cea mai mică observație. Tânăra, sortită într-o zi să poarte coroană, era de o frumusețe neasemuită, numai că din păcate pe cât era de frumoasă, pe atât era de încrezută, de încăpățânată și de trufașă, disprețuindu-i pe toți cei din jurul ei. Mama sa, regina, prin mângâierile exagerate și prin îngăduința fără margini, îi întărise părerea că nimeni și nimic în lume nu era demn de ea. În sfârșit, parcă pentru a pune vârf vanității fiicei sale, regina o numi Ceafără-pereche-de-frumoasă, iar mai pe scurt Frumoasa Lumii. Apropiindu-i-se vremea măritișului, câțiva pictori celebri îi făcură portretul iar tablouile au fost trimise la Curțile celor mai mari regi. Când acești regi o văzură, toți se îndrăgostiră de ea; unii mai întreprinzători se urcară repede în calești și veniră la Curte s-o vadă în carne și oase. Douăzeci de regi sosiră astfel, unul după altul, cheltuind bani cu nemiluita pentru serbări și banchete, străduindu-se să placă prințesei. Și toți erau din cale-afară de fericiți când smulgeau de la ea câte un „Mda, e frumos!"

Cum nu arăta că s-ar simți atrasă de vreunul dintre petitori, mama sa, regina, care vroia s-o vadă măritată și la casa ei, o

întrebă într-o zi:

– Fata mea, chiar nu vrei să renunți deloc la trufia asta fără margini? Să nu-i mai privești cu atât dispreț pe regii care au venit la Curtea noastră? N-ai de gând să-ți alegi un mire?

– Mă simt foarte fericită aici, răspunse Frumoasa Lumii. În loc să mă mărit cu vreunul dintre regii ăștia, prefer să trăiesc liniștită, nepăsându-mi decât de mine.

Neștiind ce să mai facă, regina își aduse aminte că auzise de o zână foarte înțeleaptă care se numea Zâna Pustiurilor. Din păcate, era însă foarte greu să ajungi până la ea, fiindcă zâna era păzită de niște lei fioroși. Ca să n-o mănânce, regina auzise că trebuia să facă o plăcintă din pământ cernut amestecat cu șapte ouă de crocodil. Regina făcu deci plăcinta, o puse într-un coșuleț și o porni spre pustiul ce se întindea nu departe de Curtea ei. Obosită, fiindcă mersese totuși o bucată de vreme cu coșulețul în mână, se opri sub singurul copac pe care-l întâlni în drum și care, culmea uimirii, era un portocal. Fie din pricina ostenelii, fie a miresmei florilor de portocal, regina adormi. Când se trezi, văzu pe creanga de deasupra ei un fel de pitic care, mâncând o portocală, îi spuse:

– Ei, regină, află că știu pe cine cauți și mai știu și cât îți este de frică să nu te înfulece leii. Partea cea mai proastă e că nu mai ai plăcinta să le-o arunci.

Speriată, regina se uită în coșuleț și văzu că plăcinta dispăruse; și ca o culme a nenorocirii se auziră și răgetele leilor.

– Vai, spuse regina plângând, va trebui să mă resemnez cu soarta care mă așteaptă! Singura mea mâhnire e că n-am apucat să-mi văd fata măritată.

– Cum, ai o fată? strigă Piticul Galben (i se spunea astfel fiindcă avea o față care bătea spre portocaliu, era îmbrăcat în galben și locuia într-un portocal). Îmi pare bine. Dacă mi-o dai mie de nevastă, te scap de leii care se apropie.

Regina îl privi cu atenție și, speriată de mutra lui îngrozi-

toare, nu cuteză să mai spună nimic.

– Cum, femeie, strigă el, mai stai pe gânduri? Nu ții deloc la viața ta?

În aceeași clipă regina zării leii care, ieșind de după o colină, se apropiau de ea răgând.

– Fie, șopti regina, îți dau fata, dar scapă-mă ! Știi că fata mea e însă atât de încântătoare încât nu i se mai spune decât Frumoasa Lumii.

– A, făcu disprețuitor piticul, deci Frumoasa Lumii este fata ta? Ei bine, n-o vreau! E prea frumoasă pentru mine și am auzit că mai e și mofturoasă.

– Cum, spuse uimită regina, n-o vrei pe Frumoasa Lumii pe care o pețesc o mulțime de regi și de prinți?

– Ei bine, răspunse piticul, am s-o iau de nevastă, dar numai din milă pentru tine. Te rog însă să-ți aduci aminte de darul pe care mi l-ai făcut.

În aceeași clipă, în portocal se deschise o ușiță și regina, îngrozită de leii care erau la doi pași de ea, se năpusti înăuntru. Biata regină tremura atât de tare încât abia târziu observă în partea cealaltă a copacului o a doua ușiță. O deschise încetișor și văzu că dădea într-o câmpie plină de urzici și de scaieți. La câțiva pași de ea se afla o colibă acoperită cu paie. Piticul Galben ieși din colibă, frecându-și bucuros mâinile. Purta o jachetă galbenă de postav, era chel ca-n palmă, avea ochii mici și galbeni, nasul turtit și urechile clăpăuge. Dar cel mai cumplit lucru era răutatea și viclenia care i se citeau pe chip.

– Sunt încântat, mamă-soacră, spuse el rânjind, să-ți arăt „palatul" în care va trăi de-acum încolo Frumoasa Lumii, alături de mine. Va mânca urzici și portocale și va avea un măgar pe spinarea căruia să se plimbe. Va bea apă din fântâna de colo, și poate din când în când am să-i aduc câteva broaște ca să-și facă din ele o supă. Iar eu voi sta zi și noapte alături de ea, așa chipeș și isteț cum mă vezi.

Dându-și seama de viața groaznică pe care i-o făgăduia piticul fiicei sale, nefericita regină leșină. Când se trezi, aproape că nu-și credea ochilor, căci se afla acasă, în odaia ei, culcată în patul ei curat. Aproape că nici nu-i veni a crede că fusese cea care se dusese după Zâna Pustiurilor, că fusese cât pe-aci s-o sfâșie leii și că făgăduise acelui pitic îngrozitor să i-o dea pe fata ei de soție. Crezu că totul nu fusese decât un vis urât. Dar dându-se jos din pat văzu că avea pe cap o bonetă de noapte de culoare galbenă, deosebit de frumoasă, împodobită cu dantele scumpe și cu panglici de aceeași culoare. Cum nimeni nu știa cine-i dăduse acea bonetă, regina își dădu seama că ceea ce i se întâmplase nu fusese un vis și că boneta i-o pusese pe cap Piticul Galben atunci când ea leșinase. Speriată de moarte, se vârî la loc în pat și, plângând întruna, nu mai vru să mănânce, nici să bea nimic. Frumoasa Lumii, care totuși își iubea mama, văzând că nu poate smulge nici o mărturisire de la ea, se gândi să se ducă să ceară sfatul Zânei Pustiurilor. Făcu și ea aceeași plăcintă menită s-o apere de lei și a doua zi porni la drum. Ajungând sub portocalul despre care am mai vorbit și văzându-l plin de flori și de fructe, puse coșulețul jos și culese câteva portocale, vrând să-și potolească setea. După ce isprăvi de mâncat, vrând să-și ia coșulețul de jos, văzu că era gol. În aceeași clipă îl văzu lângă ea pe piticul despre care v-am vorbit.

– Ce-ai pățit, frumoaso? o întrebă el.

– Vai, răspunse ea, cineva mi-a șterpelit plăcinta din coșuleț și nu mai pot ajunge la Zâna Pustiurilor.

– Dar ce treabă aveai cu zâna? Spune-mi mie, fiindcă-i sunt rudă apropiată și fiindcă sunt tot atât de binevoitor ca și dânsa în a ajuta pe cineva.

– Ei bine, spuse prințesa, mama mea, stăpâna acestei țări, este de la o vreme de o tristețe copleșitoare. Mă gândesc că poate s-o fi îmbolnăvit din pricină că nu i-am făcut pe voie și n-am vrut să mă mărit. Dar trebuie să-ți mărturisesc că n-am

găsit încă un bărbat care să mi se pară a fi demn de mine. Uite, vezi, de asta aș fi vrut să vorbesc cu zâna...

– Nu te mai osteni, prințesă, îi zise piticul. Eu sunt cel mai în măsură să lămuresc lucrurile. Regina e amărâtă fiindcă a făgăduit că te vei mărita cu mine.

– Cum, mama te vrea de ginere? strigă Frumoasa Lumii, dându-se un pas înapoi.

– Nu-mi pasă câtuși de puțin de această onoare, strigă disprețuitor piticul. Iată că vin leii. Din trei îmbucături te vor da gata !

– Vai, Doamne, ce se va întâmpla cu mine? Oare să-mi fi fost scris să sfârșesc în burta acestor fiare? Nu, decât o astfel de moarte, prefer să mă mărit cu unul chiar și mai hâd decât tine !

– Uită-te bine la mine, prințeso, înainte de a-ți da cuvântul. Să nu-mi strigi mai târziu că n-ai avut timp să mă admiri.

– Te-am văzut cât ești „de frumos", strigă prințesa. Ai spus că mă scapi de lei, scapă-mă !

Și cum leii ajunseseră la doi pași de ea, cu gurile larg căscate și cu limbile atârnând, prințesa leșină. Când se trezi din leșin, văzu că era la ea acasă, în patul ei alb și curat, dar îmbrăcată într-o cămașă de o rară frumusețe, împodobită cu dantele și cu panglici scumpe, iar în deget avea un inel făcut din câteva fire de păr roșu, răsucite cu măiestrie. Inelul îi fusese pus atât de bine pe deget încât nu și l-ar fi putut scoate decât cu piele cu tot. Când prințesa văzu toate acele lucruri își aduse brusc aminte de tot ceea ce i se întâmplase în pustiu; atunci căzu și ea în aceeași neagră deznădejde ca și mama ei, neliniștind întreaga Curte.

Nerăbdători s-o vadă pe prințesă măritată, sfetnicii și curtenii o rugară să-și aleagă totuși un mire dintre pretendenții aflați la Curte. Întâlnirea cu acel îngrozitor Pitic Galben o schimbase mult pe Frumoasa Lumii; acum nu mai era nici orgolioasă, nici disprețuitoare. Se gândi totuși să-și aleagă un bărbat puternic și curajos în stare să-l înfrunte pe pitic dacă va fi

nevoie. Așa că îl alese pe Regele minelor de aur, cel mai chipeș și mai viteaz dintre toți pretendenții. Fericită, toată lumea se pregăti de nuntă. Regele minelor de aur porunci să fie aduse din țara sa bogățiile nenumărate: butoaie cu bani de aur pe care îi împărți norodului, veșminte nemaivăzut de frumoase și giuvaeruri fără pereche pe lume pe care le oferi miresei. Apoi trimise crainici pe la toate Curțile domnești din jur, invitând lumea la nuntă.

În tot acest timp, cei doi miri, stând zilnic de vorbă, se îndrăgostiseră unul de celălalt în așa măsură încât abia acum își dădură seama că fuseseră parcă făcuți unul pentru celălalt.

Regele minelor de aur observă că mireasa nu mai era nici orgolioasă, nici îngâmfată, nici disprețuitoare, ci dimpotrivă, avea o mulțime de calități demne de toată lauda.

În sfârșit sosi și ziua mult așteptată. În clipa în care cei doi tineri se pregăteau să iasă din sala cea mare și să se ducă la biserică, văzură intrând o bătrână înaltă, slabă ca o scândură și urâtă ca Muma-Pădurii, târând după ea o cutie mare.

– Hai, prințeso, strigă ea, crezi că poți să-ți calci nepedepsită cuvântul pe care ți l-ai dat Piticului Galben? Eu sunt Zâna Pustiurilor iar el este neam cu mine. Fără el, te-ar fi mâncat leii, fetițo ! Așa că nu uita făgăduiala, dacă nu vrei s-o pățești!

Furios că acea bătrână nu-l lăsa să se însoare, Regele minelor de aur își trase sabia din teacă și se năpusti asupra ei.

– Nefericito, strigă el, piei din ochii mei și nu mă obliga să-mi încarc sufletul cu un păcat!

Abia isprăvi de rostit aceste vorbe și din cutie țâșni, parcă împins de un arc, Piticul Galben.

– Rege, zise el, mireasa ta e de fapt mireasa mea. Prințesa care vrea să se mărite cu tine s-a logodit cu mine. Dovadă stă inelul din fire de păr din degetul ei. Încearcă să i-l scoți și vei vedea că nu vei izbuti. Așa că dă-te la o parte să-mi iau mireasa !

În clipa în care Regele minelor se repezi cu sabia la pitic,

zâna cea rea o izbi pe prințesă cu o lance scurtă, rănind-o și trântind-o la pământ. Cei de față începură să țipe, regina leșină, și până să se dezmeticească nuntașii piticul o înșfăcă pe prințesă iar zâna pe mire și toți patru se făcură nevăzuți. Ajunsă în ținutul ei, Zâna Pustiurilor îl închise pe rege într-o grotă întunecoasă, ferecându-l în lanțuri. Cum se pare că regele îi plăcuse din cale-afară de mult, zâna bătrână și urâtă se gândi să-l ia de bărbat. Așa că după câteva zile, preschimbându-se într-o tânără plină de grație, intră în grotă și zise:

– Doamne, ce văd? Un prinț atât de încântător, ferecat în lanțuri în grota asta ! Cine te-a pedepsit astfel și de ce?

– Habar n-am, răspunse regele. O bătrână rea și urâtă care pretinde că e Zâna Pustiurilor.

– Vai, stăpâne, strigă tânăra, dacă ai căzut în mâna acestei femei nu vei scăpa de aici decât după ce te vei însura cu ea. A mai jucat astfel de renghiuri și altora.

În timp ce tânăra făcu pe mâhnita, regele observă că avea picioare de capră, așa cum văzuse la Zâna Pustiurilor. Regele își dădu imediat seama de înșelăciune, dar nu zise nimic. Ba dimpotrivă, făcându-i jocul, spuse:

– De fapt nu-i port pică. Singurul lucru care mă deranjează e că-l părtinește pe Piticul Galben, că urâtul acela se plimbă liber iar pe mine mă ține ferecat aici. Dacă mi-ar reda libertatea s-ar putea să-i fiu recunoscător și, până la urmă, cine știe, poate o să mă însor cu ea.

Înșelată de aceste vorbe, Zâna Pustiurilor se hotărî să-l scoată pe rege din grotă și să-l ducă într-un loc mult mai plăcut. Luându-l de mână, începu a zbura cu el pe sus. Cum nu se aflau la o înălțime prea mare, regele văzu la un moment dat un palat de sticlă iar în el, culcată pe un pat, cu mâinile sub cap, pe Frumoasa Lumii. Cum fata ridicase ochii chiar în clipa aceea spre cer, își văzu mirele zburând împreună cu zâna care i se păru negrăit de frumoasă.

– Vai, strigă prințesa, nu sunt destul de nefericită în castelul ăsta? Ca o culme a nenorocirii acum mai vine și demonul geloziei să-mi răneáscă inima ! Cine o fi oare fata cea frumoasă cu care m-a schimbat regele?

În timp ce prințesa se frământa astfel, cei doi ajunseră într-o câmpie întinsă, smălțată cu mii de flori. În zare se vedea un palat neasemuit de frumos ale cărui ziduri păreau a fi de smarald. Când ajunseră în fața lui, regele observă că palatul era într-adevăr de smarald, bolțile de rubin iar podelele de diamant. Zâna Pustiurilor îl conduse pe rege în cea mai frumoasă cameră ce s-a putut vedea vreodată și-l lăsă o vreme singur, urmărindu-l să vadă ce face. Regele, care presupunea că era observat, se duse în fața unei oglinzi mari și zise cu glas tare:

– Oglindă, oglinjoară, arată-mi ce trebuie să fac ca să fiu pe placul Zânei Pustiurilor, fiindcă acest gând mă preocupă fără încetare !

Regele avea motivele lui s-o înșele pe zână. Dorea să-l lase să se plimbe singur pe malul mării. Ea îl lăsă fiindcă acea mare era tot timpul atât de furtunoasă încât nici un vas n-ar fi putut naviga pe ea. După ce se plimbă multă vreme pe nisip, regele auzi în preajmă un glas plăcut care-l făcu să întoarcă repede capul. Nu departe de el văzu o fată zveltă ieșind din valuri, învesmântată doar în pletele sale. În loc de picioare avea o coadă de pește. Apropiindu-se de ea, fata îi zise:

– Știu cât ești de mâhnit fiindcă te afli departe de mireasa ta și, ca o culme a nenorocirii, i-ai căzut cu tronc Zânei Pustiurilor care și-a pus în cap să se mărite cu tine. Dar dacă vrei să știi, eu te pot ajuta să fugi din acest loc.

Regele, descumpănit, nu știa ce să zică. Se temea ca zâna să nu-și fi luat chip de sirenă ca să afle ce are de gând. Sirena, ghicindu-i gândurile, zise:

– Nu te speria, nu-ți întind nici o capcană. Îi urăsc și pe Zâna Pustiurilor și pe Piticul Galben, fiindcă sunt cumplit de

ticăloși. Află că o văd zilnic pe mireasa ta care este cumplit de nefericită. Să știi că mi-e foarte milă de ea și aș vrea mult s-o ajut. Dacă vei avea încredere în mine, te voi salva de aici.

– Am, răspunse regele, și voi face tot ce-mi vei porunci.

– Atunci să nu mai pierdem vremea, zise sirena. Vino cu mine ca să te duc la palatul de sticlă. Voi lăsa în locul tău, pe țărm, ceva care va semăna leit cu tine, ca s-o păcălim pe zână. Spunând acestea, rupse repede câteva trestii de pe mal, le legă, apoi suflând peste ele, spuse:

– Dragele mele, vă poruncesc să rămâneți întinse pe nisip, până ce va veni să vă ia Zâna Pustiurilor.

Trestiile luară imediat înfățișarea Regelui minelor de aur. Sirena îl așeză apoi pe rege pe coada ei de pește și amândoi începură a pluti pe valurile agitate.

– Acum trebuie să-ți spun, zise sirena, ce s-a întâmplat cu mireasa ta. După ce Zâna Pustiurilor a rănit-o, piticul n-a mai stat s-o îngrijească ci a adus-o în grabă în palatul lui de sticlă, aflat și el pe malul acestei mări.

– Să nu-mi spui că s-a însurat cu ea, că voi muri pe loc de durere !

– Nu s-a însurat. Prințesa a pierdut foarte mult sânge și a fost foarte bolnavă. Acum se simte aproape bine și stă ceasuri întregi pe țărmul mării.

Când isprăvi de rostit aceste vorbe, regele văzu că ajunseseră în fața palatului de sticlă. Partea dinspre mare era singura neîngrădită.

– Știu că Frumoasa Lumii e acum pe țărm. Dar cum s-ar putea să dai ochi cu Piticul Galben, ține spada asta cu care poți înfrunta cele mai mari primejdii. Ai grijă însă ca nu cumva s-o lași din mână. Rămâi cu bine ! Eu mă ascund sub stânca asta. Dacă vei avea nevoie de mine ca să te duc mai departe împreună cu prințesa mă vei găsi aici; căci regina, mama ei, e cea mai bună prietenă a mea și la rugămintea ei am venit să te caut, Rege

al minelor de aur.

Spunând aceste cuvinte, sirena îi dădu regelui o spadă făcută dintr-un singur diamant care lucea de-ți lua ochii.

Când Zâna Pustiurilor văzu că cel iubit nu mai venea, porni după el să-l caute. Zărind mănunchiul neînsufleţit de trestii care semăna leit cu regele, crezu că cel pe care-l iubea murise. Săgetată de durere, scoase un strigăt atât de cumplit, încât se cutremurară munții și se clătinară cerurile. După ce plânse și urlă până nu mai putu, chemă nouă dintre slugile sale care-l îngropară pe presupusul rege într-un mausoleu de o bogăție fără seamăn.

În vremea asta, regele, călăuzit de dragostea sa, o căuta nerăbdător pe Frumoasa Lumii. După ce înfruntă patru grifoni și șase balauri, își găsi aleasa inimii stând sub un copac umbros. Regele înaintă spre ea, vrând să i se arunce la picioare. Dar prințesa, roasă de gelozie, se ridică de jos, pregătindu-se să fugă.

– Nu mă condamna, până nu mă asculți ! strigă regele. Nu sunt nici necredincios, nici vinovat.

– O, strigă furioasă prințesa, te-am văzut cu ochii mei împreună cu altă femeie !

– Da, îi răspunse el – dar împotriva voinței mele. Zâna Pustiurilor m-a răpit și m-a dus tocmai în capătul celălalt al pământului unde m-aș fi aflat și acum dacă nu m-ar fi ajutat sirena cea bună să ajung aici. Am venit, iubita mea, să te smulg din mâinile celui care te ține prizonieră în acest palat !

Când se aruncă la picioarele ei, lăsă, din nefericire, să-i cadă spada din mână. Piticul Galben, care stătea ascuns după o tufă, se repezi și o înșfăcă într-o clipă.

Prințesa scoase un țipăt sfâșietor.

– Acum, zise Piticul Galben, sunt stăpân pe soarta rivalului meu. Am să te las să pleci din locurile astea, iar tu, i se adresă prințesei, te vei mărita de îndată cu mine !

– A, asta nu, spuse regele. Mai bine mor, decât să văd întâmplându-se acest lucru !

– Atunci mori! zise piticul, izbindu-l drept în inimă.

Prințesa, neputând supraviețui iubitului ei, muri și ea peste câteva clipe. Astfel au pierit cei doi nefericiți, din pricina unei clipe de neatenție a regelui pricinuită de gelozia fără temei a iubitei sale. Piticul cel rău a preferat să o vadă pe prințesă moartă decât măritată cu altul.

Zâna Pustiurilor, aflând cum fusese înșelată, a poruncit să se dărâme de îndată mausoleul ridicat în cinstea celui pe care-l îndrăgise și pe care acum îl ura de o sută de ori mai mult decât îl iubise. Sirena, adânc mâhnită de moartea celor doi tineri, i-a preschimbat în palmieri, care trăiesc și astăzi, împletindu-și ramurile și mângâindu-se unul pe celălalt cu frunzele lor veșnic verzi și frumoase.

ANTOINE HAMILTON (1646-1720)

Antoine Hamilton – autorul basmului *Floare-de-spin*, una dintre cele mai reușite povești ale sale – se trage dintr-o veche și ilustră familie scoțiană. Unii dintre biografii săi spun că s-ar fi născut în Irlanda iar dacă e să-i dăm crezare lui Voltaire se pare că a venit pe lume în Franța, la Caen, în anul 1646. Bunicul său – ducele de Hamilton – a fost de altfel și duce de Châtelleraut.

După moartea lui Carol I familia sa s-a stabilit în Franța și a rămas atât cât a trăit Cromwell, întorcându-se în Anglia abia în 1660, când a fost restabilit pe tronul părinților săi Iacob al II-lea.

Când s-a înapoiat în Anglia Antoine Hamilton avea paisprezece ani, așa că avusese destulă vreme să-și însușească perfect limba franceză. Mai târziu, când a fost prezentat la Curte, i-a fost ușor să se familiarizeze cu atmosfera deoarece aristocrația engleză vorbea franceza și se comporta la fel ca marea nobilime de la Versailles.

Cam tot pe atunci cavalerul de Gramont, exilat la Londra, o cunoscu pe domnișoara Hamilton pe care, plăcând-o, o ceru în căsătorie. Fata acceptă, dar după ce cavalerul obținu de la ea anumite favoruri își făcu bagajele și o porni spre Paris. Antoine și George Hamilton – cei doi frați ai tinerei părăsite – se luară îndată după el și-l ajunseră la Dover.

– Cavalere de Gramont, strigară îndârjiți cei doi tineri, n-ai uitat nimic la Londra?

– Scuzați-mă, domnilor, răspunse rușinat cavalerul, am uitat să mă însor cu sora dumneavoastră.

După care Gramont – însoțit de cei doi frați – se întoarse spășit la Londra, se însură cu domnișoara Hamilton și o luă cu sine la Paris.

Profitând de această împrejurare, Antoine Hamilton făcu numeroase călătorii la Paris pentru ca – în 1688, după ce Iacob al II-lea a fost alungat de pe tron – să rămână definitiv în Franța, retrăgându-se împreună cu toată suita regelui englez la castelul Saint-Germain.

Aici, în mijlocul acestei Curți, atât de triste, de devotate și ipocrite, și-a scris el încântătoarele sale basme pentru a-și alunga plictiseala. Mai târziu, ducesa du Maine l-a introdus în suita Cancelarului.

După ce a dus o viață destul de liniștită și de plăcută, Antoine Hamilton a murit în 6 august 1720, la Saint-Germain-en-Laye, în vârstă de șaptezeci și patru de ani.

Avea un spirit caustic și scrierile sale dovedesc cu prisosință acest lucru. De altfel el este unul dintre scriitorii ai căror stil și spirit se aseamănă cel mai mult cu spiritul lui Voltaire.

Principalele sale opere sunt: *Memoriile cavalerului de Gramont, Cei patru Facardins, Zeneyde, Vrăjitorul Faustin* și *povestea Florii-de-Spin* unde pot fi întâlnite multe dintre intrigile, dușmăniile, invidiile și geloziile de la Curtea Franței.

FLOARE - DE - SPIN

La aproape două mii cinci sute de leghe depărtare de noi se află o țară frumoasă, numită Caşmir. În țara aceasta domnea pe vremuri un calif, tatăl unei fete pe care până pe la cincisprezece ani putea s-o privească toată lumea fără nici o teamă. După cincisprezece ani însă deveni atât de frumoasă încât numai ce-o vedeai și ți se tăia răsuflarea. Înaltă, subțire, bine făcută, avea o față aurie ca piersica, buzele pline îi erau roșii ca cireașa iar părul lung până la călcâie era atât de negru încât aproape că bătea în albastru. Mă rog, până aici lucrurile încă mai mergeau; ceea ce dădea însă totul peste cap și nu-ți îngăduia s-o privești nici măcar un minut întreg erau ochii.

Da, dragii mei, ochii acestei prințese păreau altfel decât ai noștri. Că erau mari, negri și deosebit de frumoși, asta n-ar fi fost nimic; supărător era faptul că străluceau atât de tare încât nimeni nu-i putea privi, iar cel care ar fi cutezat să facă acest lucru ar fi orbit. Cei din preajma prințesei susțineau că dacă în toiul nopții prințesa deschidea ochii se făcea lumină în odaie încât oricine putea citi cu ușurință fără să fie nevoie să mai aprindă vreo lampă. Doamnele de onoare care o slujeau cât și bătrâna ei dădacă, deși se fereau s-o privească în ochi, erau cu toatele aproape oarbe. Mai rău era cu tinerii care-i făceau curte și care de îndată ce-o vedeau nu se puteau împotrivi dorinței de

a o privi drept în ochi. Ei, și se pare că focul acela strălucitor din privirile fetei îi ardea ca un fulger, drept în inimă, încât mulți se îmbolnăviră de o boală fără leac iar unii mai slabi din fire chiar muriră. Mai marii regatului, văzând cum se stingea nădejdea familiilor lor sub privirile de foc ale prințesei, îl rugară pe calif să facă într-un fel pentru ca fiii lor să nu mai moară și fiicele lor să nu-și mai piardă vederea.

Califul își adună consiliul ca să se sfătuiască ce urma să facă. Unii au fost de părere s-o închidă pe Strălucitoarea – așa se numea prințesa – într-o mănăstire unde să fie slujită de câteva călugărițe bătrâne care aveau vederea foarte slabă; alții propuseră s-o lege la ochi iar unii, mai cruzi și care-și pierduseră fiii din pricina ei, să-i dea cu vreo alifie pe ochi și s-o orbească. Dar califul, care-și iubea cu patimă copila, n-a fost de acord cu nici unul. Șeful consiliului, care avea titlul de seneșal, ștergându-și ochii de lacrimi, zise:

– Plâng, sire, moartea unicului meu fecior pe care în urmă cu o săptămână l-am îngropat din pricina prințesei. Acum însă trebuie să uit că sunt tată și să-mi aduc aminte că sunt seneșal. Să știți că durerea nu m-a împiedicat să aud ce-au propus până acum miniștrii. Cum nici un sfat nu mi se pare bun, vă rog să-l ascultați și pe al meu. Am de câtva timp, în slujba mea, un scutier; nu știu nici de unde vine nici cine este; știu însă că de când e la mine eu nu mă mai ocup de nici una dintre probemele casei. V-o spun cu mâna pe suflet că, deși am cinstea să fiu seneșalul domniei voastre, eu sunt un nepriceput pe lângă el. De altfel, nevastă-mea îmi spune zilnic acest lucru. Dacă majestatea voastră ar binevoi să discute cu el despre această treabă atât de dificilă, sunt convins că ați fi mulțumit.

– Cu plăcere, seneșale, spuse califul; aș fi chiar încântat să discut cu un om despre care spui că este mai deștept decât dumneata !

Seneșalul trimise imediat pe careva să-l cheme. Dar tânărul

refuză să vină până ce n-o închideau undeva pe prințesă.

– Vedeți, sire? Ce v-am spus eu?

– Spune-i să vină și încredințează-l că nu va da ochii cu prințesa !

Tânărul nu se lăsă prea mult așteptat: Nu era nici urât, nici frumos, era însă deosebit de simpatic și părea a fi un băiat foarte instruit, cu un spirit fin și pătrunzător.

– Vorbiți cu el, sire, zise seneșalul, cunoaște nenumărate limbi străine.

Califul, care n-o știa decât pe a sa, ba chiar și pe aceea destul de prost (fiindcă nu-i prea plăcuse cartea), întrebă:

– Ia zi, prietene, cum te cheamă?

– Tarar, răspunse el.

– Și de ce te numești astfel?

– Păi fiindcă așa mă cheamă.

– Ei bine, Tarar, ce să fac eu cu prințesa? Cred că ai auzit că toți cei care-o privesc orbesc, se îmbolnăvesc sau mor.

– Păi, sire, iată ce mă gândesc eu. Știu că zâna Serena cunoaște toate tainele naturii. Trimiteți-i un dar și rugați-o să vă dea un leac pentru ochii prințesei. Până atunci, ascundeți părul prințesei sub o bonetă verde pentru că strălucirea ochilor ei este sporită mult și de strălucirea pletelor sale negre ca smoala. Și dacă majestatea-voastră este de acord, mă voi duce eu însumi la Serena fiindcă știu unde stă.

Califul nu numai că fu de acord, dar îi pregăti un dar regesc zânei, alcătuit dintr-o pungă cu pietre scumpe și din șiraguri de perle mari cât aluna.

Călătoria lui Tarar dură o lună, în timpul căreia Strălucitoarea făcu mai multe victime ca niciodată. Nevrând să poarte acea bonetă de un verde potolit care într-adevăr îi mai potolea strălucirea ochilor, o azvârli cât colo, ba se mai și înfurie și atunci ochii ei mânioși scânteiară mai tare ca niciodată. Când Tarar se întoarse îi spuse califului:

– Sire, zâna Serena vă mulțumește pentru daruri dar mi-a spus că n-are nevoie de ele; așa că vi le-am adus înapoi. Mi-a mai spus că știe de ce leac are nevoie prințesa pentru ca ochii ei să rămână la fel de frumoși și de strălucitori dar să nu mai cășune nici un rău nimănui. Pentru asta Serena are nevoie de patru lucruri...

– Și patru sute dacă vrea, răspunse califul.

– Primul dintre aceste lucruri, zise Tarar, este portretul prințesei; al doilea, să i-o dați pe Floare-de-Spin; pe urmă mai vrea Boneta luminoasă și Iapa-cu-clopoței.

– Ce naiba sunt astea? întrebă nedumerit califul.

– Serena are o soră numită Dințoasa, care se pare că e tot atât de pricepută în tot felul de leacuri ca și ea. Dar spre deosebire de Serena care face numai bine, sora ei, dimpotrivă, face numai rău; prima e zână, cealaltă vrăjitoare. Iar Serena e cumplit de supărată pe sora ei, fiindcă Dințoasa i-a furat fetița încă din leagăn. Acum, când fata s-a făcut mare, mătușa ei o cicălește zi și noapte să se mărite cu verișorul ei, băiatul Dințoasei, care e urât ca noaptea, rău ca dracul și prost ca toți proștii laolaltă. Serena își vrea fata pe care de ani de zile încearcă să și-o ia înapoi. Fata, care se numește Floare-de-Spin și care e neasemuit de frumoasă, avea ca daruri din partea zânelor, atunci când a furat-o Dințoasa, o bonetă bătută toată în diamante, atât de strălucitoare încât lumina ca soarele și o iapă albă în a cărei coamă sunt împletiți sute de clopoței de aur al căror sunet e atât de melodios încât nu se poate compara cu nici o muzică de pe pământ. Iată, sire, cele patru lucruri pe care le cere Serena, știind că nici o putere din lumea asta nu i-o poate aduce înapoi pe iubita ei fiică.

Văzând cât de grele erau condițiile zânei, califului îi dădură lacrimile.

– Cine, zise califul, ar fi în stare s-o picteze pe fiica mea? Cine e nebun să cuteze așa ceva?

– Păi cine altul decât Tarar? zise seneșalul.

– Bun ! Să zicem că Tarar ar putea face un asemenea lucru. Dar cine va înfăptui restul?

– Eu, răspunse Tarar, cu condiția să nu bateți toba în tot regatul, să nu mă sâcâiți cu nici o întrebare iar când treburile vor fi duse cu bine la capăt să-i îngăduiți prințesei să-și aleagă de bărbat pe cine va dori ea.

Califul își dădu cuvântul și Tarar se apucă de treabă. Toată lumea se întreba cum va picta el chipul prințesei, care nu putea fi privită fără a-ți pierde vederea sau viața. Dar se lămuriră repede. Tarar era un tânăr care călătorise mult și care văzuse cum privesc oamenii eclipsele de soare și chiar soarele cel atât de strălucitor fără să-și piardă vederea. Își făcu deci un fel de ochelari din două bucăți de sticlă pe care le înnegri cu funingine, și-i puse la ochi, apoi se duse la Strălucitoarea și, uitându-se cu atenție la ea, începu s-o picteze. Cutezanța tânărului o surprinse pe prințesă, care pentru a-l pedepsi își deschise larg ochii ei frumoși. Dar strădaniile fetei de a-i căsuna vreun rău se dovediră a fi zadarnice. Tarar își văzu de treabă și începu s-o picteze cu atâta îndemânare și măiestrie de parcă ar fi fost pictor de meserie. Tot privind-o ca să-i poată zugrăvi chipul pe pânză, Tarar descoperi că trupul fetei nu era tot atât de desăvârșit ca și chipul. Nu zise însă nimic și, dimpotrivă, o lăudă tot timpul, fapt care prințesei îi făcu o deosebită plăcere. Și cum în timpul în care a pictat-o i-a povestit pe unde călătorise și ce văzuse el, Strălucitoarea îl îndrăgi atât de mult încât atunci când îi isprăvi portretul fu de-a dreptul mâhnită. Se necăji însă și mai rău când Tarar trebui să plece în căutarea Florii-de-Spin. Dar Tarar o lămuri cu blândețe că era spre binele ei și că atunci când treaba va fi dusă cu bine la capăt putea să-și aleagă un soț și să se mărite. Dacă nu-l va lăsa să plece nu se va mai mărita niciodată.

În loc să se bucure că Strălucitoarea îl îndrăgise, Tarar,

dimpotrivă, se necăji pentru că prințesa, deși foarte frumoasă, nu era câtuși de puțin pe gustul lui.

Portretul Strălucitoarei uimi întreaga curte. Era atât de bine pictat încât lumea cu greu îi putea admira ochii. Tarar îi dărui califului ochelarii cu care o pictase pe fiica sa ca s-o mai poată privi și el din când în când. Califul vru să-i dea bani, ba chiar și oști ca să-l însoțească, dar tânărul nu primi nimic și porni la drum singur, ducând Serenei portretul prințesei. Apoi se îndreptă spre Dințoasa.

Cât timp merse pe pământul Caşmirului, găsi de toate: piersici și smochine, pepeni și portocale, apă proaspătă și umbră din belșug. Dar când ajunse pe pământul Dințoasei, nu întâlni decât copaci uscați, fiare flămânde, pustiu și secetă. După ce se întunecă văzu o luminiță în zare. Se îndreptă într-acolo, gândindu-se că poate va găsi o colibă unde să-și caute adăpost pentru noapte. Dar după ce merse o bucată de vreme, văzând că luminița se afla la aceeași distanță, istovit de oboseală, se așeză pe marginea drumului. În clipa aceea văzu că ceea ce luase el drept luminiță era de fapt o pasăre frumoasă, o pasăre cu penele de aur și de azur care străluceau de-ți luau ochii. Ciocul și ghearele îi erau de argint iar penele de pe cap și de pe burtă – unele albe ca zăpada iar altele roșii ca focul. Pasărea, care semăna cu un papagal, numai că era mult mai mare, scoase cu ciocul dintr-un tufiș un săculeț plin cu sare și începu a ciuguli cu lăcomie.

– Vai, dragă papagalule, zise Tarar, nu mânca sare, că o să-ți facă rău.

Papagalul se uită la el și, privindu-l compătimitor, rosti: „Tarar !"

– Ei, drăcie, de unde știe pasărea asta cum mă cheamă? se întrebă Tarar. Se aplecă, adună sarea risipită, o puse înapoi în săculețul pe care-l luă cu sine și porni mai departe de-a lungul potecii pe care se afla. Merse el cât merse până ajunse la o co-

libă sărăcăcioasă unde locuia un tânăr de vârsta lui și care avea în grijă câteva capre. Păstorul, bun la suflet, îl găzdui peste noapte; a doua zi Tarar îl rugă să-și schimbe veșmintele cu ale sale și să-i vândă două capre. Tarar îl răsplăti împărătește, apoi, îmbrăcat ca un simplu păstor, mânându-și cele două capre, merse până când ajunse într-un luminiș de pădure cu iarbă proaspătă și cu un izvor limpede care țâșnea de sub o piatră. Auzind zgomot de pași, se ascunse într-un tufiș și iată ce văzu: o fată de o frumusețe uimitoare, cu păr ca aurul și cu ochi ca viorelele, cu trup de zeiță și cu mers de regină, îmbrăcată în haine modeste, se opri să-și umple ulciorul cu apa limpede și rece a izvorului de sub piatră. Apoi, așezându-se pe un trunchi de copac doborât de furtună, începu a se căina cu glas tare:

– Nici o ființă nu-i atât de nefericită ca mine ! Și sunt cu atât mai disperată cu cât știu că necazurile mele, în loc să scadă, vor spori. Ferice de voi, păsări, că aveți aripi și că puteți zbura! Eu văd că sunt osândită să-mi sfârșesc zilele aici, alături de o făptură cu care nu s-ar mărita nici cea mai slută roabă de pe pământul ăsta ! Dar ce să-i faci? Se pare că asta mi-e soarta, așa că n-am încotro !

Și, ștergându-și lacrimile care-i curgeau șiroaie din ochii ei neasemuit de frumoși, își luă ulciorul și plecă. Tarar așteptă să se întunece și porni și el pe urmele fetei. Nu după multă vreme nimeri peste o casă arătoasă și încet, fără zgomot, se urcă pe acoperiș. Ca mai în toate țările calde în care nu ninge niciodată și unde plouă foarte rar, casa era acoperită cu frunze de palmier menite mai mult să țină umbră decât s-o apere de frig. Dând la o parte un colț dintr-o astfel de frunză, Tarar o văzu pe Dințoasa (o femeie bătrână și urâtă, cu ochii răi și cu dinții mari, ieșiți în afară) care mesteca ceva într-un ceaun; într-un colț, pe un pat, stătea fiul ei, un tânăr mic de stat, cocoșat, cu ochii bulbucați, cu fruntea teșită, care se plângea maică-si că Floare-de-Spin nu voia să-l spele pe picioarele mai murdare decât ale unei capre.

– Treci și spală băiatul pe picioare, leneșo ! strigă Dințoasa către Floare-de-Spin. Peste trei zile îți va fi soț, așa că obișnuiește-te să-i fii o soție supusă și ascultătoare !

Plângând, frumoasa Floare-de-Spin se așează în genunchi și începu să-l spele pe picioare pe cocoșatul cel răutăcios.

A doua zi dimineață, fata veni din nou cu ulciorul la pârâu. Tarar scoase un fluier și începu să cânte. Ascultându-l și văzându-l, fata își spuse:

„Doamne, ciobanul ăsta prăpădit este de o sută de ori mai fericit ca mine ! Se poate duce unde vrea, are o viață liniștită și nu-l amenință nici o primejdie." Apoi întrebă cu glas tare:

– Dar ce ți-a venit, omule, să faci un asemenea drum până aici? Și de ce te-ai oprit tocmai în preajma casei Dințoasei?

– Ca să te scap din ghearele ei, preafrumoasă Floare-de-Spin ! răspunse Tarar apropiindu-se de fată.

– Vai, sărmane, zise ea, privindu-l cu atenție, orice ai face nu mă poți scăpa din sclavia mătușii mele. Ba ai putea să-ți mai pierzi și viața.

– Și cu toate astea te voi elibera, răspunse liniștit Tarar. Apoi îi mărturisi că nu era ceea ce părea, că-i făgăduise stăpânului său, califul Cașmirului, s-o ducă mamei sale, zâna Serena și o dată cu ea să-i ducă zânei și Boneta luminoasă și Iapa-cu-clopoței; că numai în felul acesta zâna îi va da stăpânului său un leac pentru fata lui, prințesa Strălucitoarea, ai cărei ochi orbeau sau ucideau tinerii. Că prințesa din Cașmir era într-adevăr foarte frumoasă, dar că ea, gingașa și sfioasa Floare-de-Spin, era cu mult mai frumoasă; că în țara de unde venea el fetele și femeile aveau ochii și părul negru ca noaptea, pielea ca piersica și buzele roșii ca cireașa; că ea avea pletele bălaie și strălucitoare ca aurul, ochii ca viorelele, pielea albă-roz ca petalele de crin și de trandafir și un trup de zeiță; că se vedea cât de colo că era fata unei zâne, fiindcă numai zânele pot fi atât de frumoase.

Ea îl asculta uimită fiindcă nu mai auzise pe nimeni

vorbindu-i astfel. Și cum Tarar, fără a fi un bărbat nemaipomenit de chipeș, era totuși înalt și bine făcut și mai ales avea o minte ascuțită și o vorbă dulce ca mierea, fata îl îndrăgi pe loc. El o întrebă unde anume era grajdul Iepei-cu-clopoței. Fata îi explică în amănunt, adăugând că ușa era tot timpul deschisă, iapa neputând fi furată de nimeni, fiindcă la cea mai mică mișcare clopoțeii începeau să sune. Neîndrăznind să mai întârzie lângă pârâu, fata își luă ulciorul plin și o porni sprintenă spre casă. Când se înnoptă, Tarar se îndreptă spre grajdul Iepei-cu-clopoței, ducând într-o mână săculețul cu sare iar în cealaltă un săculeț cu clei pe care-l adusese cu sine. Iapa, albă ca zăpada, cu o coamă lungă și mătăsoasă, era atât de frumoasă și de blândă încât Tarar nu se putu abține să n-o mângâie și să n-o sărute pe frunte. Iapa se arătă cuminte pentru că băiatul vrăjitoarei, ori de câte ori îi dădea de mâncare, îi ardea și câțiva pumni pe spinare. Tarar umplu fiecare clopoțel cu balegă, apoi îl lipi cu puțin clei. După ce isprăvi treaba, iapa – ca și cum ar fi înțeles despre ce anume era vorba – își scuturâ de câteva ori coama, dar nu se mai auzi nici un sunet. Tarar puse șaua pe ea, o pregăti de drum și o lăsă apoi să se odihnească.

Urcându-se din nou pe acoperișul casei, o văzu pe Dințoasa mestecând de zor în ceaunul ei unde clocotea o licoare neagră pe care voia să i-o dea Florii-de-Spin s-o bea ca s-o facă să-l iubească pe urâtul de fiu-său. Tarar rămăsese cu săculețul de sare în mână și, când vrăjitoarea se întoarse o clipă cu spatele, Tarar turnă în ceaunul babei (prin gaura de la acoperiș) toată sarea din săculeț. Când Dințoasa gustă din fiertură, văzând cât era de sărată, dându-și seama că efectul binefăcător al sării tăiase efectul magic al licorii ei, se întoarse spre Floare-de-Spin și-i trase o palmă atât de zdravănă încât fata căzu grămadă peste cocoșat. Acesta, trezit din somn, îi trase și el altă palmă care-o făcu să cadă grămadă în celălalt colț al odăii.

– Du-te, iubitul mamei, îi spuse ea cocoșatului, du-te până

la pârâu și adu-mi un ulcior cu apă proaspătă să fac altă licoare magică. Și fiindcă afară e întuneric beznă proasta asta să-și pună pe cap Boneta strălucitoare și să meargă cu tine. Știi bine că singură n-am curaj s-o las, să nu facă cine știe ce prostie !

Auzind cele spuse de vrăjitoare, Tarar se dădu repede jos de pe casă, apoi se duse și se ascunse într-un tufiș, aproape de pârâu. Prima pe care a văzut-o a fost fata. Părea atât de strălucitoare, cu toată boneta ei de diamante, încât Tarar avu impresia că ea era cea care răspândea lumină și nu boneta. Soțul pe care i-l sortise vrăjitoarea, după ce că era urât și cocoșat, mai era și șchiop și atât de scund încât nu-i ajungea fetei nici măcar până la umăr. Tarar ieși din tufiș, îi puse un căluș în gură și o basma pe ochi, îi făcu semn fetei să-l urmeze și, luându-l pe presupusul mire la subțioară, se îndreptă iute spre grajd. Urcă fata în șaua Iepei-cu-clopoței, îl vârî pe băiatul vrăjitoarei în iesle după ce-l legă zdravăn ca să nu fugă, îl acoperi cu fân ca să nu-l descopere maică-sa prea repede iar el și cu Floare-de-Spin se așternură la drum.

Peste vreo trei ceasuri, după ce străbătuseră mai bine de cincizeci de leghe, Tarar se opri pe malul unei ape și, lăsând iapa să pască și să se mai odihnească, îi spuse fetei:

– Nu mai tremura astfel, frumoaso (căci fata încă mai tremura de spaimă); am străbătut o bucată de drum mult prea mare ca vrăjitoarea să ne mai poată ajunge. Vino și stai pe iarbă lângă mine și nu te teme de nimic. Află că nu sunt un cioban cum crezi, ci fiul unui rege care nu are o țară prea mare. Am avut un frate geamăn pe care nu l-am mai văzut de șase ani, adică din ziua în care tata ne-a chemat și ne-a spus: „Băieții mei, sunteți gemeni, așa că nu prea știu căruia dintre voi să-i las tronul. Cum țara mea e prea mică pentru a o împărți în două, nu vreau să nedreptățesc pe nici unul dintre voi. N-am decât două daruri pe care vi le pot da: minte și frumusețe. Fiecare să și-l aleagă pe cel care-i place, apoi plecați în lume și faceți avere.

După ce v-ați făcut fiecare un rost, vă puteți întoarce acasă." Eu am ales mintea iar fratele meu frumusețea. Fratele meu se numea Phoenix iar eu Cintez. Dacă ar mai fi avut și alți băieți tatăl meu le-ar fi dat nume de păsări: Graur, Canar, Sticlete sau mai știu eu cum. Deși eram atât de diferiți – căci fratele meu era tare frumos ca înfățișare iar eu foarte ascuțit la minte – țineam foarte mult unul la celălalt. Urmând totuși sfatul tatălui nostru, ne-am despărțit cu lacrimi în ochi unul de celălalt și am pornit la drum. Am străbătut o mulțime de țări, am văzut o mulțime de lucruri ciudate și am învățat multe pe unde am trecut. Așa, de pildă, într-o zi am ajuns în Circazia, țară în care se spunea că ar fi existat cele mai frumoase fete din lume. Ei bine, eu am străbătut-o aproape toată și am văzut că circazienele erau la fel ca toate fetele din toate celelalte locuri pe unde am trecut: nici mai urâte, dar nici mai frumoase. Până când într-o zi am auzit de califul din Caşmir despre care se spunea că ar fi avut cea mai frumoasă fată de pe pământ, a cărei privire orbea sau ucidea pe oricine cuteza s-o privească în ochi. Curios din fire, m-am îndreptat într-acolo ca să mă încredințez cu ochii mei. Am intrat deci ca scutier în slujba seneșalului, un fel de prim-ministru al califului. Apoi, nu după multă vreme, și califul și seneșalul m-au rugat să-i ajut s-o vindece pe prințesă de acel cusur care căşuna atâta rău în regat. Cum o cunoșteam pe preaînțeleapta zână Serena, aceasta a avut bunătatea să-mi spună ce trebuie să fac: mai întâi portretul prințesei, apoi să-i aduc acasă copila dragă, pe preafrumoasa Floare-de-Spin împreună cu Boneta strălucitoare și cu Iapa-cu-clopoței.

– Și cine i-a făcut portretul prințesei? întrebă curioasă Floare-de-Spin.

– Eu, răspunse simplu Tarar.

– Deci ai stat atâta vreme singur cu acea fată? Cum arată? E frumoasă? Nu te-ai îndrăgostit de ea sau ea de dumneata?

– Da, e frumoasă, dar de o frumusețe rece și trufașă. Nu

m-am îndrăgostit de ea, fii fără nici o teamă. Ea însă se pare că s-a îndrăgostit de mine și tare mi-e teamă ca nu cumva să-i spună tatălui ei, când mă voi întoarce, că mă vrea de soț, fiindcă voi fi nevoit s-o refuz.

Când ajunseră cu discuția aici, Tarar văzu că începe să se lumineze de ziuă; îi scoase fetei Boneta strălucitoare și o puse în traistă. În aceeași clipă Iapa-cu-clopoței începu să necheze. Uitându-se în urmă, Tarar o văzu pe Dințoasa călare pe un licorn roșu ca focul, venind după ei.

– Suntem pierduți ! spuse Floare-de-Spin începând să plângă.

Iapa necheză încă o dată și mișcă de trei ori din urechea dreaptă. Tarar vârî degetul în urechea ei și scoase o mică bilă de cristal pe care o aruncă în calea Dințoasei. În clipa în care bila atinse pământul, se prefăcu într-un braț uriaș de mare, cu valuri înfricoșătoare care înghițiră cât ai clipi din ochi și licornul cel roșu și pe Dințoasa ce venea după ei gata să-i ucidă. Fericiți că scăpaseră de vrăjitoare, cei doi tineri o mângâiară și o îmbrățișară pe blânda Iapă-cu-clopoței, apoi se îmbrățișară și se sărutară și ei, jurându-și credință unul altuia, căci își dădură seama că se iubeau cu patimă.

– Și acum să ne îndreptăm spre Cașmir, spuse Tarar.

– Spre țara prințesei cu ochi care ucid? De ce spre Cașmir? Să mergem la mama mea, zâna Serena, zise Floare-de-Spin, chinuită de ghimpele geloziei.

– I-am făgăduit califului să-l ajut, răspunse Tarar. Trebuie să-mi țin făgăduiala ! Altfel zâna Serena nu-i va lecui fata.

– Deci tot la prințesa aceea te gândești, zise cu amărăciune Floare-de-Spin. Cum am putut fi atât de proastă încât să-mi închipui că o vei putea uita pe cea mai frumoasă fată din lume și că mă vei iubi pe mine? Vai, Tarar, zise ea plângând, dacă n-ar fi așa, nu te-ai mai întoarce cu atâta grabă în acea țară.

– Iubita mea, nu te iubesc decât pe tine și numai tu îmi vei

fi soție și nu alta ! Și să știi că nu Strălucitoarea este cea mai frumoasă fată din lume, ci tu, frumoasa și gingașa mea Floare-de-Spin. De altfel, drumul nostru către zâna Serena trece oricum prin acea țară.

De îndată ce intrară în acel ținut binecuvânat de Dumnezeu, Tarar, observând că Floare-de-Spin era foarte abătută, se opri pe malul unui pârâu albastru ca safirul, care curgea printre două șiruri de portocali încărcați cu flori și cu fructe. Fata se culcă pe iarbă și adormi imediat. Tarar o lăsă să se odihnească iar el curăți între timp toți clopoțeii de aur ai Iepei-cu-clopoței care păștea liniștită iarba proaspătă. De îndată ce-și isprăvi treaba, iapa își scutură fericită coama și clopoțeii sunară atât de melodios încât Tarar simți cum i se topește inima de dragoste; Floare-de-Spin, care continua să doarmă, era atât de tânără, de frumoasă, de pură, încât nu se putea compara cu nici una dintre fetele pe care le întâlnise în calea sa. „Dacă aș fi avut puterea să creez eu o fată pe gustul meu, n-aș fi reușit să fac una care să semene cu cea pe care o am în fața mea; n-am mai văzut încă o ființă mai plină de candoare, de prospețime, de nevinovăție ca această neasemuită Floare-de-Spin. Nu-mi voi găsi liniștea până ce nu va fi soția mea."

– Știi, zise el, după ce Floare-de-Spin se trezi din somn, văzându-te atât de mâhnită și de neliniștită, am hotărât să fac un ocol și să te duc mamei tale, zâna Serena, împreună cu cele două daruri neprețuite pe care le ai: Iapa-cu-clopoței și Boneta strălucitoare. N-aș vrea ca frumusețea ta desăvârșită să iște cine știe ce gelozii la Curtea califului. După ce îmi va da leacul pentru ochii prințesei, mă voi duce eu singur să i-l duc califului, apoi mă voi întoarce îndată lângă tine.

Dar toate încercările pe care le-a făcut Tarar de a ajunge la zâna Serena au fost zadarnice. Cunoștea drumul, mai fusese de câteva ori la ea, dar acum potecile pe care apuca se încurcau și ori de câte ori părea că recunoaște drumul își dădea seama că de

fapt se întorsese de unde plecase.

„E ceva necurat în toată treaba asta, își zise Tarar. Sau zâna nu vrea să-i duc fata, sau e supărată pe mine că m-am îndrăgostit de Floare-de-Spin".

Văzând că nu poate ajunge cu nici un chip la zână, Tarar, neavând încotro, se îndreptă spre Curtea califului. La Curte, în tot acest răstimp, se mai schimbaseră unele lucruri. Prințesa Strălucitoarea iubea cu patimă o pasăre venită nu se știe de pe unde, un papagal de o frumusețe rară, cu penele în toate culorile curcubeului pe care-l mângâia și-l săruta toată ziua. Cum nu se mai uita la nimeni decât la pasărea ei favorită, nu mai orbise nimeni decât împăratul care se uitase într-o zi la ea pe săturate fără ochelarii fumurii. Domnul seneșal murise de bătrânețe iar soția lui rămasă văduvă abia aștepta reîntoarcerea lui Tarar ca să se mărite cu el. Când o văzu pe Floare-de-Spin se învineți de ciudă iar când auzi că fata era logodnica celui pe care ea dorea să-l ia de bărbat îi puse gând rău acelei copile nevinovate. După câteva zile fata se simți atât de rău încât începu să zacă la pat. Cum califul și întreaga Curte îl tot îndemnau pe Tarar să se ducă după leac la zâna Serena, când să plece, văzu că Floare-de-Spin era atât de bolnavă încât nu-l putea însoți. Cum toți l-au îndemnat să plece, făgăduind că vor avea grijă de fată, Tarar nu avu încotro și, cu inima grea, luă drumul către Serena, drum pe care de astă dată îl găsi cu ușurință. Chinuit de grija iubitei sale, Tarar se întoarse mult mai repede decât se așteptau cei de la Curte. Aducea cu sine o sticlă mare făcută dintr-un diamant uriaș care conținea o unsoare atât de strălucitoare încât prințesa, ai cărei ochi erau atât de sclipitori, trebui să-i închidă repede, neputând suporta acele raze. Tarar își înmuie mâna în sticlă și o unse pe pleoape. Și iată că lumea fu martora unei adevărate minuni: deși ochii prințesei străluceau la fel ca mai înainte, acum îi putea privi oricine fără nici un fel de primejdie. Apoi Tarar unse ochii califului și acesta își recăpătă vederea. De

bucurie i-o făgădui lui Tarar de soție pe fiica sa, prințesa Strălucitoarea. Dar acesta, cu gândul la iubita lui Floare-de-Spin, pe care abia aștepta s-o revadă, nu se arătă câtuși de puțin bucuros. După ce vindecă pe toată lumea care-și pierduse vederea din cauza Strălucitoarei, Tarar ceru să fie condus de îndată la Floare-de-Spin. Seneșala, care abia îl aștepta, îi spuse că frumoasa lui Floare-de-Spin era pe moarte. Într-adevăr, când Tarar o văzu se îngrozi. În locul zeiței strălucitoare de tinerețe și de frumusețe, găsi o biată fată numai piele și os, cu chipul de ceară, cu pleoapele și buzele vinete. Văzând ce se întâmplase cu iubita lui în timp ce fusese plecat, Tarar căzu fără cunoștință alături de ea, spre groaza seneșalei care se temu să nu fi murit. Dar așa cum se întâmplă în aproape toate poveștile, unde binele iese întotdeauna învingător, și în povestea noastră, tocmai când jalea era mai mare, își făcu apariția zâna Serena cu bagheta ei fermecată.

– Cum, seneșalo, zise ea supărată, așa ai avut grijă de fiica mea pe care ți-a încredințat-o Tarar? Ești o femeie ticăloasă care ai vrut să omori o copilă nevinovată ca să-i furi logodnicul. Nu meriți să trăiești, zise zâna, dar de dragul fetei mele n-am să te ucid, ci am să te las în viață petrecându-ți restul zilelor în întuneric, părăsită și uitată de toți.

Și atingând-o cu bagheta o prefăcu pe acea femeie rea și egoistă într-o cucuvea care, zburând pe fereastră, fugi să se ascundă în adâncul pădurii. Apoi, întorcându-se către fiica sa, o mângâie și o sărută cu toată dragostea fierbinte a unei mame. Atingând-o cu bagheta vrăjită, Floare-de-Spin se ridică din pat zdravănă și sănătoasă, mai frumoasă și mai încântătoare ca niciodată. Apoi, cum prințesa Strălucitoarea venise cu papagalul ei să vadă și ea minunile săvârșite de zâna Serena, aceasta atinse pasărea aceea neasemuit de frumoasă cu bagheta ei și iată că papagalul se preschimbă într-un tânăr chipeș și atrăgător care nu-și mai dezlipea ochii de la frumoasa prințesă a

Cașmirului.

– Phoenix ! strigă Tarar, recunoscându-și fratele geamăn.

– Cintez ! strigă Phoenix, recunoscându-l și el pe Tarar.

Cei doi frați, care nu se mai văzuseră de atâta amar de vreme, se îmbrățișară cu căldură.

Apoi zâna Serena i-o dărui de soție pe fiica sa lui Tarar care, îngenunchind în fața viitoarei sale soacre, declară că făcuse din el omul cel mai fericit din lume. Căci, adăugă el, dacă Floare-de-Spin s-ar fi prăpădit el n-ar fi putut supraviețui unei asemenea nenorociri și ar fi murit de durere.

Phoenix i-o ceru de nevastă califului pe fiica sa, Strălucitoarea. Tatăl acceptă cu bucurie ca tânărul să-i fie ginere iar fata, copleșită de atâta fericire, nu-și mai putea lua ochii de la iubitul ei mire care era într-adevăr frumos de pica. După ce lucrurile se limpeziră și toată lumea se declară mulțumită, cei doi frați se mai îmbrățișară încă o dată iar Tarar îl rugă pe Phoenix să povestească – cu glas tare – ca să audă toată lumea – peripețiile prin care trecuse de când cei doi frați se despărțiseră.

POVESTEA PRINȚULUI PHOENIX

– Când m-am despărțit de Cintez... începu Phoenix.

– Dar cine e, mă rog, prințul Cintez? întrebă califul.

– Eu, sire, zise Tarar. Nu știu nici eu de ce mi-am ales acest nume, părăsindu-l pe cel pe care mi l-a dat tatăl meu, regele. Dar fiindcă sub acest nume am cunoscut-o pe preaiubita mea Floare-de-Spin, îl voi purta toată viața.

– Când ne-am despărțit, reluă Phoenix, ne-am înțeles că acela dintre noi care nu va izbuti să-și facă un rost se va întoarce acasă și va lua în stăpânire tronul părintelui nostru. În ce mă privește, nu m-a mai preocupat nici măcar o secundă acel tron și, foarte mândru de felul cum arătam, nu mă gândeam la altceva decât să colind lumea ca să-mi admire toți frumusețea, convins fiind că voi găsi foarte repede o prințesă bogată și singură la părinți care să mă ia de bărbat și să ajung astfel rege în acel regat. Tot umblând astfel, m-am pomenit într-o țară care se numea Circazia. Acolo, murind regele, domnea soția lui care avea trei fete. Cea mai mare dintre ele avea să devină regină în locul mamei sale, în ziua în care urma să împlinească optsprezece ani. Dar soarta a vrut ca lucrurile să se întâmple cu totul altfel. Un prinț oarecare, răsculându-se, a pus mâna pe tron și a izgonit-o din țară pe regină împreună cu cele trei fete ale sale. Nemaiavând nici un mijloc de căpătuială, am plecat din

Circazia și am tot mers, trecând prin multe alte țări, dar nu m-am oprit nicăieri. Într-o bună zi am auzit vorbindu-se de Caşmir ca despre una dintre cele mai încântătoare țări de pe pământ, unde trăia o prințesă despre care se spunea că ar fi cea mai frumoasă din lume. M-am îndreptat deci către această țară. Am socotit drept scorneală spusele unora și altora cum că ochii frumoasei erau atât de strălucitori încât lumina lor te orbea pe loc. Grăbit cum eram să ajung cât mai repede aici, la un moment dat am greșit drumul. Vreo câțiva oameni mi-au spus că drumul acela ducea la casa unei vrăjitoare foarte primejdioase care se numea Dințoasa. Dar mie, tânăr și fără minte cum eram pe atunci, nici nu mi-a păsat. După un drum pustiu și întristător de urât, am ajuns la vrăjitoare. Doamne, slută mai era ! Slută și rea. La început, după cum mi-a mărturisit mai târziu, a vrut să mă ucidă. Dar privindu-mă mai bine și văzând cum arăt, în inima ei neagră s-a aprins așa, deodată, vâlvătaia dragostei.

– Uite ce e, mi-a spus ea, ori mă iei de nevastă și atunci am să fac din tine unul dintre cei mai bogați oameni de pe pământ, ori te ucid, fiindcă viu din ținutul meu nu mai poți ieși. Nu trebuie să știe nimeni nici unde stau, nici cu ce mă ocup. Mâine dimineață te poftesc să-mi dai răspunsul !

Apoi m-a împins într-o cămăruță unde se aflau un pat, o masă și alte câteva lucruri și m-a încuiat acolo. Rămas singur, am început să mă gândesc serios la situația mea. Cum, în loc să mă însor cu frumoasa prințesă a Caşmirului să ajung bărbatul unei vrăjitoare mai urâtă decât Muma Pădurii? Pe de altă parte, cum mă puteam apăra eu, un tânăr care abia învăța să cunoască lumea, de vicleniile unei femei îmbătrânită în rele care putea să-mi dea să beau cine știe ce licoare otrăvită sau mă putea ucide în somn? Așa că dintre două rele – gândindu-mă că mai devreme sau mai târziu tot voi izbuti să scap din ghearele ei – am ales-o pe cea mai puțin rea și dimineața i-am spus că sunt gata s-o iau de nevastă. Vrăjitoarea s-a bucurat nespus, m-a scos

afară din odaia în care mă închisese și m-a dus într-o grădină destul de frumoasă, spunându-mi că aveam voie să mă plimb pe unde îmi plăcea. Grădina era împrejmuită de un zid atât de înalt încât nici dacă aș fi avut aripi nu l-aș fi putut trece. Tot plimbându-mă eu așa, din ce în ce mai gânditor, am zărit undeva, mai ascuns privirii, un smochin și, cum smochinele sunt fructele mele preferate, m-am apropiat, am cules câteva și le-am mâncat. Dar nenorocire ! Când am terminat de mâncat ultima smochină, m-am trezit prefăcut în papagal. Când a văzut ce se întâmplase, vrăjitoarea a fost cât pe-aci să înnebunească de necaz. M-a luat în mână, m-a mângâiat și mi-a spus să am răbdare că-mi va pregăti ea o licoare care în cel mult o săptămână mă va preschimba din nou în om; să am însă grijă să nu mă ating de sare, dacă din întâmplare voi vedea-o undeva. Apoi m-a lăsat singur în grădină iar ea s-a dus să caute niște ierburi. O zi, două, am zburat prin copacii din grădină; apoi mi-a venit ideea să-mi iau zborul și să fug de pe meleagul vrăjitoarei; dar ori de câte ori încercam să zbor peste zid, aripile mi se înmuiau și cădeam încetișor în iarbă. Cum aveam voie să zbor mai peste tot, într-o zi am văzut, nu prea departe de casa vrăjitoarei, o femeie sărmană ieșind dintr-o colibă dărăpănată. Într-o mână ținea un săculeț cu sare. Așezându-se pe malul unui pârâu, începu să spele câțiva pești pe care-i tăiase și-i curățase; apoi începu să-i săreze. Mi-am amintit de ce-mi spusese vrăjitoarea și, închipuindu-mi că din pricina asta nu puteam fugi de pe meleagurile ei, i-am furat femeii săculețul cu sare, l-am luat în cioc și m-am ascuns cu el într-un tufiș. Dar tocmai când ciuguleam mai cu spor din sare, l-am văzut pe fratele meu, Tarar, care mi-a luat săculețul și nu m-a lăsat să văd ce urmări ar fi putut avea sarea asupra mea. După două zile am auzit urletele înfricoșătoare ale vrăjitoarei: Tarar o furase pe frumoasa Floare-de-Spin și o dată cu ea și Boneta sclipitoare și Iapa-cu-clopoței. Furia vrăjitoarei a fost cu atât mai mare cu cât toată puterea ei stătea tocmai în aceste ultime două comori ale sale.

După ce Dințoasa a plecat în urmărirea voastră, am văzut că pot zbura foarte ușor peste zidul grădinii. Fericit, m-am îndreptat către Cașmir, unde muream de curiozitate s-o văd și eu pe cea mai frumoasă prințesă ai cărei ochi scânteietori făcuseră atâtea victime. Și iată că veni și ziua fericirii mele. Ochii mei de papagal putură s-o privească pe îndelete pe frumoasa prințesă fără a avea de suferit vreun necaz. Mi-e greu să vă vorbesc despre bucuria fără margini pe care o simțeam ori de câte ori frumoasa prințesă vorbea cu mine și mă mângâia pe penele mele multicolore. Și iată, așa m-am îndrăgostit nebunește de această făptură fără seamăn pentru mine, alături de care-mi voi petrece de-acum încolo întreaga viață.

Când frumosul Phoenix își isprăvi povestea, Strălucitoarea roși și-și plecă ochii.

– Vai, dragă prințe, spuse califul, ai trecut prin niște întâmplări foarte ciudate. Dar acum vei fi răsplătit pentru neplăcerile pe care le-ai avut de îndurat pentru că eu îți dau fata de soție și vă las să domniți în locul meu, în acest minunat ținut al Cașmirului. În ceea ce privește fratele dumitale, deși soția lui nu pare a fi tot atât de bogată ca fata mea, e din cale-afară de frumoasă și apoi să nu uităm că e fata unei zâne. Oricât de modest ar fi regatul pe care vi l-a lăsat tatăl vostru, cu ceea ce-i va mai da și Serena, se poate socoti un om tot atât de fericit ca și dumneata.

Serena, văzând-o pe fiica ei cam încurcată și dându-și seama cam ce trebuie să fi simțit Floare-de-Spin în sufletul ei, dori să-și spună și ea povestea.

– Califule din Cașmir, zise Serena, să știi că Tarar nu va fi niciodată invidios pe averea fratelui său. El ar fi luat-o pe Floare-de-Spin oricum, fiindcă nu-l interesează banii; o iubește pe Floare-de-Spin mai presus de orice și e cât se poate de fericit cu soarta lui. Află însă un lucru: că eu n-am fost soră cu Dințoasa și că Floare-de-Spin nu e fiica mea. Și acum ascultați-mi povestea...

POVESTEA SERENEI

Între fluviile Tigru și Eufrat se află o foarte mare întindere de pământ a cărei rodnicie nu se poate compara decât cu cea a Caşmirului. Tatăl meu, care era rege acolo, fiind un om foarte învățat, dezlegase aproape toate tainele naturii. Și, furat de știință, își neglija tot mai des treburile împărăției sale, dorind să afle cum își rostuiau treburile stelele, acolo sus, în împărăția lor. Începând a se preocupa din ce în ce mai puțin de problemele țării, miniștrii îl rugară să-i lase pe ei să vadă de astfel de lucruri. Bucuros, el făcu chiar mai mult decât atât: își părăsi regatul – un șes nesfârșit închis între două din cele mai mari fluvii din lume – și plecă în căutarea unui munte înalt de unde să poată cerceta mai bine mersul stelelor. Și tot mergând așa din munte în munte, ajunse în Circazia. Aici, fiind încă tânăr, se îndrăgosti de una dintre cele mai frumoase circaziene care se mărită cu el, deși tata nu mai era acum decât un rege fără țară. Poate că frumoasa circaziană s-o fi căit pentru această căsătorie, pentru că tata, după o vreme, a părăsit-o și s-a întors la munții lui. Mama, credincioasă, l-a urmat. După ce a cercetat cerul, descoperind multe din tainele sale, tata a coborât în adâncul pământului, cercetând comorile omenirii și ajungând la o asemenea perfecțiune încât putea preschimba în aur orice metal, putea scoate la iveală, din adâncul pământului, cele mai frumoase și

mai mari pietre scumpe; supuse spiriduşii şi cu ajutorul lor îşi construi un palat fără seamăn în adâncul unui asemenea munte unde au fost aduse cele mai de preţ bogăţii ale omenirii. În acest palat m-am născut eu, iar după un an, sora mea. Eu semănam cu tata, îi moştenisem până şi dragostea lui pentru ştiinţă; sora mea semăna cu mama ca fire şi era tot atât de frumoasă ca şi ea. După o vreme, amândouă începură a se plictisi în acea singurătate. Mama voia să revadă locurile unde se născuse, sora mea voia să cunoască ţinutul dintre Tigru şi Eufrat unde tata fusese cândva rege. Tata a observat acest lucru şi le-a îndemnat să plece. Nu după mult mama s-a îndreptat spre Circazia iar sora mea a însoţit-o. Banii nu contau câtuşi de puţin la un om ca tata, care-i putea face oricând. Le-a făcut rost de un echipaj magnific, de toalete scumpe şi pretenţioase şi de o mare cantitate de aur şi de pietre scumpe. Regele Circaziei, cum a văzut-o pe sora mea, a şi cerut-o de nevastă. Câteva fete, cele mai frumoase din ţară, văzând că o străină le-a răpit inima regelui lor, muriră unele de ciudă, altele de invidie iar una de tristeţe; mama, săraca, muri de fericire. Tata află imediat aceste două veşti şi le primi cu multă înţelegere. În ce mă priveşte, bucuria primei veşti mă ajută să mă mângâi de durerea celeilalte. Eu nu mă gândeam la măritiş; voiam să învăţ, să ştiu cât mai multe lucruri, să mă desăvârşesc în tot felul de ştiinţe care mă pasionau din ce în ce mai tare.

În sfârşit tata, după ce m-a învăţat tot ce ştia el, a murit, lăsându-mi, pe lângă tot ce avea, bagheta asta fără preţ; căci în ea se află toate virtuţile tăinuite ale mineralelor; datorită ei poruncesc elementelor naturii, descopăr adevărul, văd în viitor şi pot să mă întorc în trecut. Tata nu-mi îngăduise să urc până în vârful muntelui în care locuiam. Curiozitatea de a mă duce totuşi până acolo m-a apucat în ziua în care mi-a interzis acest lucru. Când am ajuns sus, am privit pentru prima oară, cu multă mirare, câmpiile şi grădinile încântătoare al Caşmirului; în cul-

mea bucuriei mi-am dus în acest loc o parte din bogățiile pe care le aveam în palatul de sub pământ și m-am statornicit în acest ținut făcându-mi casa în așa fel încât nu putea fi găsită de nimeni decât atunci când voiam eu. Mă simțeam nespus de fericită și de liniștită și, departe de a invidia măreția surorii mele care stătea pe tronul Circaziei, nimic nu-mi tulbura liniștea sufletească în afară de soarta acestei surori. Căci după ce se măritase, făcuse, una după alta, trei fete. Uitându-mă în cărțile rămase de la tata, am aflat că nu va mai avea alți copii și că în curând va rămâne văduvă. Apoi, vrând să aflu soarta nepoatelor mele, am văzut că cea mai mare, Floare-de-Spin, va avea de suferit mult și că, dacă eu nu mă voi ocupa de ea și n-o voi ocroti, se va prăpădi. Știi ce-a avut de suferit această copilă, mărite calif al Cașmirului; știi că numai dragostea profundă și dezinteresată a lui Tarar a salvat-o de la moarte; am spus „dezinteresată" pentru că el nu știa, după cum nici domnia-ta nu știi, că această fată, strălucind de frumusețe, este moștenitoarea tronului Circaziei și că e tot atât de bogată, dacă nu cumva chiar mai bogată decât fiica dumitale. Ca s-o feresc de nenorocirile care o pândeau, am dus-o la mine acasă și am dat-o drept fiica mea. Dar Dințoasa, care știa cine e, nu s-a lăsat până nu mi-a furat-o, vrând s-o mărite cu fiul ei, pentru ca acesta să ajungă prin ea regele Circaziei. L-am ajutat pe Tarar cât am putut, pentru că era scris în soarta Florii-de-Spin că-și va datora viața și fericirea unui tânăr cu minte foarte ageră, curajos, îndrăzneț și întreprinzător, care o va iubi cu adevărat pentru calitățile sufletești și pentru frumusețea ei, chiar dacă fata părea sărmană și oropsită.

Între timp am aflat că sora mea – care fusese izgonită de pe tron de un prinț netrebnic – și-a reluat tronul, că poporul l-a alungat pe prințul cel nelegiuit care și-a găsit moartea căzând într-o prăpastie, că celelalte două nepoate ale mele s-au măritat cu doi prinți tineri și frumoși și că Circazia e acum liniștită și

fericită. Așa că Floare-de-Spin și soțul ei se vor duce să domnească într-o țară frumoasă și bogată unde supușii și mai ales sora mea îi așteaptă cu multă nerăbdare. Și ea și nepoatele mele o socoteau pe sărmana Floare-de-Spin pierdută și plângeau cu lacrimi amare ori de câte ori venea vorba despre ea. Acum însă, iată că, după atâtea necazuri și amărăciuni, a răsărit soarele și pentru ele și mai ales pentru draga mea Floare-de-Spin, căreia i-a fost dat să îndure atâtea.

De îndată ce Serena își isprăvi povestea, califul îi ceru iertare pentru cele spuse, se bucură din suflet să afle că Floare-de-Spin era fata unei regine bogate și puternice și că în curând va fi ea însăși regină în Circazia, apoi porunci să se pregătească un ospăț cum nu se mai văzuse până atunci, la care au luat parte toate capetele încoronate ale lumii, alături de tot norodul Cașmirului. Iar în mijlocul tuturor, străluceau ca două flori rare cele două mirese – Floare-de-Spin și Strălucitoarea – una cu păr de aur și ochi albaștri ca viorelele, cealaltă cu plete negre și cu ochi ca întunericul nopții.

Și s-a mâncat și s-a băut și s-a petrecut o lună încheiată, apoi cei patru tineri căsătoriți și-au luat fiecare în primire tronul: Tarar și Floare-de-Spin plecând în Circazia unde erau așteptați cu nerăbdare, iar Phoenix și Strălucitoarea rămânând în binecuvântatul Cașmir.

Aici se încheie, dragii mei, povestea frumoasei prințese Strălucitoarea și a neasemuitei și încântătoarei prințese Floare-de-Spin.

HENRIETTE JULIE DE MURAT (1670 - 1716)

Henriette-Julie de Castelnau s-a născut în 1670 la Brest, unde tatăl său – marchizul de Castelnau – era guvernator. La șaisprezece ani tânăra a venit la Paris pentru a se mărita cu domnul conte de Murat, colonel de infanterie și brigadier în armata regelui.

La puțină vreme după sosirea ei în capitală a fost prezentată la Curte, unde a apărut îmbrăcată în costum de țărancă bretonă, bucurându-se astfel de un uriaș succes.

S-a spus despre ea că ar fi avut nenumărate aventuri galante. Tot ce se poate pentru că, în afară de faptul că era foarte frumoasă, era spirituală și plină de imaginație.

Cum numai aceste distracții se pare că nu-i erau suficiente, doamna de Murat s-a amestecat și ea în diverse intrigi și scandaluri. Atacând-o într-o libelă pe doamna de Maintenon și pe prietenii săi, Ludovic al XIV-lea a exilat-o pe frumoasa contesă de Murat – după unii la Auch, după alții la Loche. *Istoria galantă a locuitorilor din Loche*, a cărei autoare este, dă câștig de cauză celor din urmă.

Dar la începutul domniei lui Ludovic al XV-lea, sub Regență, marchiza de Parabère i-a obținut iertarea. Întoarsă la Paris în 1715, a fost nevoită să părăsească foarte repede orașul din pricina unei boli grave care a și răpus-o un an mai târziu (1716).

Trebuie să mai adăugăm că această femeie frumoasă și inteligentă care a dus o viață aventuroasă și dezordonată era bună prietenă cu Catherine d'Aulnoy.

Doamnei de Murat îi datorăm următoarele creații: *Contesa de Chateaubriant* sau *Urmările gelozieî* (1696), *Memoriile contesei de Murat înainte de retragerea sa* (1697), *Povești* (1698), *Călătorie la țară* (1699), *Istorisiri sublime și alegorice din anul 1699*, *Istorii galante ale locuitorilor din Loche* (1707), *Palatul răzbunării* și altele.

RĂZBUNAREA ZÂNEI

A fost odată un rege mare, puternic și foarte bogat care pe la vreo patruzeci și ceva de ani s-a îndrăgostit nebunește de o tânără prințesă de la Curtea sa, prințesă care era de o frumusețe rară. Până la urmă regele, de teamă ca nu cumva fata să se mărite cu vreun bărbat mult mai tânăr decât el, a luat-o de nevastă. Fata, foarte măgulită că devenise regină, era în culmea fericirii. Și totuși pe măsură ce trecea timpul un nor întuneca tot mai des această fericire: faptul că încă nu izbutise să dea tronului un moștenitor sau o moștenitoare. Regele, mai ales regele care se îndrepta cu pași mari către bătrânețe, se gândi că n-ar fi rău să se ducă să ceară sfatul unei zâne pe care o cunoștea de multă vreme și pe care o chema Înțeleapta. Pe zâna aceasta o cunoscuse el în tinerețe în timp ce se rătăcise într-o pădure unde plecase cu hăitașii la vânat. Pe atunci zâna era tânără și deosebit de frumoasă. Avea părul bălai ca spicul grâului, ochii ca viorelele iar trupul înalt, mlădios și subțire ca trestia. Și cum zânele sunt tot femei, Înțeleapta uită să mai fie înțeleaptă și, îndrăgostindu-se de rege, deveni iubita lui. Dragostea asta a durat vreme îndelungată, dar regelui nu i-a dat inima ghes să se însoare cu zâna. De ce, de ne ce, nu știu; fapt e că n-a luat-o de nevastă iar mai târziu, când a observat că a început să îmbătrânească, fiindcă să știți că și zânele îmbătrânesc – a

început s-o viziteze din ce în ce mai rar. Zâna și-a dat seama că regele n-o mai iubește; văzând cât de nestatornică poate fi inima unui bărbat, înțeleaptă cum era s-a prefăcut că se mulțumește doar cu prietenia lui ca să nu-l piardă de tot. Când a auzit însă că s-a însurat cu o prințesă tânără și frumoasă, inima ei s-a umplut de ură împotriva bărbatului pe care-l iubise cu atâta patimă și cu care trăsese nădejde să se mărite, jurându-se ca mai devreme sau mai târziu să-i plătească așa cum merita necredința de care dăduse dovadă. Și iată că acest moment sosise.

Regele, care nu bănuia nimic și care credea că zâna îi rămăsese prietenă, se îndreptă încrezător către palatul pe care-l cunoștea atât de bine. Străbătu aleea cea lungă străjuită de-o parte și de alta de o sută de lei cu blana de culoarea focului, căci înțeleapta nu iubea decât culoarea roșie. La capătul aleii se afla o ceată de o sută de mauri îmbrăcați în veșminte roșii ca focul și împodobiți cu aurării care străluceau de-ți luau ochii. Maurii își întinseseră arcurile și-și pregăteau săgețile gata să tragă în nepoftitul care venea să le deranjeze stăpâna. Dar regele le aruncă și leilor și lor câte un pumn de flori de rodii pe care i le dăduse pe vremuri zâna și-și văzu liniștit de drum.

Intrând în palatul fostei sale iubite, o găsi așezată pe un tron de rubin, înconjurată de douăsprezece negrese tinere și frumoase, înfășurate în voaluri roșii. Zâna, deși îmbrăcată într-o rochie roșie ca focul, împodobită cu pietre scumpe și cu cele mai rare cusături de aur, își pierduse de mult frumusețea. În fața ei se afla o masă lungă din marmură roșie pe care se găseau o sumedenie de cărți din care tinerele negrese învățau cum să-i chinuie și să-i facă nefericiți pe bărbați pentru faptul că cei mai mulți dintre ei erau mincinoși, nestatornici și dădeau bir cu fugiții tocmai când te așteptai mai puțin. Regele rămase uluit de asemenea învățătură. Zâna, privindu-l cu ochii scăpărând de ură, îl întrebă cu trufie:

– Ce mai cauți în casa mea, rege necredincios? Cum de-ai

mai îndrăznit să vii să-mi tulburi liniștea pe care încerc să mi-o găsesc aici? Și, deschizând una dintre cărți, continuă: Văd bine ce vrei ! Da, prințesa cu care te-ai însurat în loc să mă iei pe mine îți va dărui în curând o fată. Și fiindcă, iată, a sosit momentul să mă răzbun pentru necredința ta, te anunț că această fată va fi tot atât de puțin iubită și de disprețuită de toată lumea pe cât de mult te-am iubit eu odinioară.

Regele a încercat s-o îmblânzească în fel și chip, a rugat-o să-i fie milă de acea ființă nevinovată ce urma să vină pe lume, dar totul a fost în zadar. Zâna nu s-a înduplecat în nici un chip. Ba la un moment dat, plictisită de atâtea rugăminți, a scos un papagal dintr-o colivie și, dându-i drumul să zboare, i-a spus regelui:

– Piei din ochii mei cât poți mai repede ! Urmărește pasărea asta și mulțumește Domnului că ai scăpat viu și nevătămat ! Pentru felul cum te-ai purtat cu mine, n-am să te iert niciodată, oricât de mare rege vei fi tu ! Pleacă, fiindcă mi-e silă să te mai văd !

Uluit de schimbarea zânei și umilit până-n străfundul inimii de vorbele ei, regele a plecat și, luându-se după papagal, a ieșit din palat pe o potecă mult mai scurtă și s-a întors acasă. Văzându-l atât de mâhnit, regina l-a întrebat ce i se întâmplase. El i-a povestit totul, ocolind doar faptul că odinioară Zâna Înțelepciunii fusese iubita lui pe care nu voise s-o ia de soție.

– Ei, zise regina, la urma urmei și eu cunosc o zână; îi zice Luminoasa și e stăpâna Împărăției Luminii. Spre deosebire de zâna pe care o cunoști tu, Luminoasa e bună și îndurătoare. Ba chiar, într-un fel, e neam cu mine. Nu se poate să nu ne ajute și să nu ne scoată din încurcătură. Mă voi duce până la ea – zise regina.

Regele fiind întru totul de acord, regina – însoțită de două dintre doamnele sale – se urcă în caleașcă și plecă. Luminoasa locuia undeva, într-un turn cu șapte etaje, înconjurat de șapte ori

de un râu care avea șapte poduri de flori. Luminoasa, care era o zână pe cât de frumoasă pe atât de bună, iubea culoarea albă.

Când ajunse la malul râului ce înconjura turnul, regina își rugă doamnele de onoare s-o aștepte în satul din apropiere iar ea porni la drum. Turnul de marmură albă avea ferestre mari de cristal, lucrate în arcade iar la fiecare etaj râul avea câte un mic pod de flori pe care nu-l puteai trece dacă zâna nu voia să te primească.

Primul pod peste care trecu regina era din maci albi care aveau darul de a-i adormi pe toți cei ce cutezau să pășească nepoftiți pe tărâmul Luminoasei. Al doilea pod era din flori de iasomie, al treilea din flori albe de leandru, al patrulea din anemone albe, al cincilea din flori de salcâm, al șaselea din tuberoze iar ultimul și cel mai frumos din trandafiri albi ca zăpada. După ce trecu podul și intră în turn, regina văzu că, de fapt, acel turn era un palat de o măreție și de o frumusețe fără seamăn.

– Draga mea, îi spuse zâna îmbrățișând-o pe regină, știam că vei veni să mă vezi... Sunt însă foarte mâhnită pentru că nu-mi stă în putere să îndrept ce-a stricat o altă zână. Nici una dintre noi nu poate face acest lucru. Vei avea într-adevăr o fetiță cu o fire tot atât de nesuferită, de capricioasă și de răzbunătoare cum are și zâna care ți-a prezis acest lucru. Din pricina firii ei va fi ocolită de toată lumea și n-o va iubi nimeni. Ca să-ți alin însă această mâhnire, te anunț că vei mai naște o fată care va fi opusul primei, adică va fi tot timpul veselă, bună la suflet, darnică și atrăgătoare, pe care o va iubi toată lumea. Eu voi veghea asupra ei, voi avea grijă să nu pățească nimic și să se mărite cu un tânăr care să aibă o fire asemănătoare cu a ei. Așa că dacă prima fetiță te va mâhni, ce de-a doua te va bucura, regină !

– Vai, preamărită și puternică zână, zise regina, eu aș fi vrut ca amândouă să mă bucure la fel, dar dacă nu se poate altfel... Poate că ar trebui să mă duc eu, ca viitoare mamă, la Zâna

Înțeleaptă și s-o rog să revină asupra sumbrei prevestiri... spuse regina care nu știa nimic din cele petrecute pe vremuri între acea zână răzbunătoare și soțul ei, regele. Luminoasa, nevrând s-o mâhnească, o sfătui să nu se ducă întrucât „nici eu, zise ea, care sunt zână, nu m-aș încumeta s-o rog ceva pe Înțeleapta fiindcă știu că mi-aș pierde vremea în zadar. Când hotărăște ea ceva, nimic și nimeni nu-i mai poate schimba părerile. Așa că, draga mea, obișnuiește-te cu gândul că vei avea o fată pe care – din pricina firii ei – n-o va îndrăgi nimeni și o alta care, dimpotrivă, va fi iubită de toată lumea."

Regina îi mulțumi cu lacrimi în ochi zânei pentru bunătatea ei și se întoarse acasă. Nu după mult, rămase însărcinată iar când îi veni vremea să nască aduse pe lume două fetițe gemene. Numai că pe măsură ce treceau anii, prima – care era o fată destul de frumoasă, cu ochii și cu pletele întunecate ca noaptea și căreia îi plăcea să se îmbrace mai mult în roșu, devenea tot mai rea, mai neascultătoare, mai capricioasă, purtându-se urât cu slugile, nerespectându-și părinții și urându-și propria soră. Încetul cu încetul nimeni nu mai putu s-o sufere și toți se rugau Domnului să-și găsească un mire ca să scape cât mai repede de ea.

În palatul ei stacojiu, Înțeleapta se umfla în pene de bucurie că fata – căreia toată lumea îi spunea acum Nesuferita – era întocmai așa cum dorise ea. Și poate că dacă ar fi fost singurul copil la părinți, cusururile pe care toți cei din jur se străduiseră zadarnic să i le îndrepte n-ar fi fost chiar atât de supărătoare. Dar comparată cu sora ei, ajunsese într-adevăr de nesuferit. Căci pe cât era ea de rea și de nesăbuită, pe atât era sora ei geamănă de bună și de înțeleaptă. Cu pletele strălucitoare ca aurul, cu ochii albaștri ca azurul cerului, cea de-a doua fată – căreia toată lumea îi spunea Iubita – era toată numai zâmbet și voie bună; vorbea frumos, își respecta părinții, îi ajuta cu prisosință pe cei sărmani, se îmbrăca mai mult în alb și era veșnic ca o rază

primăvăratică de soare care aducea bucurie oriunde poposea.

Când cele două fete împliniră cincisprezece ani un pictor renumit le făcu portretele pe care regele și regina le trimiseră – așa cum era obiceiul – pe la Curțile regilor care aveau băieți de însurat. Între timp, iată că sosiră și la Curtea regelui portretele câtorva prinți; portretul Prințului-de-Aur, un tânăr frumos cu părul blond, tot numai inele, cu ochii negri și îndrăzneți și cu dinții albi și strălucitori ca perlele; portretul Prințului Smaraldelor, un tânăr oacheș cu părul și cu barba negre ca smoala și cu ochii verzi și strălucitori, îmbrăcat din cap până în picioare în catifea verde, împodobit la gât cu un colier de smaralde mari cât nuca; portretul Prințului Rubinelor, un tânăr cu părul și cu ochii castanii, cu pielea aurie ca piersica, îmbrăcat într-un costum de mătase neagră, presărat tot cu maci roșii lucrați din rubine care străluceau ca flăcările. Toți tineri, frumoși, toți bogați. Cele două prințese se uitară ce se uitară și cea brunetă și-l alese pe Prințul Smaraldelor. Dar după câteva zile, părându-i-se că e mai frumos Prințul-de-Aur, îl alese pe acesta numai fiindcă observase că sora ei îl privise mai mult decât pe ceilalți doi. Iată însă că peste alte câteva zile sosi la palat un al patrulea portret, al Prințului Insulei Fericirii, pe care Iubita îl îndrăgi din clipa în care îl văzu. Era un tânăr înalt și frumos, cu un chip alb și senin, cu plete lungi, negre și buclate și cu ochi ce semănau întru totul cu ai ei: mari, visători și de un albastru ca azurul cerului, adumbriți de gene lungi și dese care-i dădeau un farmec deosebit. Îmbrăcat într-un veșmânt simplu, alb, de catifea, tânărul nu purta nici o altă bijuterie în afară de un inel cu o piatră mare de safir care avea aceeași culoare și strălucire ca și ochii săi minunați.

– Acesta mi-e alesul, spuse Iubita. Semănăm atât de bine de parcă am fi frați. Cu el mă voi mărita.

– Ba nu te vei mărita tu cu el, ci eu ! Pentru că și mie îmi place la fel de mult ! strigă Nesuferita.

– Vai, surioară, până ieri spuneai că te vei mărita cu Prințul smaraldelor sau cu Prințul-de-Aur !

– Acum nu-i mai vreau ! M-am răzgândit, răspunse Nesuferita.

– N-are rost să vă certați, dragele mele, spuse cu înțelepciune regina; îi vom trimite acestui prinț portretele voastre și pe care o va alege aceea îi va fi soție.

Nesuferita, temându-se ca nu cumva prințul s-o prefere pe sora ei, își făcu socoteala că până ce pictorii vor face copii după portretele lor, până ce aceste portrete se vor afla în mâna prințului, ea va ajunge mai repede în Insula Fericirii, ducându-i prințului nu portretul, ci originalul. Acolo, cu ajutorul Zânei Înțelepciunii, pe care nesuferita o prețuia în mod deosebit fiindcă semăna întru totul cu ea, va face în așa fel încât să se mărite cât mai repede cu prințul iar când acesta va primi portretul surorii sale nu va mai avea altceva de făcut decât să-l admire, întrucât prințul va fi până atunci bărbatul ei. Împărtășindu-i această dorință Zânei Înțelepciunii – care n-o putea suferi pe Iubita fiindcă era protejata rivalei sale, Luminoasa – zâna îi dădu o barcă trasă de șase castori, îi dărui câteva rochii de catifea și de dantelă, roșii ca focul, presărate cu pietre scumpe și o trimise pe râu în jos, către Insula Fericirii.

În timp ce Nesuferita se îndrepta spre țara prințului cel frumos, acesta – care între timp apucase să vadă la un prieten de-al său portretul Iubitei – se urcă la rându-i în luntrea sa princiară și se îndreptă către prințesa care-i plăcuse atât de mult. În timp ce Nesuferita punea piciorul pe insula prințului, acesta intra în palatul Iubitei, unde – primit cu toate onorurile ce i se cuveneau – ceru pe loc regelui și reginei mâna preafrumoasei lor fiice. Chiar a doua zi, cei doi tineri care semănau atât de mult și care se îndrăgostiseră unul de altul de la prima vedere fură căsătoriți și deveniră soț și soție atât în fața Domnului cât și în fața oamenilor.

Între timp, Nesuferita, neștiind încotro plecase prințul, îl aștepta nerăbdătoare să sosească; auzind însă ce se întâmplase, de ciudă, de invidie, de furie că planul ei dăduse greș, vru să sară în barca ce-o adusese și să se întoarcă acasă. Dar fiind prea furioasă, călcă pe de lături și căzu în râu. Zâna Înțelepciunii râse și, nepăsătoare, o lăsă să se înece. Luminoasei însă i se făcu milă de acea ființă rea și capricioasă și o prefăcu într-un castor care se duse să se ascundă undeva, în fundul apei, ca să nu fie obligată să mai vadă meleagurile natale și mai ales pe sora ei geamănă pe care acum o ura și mai amarnic decât înainte. Deci luați aminte, copii, și fiți buni fiindcă răutatea se pedepsește întotdeauna.

MARIE-JEANNE LHÉRITIER DE VILLANDON (1664-1734)

Marie-Jeanne Lhéritier de Villandon s-a născut la Paris în 1664. Tatăl său, Nicolas Lhéritier, scutier, senior de Nouvelon, istoriograf și consilier al regelui, se trăgea dintr-o familie veche și nobilă din Normandia, iar mama sa, Françoise le Clerc, era nepoata cancelarului Duvair.

Domnișoara Lhéritier a primit de la tatăl său – între altele poet și istoric – o educație aleasă care și-a arătat în curând roadele. Marie-Jeanne a studiat istoria antică, modernă și fabula și s-a consacrat poeziei.

La vârsta de paisprezece ani domnișoara Lhéritier era de-acum autoarea unor mici lucrări literare. Totodată s-a remarcat cu succes și în muzică, tânăra având o voce deosebit de frumoasă care-i încânta pe toți cei ce o ascultau. Dar din păcate nici nu apucase să iasă bine din copilărie că și-a pierdut tatăl. Deși profund îndurerată, n-a renunțat la studii cărora li s-a consacrat în întregime.

Primele sale lucrări mai mari – o idilă și un rondou – au apărut în 1689 în *Mercure*. Poeziile domnișoarei Lhéritier au fost deseori încununate de laurii Academiei, ca de pildă în 1695 și 1696, când a fost distinsă cu premiul Academiei Lanterniștilor din Toulouse, care a și admis-o în rândurile membrilor săi, onoare ce nu mai fusese acordată niciodată unei femei. Cum renumele ei depășise granițele țării, domnișoara Lhéritier a fost primită, în 1697, în Academia Ricovrati din Padova.

Domnișoara Lhéritier a fost prietenă cu mai toate persoanele ilustre din vremea sa, mai ales cu domnișoara de Scudéry la a cărei moarte a scris

piesa – în proză și versuri – *Apoteoza domnișoarei de Scudéry*.

Prezentată domnișoarei de Orléans – principesa regală – a scris în 1688 un epitalam în cinstea căsătoriei principesei cu ducele de Lorena. Mai târziu s-a apropiat de ducesa de Nemours (Marie de Orléans de Longueville), trăind până la moartea acesteia sub aripa sa ocrotitoare, publicându-i în 1709 *Memoriile*.

Cu câțiva ani înainte domnișoara Lhéritier tradusese *Poveștile regelui Richard*. În 1711 a publicat piesa în proză și versuri *Convoiul Delfinului*, consacrată morții primului fiu al regelui, urmată – în același an – de piesa *Mormântul Domnului Delfin*.

Deși iubită și apreciată de Ludovic al XIV-lea, domnișoara Lhéritier a trăit toată viața în sărăcie, neobținând de la Curte decât o modestă pensie de patru sute de franci.

Domnișoara Lhéritier era înrudită cu familia Perrault și, ca și părinții săi, în disputa dintre antici și moderni a luat parte acestora din urmă. Scriind basme ea s-a supus modei epocii.

Trebuie să subliniem încă o dată faptul că basmele lui Perrault și ale sale au pus bazele unui nou gen de literatură în Franța. Astfel, în 1710, în salonul acestei femei instruite și modeste, s-au pus bazele unei societăți a cărei singură preocupare era literatura. Printre cei care făceau parte din această societate literară se numărau o mulțime de somități ca: marchiza de Bethuné – sora reginei Poloniei – principesa de Neufchâtel, ducesa de Brisac, doamna de Bellegarde și mulți alții.

Domnișoara Lhéritier a fost veselă și plină de viață până în ultimii săi ani când – grav bolnavă – a îndurat suferințe de neînchipuit. A murit în 1734 în vârstă de șaizeci și nouă de ani.

În urma sa au rămas numeroase lucrări în proză și versuri; s-a păstrat de asemenea un portret al ei gravat de Rochers după tabloul destul de reușit pe care i-l făcuse Tournière.

Domnișoara Lhéritier a fost mult mai sobră în poveștile sale decât Catherine d'Aulnoy și doamna de Murat, ceea ce n-a împiedicat-o să le viziteze pe amândouă și să manifeste o tandră prietenie mai ales față de prima.

PRINȚESA CEA ISTEAȚĂ

Se spune că pe vremea cruciadelor ar fi existat un rege în nu știu ce țară din Europa care se hotărî să se ducă să lupte cu necredincioșii tocmai în Palestina. Înainte de a porni într-o atât de lungă călătorie, vru să-și facă ordine în țară. După ce rezolvă toate problemele care-l frământau, lăsă în locul său ca regent pe cel mai credincios și mai destoinic ministru al său. Liniștit în privința treburilor țării, regele era totuși neliniștit din pricina familiei sale. Soția i se prăpădise de puțină vreme fără să-i lase vreun urmaș de parte bărbătească. Îi făcuse în schimb trei fete care acum se aflau la vârsta măritișului. Nu știu care le era adevăratul nume; le cunosc doar poreclele pe care le primiseră încă din copilărie, din pricina firii lor; cea mare de pildă, din pricină că era nemaipomenit de trândavă, fiindu-i lene să se și miște, fusese poreclită Leneșa. Cea de-a doua, căreia nu-i tăcea gura nici măcar o clipă, sporovăind întruna de dimineață până seara, fusese poreclită Vorbăreața. Celei de-a treia, cu totul deosebită de surorile sale, fiind foarte ageră la minte, toată lumea îi spunea Isteața.

Și acum câteva cuvinte despre fiecare dintre ele. Nimeni nu văzuse încă o trândavă mai mare decât prima dintre cele trei surori. În fiecare zi se trezea cu mare greutate la ora unu sau două după prânz; camerista – după ce-o dădea jos din pat – abia

izbutea s-o îmbrace. Rochia stătea șuie pe ea fiindcă uita să-și pună cordonul, mergea adesea nepieptănată la biserică și nu de puține ori o vedeau cu un pantof de o culoare și cu celălalt de alta. După ce mânca, dormea un ceas sau două iar seara se așeza, așa cum se scula din pat, la masa se joc unde stătea până după miezul nopții; apoi intra în odaia ei să se culce și până isprăvea cu dezbrăcatul o apuca dimineața.

Cea de-a doua fată, Vorbăreața, era altfel. Repezită și nerăbdătoare, făcea totul cât mai repede ca să-i mai rămână vreme de discuție. Slăbiciunea ei pentru taclale era atât de mare încât nu putea să stea cu gura închisă nici când dormea. Ajunsese să vorbească până și în somn. Știa tot soiul de bârfe, cine cu cine se certase, cine-și înșela soțul, cine soția, știa până și ce vorbeau slugile de la bucătărie despre stăpânii lor; știa cât câștigase cutare curtean, cât o costase pe doamna cutare o anumită rochie sau un colier de perle, ce datorii avea ministrul X și ce vorbea doamna contesă Y despre doamna ducesă Z. Știa tot. Știa tot, dar, la fel ca și sora ei mai mare, nu știa să se poarte. Nici ea, nici Lenesa nu citiseră niciodată nimic, nu învățaseră să scrie, nu știau să coasă, să țină fusul în mână; nu erau în stare să-și facă nici măcar patul din care nu se dădeau niciodată jos înainte de prânz. Cu alte cuvinte nu-și puneau niciodată la contribuție nici mintea și nici mâinile.

Cea mai mică dintre cele trei prințese era cu totul altfel. Deosebit de harnică și de vioaie, se străduia să facă totul așa cum se cuvine. Învățase să scrie și să citească la perfecție, cânta foarte frumos din gură și la mai multe instrumente muzicale – harfă, alăută, clavecin – știa să danseze, era foarte îngrijită, se îmbrăca întotdeauna cu mult gust, știa să coasă, să toarcă și să facă o mulțime de treburi gospodărești. Dar talentele sale nu se reduceau doar la atât. Fata era foarte isteață, avea o minte ageră și se pricepea să iasă din toate încurcăturile. Regele o iubea mult mai mult decât pe fiicele sale mai mari în care nu avea nici o

nădejde și din pricina cărora era tot timpul speriat să nu-i căşune vreun necaz care să le facă de râsul lumii și să nu le mai poată mărita. Ca să fie sigur că nu-l vor face de ocară măcar până ce le va vedea la casa lor, se duse la o zână pe care o cunoștea de multă vreme și pe care o rugă să-i facă trei fusuri de sticlă (câte unul pentru fiecare fată) meșterite în așa fel încât în clipa în care una dintre ele și-ar pierde virtutea, fusul să se spargă de la sine.

Cum zâna era foarte pricepută în astfel de lucruri, îi dădu regelui cele trei fusuri, iar acesta le dărui celor trei fete, spunându-le să aibe grijă de ele ca de ochii din cap; că de îndată ce se va întoarce acasă din război va cerceta cele trei fusuri și, dacă nu le va găsi neatinse, va fi vai și amar de capul lor. Apoi, ca să fie mai sigur că distracțiile de la Curte nu le vor ispiti ca să facă un pas greșit, le închise într-un turn înalt, unde nu existau camere decât sus, la ultimul etaj; camerele erau mari, frumoase, elegante, cu ferestre care dădeau spre grădinile palatului, așa că prințesele aveau și aer curat și priveliște frumoasă. Puse apoi să fie zidită ușa de la intrare ca să nu mai poată pătrunde nimeni în turn, iar sus, la una dintre ferestre, construi un scripete cu o frânghie la capătul căreia se afla un coș pe care câteva slugi credincioase îl umpleau zilnic cu cele mai alese mâncăruri și cu tot soiul de bunătăți. După ce regele luă toate aceste măsuri de precauție, plecă să lupte împotriva necredincioșilor.

Cele două fete mari, lipsite de distracțiile Curții și neștiind să facă nimic, se plictiseau de moarte. Doamne, cum s-ar mai fi distrat ele fără să le pese de nimic dacă n-ar fi fost blestematele acelea de fusuri de sticlă care la cea mai mică greșeală se puteau sparge ! Și cum știau că nu era de glumit cu tatăl lor, oftau, plângeau și-și plimbau lenea dintr-o odaie într-alta, așteptând cu nerăbdare ziua când, coborâte din turn, se vor mărita și se vor distra după pofta inimii.

Numai Isteața nu se plictisea; cânta la clavecin și la lăută, cosea, broda, torcea, citea toate scrisorile trimise de primul mi-

nistru care o prețuia foarte mult și care nu făcea nimic fără sfatul ei, răspundea cu multă grijă la aceste scrisori descurcând unele afaceri de Stat destul de încâlcite, ba din când în când își mai cosea și câte o rochie care ieșea cu mult mai frumoasă decât din mâna celei mai dibace croitorese din regat.

Într-o zi, în timp ce Isteața se afla în odaia ei pictând cu mult talent un colț din minunatul parc al palatului, surorile ei – care se uitau și ele pe fereastră – văzură la piciorul turnului o femeie bătrână îmbrăcată în zdrențe, care le cerea ceva de mâncare. Le mai spuse că era străină de acele locuri, că știa o mulțime de lucruri și că așa bătrână cum era le putea sluji cu multă pricepere. Prințesele, amintindu-și de porunca tatălui lor de a nu lăsa pe nimeni să intre în turn, șovăiră. Dar Leneșa, care se săturase să-și facă singură patul și să se îmbrace, îi spuse surorii sale că, la urma urmei, era vorba de o biată bătrână care le putea da totuși o mână de ajutor. Vorbăreața, la rândul ei, plictisită de a nu vorbi decât cu surorile sale, îi dădu dreptate Leneșei.

– Eu nu cred ca porunca tatei de a nu primi pe nimeni în turn să fi avut în vedere o amărâtă ca asta ! Eu zic s-o primim ! Mai avem și noi cu cine să schimbăm o vorbă !

Și, lăsând coșul jos, îi făcu semn bătrânei să urce. Aceasta, nelăsându-se prea mult rugată, cât ai bate de trei ori din palme se și văzu în odaia Vorbăreței unde veni și Leneșa s-o vadă. Când Isteața văzu ce făcuseră surorile ei se supără cumplit.

– Cum de v-a dat prin minte s-o aduceți pe bătrâna asta aici? întrebă ea mânioasă. Știți cine este, de unde vine și mai ales ce gânduri are? Și apoi e atât de murdară încât mă mir că nu v-a fost silă s-o vârâți în coșul în care ni se pune mâncarea ! Vă rog frumos s-o trimiteți cât mai repede jos !

– Nici nu mă gândesc, răspunse Vorbăreața. Mor dacă nu mai schimb o vorbă și cu altcineva în afară de voi două, fie chiar și cu o prăpădită ca asta !

– Nici eu nu vreau să plece ! strigă Leneșa. M-am săturat să mă îmbrac și să mă dezbrac singură, să-mi fac patul și să mătur pe jos !

– Treaba voastră, spuse Isteața, dar să nu vă căiți ! Eu să n-o prind în odaia mea ! Și, ieșind necăjită de la surorile sale, Isteața se duse în odaia ei și se încuie, trăgând amândouă zăvoarele.

Și ca să nu vă mai țin cu sufletul la gură, vă voi spune că presupusa bătrână era de fapt băiatul cel mare al unui rege puternic, vecin cu tatăl celor trei fete. Prințul, unul dintre cei mai ușuratici și mai dezmățați tineri din vremea aceea, era perfid, mincinos, crud, rău, răzbunător și nemilos. Ca să-și satisfacă dorințele sale josnice și urâte, nu cruța pe nimeni și nimic. Își înșela tatăl spunându-i una și făcând alta, își bătea joc de cei sărmani care nu-l puteau suferi, râdea de fratele său mai mic care era bun, blând și milos din cale-afară. Regele, care ca orice tată nu-i vedea cusururile ci numai presupusele calități, îl poreclise Vicleanul. Fratelui său, din pricina firii lui bune, i se spunea Blajinul. Oamenii din popor – care de fapt îi spuneau Vicleanului „Prințul-fără-inimă" – se îngrozeau la gândul că, într-o bună zi, acest tânăr nesăbuit le va fi rege.

Iată, dragii mei, pe cine primiseră în turn cele două fete fără minte ale împăratului plecat la război. Cum acest prinț scandalagiu și nesuferit se ciondănise odată cu tatăl celor trei prințese, se jurase să-i plătească insulta și să-și râdă de fetele sale.

Așa că de îndată ce ajunse în turn, după ce cercetă cu atenție toate încăperile, se hotărî să-și pună planul în aplicare chiar în aceeași seară.

După ce prințesele mâncară, se ridicară ca să se ducă fiecare în odaia ei. Vicleanul, aruncându-și zdrențele care-l acopereau, rămase într-un splendid costum de cavaler, acoperit cu aur și cu pietre scumpe. Sărmanele prințese fură atât de spe-

riate văzând un bărbat tânăr în mijlocul lor încât o luară la goană fiecare spre odaia sa. Vorbăreața și Isteața, sprintene și ușoare, ajunseră repede și traseră zăvoarele în urma lor. Lenișa, care abia se mișca, nefiind obișnuită să meargă decât în caleașcă, fu ajunsă din urmă de prinț. Aruncându-se la picioarele ei, Vicleanul îi spuse cine era, îi mărturisi că-i văzuse portretul și că se îndrăgostise de ea. Și cum Lenișa nu știa ce să-i spună, el începu s-o mângâie și s-o sărute, jurându-se că se hotărâse s-o ia de soție; dar că fiind atât de îndrăgostit de ea, nu mai avea răbdare să aștepte până după cununie. Lenișa, care era atât de leneșă încât nici nu catadixi să se apere, îi făcu pe voie. Și poc! fusul de sticlă se sparse în zeci de bucăți. Vicleanul o dusese pe prințesă într-o cameră de jos; după aceasta ea îi mărturisi că se teme ca surorile ei să n-o țină de rău că se măritase fără să le spună nimic și mai ales fără să treacă pe la preot. Vicleanul o liniști spunându-i că va vorbi el cu cele două fete; apoi, fără ca Lenișa să observe, o încuie în cameră iar el plecă în căutarea celorlalte două. Urcă la ultimul etaj și o luă de-a lungul unui coridor unde se aflau numeroase camere. Ascultă pe la vreo câteva uși, dar nu auzi nimic. Tocmai la capătul coridorului auzi o sporovăială ușoară. Vorbăreața, care nu-și putea ține limba nici când nu se afla nimeni lângă ea, vorbea de una singură. Prințul bătu la ușă, îi vorbi, îi mărturisi așa cum îi mărturisise și Leneșei că pentru ea își părăsise țara și că venise s-o ia de nevastă; îi lăudă, exagerând, frumusețea și deșteptăciunea și, cum Vorbăreața era sigură și de frumusețea și de deșteptăciunea ei, fu destul de nechibzuită ca să se încreadă în vorbele prințului. Îi răspunse printr-o avalanșă de cuvinte pe care le rosti pe nerăsuflate. Tot vorbind prin ușă cu prințul, trase zăvorul și-l pofti în cameră, dorința ei de pălăvrăgeală fiind mai puternică decât teama. Vicleanul își spori rugămințile, mărturisind că voia s-o ia de nevastă cât mai repede, fiindcă dacă ar fi aflat sora ei mai mare – care avea dreptul să se mărite prima – că prințul o

prefera pe sora mijlocie și nu pe ea – s-ar fi împotrivit. Făgădui și Vorbăreței ca și Lenesei că va face nunta după ce va fi nevasta lui. Fără minte cum era, Vorbăreața îl crezu și-i făcu pe voie. Dar vai, la câteva minute după ce fapta cea nevrednică fusese săvârșită, fusul de sticlă al Vorbăreței se sparse în zeci de bucăți. Când prințul află din gura celei de-a doua mirese tâlcul acelor fusuri se bucură grozav pentru că tatăl prințeselor avea să se convingă cu propriii săi ochi de purtarea lor. Speriată de cele întâmplate, Vorbăreața se închise în camera ei spunându-i prințului că nu mai avea nici un chef să le caute pe surorile sale.

Prințului nu-i mai rămăsese acum decât s-o găsească pe Isteața; și-o află în odaia de la celălalt capăt al coridorului. Cum ușa era bine închisă, începu și acolo să spună aceeași poveste pe care le-o spusese și celorlalte două. Dar cum Isteața nu vru pentru nimic în lume să deschidă ușa, găsi pe undeva un butuc zdravăn de lemn și, folosindu-l în chip de berbec, sparse ușa și intră peste fată. Aceasta însă, prevăzătoare, se înarmase cu un ciocan greu în mână și, când prințul făcu gestul de a se îndrepta spre ea, Isteața îi spuse:

– Dacă îndrăznești să te apropii de mine îți sparg capul cu ciocanul ăsta, oricât de prinț ai fi tu !

Degeaba încercă prințul s-o convingă cât de mult o iubea și cum venise anume pentru ea ca s-o ia de nevastă.

– Vreau să te măriți cât mai repede cu mine, pentru că dacă află surorile tale mai mari că n-am venit pentru ele, nu vor fi de acord să te măriți tu, cea mai mică, înaintea lor.

Prințesa se prefăcu a-i da dreptate, dar simți din vocea lui prefăcută că mințea cu nerușinare.

– Bine, zise ea, sunt gata să te iau de bărbat, numai că eu știu de la bunica mea că nunțile făcute noaptea sunt nefericite. Așa că așteaptă până mâine dimineață.

Sigur de reușită, prințul plecă să se culce. Prințesa, rămasă singură, se duse într-o odaie alăturată unde, printre altele, se afla

și o gură mare de canal în care se aruncau toate murdăriile din turn. Canalul să vărsa într-un râu care curgea departe, peste câmp, la vale. Isteața puse peste gaura aceea câteva nuiele de-a lungul și de-a latul, doar atât cât să țină așternutul pe care-l așeză frumos și cu grijă peste nuiele,

De îndată ce se făcu ziuă, Vicleanul veni la prințesă. Aceasta, luându-l de mână, îl duse în odaia unde pregătise acel pat ciudat, rugându-l să se culce că vine și ea îndată.

Fericit că-i reușise planul, prințul se trânti, așa îmbrăcat cum era, pe patul acela șubred care se prăbuși cu el în canalul dezgustător de dedesubt. Plin de cucuie, năucit, murdar din cap până în picioare, izbuti cu chiu cu vai să-și croiască drum prin acel canal îngrozitor și să ajungă până la râul în care se vărsa. Niște oameni care pescuiau pe aproape îl ajutară să se dezbrace și să se spele, apoi, dându-i un cămeșoi curat și râzând în gura mare de pățania prințului, îl scoaseră la drum. Prințul se târî cum putu până la Curtea tatălui său unde, clocotind de ură și de furie, jură să se răzbune pe Isteața în așa fel încât să-l țină minte cât o trăi, dacă va apuca să mai trăiască.

Între timp, Isteața, căutându-și surorile, le găsi triste și înfricoșate; fapta lor nesăbuită de a da crezare vorbelor mincinoase ale prințului devenind amândouă, în aceeași noapte, nevestele aceluiași bărbat, le făcu să se căiască amarnic. Dar ce folos ! Căința lor era târzie, amândouă se făcuseră de rușine iar cele două fusuri de sticlă, acum sparte, le aduceau aminte de nesăbuința lor și mai ales de judecata aspră a tatălui lor.

Isteața le consolă cum putu, apoi le povesti ce i se întâmplase prințului cel lipsit de inimă. Prințesele se bucurară pentru pedeapsa meritată de acel tânăr josnic și mincinos.

În acest timp Vicleanul se pregătea de răzbunare. Știind că cele două surori ale Isteței erau din cale-afară de lacome, trimise câteva slugi credincioase să pună la picioarele turnului, fără să le vadă nimeni, un coșuleț cu fructe dintre cele mai rare: banane,

ananas, piersici mari, aurii, portocale, rodii, smochine și multe altele. Cele două prințese, cărora coșul acela cu bunătăți nu le mai dădea pace, o rugară pe Isteața, care era sprintenă și ageră ca o veveriță, să coboare în coșul pentru mâncare, să ia coșulețul cu fructe de jos, să se urce apoi cu el în coșul pentru mâncare iar ele două s-o tragă sus. Cum cele două surori nu se simțeau bine deloc, Isteața, deși nu voia să coboare, ținu totuși să le facă pe voie. Dar de îndată ce puse piciorul pe pământ, slugile prințului, care până atunci stătuseră ascunse, ieșiră la iveală, puseră mâna pe ea, o luară pe sus și o duseră pe vârful muntelui din apropiere, un munte foarte înalt și prăpăstios pe care lumea îl cam ocolea. Acolo Isteața dădu peste Vicleanul care, la lumina zilei, deși îmbrăcat regește, încărcat de aurării și de pietre scumpe, era totuși un tânăr tot atât de urât la chip cum era și la suflet. Avea ochi cruzi și galbeni ca de fiară, o gură cu buze subțiri și vinete, dinții mari și galbeni ca de cal, o barbă neagră și deasă și părul țepos ca de arici. Rânjind fericit, îi arătă Isteței un butoi în care fuseseră înfipte o droaie de cuțite.

– Ei, Isteațo, zise el cu glas batjocoritor, fiindcă ai îndrăznit să-ți bați joc de un prinț ca mine, iată ce te așteaptă... Vei fi vârâtă în butoiul ăsta iar eu îi voi da una cu piciorul și mă voi prăpădi de râs să-l văd cum se rostogolește pe coasta prăpăstioasă a muntelui, până jos în vale... Așa-i pedepsesc eu pe cei care îndrăznesc să mă înfrunte !

Rostind aceste vorbe, se aplecă spre gura butoiului să vadă dacă vârfurile cuțitelor erau destul de multe și de lungi. În clipa aceea, Isteața îi dădu brânci în butoi și împinse butoiul în prăpastie; apoi o luă la goană îndărăt spre turnul de unde coborâse.

Slugile, îngrozite, încercară să stăvilească rostogolirea butoiului, dar degeaba ! Acesta nu se mai opri decât atunci când ajunse la poalele muntelui de unde slugile îl scoaseră afară pe prinț aproape mort. Când l-a văzut în ce hal era, tatăl său a leșinat de durere iar fratele său, Blajinul, a început să plângă în

hohote. Curtenii însă s-au bucurat că vor scăpa măcar pentru o bucată de vreme de răutățile acelui prinț smintit iar poporul a sărbătorit evenimentul, rugându-se Domnului să-l ia la Sine pe dezmățatul care le batjocorea fetele. Deși au fost aduși să-l îngrijească cei mai de seamă doctori din țară și de peste hotare, prințului îi mergea din ce în ce mai rău; și-i mergea rău nu atât din pricina rănilor care s-ar fi vindecat de mult, cât din pricina veninului și a urii ce sălășluiau în sufletul lui fiindcă nu-i putuse veni de hac acelei fetișcane căreia îi pusese gând rău.

Între timp Isteața, ajunsă în turnul ei, răsuflă ușurată crezând că scăpase de prințul ranchiunos. Dar necazurile nu se prea grăbeau s-o ocolească, fiindcă nu peste mult timp auzi că prințul se simțea mai bine. A doua zi, ca și cum surorile ei n-ar fi așteptat decât această veste, născură fiecare câte un băiat zdravăn și frumos. Iar ca o încununare a ghinioanelor, sosi vestea că tatăl lor pornise către casă unde trăgea nădejdea să ajungă cât mai repede.

Cum Isteața nu mai avea încredere în nimeni, se îmbrăcă bărbătește, își lipi barbă și mustăți, își puse pe cap o pălărie pleoștită, cu boruri mari care-i ascundeau fața și, luându-i pe cei doi micuți nepoței ai săi, bine înfășați și ascunși în două coșulețe de nuiele, se îndreptă în goana trăsurii către împărăția vecină unde bolea Vicleanul. Dându-se drept un vraci venit de departe, intră în odaia lui, îl văzu și, lăsându-i o sticlă cu apă și cele două coșulețe, spuse celor care-l îngrijeau că în sticlă era un leac miraculos și că în coșulețe se aflau niște fructe neasemuite care aveau să-l vindece de îndată pe prinț. Apoi, profitând de neatenția celor din jur care nu aveau ochi decât pentru bolnav, ieși repede din palat, se urcă în trăsură și se făcu nevăzută. După câtva timp, pruncii, trezindu-se, începură să plângă. Curtenii curioși se uitară în coșulețe unde-i descoperiră pe cei doi prunci și un bilețel pus de Isteața, în care îl înștiința pe rege despre isprava fiului său, rugându-l să aibă grijă de nepoții lui.

Când Vicleanul văzu ce renghi îi jucase din nou Isteața fu cuprins de o furie atât de cumplită încât aproape că se sufocă. Simțind că-și va da duhul de ciudă, îl chemă lângă sine pe fratele lui, căruia îi spuse:

– Frate, dacă mă iubești cu adevărat te rog să-mi făgăduiești un lucru: simt că mă voi prăpădi și cea care mi-a scurtat viața e prințesa Isteața. Dacă voi muri, du-te la tatăl ei, vecinul nostru, cere-o de nevastă, însoară-te cu ea și, de îndată ce-ți va fi soție, vâră-i pumnalul în piept, ucide-o și răzbună-mă !

Blajinul se înfioră de groază auzind aceste cuvinte. Dar cum fratele său care abia mai răsufla îl puse să jure că-i va îndeplini dorința, Blajinul, neavând încotro, îi făgădui să-și țină cuvântul. Ușurat că fratele său îl va răzbuna, Vicleanul muri; muri, după cum am mai spus, nu atât din pricina rănilor cât a urii din inima lui și a neputinței de a mai face el însuși rău. În sfârșit, Isteața răsuflă ușurată. Nu după mult se întoarse acasă și tatăl ei. Vrând să știe cât de cuminți fuseseră fetele sale în lipsa lui, le trimise să-și aducă fiecare fusul de sticlă. Dar numai al Isteței era întreg. Furios din cale-afară, regele porunci imediat ca cele două fete mai mari – Lenești și Vorbăreața – să fie închise într-o mănăstire și puse să muncească din greu, ca să le iasă din cap – uneia trândăvia – iar celeilalte dorința de a sporovăi toată ziua și de a nu face nimic. Isteața a primit să se mărite cu Blajinul, care era un tânăr pe cât de chipeș, pe atât de bun, de blând și de milos. Prințul o plăcu și el nespus de mult pe prințesă și s-ar fi socotit un om cu adevărat fericit dacă n-ar fi fost acel jurământ nefericit pe care i-l făcuse fratelui său și pe care trebuia să și-l țină.

Cum în ziua nunții prințesa îl văzuse pe tânărul ei soț foarte abătut și tăcut, își aduse aminte că Blajinul fusese totuși fratele Vicleanului; și cum știa că sângele apă nu se face și că prudența e mama înțelepciunii, temându-se ca nu cumva prințul să-i fi făgăduit ceva fratelui său aflat pe patul de moarte, intră în odaia

unde li se pregătise mirilor patul pentru noapte. Făcu repede o păpușă mare de cârpă, o îmbrăcă într-o cămașă de noapte de-a ei și-i puse pe cap o bonetă cu dantele. Apoi își trimise camerista la bucătărie să-i umple o băsică de porc cu sângele unei găini. Puse băsica în dreptul inimii acelei păpuși iar seara, când mirii trebuiau să se retragă în camera lor, ea o luă înainte și după ce suflă în lumânare se ascunse după o draperie groasă. Nu după mult intră și Blajinul în odaie. Văzând păpușa în pat, crezu că era Isteața. Oftând din adâncul rărunchilor și ștergându-și lacrimile, scoase sabia și o înfipse în pieptul păpușii. Băsica se sparse și sângele șiroi pe patul alb ca zăpada.

Convins c-o omorâse pe prințesă, Blajinul căzu în genunchi lângă pat și, plângând cu hohote, spuse printre suspine:

– Vai, Doamne, ce-am făcut ! Cum am putut să-mi țin un jurământ atât de crud și să răpesc viața unei prințese atât de tinere și de frumoase? Cum, frate, m-ai pus să pedepsesc astfel o fată numai fiindcă și-a apărat virtutea? Ei bine, acum ești răzbunat ! Dar o voi răzbuna și eu pe această încântătoare prințesă, omorându-mă cu aceeași sabie cu care am ucis-o pe ea!

Văzând ce anume voia să facă prințul, Isteața ieși repede de după draperie, se apropie de el și, luându-l de după gât, îl sărută cu multă dragoste. Blajinul, nebun de bucurie, sărutând-o și dezmierdând-o, îi mărturisi cât era de fericit că-i dăduse Dumnezeu o nevastă atât de prevăzătoare și de isteață.

Povestea spune că cei doi tineri au trăit fericiți o sută de ani în cap și că au avut o droaie de copii, de nepoți și de strănepoți.

MARIE-JEANNE LE PRINCE DE BEAUMONT (1711-1780)

Doamna Marie-Jeanne-Pauline Le Prince de Beaumont s-a născut la Rouen în 1711 și a murit în 1780 la mica sa moșie din Chanavod, unde se retrăsese în 1768. La început a fost măritată cu un oarecare domn de Beaumont, un beţiv și un desfrânat. Dar după multe încercări, găsind în sfârșit, în 1745, un viciu de formă în contractul său de căsătorie, a reușit să se despartă de un om care – așa cum spunea ea însăși – „datorită purtării lui rușinoase căpătase niște infirmități groaznice".

Mai apoi s-a recăsătorit cu domnul Pichon cu care a avut șase copii și alături de care a trăit în sărăcie fie în Anglia, fie în Franța înconjurată de stima celor din jur.

În Anglia, ocupându-se cu instruirea celor mici, a pus în 1750 bazele *Noului Magazin Francez*.

Doamna de Beaumont și-a consacrat de altfel întreaga viață educației copiilor pentru care a și scris foarte mult. Stilul său simplu și plăcut, morala pilduitoare, imaginația vie, au conferit lucrărilor sale un farmec deosebit.

Opera sa se împarte în lucrări mari – romane – și în cărți privind educația. Dintre primele amintim: *Scrisori către doamna Moutier* (1756), *Memorii din Batteville* (1766), *Noua Clarice* (1767), *Povești morale* (1776). În toate aceste lucrări sunt respectate cu strictețe decența și pudoarea.

Dintre lucrările consacrate educației amintim: *Magazinul copiilor, Magazinul adolescenților, Magazinul muncitorilor și țăranilor* (aceste trei

lucrări s-au bucurat de un mare număr de ediții), *Scrieri diverse și critici* (1750), *Biblioteca instructivă* (1750), *Educația completă sau rezumat al istoriei antice* (1753), *Scrieri curioase și amuzante* (1756), *Învățăminte pentru tinerele doamne care intră în societate și care se mărită* (1767), *Mentorul modern* (1770), *Opere amestecate* (1775), *Magazinul evlavioșilor* (1779).

Operele complete ale doamnei Le Prince de Beaumont cuprind cincizeci și șase de volume. Cumnata sa – sora pictorului J. B. Le Prince – a criticat-o degeaba. Căci domnul de Lescure spune despre ea că „a fost o soție nefericită, o mamă admirabilă și o institutoare de prim rang" și-i conferă un loc de seamă printre povestitorii de basme ai vremii. *Frumoasa și Fiara* și *Prințul cel chipeș* sunt de-ajuns pentru a justifica această apreciere.

FRUMOASA ȘI FIARA

A fost odată un negustor foarte bogat; acesta avea trei fete pe care le crescuse în mare lux și îndestulare. Fetele erau toate trei frumoase, dar cea mică le întrecea cu mult pe cele două mai mari, motiv pentru care toată lumea îi spunea Frumoasa. Copila aceasta pe lângă faptul că era deosebit de atrăgătoare mai era și bună și harnică. Cele două fete mai mari, foarte trufașe că erau bogate, disprețuiau pe toată lumea, nu vorbeau cu celelalte fete de negustori, se duceau foarte des la teatru și la plimbare și râdeau de sora lor mai mică fiindcă aceasta, în loc să meargă cu ele, prefera să citească sau să lucreze ceva.

O mulțime de negustori bogați le tot dădeau târcoale celor trei fete vrând să se însoare cu ele. Cele două surori mai mari le râdeau în nas celor care le cereau de neveste, spunându-le fără nici o jenă că la zestrea pe care o aveau nădăjduiau să se mărite cel puțin cu niște conți, dacă nu cu niște prinți. Cea mai mică își refuza petitorii cu vorbe alese, mulțumindu-le pentru cinstea pe care i-o făceau, dar spunându-le că fiind încă prea tânără dorea să mai stea o vreme în casa părintească, alături de tatăl ei.

Ei, și iată, dragii mei, că într-o bună zi negustorul cel putred de bogat s-a trezit sărac lipit, pierzând peste noapte toată agoniseala de-o viață. Nu-i mai rămăsese decât o căsuță undeva la țară, foarte departe de oraș, unde a fost nevoit să se mute

împreună cu copilele sale, trudind din greu ca să aibă ce mânca. Frumoasa, adânc mâhnită de năpasta ce căzuse pe capul tatălui ei, se scula de la patru dimineața, mătura și făcea curat prin casă, apoi gătea pentru toată familia. Sigur că la început i-a fost greu, dar încetul cu încetul s-a obișnuit să muncească la fel ca o slugă. Surorile sale nu voiau s-o ajute cu nimic. Se sculau în fiecare dimineață după ora zece, mâncau, se plimbau și-și pierdeau vremea regretând frumoasele lor rochii de odinioară și bogăția în care trăiseră.

La vreun an după ce negustorul pierduse tot a primit o scrisoare prin care era anunțat că un vas unde avea o mare cantitate de mărfuri urma să sosească în port. Vestea îi bucură pe toți din cale-afară fiindcă negustorul, vânzând aceste mărfuri, putea face rost de o mare sumă de bani și deci scăpa de sărăcie. Plecând să-și ia în primire mărfurile, negustorul își întrebă fetele ce-ar dori să le aducă de la oraș. Cele două mai mari cerură rochii scumpe, șaluri, giuvaeruri și pălării.

– Tu, fata mea, își întrebă el mezina, nu vrei nimic?

– Dacă tot m-ai întrebat, dragă tată, răspunse cu modestie Frumoasa, te-aș ruga să-mi aduci un trandafir, fiindcă văd că această floare nu crește prin părțile noastre.

Negustorul plecă, dar când ajunse află că peste noapte izbucnise o furtună puternică pe mare și că vasul, cu toate mărfurile sale, se scufundase. Nu scăpaseră decât marinarii care izbutiseră să se salveze, vasul aflându-se aproape de țărm. Mâhnit din cale-afară, bietul om o porni resemnat către casă. Drumul era însă destul de lung și vremea se stricase. După ce la început plouase zdravăn, acum începuse să ningă și să bată vântul atât de tare încât negustorul căzu de două ori de pe cal. Vrând să scurteze drumul, trecu printr-o pădure; dar cum între timp se întunecase, se rătăci. Ninsoarea se înteți se, frigul de asemenea; omului îi era foame, lupii începuseră a-i da târcoale și nu se vedea nicăieri nici un adăpost. La un moment dat i se păru că

vede printre crengi o luminiță. Se îndreptă într-acolo și nu după mult timp se trezi în fața unui castel cu ferestrele luminate. Negustorul, găsind poarta larg deschisă, intră în curte. Dându-se jos din șa, calul o porni singur spre grajd, și el deschis, și văzând ieslea plină cu ovăz începu să mănânce cu lăcomie. Intrând în castel, negustorul nu zări nici țipenie de om. În sala cea mare, văzu că în soba de piatră ardea un foc zdravăn și că pe masă se aflau o mulțime de talgere cu mâncare și un singur tacâm. Așteptă el ce așteptă, doar, doar va apărea stăpânul acelui castel, dar văzând că se făcuse ceasul unsprezece și nu venise nimeni nu mai putu rezista și, răzbit de foame, înșfăcă un pui fript pe care-l înfulecă doar cât ai bate din palme. Mai mâncă un colț de pâine, apoi bău un pahar cu apă. După ce-și mai veni în fire, prinse curaj și începu a cerceta castelul. Trecu printr-o mulțime de odăi mari, mobilate regește; ajungând într-o cameră unde se afla un pat mare cu baldachin omul, răpus de oboseală, auzind ceasul bătând miezul nopții, se culcă. A doua zi, când se trezi din somn, văzu că era zece dimineața. Deci dormise neîntors zece ceasuri încheiate. Rămase foarte mirat găsind lângă el haine călduroase și curate, căci ale lui se udaseră și se murdăriseră în ajun. Se îmbrăcă repede, apoi se duse să se uite pe fereastră să vadă dacă mai ninge. Care nu-i fu însă mirarea văzând pe geam o grădiniță minunată, doldora de flori și de pomi încărcați de roade. „Cred, își zise el, că am nimerit la castelul vreunei zâne căreia i s-o fi făcut milă de mine !" Negustorul se întoarse în sala cea mare, mâncă și bău pe săturate, apoi ieși afară să-și ia calul din grajd și să se îndrepte spre casă. Trecând pe lângă o tufă mare de trandafiri, își aduse aminte de ruga fiicei sale mai mici. Rupse unul cu gând să i-l ducă fetei. Dar chiar în aceeași clipă auzi un vuiet mare și văzu îndreptându-se către el o fiară înfricoșătoare.

– Ești un nerecunoscător ! tună fiara. După ce ți-am salvat viața primindu-te în castelul meu, în loc să-mi mulțumești, îmi

rupi trandafirii la care ţin mai presus de orice. Un astfel de om nu merită să mai facă umbră pământului, aşa că vei plăti cu viaţa lipsa ta de recunoştinţă !

– Domnule, iartă-mă ! strigă speriat negustorul. Nu credeam că dacă rup o floare pentru una din fiicele mele dau dovadă de nerecunoştinţă.

– Nu sunt domn, ci fiară, răspunse dihania. Şi să nu-ţi închipui că, dacă mă măgulești, mă vei înduioşa. Dar pentru că-mi spui că ai fete... Câte ai? Două, trei?

– Trei, răspunse tremurând negustorul.

– Ei bine, te iert cu condiţia ca una din fiicele tale să vină şi să moară în locul tău. Pleacă şi dacă fiicele tale refuză, jură că te vei înapoia peste trei luni !

Negustorul, care nu avea de gând să-şi sacrifice fetele, îşi zise: „Cel puţin voi avea prilejul să le mai văd şi să mai stau o vreme cu ele !“ Aşa că jură să se întoarcă.

– Şi fiindcă nu vreau să pleci cu mâinile goale din casa mea, adăugă Fiara, du-te îndărăt în camera unde ai dormit; ai să găseşti acolo un sac gol, umple-l cu tot ce-ţi va plăcea şi du-l acasă la tine !

Apoi Fiara îi întoarse spatele şi plecă. „Dacă tot trebuie să mor, îşi spuse negustorul, cel puţin să mor liniştit că nu mi-am lăsat copilele să piară de foame !“ Se întoarse deci în camera în care dormise şi, găsind un morman de galbeni lângă sacul gol, îl burduşî cu bani de aur, îl legă bine la gură, îl puse în faţa sa pe cal şi o porni spre casă. În câteva ceasuri sărmanul negustor fu acasă; nerăbdătoare, fetele se adunară în jurul lui. Dar negustorul, cum le văzu, începu să plângă.

– Iată, Frumoaso, zise el, ţi-am adus trandafirul pe care mi l-ai cerut. Numai că el îl va costa viaţa pe sărmanul tău tată ! Apoi le povesti fetelor ce i se întâmplase. După ce tatăl lor isprăvi, cele două fete mai mari tăbărâră cu ocările asupra surorii mai mici.

– Nu putea să ceară și ea ce-am cerut noi? strigară ele. Dar nu, domnișoara a vrut să fie mai cu moț și iată că pretenția ei ne va ucide tatăl !

– Tata nu va muri, răspunse liniștită Frumoasa. Fie că Fiara va vrea sau nu, mă voi duce eu în locul lui să mor pentru că din pricina mea a rupt acest trandafir din grădina sa.

– Sunt fericit că ai o inimă atât de bună, draga mea copilă, dar tu ești foarte tânără, iar eu foarte bătrân. Prea mult de trăit nu mai am...

– Tată, răspunse Frumoasa, nu te vei înapoia la acel castel fără mine ! Mai bine să mă mănânce Fiara decât să mor din pricina remușcărilor că te-ai prăpădit din pricina mea !

Negustorul era atât de îndurerat la gândul că-și va pierde fiica încât uitase de sacul cu aur. Când a intrat în odaia sa ca să se culce a dat cu ochii de el. I-a vorbit despre acest lucru doar fetei sale mai mici. Ea l-a sfătuit să le mărite pe cele două surori ale sale, dându-le zestre mare, iar cu restul banilor să se apuce din nou de negoț și să-și refacă averea.

Când se împliniră cele trei luni, negustorul își luă fiica cea mică și se îndreptă spre castelul Fiarei. Ca și prima oară, poarta era larg deschisă, calul, despovărat de stăpânii săi, o porni singur spre grajd și-și vârî botul în ieslea plină cu ovăz. Tatăl și fiica intrară în sala cea mare unde-i aștepta o masă plină cu toate bunătățile. Negustorul nu putu mânca nimic, dar fiica lui, silindu-se să pară liniștită, se așeză la masă și gustă din toate câte puțin. „Sigur că Fiara vrea să mă îngrașe înainte de a mă mânca, își zise ea. Altfel nu mi-ar fi pus pe masă asemenea bunătăți." Imediat se auzi un vuiet puternic și negustorul, plângând, vru să-și ia rămas bun de la fiica sa, căci venea Fiara. Când văzu acea jivină cumplită, fata începu să tremure. Fiara o întrebă dacă venise acolo de bunăvoie și fata îi răspunse că da.

– Îți sunt foarte îndatorat, răspunse Fiara. Tu, negustorule, să pleci mâine în zori și să nu-ți mai calce piciorul pe aici. Cu

bine, Frumoaso ! zise Fiara plecând.

– Vai, draga mea, sunt aproape mort de spaimă ! Lasă-mă pe mine aici și tu fugi ! strigă negustorul.

– Nu, tată, răspunse Frumoasa cu hotărâre, vei pleca mâine în zori și mă vei lăsa aici. Sunt sigură că bunul Dumnezeu nu mă va părăsi și va avea grijă de mine.

A doua zi, după ce tatăl ei plecă, Frumoasa, neavând ce face, se apucă să cerceteze castelul de a cărui frumusețe și bogăție se miră ceasuri în șir. La un moment dat văzu scris pe o ușă: *Apartamentul Frumoasei.* Intrând, fu năucită de luxul ce domnea acolo. Pe masă se afla un carton aurit pe care scria: „Poți să-ți dorești orice ! Simte-te ca o stăpână și ca o regină !"

– Vai, zise fata oftând, n-aș dori nimic decât să știu ce face tata acum !

Abia apucă să rostească aceste vorbe și în oglinda din fața ei văzu căsuța lor modestă de la țară și pe tatăl ei sosind acasă, trist și îngândurat. Apoi le văzu pe cele două surori ale sale ieșindu-i înainte și, deși se străduiau să pară mâhnite, se puteă citi pe fața lor cât erau de bucuroase că scăpaseră de sora lor cea mică... Apoi totul dispăru. La prânz, Frumoasa se așeză la masă și mâncă pe săturate. Seara, când dădu să se așeze din nou la masă, hop și Fiara.

– Frumoaso, zise dihania, îmi îngădui să te privesc în timp ce mănânci?

– Sigur, răspunse fata, doar dumneata ești stăpân aici, nu?

– Nu, răspunse Fiara, stăpâna ești dumneata !... Spune-mi, nu-i așa că sunt groaznic de urât?

– Așa e, zise Frumoasa, n-are nici un rost să te mint. Dar în schimb cred că ai un suflet bun.

– Da, răspunse Fiara, dar ce folos dacă sunt atât de urât. Și în plus cred că nu sunt nici prea deștept...

– Cel care crede despre sine că nu este destul de deștept, răspunse Frumoasa, nu poate fi niciodată prost. Unui prost nu

i-ar trece prin minte un astfel de gând.

– Mda... Mănâncă, Frumoaso, și încearcă să nu te plictisești în această casă care îți aparține, fiindcă dacă ar fi așa, aș fi grozav de mâhnit.

– Ai cu adevărat un suflet bun, zise Frumoasa. Și dacă stau să mă uit mai bine la tine, află că nici nu-mi mai pari atât de urât. Să știi că există oameni care par mai urâți decât tine, fiindcă sunt răi. Te rog să mă crezi că te prefer așa urât cum ești, dar cu inimă bună, decât frumos și cu inimă de fiară.

Când Frumoasa isprăvi de mâncat nu se mai temea câtuși de puțin de Fiara de lângă ea.

– Ascultă, Frumoaso, n-ai vrea să fii soția mea? o întrebă pe neașteptate Fiara.

Fata se gândi o vreme înainte de a-i răspunde, apoi zise:

– Nu, nu cred că pot...

Sărmana Fiară oftă îndelung, apoi șoptind un „Cu bine", plecă nespus de mâhnită. Rămânând singură, fata simți o milă cumplită pentru acea nefericită făptură a Domnului. „Păcat, își spuse ea, că e atât de urât ! Căci are o inimă de aur !"

Și iată că se împliniră trei luni de când Frumoasa se afla în palatul Fiarei. În fiecare seară, jivina venea s-o vadă, schimba câteva vorbe cu ea, apoi își reînnoia cererea în căsătorie. Tot văzând-o în fiecare zi, Frumoasa se obișnui cu urâțenia Fiarei și, departe de a aștepta cu teamă momentul vizitei, începu a-l aștepta cu nerăbdare. Un singur lucru o deranja: în fiecare seară Fiara o cerea de soție și în fiecare seară era obligată să-l refuze.

– Mulțumește-te doar cu prietenia mea, îi răspundea fata.

– Văd că n-am încotro, răspundea cu mâhnire Fiara, îmi dau seama că arăt îngrozitor, așa că-ți mulțumesc pentru faptul că, tânără și frumoasă cum ești, te sacrifici totuși și stai cu mine. Dacă nu vrei să te măriți cu mine, măcar făgăduiește-mi că nu mă vei părăsi niciodată.

Frumoasa roși auzind aceste cuvinte fiindcă – privind în

oglindă – văzu că tatăl ei se îmbolnăvise de durere că o pierduse și ea dorea nespus de mult să-l revadă.

– Aș putea să-ți făgăduiesc că nu te voi părăsi niciodată, răspunse fata; dar mi-e atât de dor de tatăl meu încât simt că voi muri dacă-mi vei refuza această bucurie.

– Te voi trimite să-ți vezi tatăl, Frumoaso, dar să știi că, dacă mă vei părăsi, mă voi prăpădi.

– Nu, nu voi fi atât de nerecunoscătoare, răspunse Frumoasa plângând. Îți făgăduiesc că în opt zile voi fi înapoi. Surorile mele s-au măritat iar tata e singur și bolnav, așa că aș vrea să petrec o săptămână alături de el.

– Mâine dimineață vei fi acasă, zise Fiara. Dar să-ți aduci aminte de făgăduiala pe care mi-ai făcut-o. Când te culci, n-ai decât să pui pe masă inelul pe care-l porți în deget și într-o clipă vei fi aici. Cu bine, Frumoaso !

A doua zi dimineață, când Frumoasa se trezi, se afla în casa tatălui ei. Când o văzu, negustorul fu cât pe-aci să moară de bucurie. După primele îmbrățișări, fata își dădu seama că nu avea cu ce să se îmbrace. Dar servitoarea îi spuse că găsise în odaia vecină un cufăr plin cu rochii scumpe, împodobite cu aur și argint și înstelate cu diamante. Se îmbrăcă la repezeală cu una din rochiile mai modeste, gândindu-se ca pe celelalte să le dea în dar surorilor sale. Dar chiar în clipa în care se gândi la acest lucru, cufărul dispăru. Negustorul o lămuri că Fiara dorea ca ea să-și păstreze rochiile și, ca prin minune, cufărul reapăru. Atunci fata se îmbrăcă cu una din acele rochii minunate, se împodobi cu bijuterii scumpe și-și așteptă surorile care – auzind că se întorsese acasă – trimiseseră vorbă că veneau s-o vadă împreună cu bărbații lor. Când o văzură pe sora lor cea mică îmbrăcată atât de luxos, amândouă căscară ochii mari de uimire, apoi se îngălbeniră de ciudă și se înverziră de invidie. Căci cea mare se măritase cu un tânăr gentilom care se iubea atât de mult pe sine încât își petrecea întreaga zi admirându-se în oglindă

fără să-i dea vreo atenție soției sale. Iar cea de-a doua se măritase cu un bărbat din cale-afară de ironic și de răutăcios, care lua peste picior pe toată lumea, începând cu soția sa, și pe care nu putea să-l sufere nimeni.

Surorile Frumoasei plânseră de ciudă când văzură cât de strălucitoare arăta sora lor. În timp ce se plimbau prin grădină, cea mare zise celei mijlocii:

– Știi ce? Hai să încercăm s-o oprim aici cel puțin două săptămâni; poate că jivina aia a ei se va înfuria că nu și-a ținut cuvântul și o va mânca.

– Știi că ai o idee grozavă? răspunse cealaltă. Hai să încercăm să ne dăm bine pe lângă ea și s-o facem să stea mai mult.

După ce trecură cele opt zile și Frumoasa se pregăti de plecare, surorile începură s-o roage, cu lacrimi în ochi, să nu le părăsească atât de curând. Fata acceptă. Dar în cea de-a zecea noapte se visă în grădina castelului alături de Fiara care trăgea să moară. Frumoasa se trezi brusc din somn și, chinuită de remușcări, se sculă repede din pat, scoase inelul din deget și-l puse pe masă. Apoi se vârî la loc în pat. A doua zi dimineață, când se trezi, nu se mai afla în casa tatălui ei ci în castelul Fiarei. Își puse una dintre cele mai frumoase rochii și-și făcu de lucru așteptând să se însereze. Dar timpul trecea și Fiara nu se mai arăta. Temându-se ca nu cumva să se fi îmbolnăvit și amintindu-și de visul ei, fata dădu fuga în grădina castelului. Într-adevăr o găsi acolo, întinsă pe iarbă și nemișcată. Crezând că murise din pricina ei, își lipi urechea de inima Fiarei și, auzindu-i inima bătând, o stropi cu apă. Fiara deschise ochii și, văzând-o, spuse mustrător:

– Ți-ai călcat făgăduiala și în durerea de a te fi pierdut m-am hotărât să nu mai mănânc și să nu mai beau nimic ca să mor de foame și de sete. Acum pot muri fiindcă te-am mai văzut o dată.

– Nu, dragul meu, n-ai să mori ! strigă Frumoasa. Vei trăi

fiindcă m-am hotărât să te iau de bărbat !

Cum rosti fata aceste vorbe castelul începu a străluci învăluit într-o lumină orbitoare. Glasuri, muzici, veselie, focuri de artificii, toate vesteau o mare serbare. Frumoasa se întoarse spre Fiară, dar care nu-i fu mirarea văzând în locul său un prinț mai frumos ca ziua, care-i mulțumea cu căldură că-l scăpase de vrajă.

– Unde e Fiara? întrebă ea.

– Aici, la picioarele tale. O zână rea m-a blestemat să arăt ca o jivină până când o tânără cuminte și bună la suflet ar fi consimțit să mă ia de bărbat. Tu, iubita mea, ai făcut acest lucru. Acum hai cu mine la preot să ne cununăm ! Eu sunt regele acestui mare și bogat ținut iar tu vei fi regina și stăpâna mea. Fiindcă ai preferat în locul frumuseții bunătatea, Dumnezeu te-a răsplătit așa cum meritai. Pe tatăl tău, care e un om de treabă, îl voi lua la noi, dar pe surorile tale, care te urăsc de moarte și care-ți vor răul, nu are rost să le mai vezi.

Așa s-a terminat, dragii mei, povestea Frumoasei și a Fiarei.

RĂSFĂȚATUL

Se zice că ar fi fost odată un prinț care nu avea decât șaisprezece ani când și-a pierdut tatăl. Băiatul a fost o vreme foarte îndurerat, apoi trist și îngândurat. Faptul că nu peste mult a fost numit rege în locul tatălui său l-a făcut să-și mai uite durerea. Prințul nu era rău la suflet, dar din păcate fusese crescut așa cum sunt crescuți mai toți prinții, adică răsfățat și obișnuit ca toată lumea să-i facă pe voie, motiv pentru care fusese poreclit Răsfățatul. Prințul avea un preceptor, adică un om foarte instruit care se ocupase ani în șir de educația lui. Mai târziu, acest sfătuitor, căruia lumea îi spunea Înțeleptul, deveni ministru și totodată un povățuitor al regelui care, cu toată împotrivirea stăpânului său, continua să-l învețe lucruri bune și să-i dea sfaturi folositoare.

Dintre toate distracțiile către care se simțea îmboldit tânărul rege, cea mai dragă îi era vânătoarea. Într-o zi, în timp ce se afla cu hăitașii săi într-un codru, văzu o căprioară albă ca zăpada trecând pe lângă el; căprioara avea o zgărdiță de aur cu diamante la gât și niște ochi atât de frumoși încât prințul rămase vrăjit.

– Să n-o ucideți, le strigă vânătorul. Voi rămâneți aici cu câinii iar eu mă iau după ea ! Când voi suna din corn, să veniți după mine !

Și Răsfățatul, călare pe minunatul său cal, se luă după căprioară care se părea că nici nu dorea altceva decât să fie urmărită. Când fu doar la un pas de ea, gata s-o prindă, căprioara se arcui și țâșni ca o săgeată, luând-o cu mult înaintea regelui; și tot așa de câteva ori, până când Răsfățatul se rătăci. Cum între timp începuse să se întunece, regele sună din corn după vânătorii săi. Dar, cum se depărtase prea mult de ei, nu-l auzi nimeni. Căprioara se făcuse nevăzută, așa că o porni și el la întâmplare pe poteca din fața sa. Nu după mult timp distinse sunetul deosebit de frumos al unor viori. „Hm, își spuse, o fi vreo serbare pe undeva pe aici ! Ia să vedem despre ce e vorba!"

Luându-se după acele sunete plăcute ajunse în fața unui castel. Paznicul, văzându-l, îi spuse:

– Fiți binevenit, domnule ! Căprioara albă aparține stăpânei mele care, de câte ori se plictisește, o trimite prin pădure să-i caute câte un oaspete care să-i țină de urât la masă.

Portarul sună dintr-o trâmbiță și imediat își făcură apariția câțiva servitori care-l conduseră într-o sală mare, destul de bine luminată. Mobilele erau oarecum modeste, dar aranjate cu gust și foarte curate. Imediat apăru și stăpâna casei. Răsfățatul, uluit de frumusețea ei, căzu în genunchi.

– Ridică-te, rege, îi zise ea, întinzându-i mâna. Mi s-a părut că ești un tânăr destul de simpatic ca să-mi ții tovărășie la masă. Eu mă numesc Sincera și, fiind zână, sunt nemuritoare. Trăiesc de multă vreme în acest castel așteptând un tânăr care să mă ceară de soție. Până acum au venit mulți regi, dar, deși mi-au jurat credință veșnică, m-au dat uitării preferând-o pe cea mai crudă dușmancă a mea.

– Vai, dragă zână, cum ar putea cineva care te-a văzut o dată să te mai uite? Eu, cel puțin, jur că nu voi mai putea iubi pe altcineva. Începând din clipa asta îți făgăduiesc în mod solemn că nu-mi voi găsi liniștea până nu vei fi soția și regina mea !

– Primesc cu plăcere să-ți fiu soție, răspunse Sincera, dar

nu acum. În castelul meu se mai află un rege care m-a cerut de nevastă. Ca unul dintre voi să se poată însura cu mine, va trebui să mă părăsiți și să vă întoarceți peste trei ani. Îl voi alege pe acela care va continua să-mi rămână credincios și după acest lung răstimp.

Răsfățatul fu foarte mâhnit auzind aceste cuvinte. Dar se posomorî de-a binelea când Sincera i-l prezentă pe celălalt pretendent care se numea Desăvârșitul; fiindcă tânărul era într-adevăr desăvârșit. Pe lângă faptul că era uluitor de frumos, avea o minte foarte ascuțită, vorba îi era plăcută și așezată, știa să se poarte, era foarte curtenitor și manierat; într-un cuvânt era o plăcere să-l privești și o plăcere și mai mare să-l auzi vorbind.

Răsfățatul nu avu când să mai fie gelos pe Desăvârșitul fiindcă a doua zi dimineață amândoi trebuiră să plece din acel castel în care locuia aleasa inimii lor, rămânând să se întâlnească din nou abia peste trei ani. O bucată de vreme merseră împreună, dar iată că nu trecu nici o jumătate de ceas și amândoi se treziră în fața unui alt castel, acesta însă de o măreție fără seamăn: numai aur, argint, marmură, cristale și pietre scumpe. Grădinile erau și ele pe măsura castelului: numai portocali și migdali, smochini și bananieri, plante ciudate și flori rare. Împinși de curiozitate, cei doi tineri regi intrară în castel. Care nu le fu însă mirarea când o văzură pe aceeași zână, de astă dată îmbrăcată într-o rochie somptuoasă, presărată cu diamante. Pletele, care în urmă cu numai un ceas nu aveau decât câteva flori, acum erau doldora de pietre scumpe.

– Mai înainte, le zise ea, v-am primit în casa mea de la țară. La început îmi plăcea, dar pentru că acum am doi pretendenți la mâna mea, n-o mai socot demnă de mine. Am renunțat la ea pentru totdeauna și vă voi aștepta aici, în acest palat.

Îi pofti apoi pe cei doi tineri într-o sală mare.

– Am să vă arăt, continuă ea, portretele unor regi care m-au cerut de soție; iată pe unul care se numea Alexandru, cu

care m-aș fi măritat, dar din păcate a murit de timpuriu; acest rege mare a răscolit cu oastea lui vitează toată Asia și a devenit stăpânul ei. Iată aici un altul care se numea Pirus. Dorința de a se însura cu mine l-a determinat să-și părăsească țara pentru a cuceri noi ținuturi. A alergat toată viața din loc în loc și până la urmă a murit ucis de o cărămidă, pe care o femeie tânără și geloasă i-a aruncat-o în cap. Ăsta de aici se numea Iulius Cezar; pentru a-mi cuceri inima s-a luptat zece ani cu galii. L-a învins pe Pompei și i-a supus pe romani. Ar fi devenit soțul meu dacă – în ciuda sfatului pe care i l-am dat – nu și-ar fi iertat dușmanii care l-au ucis cu pumnalele.

Prințesa le mai arătă încă vreo zece portrete, apoi le oferi o masă cu mâncăruri dintre cele mai alese, servite în farfurii de aur. După ce masa se isprăvi își luă rămas bun de la cei doi tineri, poftindu-i să se întoarcă la palatul ei peste trei ani de zile. După ce au ieșit din palat, Desăvârșitul i-a zis Răsfățatului:

– Să știi că zâna mi s-a părut de o sută de ori mai frumoasă astăzi, îmbrăcată în rochia aceea scumpă decât ieri, când era înveșmântată în rochia aceea simplă, albă și împodobită doar cu câteva flori.

– Nu știu ce să spun, răspunse Răsfățatul, dar era cam prea tare fardată și părea parcă mai în vârstă. Drept să-ți spun, mie mi-a plăcut mult mai mult în rochia ei modestă în care arăta proaspătă și strălucitoare ca un trandafir în lumina dimineții.

Mai merseră ce mai merseră cei doi tineri și se despărțiră, îndreptându-se fiecare către țara sa, fiecare hotărât în sinea lui să facă tot ce va putea pentru a o lua de soție pe zâna cea frumoasă.

Când Răsfățatul ajunse acasă, își aminti pe neașteptate că, în copilărie, preceptorul său, Înțeleptul, parcă îi vorbise o dată de zâna Sincera. Spunându-și în sinea lui: „Din moment ce bunul meu sfetnic mi-a vorbit despre ea, înseamnă că mă va învăța și cum trebuie să mă port ca s-o merit", se duse să-l vadă.

– O, măria ta, îi spuse Înțeleptul de îndată ce află despre ce era vorba, să știi că preafrumoasa zână Sincera are o soră vitregă, care e mult mai mare decât ea și care se numește Nesincera; zâna aceasta nu e nici pe departe atât de frumoasă pe cât pare, dar se fardează din gros ca să-și ascundă cusururile și se îmbracă în rochii care-ți iau ochii datorită strălucirii pietrelor scumpe cu care sunt brodate. Cum seamănă puțin cu Sincera, se dă drept ea înșelându-i astfel pe toți cei care-i trec pragul și care se lasă ademeniți de luxul și de bogăția castelului ei. Tinerii, crezând că e vorba de Sincera, se iau după sfaturile sale și ajung la pierzanie. De altfel ai auzit chiar din gura ei că toți cei care au vrut s-o ia de nevastă au pierit. Dacă prințul Desăvârșitul le va urma exemplul, nu va apuca nici treizeci de ani. În schimb, dacă măria ta îmi va urma sfaturile, îți dau cuvântul meu de onoare că la sfârșitul celor trei ani te vei însura cu zâna Sincera și vei fi omul cel mai fericit de pe pământ. Pentru asta va trebui să devii însă unul dintre cei mai mari regi ai lumii și acest lucru nu se va întâmpla decât muncind din răsputeri.

– Dragul meu preceptor, răspunse Răsfățatul întristându-se, tu știi mai bine decât mine că acest lucru nu e cu putință. Oricât de mare mi-ar fi regatul, supușii mei sunt atât de neciopliți și de ignoranți încât nu voi reuși să-i fac să priceapă că ar trebui să cucerim noi teritorii. Or, ca să devin unul dintre cei mai mari regi ai lumii va trebui să câștig un mare număr de bătălii și să cuceresc o sumedenie de cetăți.

– A, nu, mărite stăpâne ! Poți deveni un mare rege chiar și atunci când nu ai decât o singură cetate și câteva sute de supuși, ceea ce, din fericire, nu e cazul domniei tale. Nu e neapărat nevoie să porți războaie și să asupurești popoarele din jur. Ca să ajungi un mare rege e de-ajuns să fii omul cel mai drept și cel mai cinstit. Cei care înșfacă tronurile vecinilor lor, își construiesc castele somptuoase, își cumpără veșminte scumpe, mobile prețioase, numeroase sipete cu giuvaeruri și-și bat joc de săr-

manii lor supuși, vor avea parte de zâna Nesincera pe care abia atunci o vor vedea așa cum arată ea în realitate. Măria-ta te plângi că supușii sunt grosolani și ignoranți. Păi cine te oprește să le luminezi mintea? Declară război prostiei, neștiinței, lenei, hoției. Începe întâi cu măria ta și încearcă să lupți împotriva cusururilor pe care le ai: răsfățul, lenea, tonul aspru și poruncitor, risipa, nechibzuința, distracțiile exagerate și să vezi cum vei deveni un rege mult mai mare decât Alexandru, Pirus, Cezar și decât toți ceilalți regi și împărați despre care ți-a vorbit Nesincera.

Răsfățatul, dându-și seama că preceptorul său avea dreptate, se hotărî să-i urmeze sfaturile. Lăsă o rudă apropiată să-i țină locul cât va lipsi iar el plecă împreună cu Înțeleptul să cutreiere lumea, să învețe din tot ce va vedea pentru ca la înapoiere să-și facă supușii fericiți. Dacă pe drum întâlnea un om foarte înțelept sau foarte dibaci în diverse treburi, îl lua cu sine. Când Răsfățatul socoti că văzuse destule și că adunase în jurul său un mare număr de oameni plini de merite, se întoarse în țara sa, rugându-i pe acei oameni destoinici să lumineze mințile supușilor săi smulgându-i din bezna în care trăiseră până atunci. Porunci apoi să se construiască orașe mari și frumoase și o mulțime de corăbii; îi trimise la învățătură, fixă un venit văduvelor, orfanilor și bătrânilor; construi spitale pentru bolnavi și școli pentru cei mici. Își petrecu vremea trudind din greu pentru binele poporului său și după doi ani îl întrebă pe preceptorul său, Înțeleptul:

– Spune-mi, crezi că acum pot trage nădejde că peste un an mă voi însura cu frumoasa frumoaselor?

– Stăpâne, răspunse preceptorul său, nu ți-a mai rămas de făcut decât un singur lucru.

– Care? întrebă nerăbdător regele.

– Ai învins lenea, grosolănia, ignoranța și necinstea supușilor; ai învins înclinarea măriei tale către risipă,

nechibzuință, lene, răsfăț, distracții prea numeroase și prea zgomotoase; dar ai continuat să rămâi sclavul mâniei și al lipsei de stăpânire. Un rege trebuie să fie foarte socotit, să nu se înfurie niciodată și să nu ia hotărâri pripite de care mai apoi să se căiască.

Răsfățatului îi trebui cam mult până să-și îndrepte și aceste ultime cusururi, dar cu multă răbdare și perseverență și mai ales ajutat de sfaturile pline de tact și de înțelepciune ale preceptorului său, până la urmă izbuti. Când cei trei ani trecură, faima despre înțelepciunea, bunătatea, stăpânirea de sine, judecata, spiritul de dreptate și dărnicia acestui rege trecuse hotarele țării. Vechea poreclă de Răsfățatul fusese uitată de mult; acum nimeni nu-i mai spunea decât Regele cel Drept.

Împlinindu-se deci cei trei ani, se îndreptă călare spre codrul unde văzuse odinioară minunata căprioară albă. Nu luasè cu sine nici vânători, nici ostași, nici echipaje strălucitoare. Nu-l însoțea decât bătrânul său preceptor, Înțeleptul, care-i dăduse atâtea sfaturi bune. Pe drum se întâlni cu Desăvârșitul, într-o caleașcă aurită, însoțit de un echipaj somptuos. Desăvârșitul, plin de orgoliu, pusese să i se picteze pe caleașcă bătăliile pe care le câștigase și să se scrie numele orașelor pe care le cucerise; în urma lui mergeau, abia târându-și picioarele, o droaie de prinți și de regi pe care-i luase prizonieri și pe care-i legase cu lanțuri. Chiar în acel moment, cei doi tineri regi văzură strălucind în zare cele două castele care nu erau prea departe unul de altul. Regele cel Drept se îndreptă către primul castel, Desăvârșitul către cel de-al doilea. De îndată ce o văzu pe Sincera, regelui i se păru cu mult mai frumoasă ca prima oară, deși era îmbrăcată în aceeași rochie simplă, albă ca zăpada și împodobită cu flori. Veselă ca o ciocârlie și proaspătă ca un trandafir, zâna îi ieși înainte, zicându-i cu glasul ei nespus de plăcut:

– Vino, iubitul meu rege ! Datorită preceptorului tău,

Înțeleptul, ai izbutit să deosebești Sinceritatea de Nesinceritate, Adevărul de Minciună. Pe tine, sora mea vitregă n-a mai izbutit să te înșele. Tu și nimeni altul vei fi soțul meu iubit și respectat pentru tot ce ai izbutit să faci !

Și, bătând din palme, Sincera porunci supușilor ei să pregătească masa de nuntă.

În timp ce Regele cel Drept se căsătorea cu Sincera, Desăvârșitul ajunsese la Nesincera care-l primi cu multă ceremonie și, fără să mai aștepte, se și cunună cu el. Seara însă, uluire și mânie ! Mirele nu-și mai recunoscu mireasa ! Căci Nesincera era mult mai bătrână ca mirele; cutele dese îi brăzdau fața; ochii își pierduseră strălucirea fiindcă nu mai erau dați din belșug cu negru; gura, în loc să fie roșie și proaspătă, era vineție. Supărat că se lăsase înșelat într-un mod atât de prostesc, Desăvârșitul dădu s-o apuce de plete și să-i zică ce merita. Dar, spre uimirea sa, rămase cu frumoasele plete lungi, negre și strălucitoare, în mână. Căci Nesincera purta o perucă de sub care se ivi părul ei scurt și aproape cărunt. Desăvârșitul, furios, lăsă în plata Domnului acea creatură prefăcută și mincinoasă și se îndreptă în grabă către primul castel unde locuia zâna inimii sale. Dar din păcate ajunsese prea târziu. Sincera se măritase cu Regele cel Drept și acum petrecerea era în toi. De supărare bietul rege se îmbolnăvi și fu cât pe-aci să moară. Sincera îl îngriji și, când se făcu bine, Desăvârșitul se înapoie în țara lui și se însură cu o prințesă tânără, e adevărat nu tot atât de frumoasă ca Sincera, dar bună la suflet și foarte iubitoare.

Sincera îi dărui soțului ei o fată care semăna ca două picături de apă cu ea. Mai târziu fata rămase stăpână în castelul din codru, așteptând să-și găsească și ea un soț pe potrivă așa cum își găsise și mama ei. Numai că Regele cel Drept scrise pe poarta castelului propria sa poveste, pentru ca prinții care urmau să treacă prin acele locuri să nu mai fie păcăliți de mătușa fetei sale, Nesincera, așa cum fusese păcălit bietul rege Desăvârșitul.

CUPRINS

Charles Perrault

Povești sau basme de odinioară cu morală

Domnișoarei xxx 9
Frumoasa din pădurea adormită 11
Scufița roșie 21
Barbă-Albastră 24
Jupânul motan sau Motanul încălțat 31
Zânele 37
Cenușăreasa sau Pantofiorul de sticlă 41
Riquet-cel-moțat 49
Degețel 57
Piele-de-măgar. *Versiune romantică în proză* 67

Poveștile în versuri

Prefață la cea de a IV-a ediție (1695) 81
Răbdarea Grizelidei 85
Piele-de-măgar 127
Dorințe caraghioase 143

Catherine d'Aulnoy

Pisica albă..... 151
Frumoasa cu plete de aur..... 164
Căprioara aurie..... 171
Pasărea albastră..... 182
Piticul galben..... 194

Antoine Hamilton

Floare-de-Spin..... 207
Povestea prințului Phoenix..... 223
Povestea Serenei..... 227

Henriette Julie de Murat

Răzbunarea zânei..... 233

Marie-Jeanne Lhéritier de Villandon

Prințesa cea isteață..... 243

Jeanne Marie Le Prince de Beaumont

Frumoasa și fiara..... 257
Răsfățatul..... 267

Lector: RADU VLĂDUȚ
Tehnoredactor: VASILE CIUCĂ

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026